

శ్రీ సీతామనోహరళామ నమః.

భక్త నారదీయము

(నారద మునీంద్రుని దివ్యచరిత్రము)

CHANDLER

★ 2982
H. 2006

సంకలనము :

హరికథా రచనావిశారద, హరికథా సుధాకర,

సంగీతసాహిత్య శళానిధి

కేతవరపు రామకృష్ణశాస్త్రి,

పత్రిక పేరు :

వేంకట్రామ అండ్ కో.,

హైదరాబాదు :- విజయవాడ.

నవంబరు, 1951.

కాపీరైటు రిజిస్టర్డు.]

[నెం. 2—8—0.

శ్రీమం నమః పురమూర్త్యై నే..

ధర్మస్య జయో-స్తు

అధర్మస్య నాశోఽస్తు

ప్రాణిము సద్భావనాఽస్తు

విశ్వస్య కల్యాణ మస్తు.

హారహార మహాదోష :

శ్రీ రామ జయరామ జయ జయ రామ.

తొలి పలుకు

“కవిసద్రూప్” విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు

ఈ భక్తనారదీయ గ్రంథకర్త శ్రీ కేశవరపు రామకృష్ణ శాస్త్రిగారు. వీరు మచిలీపట్నా వాస్తవ్యులు. నా చదువు, నా తొన్ని ఉద్యోగాలు బందరులోనే జరిగినవి. నాకు నలుబదిఏండ్లు వచ్చునటకు నేను బందరు వాస్తవ్యుడను. కనుక శ్రీ శాస్త్రిగారికి నాకు మిక్కిలి పరిచయమును స్నేహము ప్రేమయుగలవు. వీరి వంశము సంగీతసాహిత్యముల రెంటియందును ప్రసిద్ధమైనది. వీరికిని రెండింటియందును సామర్థ్యముకలదు. సాహిత్యము శాస్త్రబద్ధమైనను మాదృశుల కొందరియందు సంగీతము శాస్త్రబద్ధముకాదు. కాని శ్రీ శాస్త్రిగారియం దదియును శాస్త్రబద్ధమే. ఇంక వీరి కవితారచన భారాశుద్ధి కలది. వీరు సహజముగా భక్తిభావము కలవారు. ఆ భక్తిభావము పశ్యమై చివర కీ ‘భక్తనారదీయము’గా నెలువడినది. నారదుడు మహాభక్తుడు. ఆయనకు సంబంధించిన కథ లేరి యీ కావ్యముగా నిర్మించిరి. నారదుడుకూడ మాయకు లోబడినవాడే యన్నర్థము ప్రవచించు కథలున్నవి. వానికి బ్రహ్మయొక్క శాపము మూలహేతువుగా నిందున్నది. బ్రహ్మ శాపమునకును మూలప్రకృతికిని అభేదప్రతిపత్తిగాఁ గల్పనము, నిజమున కంతియే కావచ్చును. ఇది వ్యాఖ్యానలో విశేష ప్రతిపత్తివిషయము. ఈ గ్రంథమునందలి శైలి యొడుదుడుకులు లేనిది. కథాస్వరూపము ప్రధానముగాఁ బాఠకునకు నందిచ్చురచనయిట్లుండును. సామాన్య భాషాజ్ఞానముకలవారి కైనను దీనియందలి సాదులునువ్యక్తములు. ఈ గ్రంథము శ్రీరామచంద్రాంకితము. ఇట్టి భక్తిభావ ప్రపూర్ణమైన గ్రంథము మరి యింకెవరి కంకితము కాఁగలదు ? నీల యంత యెద్దగడైనను భక్తియు సనాతనభావములు సృష్టియందుమాసిపోవు. కల్పవనావళిలో పోని యీ సనాతనభావము అయిదువేలు పై చిలుకు నాటికే, మూల పోవునా ! శ్రీ శాస్త్రిగారివంటి, విద్యలకు, పులు పై చెప్పిన, భావమునకు, బాధాకులు, శ్రీ శాస్త్రిగారికి, భగవత్స్వరూపు చిరాఘరాజ్ఞాన్యైశ్వర్యములు, ప్రసాదించుగాక.

—విశ్వనాథ సత్యనారాయణ.

శ్రీ భాస్కరాయ నమః శ్రీ గురుభ్యో నమః

స మీ క్ష

కవితాక, కవితా వికారధ, విద్యాక,

శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబికాయ.

భక్త నారదీయ మను గ్రంథమును రచించినవారు “హరికథా రచనా వికారిధ, హరికథా సుధాకర, సంగీత సాహిత్య కళానిధి” అను బిరుదులు వహించిన బ్రహ్మశ్రీ కేతవరపు రామకృష్ణ శాస్త్రిగారు. వీరిది పండిత వంశము. వీరి తండ్రిగారైన శ్రీ లక్ష్మీనరసింహ శాస్త్రి గారు మహాపండితులు. బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులని వినికిడి. శ్రీ శాస్త్రి గారు భక్తనారదీయములో నుదహరించిన కొన్ని పద్యములు వచనముల లోని వేదాంత భావములను జదువగా వీరి కీ సంస్కారము వంశపారం పర్య క్రమముగ వచ్చినదేగాని కొత్తగఁ దెచ్చుకొన్నదికాదు. అను భావము స్ఫురింపక మానదు.

లోకములో కవిత్వమందే ప్రఖ్యాతిఁగొందినవారు కొందరు. పాండిత్య కవిత్వముల యందు పేరుగడించినవారు కొందరు, సంగీత కవిత్వములు రెండింటియందు దీయనకుఁ బ్రజ్ఞ గలిగియుండుట విశేషము. ఆంధ్ర సంస్కృతములందేగాక హిందీ, బెంగాలీ భాషలయందుఁగూడ వీరికి మంచి పరిచయము కలదు.

వీరినవలలు, నాటకములు, కథలు, చరిత్రములు, హరికథలు, సంస్కృతాంధ్ర హిందీభాషలలోని వస్తువు నాధారముగఁ దీసికొనిరచియుండు బడినవి. నిరంజనోపాఖ్యాన మను హరికథ వీరి హరికథలయొక్క సారమని చెప్పవచ్చును. వీరినవలలలో ‘కాహినూరు’ నవలారచనయొక్క సారము, వీరు రచించిన ప్రహేళిక, మార్కండేయ, మీరాబాయి మున్నగు నాటకము లన్నియును సుప్రసిద్ధ నటులద్వారా రంగస్థలముల యందుఁ బ్రదర్శింపఁబడి జనానుమోదములకుఁ బాత్రములై నవి. కావ్యములలో భక్త నారదీయము మంచి పాఠమునఁ జదివదని చెప్పవచ్చును.

కథానాయకుడైన నారదుడు తపస్వికావున మిశారణ్య
వర్ణనతో కథారంభము. శౌనకాదిమునులు సాతని నారదచగిసి
యనుగుదురు. అతఁ డారంభించి చెప్పను. బ్రహ్మకు మానసపుత్రుడుగా
నారదుడు సనకాదిమునులతో వసిష్ఠాదులతో జన్మించును.

గీ॥ ప్రజలనావృష్టిచే బాధ ♦ పడడువేళ
నితఁడు జన్మింప సంపూర్ణ ♦ వృష్టి కలిగె
గాన జలమొసంగినయట్టి ♦ కారణమున
నారదుడని బాలకునకు ♦ నామమిడిరి.

గీ॥ అనుదినంబును దనతోడ ♦ నాడుకొనెడి
బాలులకు హరినామ త ♦ త్వంబుఁ దెలిపి
జ్ఞానవృద్ధి నొసంగఁగఁ ♦ జాలియుంట
నారదుడని బాలకునకు ♦ నామమిడిరి.

ఆ॥ వె॥ నలున గళమానుండి ♦ నరులు జన్మించుట
వలన బ్రహ్మ కంఠ ♦ భాగమునకు
నరదమను విచిత్ర ♦ నామంబుకలిగెను
నరద భవుఁడుకాన ♦ నారదుడు.

(తృతీ— 74, 75, 79 ప)

ఈ పైరీతుల నారద నామము కలిగినట్లు కవి వర్ణించిరి.
సనకాదులు నల్వరును ముక్త సంగులైరి. పులస్త్య, వసిష్ఠ, నార
దాదులం గాంచి బ్రహ్మ వారిచే సృష్టిచేయుంప సంకల్పించి వారిని
గేస్తులఁ గమ్మని పలుక నారదుడు మాత్రము శ్రీగోపాచలపై దుర్వా
మోహమును జెంది నరకమునఁ బడఁజాలననియును, దపము నొనర్ప నె
విమ్మని వేడ బ్రహ్మ యలిగి గేస్తువగుట కేవగించిన నీవు గంధర్వకుల
ముఖఁ బుట్టి పెక్కు రూపవతులకు భర్తవు కమ్మని కవించెను. నార
దుడు కవచమాలికా స్తోత్ర మంత్రాదులు నీకుర్విని గలుగకుండుఁగాక
యని ప్రతికాపముచ్చెను. బ్రహ్మకాపమున నారదుఁ డుపబర్హుఁడై

జన్మించి బాల్యమాది హరిభక్తి కలవాడై వసిష్ఠుని దగ్గర సాంగవేద ములను అరువదినాల్గు కళలను ధనుర్వేదమును శాస్త్రములను నేర్చెను.

బ్రహ్మ యొకనాఁడు దేవనభకు నుపబర్హుణుని గానము వినుటకై పిలువఁబంచి పాడించెను. ఉపబర్హుణుని గాన ప్రదర్శన నెఱమున గ్రంథకర్త తనకుఁగల సంగీత పాండిత్యమును ఈ క్రింది పద్యములలోఁ జక్కఁగ వర్ణించెను. ఉ॥ వీణనుమీటి తంతులను ... ..

నీ! రహినిముప్పదియారుఁగరాగము ల్మధ్యమ ... ..

ద్వితీ - 88-87 పద్యములు.

సభ్యులు గాయకుఁడుగూడ హరిగుణకీర్తనామృత లహరిలో మునిగి తన్మయులైరి. గోపికావిరహ గీత గానముచేయు సమయమున నుపబర్హుణునకుఁ దాళగతి దప్పగా బ్రహ్మ యుపబర్హుణుని గంధర్వ శరీరమును ద్యాగమొనర్చి దాసీపుత్రుడవు కమ్మని మఱిల శాప మిచ్చెను. ఉపబర్హుణుడు సమాధినిష్ఠుడై ప్రాణములఁ బాయఁగా ప్రథమ భార్యయగు మాలావతి దుఃఖార్తయై పతిమరణమునకుఁ గారణులైన దేవతలపై యలిగి పతివ్రత గావున బ్రహ్మనుద్దేశించి “పద్మభవ! వినుమిదె పుత్రశాప కారణమునఁ బుడమిలోఁ బూజ్యతం గోలుపోతివి. నేను నీ యధికారంబు నేలఁగూల్తు” నని శపింప నిశ్చయించెను. ఆమె యింకేమి శపించునో యను భయమున బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరు లామెయున్న కడకేగి యుపబర్హుణునికి మఱికొంత కాల మాయువు నొసంగిరి.

బ్రహ్మ శాపప్రకారముమూఁడవ జన్మమున వృషలీ గర్భమున జనించి బాల్యమాది విష్ణుభక్తుల సాంగత్యమున హరిభక్తి కలిగి సాధుసేవఁ జేయుచుండెను. వారు సతనిననుగ్రహించి సదుపదేశము చేసిరి. భక్తి పరవశుడగు నారదుని వర్ణించిన పద్యములను జదివినచో, కవియొక్క హృదయగతభక్తి భావము వెల్లడియగును.

నీ! శ్రీనాథనామ జపానందమాధురీ పరవశుడై మేనుమఱిచువాని

(త్వతీ, 98 ప.)

నీ! నిజదేహ సుందర నిహగరిషుడై ... ..

(త్వతీ, 103 ప.)

నీ! నా కృష్ణదేవుఁడు నను బోవ రాడెల ... ..

(త్వతీ, 104 ప.)

బాలకుడు తరువాత తపస్సుజేసి తనువు దొరికి తిరిగి బ్రహ్మకు నందనుడై జన్మించెను. మరల బ్రహ్మ సారదుని సృష్టికార్యమునకై ప్రోత్సహించెను గాని యీ తడవ నారదుడు ఆత్మసంకల్పమును బిలామహునకు నివేదించి యతని సంశ్కరింపజేసి కృష్ణమంత్రము వర్ణించెగాని బ్రహ్మ యతనిని కైలాసమున కనిపి శివునిచే నుపదేశము చేయించును.

శివుడు నారదునకు భక్తితత్త్వము, భక్తలక్షణము, సీమ స్వరూపము, గురుమహిమ మొదలగువానిని దెలియజెప్పెను. గిరిజేశుడు తనకు బోధించిన భక్తివిధముల ధరలో వ్యాప్తమగుటకై నారదుడు సూత్రముల రచించెను. వానినే నారద భక్తిసూత్రము లందురు. చివరసూత్రమగు “ య ఇదం నారదప్రోక్తం శివానుశాసితం శపేష్టం లభతే ” అనునదియే యీ యభిప్రాయమునకు బరిమి ప్రమాణము. మఱియు ద్వితీయాధ్యాయము 105 వ శంఖ్యగల వచనమున యోగ శంప్రదాయము పివరింప బడినది.

షష్ఠాశ్వాసమున బాలభక్తుల మువ్వర చరిత్రలు కలవు. ప్రహ్లాద భ్రువ, మార్కండేయులు. ఈ షష్ఠాశ్వాసము సూత్రము విడిగా ముద్రించిన కళాశాలా విద్యార్థులకు బశసీయ గ్రంథముగా నుండడగు నని నా యభిప్రాయము. 280 పద్యములు మాత్రమే కలవు. శైలి సరళము, ద్రాక్షాపాక మగుటచే సులభగ్రాహ్యము. ఆ యా శంధ రాఘవసారముగ రసములు చక్కగ బొందింపబడినవి. దిక్పర్యవముగ నుడవారించెదను.

కరుణారసమునకు

సీ. నిడుదపన్నెటివేళి * ముడి వీడివేలొడి

జడగట్టుచున్న శీ * శిములదాని

ద్వితీయము — 148 పద్యము

శా. ఓనాథా ! రసికాగ్రగణ్య ... ..

ద్వితీ — 110 ప. చూ

ఈ సీదు మనోహరాశ్మతిని ... ..

ద్వితీ — 112 ప. చూ.

శృంగారగణమునకు

సీ చారు చందన వన + స్థలములలో ... ద్వితీ - 78 ప- చూ.

గంగాప్రవాహవర్ణనము

చ॥ అటఁజని శాంచెనారదుఁ డనంత ... తృతీ - 113 ప- చూ.

తపోవనవర్ణనము

చ॥ కనులను గాంచెనారదుఁడు. గండక భల్లుక ... తృతీ-111ప-చూ.

నవవిధభక్తులు

క॥ స్మరణము కీర్తన శృవణము ... పృష్ఠా - 54 ప- చూ.

దుర్గాస్తవము

కా॥ శ్రీ సందానములై మహామహిమచే ... పృష్ఠా - 192 ప- చూ.

అంత్యానుప్రాస

ఉ॥ బాలక ! భక్తిమార్గపరి + పాలక ... తృతీ - 96 ప- చూ.

ఉ॥ ధాతవు సర్వనిర్ణయ వి + ధాతవు ... పృథ - 92 ప- చూ.

ఈవిధముగ శైలి యంతయు ధారామద్ది వహమై యలరారు చున్నది. కొన్ని ఘట్టములయందు స్తోత్ర సందర్భములలో,

సీ మూర్తండకోటిస + మప్రభాభాసిత ... ద్వితీ - 188 ప- చూ.

సీ దేవ నీవేకాకృ + తిన్వెలుచును భవ ... పృష్ఠా - 189 ప- చూ.

మొదలగు పద్యములు చదివినప్పుడు పోతన్నగారి భాగవతము లోని ఘట్టములు జ్ఞప్తికి వచ్చును. శ్రీరామోపాసకుడై కృతికస్యను రామార్పణ మొనర్చిన యీకవి శ్రీరామపాద సేవాధురంధరుడై సహజపాండితీ మండితుండగు బమ్మెర పోతరాజుగారి మూర్తిని రచనను లక్ష్యమం దిడుకొనుట చాల సహజమే.

చివర కొకమాట. కవి యీ కావ్యమును మార్కండే

యోపాఖ్యానముతో ముగించుచు

గీ॥ తరణి చంద్రాదు లున్నంతవరకు ... పృష్ఠా - 271 ప- చూ.

క॥ తల్లులు ధాత్రీ స్థమతమ ... పృష్ఠా - 272 ప- చూ.

అను పద్యములను వ్రాయుటవలన నీకావ్యముగూడ మార్కం
జేయుని వలెనే శ్రీరామానుగ్రహమువలన నాచంద్ర తారాంకముగ
నుండఁగలదను భావము స్ఫురింపుచున్నది.

ఇట్టి భక్తి రసపూరితమైన కావ్యరచన మొనర్చి లోకులకు పర
మార్థఫలము నందిచ్చిన కవియైన శ్రీ కేతవరపు రామకృష్ణ శాస్త్రిగారు
శ్రీనివాసుని యనుగ్రహమునకుఁ బాశులై యిటువలె గృహ్య శ్వర్యా
దులు కలిగి విలసిల్లుచు నితోఁగి భక్తి ముగ నిట్టి భక్తి కావ్యములను నిర్మించి
తాము కృతార్థులై జనులను గృతార్థులనుగా నొనర్చుని నానమ్మకము.

అ శీ స్సు

ఆర్యావృత్తము - శ్రీమత్త్రిలింగవిద్యావీతకృపాద త్తపత్రికాశుభదా
శ్రీరామకృష్ణసుధయే నిధయే జ్ఞానస్యగానవైఖర్యాః.

క॥ సంగీతము సాహిత్యం, బంగీకృతగతి నె సంగి • యలరుట నిన్నున్
సంగీత సాహితీనిధి, వింగానగు రామకృష్ణ ! • పృథ్వీన్ బలుకన్.

ధృవకోకిల! పరసిజాత దళాక్షపాద ల • సద్విశేష సుభక్తియున్

సరసులెన్నఁగ నైన పాండితి • బిక్కనైన కవిత్వమున్

కరమొసంగడి గానమాధురి • గల్గి శౌరిని దెల్పుటల్

హరికథా రచనావిశారిదుఁ • డన్న పేర్తగు నీ కిలా.

కా॥ రామాఖ్యన్ హరిశౌరి సామ్యమును దెల్పున్ కృష్ణనామంబు లీ

లా మాధుర్యము గానవైఖరియు పే. లన్ గళికా నృత్య ము

ద్దామ ప్రక్రియఁ జూపు శ్రీహరికథా • ధన్వత్సముఁజెందు నీ

కోమాన్యా ! తగు రామకృష్ణ శుభ సం • జ్ఞాదార భావంబిలన్.

క॥ ధన్యుడవు నారదీయ మ

నన్యంబుగవ్రాసి పోత • నాఖ్యుని వలె న

నామస్మయ మెచ్చుగ నీ కృతి

కన్యన్ రఘువరున కొసంగి • కంటివి ఖ్యాతిన్.

విజయవాడ,

కొంఠనపల్లి కనకాంబ.

17-10-1951, } శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యావీతకృష్ణ.

శ్రీ దత్తాత్రేయరాధ్యాసే నమః.

ప్రశంస.

సంగీతసాహిత్య కళానిధి,

శ్రీ కే త వ ర పు రా మ కృష్ణ శాస్త్రి గారు

వీరినిరమారమినాలుగుసంవత్సరములనుండియు నే నెఱుంగుచును. వీరు విద్వత్కవి గురువర్యులు. వీరు రచించిన గొన్ని గ్రంథములు నేను చూచినాను. అన్నింటిలోను శ్రీ భక్తనారదీయము మిక్కిలి రసవత్తరమగు గ్రంథము. ఇది నే నామూలాగ్రము చదివి గణమచుభ వించి యెంతయును సమ్మదము నొందినాను. నారదుడు మహామహుండును మహాత్ముండును నగు గురుశిరోమణి. ఇంకటి గునిశిరోమణి “నభూతో నభవిష్యతి” అనుటలో సంశయ మించుకయు నుండదు. చంద్రునిలోని మన్వంతరిని వీనియందును “కలహాశారుడను” నొక మచ్చ నాపాదనమును జేసియున్నది లోకము, ఆ లోపమును నివారణ మును జేయుటకే “శ్రీ భక్తనారదీయము” నొనర్చినది యని నాయొక్క యభిప్రాయము. నారదుడు చేయు ప్రబోధము నిర్వచనీయము, గర్భములోని శిశువునకు శ్రీ ప్రహ్లాదునకును, పసికొలుడగు శ్రీ భువనకును నారదప్రబోధము మిక్కిలి మహాదీయము కలిగించిన సంగతియును జగమంతయును దెలిసికొనిన విషయమే.

ఈ కవి గురువరుడు మిక్కిలి సమర్థుడు. వీరి రచన మిక్కిలి సామరస్యము కలది. పండితసామరుల నెల్లరను మహానందమున నోల లాడించును. సామాన్యముగాఁ బండితులయందుఁ గల యుత్తమ గుణములు వీరియందు మూర్తీభవించినవి. సరస్వతీకుచములు అగు సంగీతసాహిత్యముల రెంటియందలి చనుఁబ్రాలు సమముగాఁ ద్రావి సరస్వతీతాదాత్యము సందియున్న జాణ. వీరు మిక్కిలి ప్రశంసనీయులు. ప్రతి యాణమును వీరు వీరి సదుద్దేశములను పండిత సామరలోకమునకు అందిచ్చుటకే ప్రయత్నించుచుండురు. “ద్విపహస్తము ద్విజహస్తము ఊరకయుండదను” నట్లు వీరి చేయు యేదియో సత్కవిత్వమును వ్రాయుచునే యుండును. ఈ భక్తనారదము నందు స్వభావసిద్ధముగా వ్రాయఁబడిన రచనయే యంతటను గోచ

రించుచుండును. మొదటి పాదమునందు అలోచనచేసి కష్టించి వ్రాసినపద్యమే
వీరి యొక్క ఖమునందు గానరాదు. నెదచ్చల్లిన రసములు కరుణము
అద్భుతమును. వీరు వ్రాసిన దీనియగునని పద్యములు నిరూపించి చూపు
టకు నన్నియును నించుమించు నొకేవిధముగా గణమును విస్ఫురింపఁ
జేయుచున్నయువియుయై యున్నయని. కావున ఈవిషయము తెలుసు
కొనుటకై పాఠశాలలోకి మునే కోగుచుంటిని.

సాధారణముగా నామములనుబట్టియే స్వాభావిక ముండుననుట
సమంజసము. శ్రీరామకృష్ణ నామము మిక్కిలి ప్రశంసనీయము.
లీలాను మాయను గుర్తించుటయును వన్నెగాంచినది. వీ
రిగి శేతన గురువశేష్యులు గనుకనే ప్రపంచమొనకుఁ జల్లమగు రీతిని
మిక్కిలి రసనంతముగాఁ బ్రబోధించియున్నాడు. ఇది చూచి వీరిని
లోకిము గొనిపించుటకు మిక్కిలి ప్రార్థించు చున్నాను.

ఈ గ్రంథమును శ్రీ శ్రీ వేంకట్రామ అండ్ కో వారు
ముద్రించి “తమ విశ్వవిద్యాప్రదాత, విశ్వమహాదాత” మొదలగు
భిరదములను సారకపంచుకొనిరి.

సీ॥ సంగీత సాహిత్య సత్క-థానిధియంచుఁ

బ్రహ్మాటి నెంతయుఁ బడసియుంట

పసిబాలురకుఁ బెద్దవారిల కనువుగా

బోధించుఁ గురుతిను పొందియుంట

స్వజనానంద సత్కవిశ్యాధిశ్య

బుధులను విఖ్యాతిఁ బూనియుంట

ప్రభులకుఁ బ్రజలకు బరితోష మొనరించు

రచనలు పొనరించి ప్రబలియుంట

గీ॥ శ్రీశ శేతవరపు రామకృష్ణశాస్త్రి

సద్గురులు తారకంబయి జగమునందుఁ

బేరుగాంచుత సత్కవి ధీరుడనుచు

సర్వసంపదల్ వీనిని సాకుఁ గాక.

విజయవాడ

6-11-1951

విద్యాక, శతాధికారి;

భమిడిపాటి అయ్యప్ప శాస్త్రి.

పండితాభిప్రాయములు

జగద్విఖ్యాత యశులు, ఆంధ్రులను జరిపరిచునాని, శింగసేంద్ర ఘటాపతిరవాది
 విరుదాంతములు శీర్షి శ్రేష్ఠులు
 శతావధాని చల్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, దయచేసి వ్రాసి యుపాగిసెడి.
 శ్రీమ త్పరిచయము

భక్తనారదీయము

దీనిని శ్రీ కేతవరపు రామకృష్ణశాస్త్రిగారు సంస్కృతములో
 నున్న నారద చరిత్రమునకును, నారద భక్తిసూక్తిములకును దోహదముగా
 రచించిరి. ధార ధారాశ్రమైన తైలిలో శ్రోత్రియముగ హృద్యముగా
 ననవద్యముగా నడచినది.

అనువాదమైనను స్వతంత్రరచనవలె నుండుటచేగాని సర్వ
 సులభమగు కదలిపాకముగను దాక్షిణ్యపాకముగను నుడిచినది.

ఈయనది పండిత వంశము, తండ్రి తానెట్టి కాను. పోషకులు
 కూడ నెల్లరును పండితులు. ఆ యీ రచన సర్వనా శ్రేష్ఠమై
 యున్నది. గ్రంథకర్త ముఖతః నేను దీనిని విని పరిమానంద భరితుడ
 నైతిని. భక్తజనుల కుపయోగించు నిట్టి యుత్కృష్ట గ్రంథమును రచి
 యించినయీగ్రంథకర్తకు శ్రీమహావిష్ణుపుసర్వ శ్రేయములొసంగుగాక.

విజయవాడ, } శతావధాని వేంకటశాస్త్రి.
 18-11-46. } క్షిర సాగరి.

సంగీత సాహిత్య, వేదాంత, భాష్య, భావనాపరాయణ, బాగ్యయజ్ఞ రత్న
 బ్రహ్మశ్రీ చూరి నాగభూషణముగారు
 కరుణతో వ్రాసంగిన

ఆశీస్సు

శ్రీశ్రీవత్స లక్ష్మీంకిత చారుడః ।
 సీతాంగ నాధిష్ఠిత వామభాగః ।
 చిన్మద్ర యాభాత కరాంగుళియః ।
 త్వం రామకృష్ణం పరిసాలయే చ్చిరమ్ ।

తే॥ గీ॥ కేతవగళు చంకాంబుధి • శితభాను !

రామకృష్ణాఖ్య ! నిర్మల • రామభక్తి
పూరితాత్మిని వ్రాసి త • పూర్వ ముద్ది
భ క్తనారద చరితంబు • పావసంబు.

తే॥ గీ॥ సంస్కృతాంధ్రాది సాహితీ • శివమతివి

గీతవాదిత్రాగం ని • మౌనాడగుదు
గద్య పద్యాది కవితానంద్యకాన్య
రచయిత్రు రామకృష్ణాఖ్య ! • నిమగ్నచరిత !

ఉ॥ నీ జనకుండు పండితుఁ డ • నీ నూతు లుత్తమసింహాశాస్త్రి, య
వ్యాజ మనస్వి భూసురకులగ్రాణి నూని వరిష కల్పంబా
భూజనమాన్యు గర్భమున • బుట్టి తదగ్గ చరిత్రుడౌచు నీ
యోజ నదభ్ర సమ్మతి ననునాన పరిష్కృతిబొందితీ ! కృతీ !

ఉ॥ చిన్నతనంపు నా శఖలు • చేబ్రాలు పాపయగాయ నోత్తముం
డన్నలినార్భ కాన్వయుని • యన్నగు వేరకటరత్న పండితుం
డన్నగసింహులం దినర • బాంధుపదంబులువట్టి గాన మం
దెన్నికఁగన్న శిష్యవగుఁడీవు సుసత్కృతిబొందు టర్హ మా.

తే॥ గీ॥ కోహినురన్న నవల నీ • సాహితీప్ర
మేయశైలిచే మాతృ క • నిమిచి వెలుగు
పార్వతీపరిణయ ముఖ • పద్యగద్య
గేయకృతులు నీ శ్రుతిచిగి • ఘాయసేయు.

తే॥ గీ॥ రామకృష్ణాఖ్య నీకౌట • రామపగము
నీసినాడవు కల్పంబు • చిత్తమలరఁ
గృతీనాసంగుచుఁ గృష్ణ భక్తి ప్రధాన
మైన నారద చరితంబు • యశము గనుమ.

తే॥ గీ॥ నారదీయంబు చదివి యున్నాడ దోష
లక్షి నై యేను స్థానపులాకముగను
గాని దోషము లెరుదును • గానరావు
పూర్వకపు తేగు తెయ్యలఁ • బోవుకతన.

తే॥ గీ॥ యతులు పాశ్రులు సుగనుండు • తా తనస్సుం
జేతముహ్సంగఁ జేయు సంశీలి పోల్చి
ధారయున్ జైలి సహజోత్పన్నుఁదానిన్పెట్టి
రీతులంబొంది యో రామకృష్ణ • సుఖిని!

తే॥ గీ॥ గానకవితాది సంస్కృతుల్ • గడిచివలెఁగ
హరికథలు వాసి కబ్బంబు • లగిది నాసి
యశము ధనమును బిరుదంబు • లగిదికొనుచు
జయముఁ గాంచెను రామకృష్ణా ! సుఖిని !

చ॥ వయసునఁ బొండితీగరిమ • భాసమున న్నానాభులైన
స్వయముగ దైవమందుఁ దలఁపించి నమస్కృతి పూర్వము
నియతిఁ జరించి దీవనలు • నిపులమున్ గ్రహించి రామకృష్ణ
ష్ణ ! యశము స్వాయురున్నతులుఁజాన్పెట్టి గడిచెనునూ భవని.

ఆ॥ వె॥ రామభక్తి గదుగ • వ్రాసితి పీఠావ్య
మరలె ! యంచు సూరివరులు పొగడ
దాన రాముఁ డెపు డఁనూన పాల్సెల్లంబు
తో నొసంగు నీ కఠినుల యశంబు.

తే॥ గీ॥ భక్తనారదీయాభ్య ప్రబంధ మద్ది
పండితాధ్యులు గూడు సభాస్థులను
జదివి మెప్పొందువాడ వా • చంద్రతార
మై వెలయుఁగాత మభిలషి • తార్థగతుల.

తే॥ గీ॥ రామకృష్ణులు తత్ప్రతి • నామధేయ
వాట గిరిజామహేశు లత్యంత భక్తి
భావ్యులౌట నీ క్తురు • భాగ్యభోగ
సంపదల్ ప్రియ మధికంబు • శతముమించి.

పీఠ తత్పర. పన్నంగళాది భవంతు

ఇట్లు పయోభృద్ధు

హరి నా గ భూషణము.

బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులైన నాదెళ్ల మేధా దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు

పంపిన పద్యత్రయము

శ్రీ మహా దక్షిణామూర్తయే నమః

ఆ శీ స్సు

మ॥ అదనా? కాదిది, యాగ మోక్ష విధిఁ జేయున్ గర్త సంతాన మొ

ప్పదు. నై రాగ్యము జ్ఞానముబ్బమిం దెరింగింకొన మున్నట్ల నా

రద నూత్రోచిత భక్తి దర్శన చరిత్రజ్ఞానమున్ గూర్చి గీ

ర్తించ మాంధ్యంబు, శివానుభాసన, మొనఁ ర్చెన్ రామస్వస్థం డిలన్

చ॥ అవిరళకీర్తి మధుగుని + యూత్రిత వర్ణమునందుఁ జేగు కే

తనరపు సంశిదీపముఁ డిఁతందు రచించిన నారదీయమున్

జవిగాని మోదమగని చ్యుత + సంస్కృతి ముఖ్య మడంప శర్వమున్

జెవిసిడి పోత నాన్యునకుఁ + జీరిక తీరిక లెత్తఁ గాంచితిన్.

ఉ॥ ఏ మిహిరాస్వయోదభవుని + గోలుబడి జ్ఞగ ముల్లసిల్లె, నే

తామరసాక్షి పాదమున + ధన్యతిఁగాం దె నహల్య, యట్టి పృ

థ్వీ మహిళాత్మ జాతి నిఁభీమబునిన్ హనుమంతుఁ బోచు శ్రీ

రామఁడ నాగదీయకృతి + రంజల నేలుత సుస్థిరంబుగన్.

బంధు,

20-12-46.

}

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రి.

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రి.

మచిరపట్టణంహిందూకాశీశి హస్తానుసహాయాపాధ్యాయునకుఁ గుఱుపడితులు వగు

బ్ర॥ శ్రీ॥ అద్దేవల్లి లక్ష్మణస్వామిగారు వ్రాసిపంపినవి.

శా॥ అబ్రాహ్మణ్యము హెచ్చి, భవ్యకవితా + వ్యాసక్తి క్షీణించి, యే

దో బ్రదుక్కులదుపంగ నేరిచిన యీ + దుర్భాగుల న్సత్కవి

త్వా బాశిన్ శ్మషవించి నారద రహ + స్వంబుల్ పృసాదించినా

రబ్రంబొనలు రామకృష్ణ కవి చం + ద్రా! మీ కివే మన్నతుల్.

శా॥ ఓయయా! భవదీయ సత్కృతికి నే + యూరో, మరేమాన్యమో,

వేయున్నాట పదాటలో, యధమ మ + ర్వింపంగ నా; కాని నా

యాయుద్యోగము మీదిఁజొక్కటియె సుమీమా, దానఁబడ్డెంబులన్

నాయుత్సాహము వెల్లడింతు బహుళ + జ్ఞా! స్వీకరింపంగదే!

బంధు.

20-12-46.

}

అద్దేవల్లి లక్ష్మణస్వామి

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రి.

శ్రీమత్ సత్యం పరిపూర్ణం

రసజ్ఞులును కోవిదులు నగు సాగముల గొంగ

మ న వి

శ్లో॥ శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజ మప్రమీయం
నీతాపతిం రఘుకులావ్యయ రిక్షిదీపం,
అజానుబాహు మరచింద నభాయతాక్షిం
రామం నిశాచర వినాశకరం సమామి.

శ్లో॥ నవజలధరవగ్గం - చంద్రకోద్యాపగ్గం
వికసిత నలినాస్యం - విస్ఫుర స్ఫురిదహస్యం
కనకదుచిదుకూలం - చారుబధావమాదగ
కమపి నిఖిలసారం - నామి గోపీసుమారం.

శ్లో॥ గద్యానుబంధ రస మిశ్రిత పద్యసూక్తిః
హృద్యా హి వాద్యకలయా కలి శేవ గీతిః.

అని చంపూ రామాయణ గ్రంథి గ్న వాగ్ని యున్నాడు. బ్రట్లనుటలో సందేహములేదు. యోజించినకొలది గీతవాద్య ప్రసాదితమైన గానమునకును గద్య పద్యాత్మికమైన కావ్యమునకును బాలసన్నిహిత, సంబంధ బాంధవ్యములను నిర్మించి యుపమానోపమేయ భావములచే నా రెండింటి నొక్క శ్లోకమున గూర్చిండుకు పూర్వకవుల సరిపూర్ణ రసానుభూతియు సరిగీతసాహిత్యములయందు పారిగిగల సమాన భావమును బేటపడుటయేకాదు. హృదయంగమముకూడ నైనది తత్కారణముననే గాటక నవలా యుక్తిగా నాది గ్రంథరచన సులభమునను సంతృప్తి కలుగమఁ జంపూ ప్రబంధ నిర్మాణ సంకల్పమునకురిందినది.

శ్లోకప్రక్కః పద్యదయరచనా మహావాతావరణము దేశమునఁ బ్రసాదితది యెక్కువమంది రచయితలను గ్రంథవిశ్రేణులను చూచిపించుట

గావించి యభ్యుగ్రహణము చేయించినది, చేయించుచున్నది. ఈ జంఝా మాగురి నిశ్చరభావముతో నిసనానిహాన మెట్లుండవలయు నన్న శిరికి న్నానియమంగు యభ్యుగ్రహణము చేయదొడంగినది. భావగ్రంథ లంతానవీసించినా నిశ్చయముతో గ్రంథింపకముల దయాలోపద్ధి కపితా వనితాగ్రంథనీహ వలంకృతమొనగ్ని నవ్యసాహిత్య ప్రేములనానందింపజేసి వారి సంపూర్ణ సానుభూతిని సమపాదన నుపగృహించునది. యా దినము లులో గ్రంథి భాషను అనుగాఁ బ్రాచీనార్థ సాహిత్యమునకుఁ బ్రసక్తి చాలవలె కలెరించినది. న్యావహారిక భాషలోఁ గావ్యమాను స్పృహచుట నుదిభీష్టుమునకు న్యతిరేకము, కేవల మసంగతము. అందువలన గొన్ని దినములు యోజించి “కుచుచుటయునుకాదు, కుడువకుండుటకాదు, పోలిభక్షణము నమ్మకము” అనునట్లు పాదకలోకమునకు సులభముగా గావ్యము కావ్యమైన భాషాసాధ్యముతోఁ గావ్యపాద నిర్మాణము నకుఁ బునాదిన సిగ్గుచితిసి.

ఇందలి యిత్యంతము నాగదుని చరిత్రము, ఇంతకు ముందు కృతిక ర్థమైన శ్రీరామచంద్ర సంకల్పానుసారముగ నాచే సమకూర్చు బడిన “ప్రేమ భక్తి దగ్ధనమే” (సుఖాలహరి యను పేరుగల నారద కృతభక్తి సూత్రముల కాంధ్రీవాఙ్మయము) ఈ కావ్యగ్రంథము మూల కారణము. సూత్రీకారణము నారద దేవర్షియుక్క దివ్యచరిత్రము తెలుగునఁ గావ్యరూపమున నాంధ్రీలోకమున కర్పింపవలయునన్న యుత్సాహమే నా గూ గ్రంథరచనకుఁ బ్రేరకమైనది. ఇందలి పంచమాశ్వాస పద్యంతము కల కథయంతయును, బ్రహ్మవైవర్త పురాణాంతర్గతము. సమయానుగుణ్యముగఁ సంగ్రహింపబడినది. వష్టా శ్వాసములోని కథలు జగత్కల్యాణ కాండీయై నారదమునీంద్రుఁ డొనర్చిన కార్యక్రమమునకును బరమ శివానుకూలముగు భక్తి తత్త్వ వ్యాప్తికిని దిశాత్రిసూచకములు. కారదావతారమైన కాలిదాసవి యంతవాడు “ప్రాంశులభ్యే ఫలే లోభా దుబ్బాహువివాహుః | తిర్హ్ను

ద్వైత సరం మోహో దుశుపేనాన్మిసాగంగం" అని వ్రాయఁగా శ్రీమన్నారాయణాంశావతారమూర్తియైన, భక్తిపూర్ణ ప్రథమాచార్యుడైన నారద మహాముని చరిత్రను గావ్యముగ లిఖించుటకు ననుజూచిన యల్పజ్ఞునికి శక్తికి మించిన కార్యమని నేనెఱుంగక పోలేను. అయినను శ్రీరామ బిందుని సంకల్ప ముత్సాహరూపముగ నాలోచింపబడిన ముందు నకుఁ దోర్ముచుండ నేను వెనుకకడుగిడఁజాలక పోతిని. శ్రీరామగరుణామే దీనిం బూర్తిచేయించినది. స్వరాభరణ మందమునఁ బని పని యసమితి కారణముగాఁ గొఱవడినను బంగారమగుట విలువయుండుఁ దీసిపోనీతి భగవద్భక్తుని చరిత్రము, భగవద్వహామనుగూర్చి వ్రాయఁబడిన గూర్గ్రంథము నావంటి ప్రాథమికుని మూలమున రచనాకౌశలమున వినుకఁ బడినను మీకందరికిని బ్రీతిపాత్రమై శ్రీరామానుగ్రహపాత్ర మగు ననియే నానమ్మకము.

కావ్యము సమాప్తమై వర్ణపంచకమైనను దైవ సంకల్పము దూరమగుటయే గ్రంథ ముద్రణమున కింత కాలవిలంబన మగుటకుఁ గారణము. ఇందు కిది వ పేజీవఱకును గల భాగమును కృతి సమర్పణ కాలమున సుహృద్వరు లొసంగిన ధన సహాయమున ముద్రింపఁజేయఁ గలిగితిని. తదుపరి కార్యక్రమమున కాధార భూతు లదృశ్యులగుటచే గొంతకాలము నిరీక్షించవలసి వచ్చినది. ఒకనాడు హేలాపురి (ఏలూరు) వాస్తవ్యులును భాషా సోపకులును వేంకటరామ పవరు ముద్రణాలయ శర్వాధికారులగు మ. రా. రా. శ్రీ ఈశ్వర వేంకటరావు పంతులుగారిని దర్శించి జరిగిన విషయమును విన్నవింప శ్రీ వారు వెంటనే తక్కిన భాగమంతయు నచ్చుపేయించి యిత్తుమని వాగ్దానమునుజేసిరి. వెంటనే విజయవాడలోని తమ ప్రధాన కార్యాలయాధ్యక్షుల షేర జాబువ్రాయ వా రాకార్యమును శీఘ్రకాలములోనే పూర్తిచేయించి శ్రీ రామానుగ్రహ పాత్రులైరి.

ఇవ్వీధరియైన గ్రంథముద్రణమును బరిసమాప్తి నందించిన శ్రీ వేంకటరావు పంతులుగారికి నా వందనములు. కృతీసమర్పణ కాల

మున గ్రంథముద్రాణకై యథాశక్తి ధన సహాయమొసర్చిన నా ముచ్చిత్ర మండలి కనేక శృంగార తాపూర్వకాశీర్వాదములు. నా యీ కాన్యమనకుఁ దొలిపలుకు వ్రాసియుచ్చిన “కపిపూర్ణి” బ్రహ్మ శ్రీ. నిత్యనాథ సత్యనారాయణగారికిని సమీక్షితు వ్రాసి యనుగ్రహించిన కపిలిలక, కపితా నిశారద, విద్వాన్, కాంచనపల్లి కనకాంబికాగిరి, తమ సదభి ప్రాయములను బ్రసాదించిన పండిత కపిరత్నములకును నా హృదయ పూర్వకాభినందనములు.

గ్రంథారంభమం దీయఁబడిన సవరణ పత్రికమునందు, బాలవతికు తప్పలనేరె యుదహరించితిమి. ఇంకిను మిగిలియుండినచో వానిని ద్వితీయ ముద్రాణమున సవరించుకొనఁ గలను. అట్టి భాగ్యము మో యుందిరి యను గ్రహమువలనగదా లభింప వలయును.

ఈకాన్యము గోలోక వృక్షాగ్రముతోఁ బ్రారంభమై మార్కం డేయ చరిత్రతోఁ బూర్తిచేయుఁబడి యుండుటఁజేసి శైవ, స్థలవ భేద రహితమని పాఠకులు గ్రహించగలరు. తత్కారణమున నియ్యది సర్వ జనాదరణీయ మగుట నిర్వవాదాంశము. కావున రసజాలె పాఠకు లందరు దీనిని శ్రద్ధతోఁబఱిచి ఏలక్షిగ విభాగ చాతురీ ధురీతగల పరమహంసలవలె గుణగ్రహణమొసర్చి దోషములను నా కెఱింగించిన వానిని సవరించుకొందునని ప్రార్థించుచుంటిని.

విజయవాడ, }
గవర్నరుకట.

ఇట్లు భక్తబుద్ధులన నిభేయుదు,
కేతవరపురామకృష్ణకామి.

కృత్రికమర్పణ కాలమున ముగ్ధుని కార్యమునకు
ధనమునిచ్చిన యుదాహరణ

	రూ. పై
శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబగారు, విజయవాడ	25-0-0
మ రా శ్రీ ఆదూరి చలపతిరావుగారు, మచిలీపట్నం	25-0-0
బ్రహ్మశ్రీ కోట వేంకటాచలంగారు, విజయవాడ	25-0-0
శ్రీయుత కురుకూరి స్వరాజ్యంగారు, విజయవాడ	25-0-0
బ్రహ్మశ్రీ డాక్టరు పి. వి. యాజులుగారు, విజయవాడ	10 0-0
మ రా శ్రీ చిట్టూరి నరసింహంగారు, మచిలీపట్నం	15-0-0
మ రా శ్రీ మోటమరి లక్ష్మీనారాయణగారు, మచిలీపట్నం	15-0-0
బ్రహ్మశ్రీ పిల్లుట భావనారాయణగారు, తెనాలి	25-0-0
బ్రహ్మశ్రీ జంధ్యాల కృష్ణమూర్తిగారు, మచిలీపట్నం	15-0-0
	<u>180-0-0</u>

మిగిలిన ద్రవ్యమంతయు నాంధ్రభాషాపాఠకు లనెడను
మ. రా. శ్రీ. ఈదర వేంకటరావు పంతులుగారు దయతో గ్రంథ
ముద్రణమును బూర్తిజేయించి యిచ్చుట మూలముగా సమకూడినది.

ఇట్లు విధేయుడు,
గ్రంథకర్త.

భాషాపోషకులైన, శ్రీయుత చందగ నేంకటరావుగారికిః స్వీతినిర్మయముగ--

అ త్రి స్సు లు .

సీ॥ అంధ్రదేశీయులు • నారధ్రసారస్వతో

సాసన స్తడు తృప్తి • సరిచే నవగు ?

కవులను బండితాగ్రముల నాహ్వయించి

యెన్నయా కృత్యముల నాగ్రములనె నెవగు ?

జన్మప్రభృతి సాధు • సూగిత్యమహిమచే

నతిభక్తి తిత్పరుగ • డయ్యె నెవరు ?

అశ్రితజనపంక్తి • కాధారిభూతుడై

పక్క పుష్పములను గీత్యులచ నెవరు ?

ఆ॥ ప॥ అర్థజనుల గగనా • సరియునె పుష్పలే శా

చందరాన్వవాయ • హిమగిగలుచి

విమలు నమలయశుని • వేంకటరామూర్వు

భువిల గాచు రామ • భూవిభుండు.

ఉ॥ పంకజనేతుల డార్జన • బంధువు దానవనైగ శేషప

ర్యంకమున న్నగుండి భుననావలి సాకెడి దేవదేవుడ డా

వేంకటశైలనాథుడతి • ప్రియనాశంగి చిరాయు చున్నతుల

వేంకటరాయవర్యున కభీష్టశుభప్రసాద చలంగుతా.

ఉ॥ రాజులులేరు నేడు కవిరాజ వినిర్మిత కావ్యకన్యకా

రాజనిగాంచి మెచ్చి ధనరాసులొసంగగ వేంకటార్య ! యో

రాజతీర్తిసాంద్ర ! కవిరాట్పురిపాలకుడన్నచేరు నీ

కే జగతిస్లభించె నిది • యెంతటిపుణ్యతపఃఫలంబాకో !

క॥ నారదముని సుచరిత్రము

గారవమున ముద్రణంబు • గావించిన మి

మ్మారామవిభుడు రఘుకుల

వీరుడు కృపణాచు నెవుడు • వేంకటరాయా !

సీ॥ వినులుఁ డాత్మజుడైన ♦ వేంకట రామయ్య
యండగా మీ వన్న ♦ నమనియుండ
ఉద్యోగి బృందంబు ♦ లుత్సాహమున మీ రొ
సంగెడి యాజ్ఞల ♦ సెల్పుచుండి
అభినవ చాణక్యు ♦ డనదగు సాల్వు
ఫాలాంశయాభ్యుండు ♦ ప్రక్కనుండి
అఖిల పండితు లుపాధ్యాయులు నవులు మీ
భాషాభినూసమున ♦ వ్యాప్తిజేయ

తే॥ గీ॥ శకల భాగ్యంబులను రామచంద్రుఁ డొసంగి
స్వాయువును నిధి యారోగ్య ♦ మర్కుండేయ
శంభుఁ డై శ్వర్వమీయఁగ ♦ సంతసమున
వెలయుమా ! పురి నీదర ♦ వేంకటాద్రి !

—♦ కృతిపతికౌక క్షిప్తాపసము ♦—

గీ॥ శ్రీధరాత్మజా మానస ♦ శీతకిణిఁగ !
రఘుకులాంబుధిచంద్ర ! విరాధభంగ !
శకలదానవ దుష్టశాసన విభంగ !
పరమపావన ! వినుము నా ♦ ప్రార్థనమును.

ఉ॥ ఆర్తుడనై భవత్పదము ♦ లంటి వచించుచునుంటి దేవ ! నీ
కొరిని బొడుచుంటిఁ దమకించుచునుంటి భవత్ప్రప్రప్తి
కొర్తన వ్రాయుచుంటి నిను ♦ గేయసుమంబులఁ బూజనీయ , నో
యార్తజనావనా ! రఘుకులాస్వయ భూషణ ! లోకపావనా !

ఉ॥ ఏమనువాడనో? యినకులేశ్వర ! నాదగు మానసంబు నో
హోమహనీయ ! నీదు పదయుగ్మముపై నిడనెంచి యత్నమే
మేమొయెనర్చిన హృదయ ♦ మెంతయుఁ జంఛలమాటయత్నమో
రామ ! ఫలింపలే దింక సిఁహస్వమొసంగి యనుగ్రహింపవే !

ఉ॥ చేతి మచంచలంబుగను • జేయఁదలంచితింగాన దేని ! నా
చేతులు నిష్ఫలంబగుట • జన్మమ నేమని నీయచాగ్రహం
బూతలనొంది వేగింఘున • లోకము ! నాననుమూలసంబ నీ
లోతిని నీదుధ క్షియ • గూటను గట్టన బాచిపేత !

ఉ॥ ఈయంగఁ జూచి భోగము • నీయంగఁ జూచు నిర్మలము లం
నీయంగఁజాల నో యనకావలెన్ ! నీకు ధనపాపముల
తీయని మున్నుపెట్టుల గొనిగించుచు బుద్ధిముల్లి రామ ! నీ
నీయంగఁజూచునా యని గమింకెంతిలంబు ఘోరై రాఘవా !

చ॥ ధరణిసుతామనోహర ! సుధామయ దివ్యశరీర ! పాపసం
హర ! ఖరదూషకాడ దను • బాస్వయ భూగమదాపహర ! శ్రీ
ధర ! నవరత్నహర ! వర • తాపనలోక మనోవిహర ! నీ
కరుణకు బాల్కియై నలయ • గాఁగనుచుయ్య మదీయచాకృతిన్.

ఉ॥ రామ ! గుణాధిరామ ! సుర • రాజనిరోధిరామ ! భండనో
ద్దామ ! పవిత్రినామ ! గుణ • ధామ ! శుభాస్పద ! నీలవారద
శ్యామ ! నిదేహరాజతన • చూహృదయాంబుజ దివ్యధామ ! శ్రీ
రామ ! మదీయకావ్యము గంధంబు శృంగారవేదకనీ పృథూ !

నీ॥ రోక్కమీయంగఁ గుబేరుండఁగాను నీత త్వ
మొలుగఁ గొలికమునీ • శ్వరుండఁగాను

నీదివ్యమహాత్మ్య • మోదశిరధపుత్రి !

వర్ణింపఁ గుంభ సంభవుండఁగాను,

నీ దాస్య మొనరించి • నీ నామము న్నాడ

ధన్యుడౌ వాయునందనుండఁ గాను

నీ కావ్యమున్వ్రాసి • నిత్యకీర్తి గడింప

వరముని వల్లీక • భవుండఁ గాను

గీ॥ పై న్యమియంగఁ గివీ కు లేశ్వరుడఁ గానా
అనుచు నినుఁగూర్చి త్యాగరాజానిభ స్తు
లే పలుకుచుండు రామ ! నే నెరిసివాడె ?
బరమగోప్యమూ నీదు లెత్తెంబు దెలియ.

సీ॥ తన తనూజను నీదు * ధన్యపత్నిగఁ జేసి
యంబురాని కృతార్థుడయ్యె మును
జనకుడు నీత నీ * సహధర్మచారణి
యనుచు నీకిచ్చి ధన్యాశ్వుడయ్యె
తన కుమారిని యక్కిణిని భీష్మకుడు నీకు
జాయగా నొనరించి * సఫలుడయ్యె
ప్రేమ భక్తిస్వరూపిణి యైన సుతను స
త్రాజిత్తు నీకిచ్చి * దాతయయ్యె

గీ॥ వారు బిడ్డల నీకర * పద్మములకు
నవ్వగించిరి కాని నాకట్టి శక్తి
లేమి నీ కావ్యకన్యక * నో మహాత్మా !
నీ పదములపై నుంచితి * నీరజాక్ష !
అస్థతో గ్రహింపఁగదె ! కల్యాణరామ !

ఇట్లు, భవదీయ భృత్యామభృత్య పాద గోలుపు
గురుభక్తజన సేవాపరాయణుడగు,
కృ తి క ర్త .

హరిశ్చంద్రుని జీవితమును గూర్చిన పుస్తకమును
 గూర్చిన పుస్తకమును, పుస్తకమును, పుస్తకమును,
 చేత పరపు రాసు రృష్ట రాత్రి.

విషయసూచిక

పేజీ.

ప్రథమాశ్వాసము

ఇష్టదేవతా వందనము	...	1
గురువందనము	...	3
జన్మభూమి సంస్కరణము	...	5
పవ్యంతములు	...	8
కథారంభము	...	9
గోలోక వృత్తాంతము	...	10
శ్రీకృష్ణుని పన్నున బ్రహ్మ తపస్సుజేసి సృష్టికార్యమున కుపకరించుట	...	11
నాగదుండు బ్రహ్మదేవునిచే శపింపబడుట	...	15
నారదుండు బ్రహ్మను తిరిగి శపించుట	...	18
అశ్వాసాంతము	...	21

ద్వితీయాశ్వాసము

గంధర్వరాజు సంతతికొఱకు శివునిగూర్చి తపముజేయుట	...	28
పరమేశ్వరుండు గంధర్వనకుఁ బ్రత్యక్షమై వరంబుల నిచ్చుట	...	25
ఉపబర్హుని జననము	...	32
ఉపబర్హుండు తపంబు సల్పుచుండ గంధర్వకాంతల యోగమనము	...	38
గంధర్వకాంతలు మరణించి చిత్రగ్రథునకుఁ బుత్రికలై జన్మించుట	...	35
ఉపబర్హుండు భార్యలతో విహరించుట	...	36
చతురాననుఁ డుపబర్హుని బిలువనంపుట	...	37
నలువ గంధర్వనాథుని శపించుట	...	39
ఉపబర్హుండు యోగమార్గమునఁ దన శరీరమును వదలుట	...	41
గంధర్వపత్నుల విలాపము	...	42

మాలావతీ శాపస్మయత్నము	...	45
బ్రహ్మదేవుడు దేవతలతో శ్రీహరిం జూడవచ్చుట	...	47
విష్ణుమూర్తి బ్రహ్మాదులకుఁ గర్తవ్యమును దేలుపుట	...	49
శ్రీహరి మాలావతిని శాంతింపఁజేసి యుపబర్హుని		
జేవింపఁజేయుట	...	51
విప్రవేషధారియగు శ్రీహరి మాలావతికిఁ దన		
నిజరూపమును జూపుట	...	54
బ్రహ్మాదులు గంధర్వుని సజ్జనుజేయుట - వేల్పుల		
వరప్రదానము	...	56
ఉపబర్హుఁడు భార్యలతోఁ దన నగరికి వచ్చుట	...	60
ఉపబర్హుని నిర్యాణము	...	61
అశ్వాసాంతము	...	62
తృ తీ యా శ్వా స ము		
దుర్ముఖుని వృత్తాంతము	...	64
కళావతి పుత్రార్థినియై మున్యాశ్రమంబున కేగుట	...	65
కశ్యపముని కళావతికి ధర్మబోధఁ జేయుట	...	66
కళావతి పతిసన్నిధిం జేరుట	...	68
దుర్ముఖుని బదిరికాశ్రమ ప్రయాణము	...	70
కళావతి విప్రగృహంబున నివసించుట	...	71
కుమార జననము	...	72
కుమారుని బాల్యలీల	...	73
నారదనామ సార్థకల్యము	...	75
మహామునుల యాగమనము - నారదునిసేవ	...	77
మహాముని నారదునకు మంత్రోపదేశము జేయుట	...	79
అశ్వాసాంతము	...	88

చ తు ర్థా శ్వా స ము

నారదుడు తిరిగి బ్రహ్మకు నందనుడుగ జనించుట	...	90
బ్రహ్మ నారదుని సృష్టికార్యమునకై ప్రోత్సహించుట	...	91

నారదుడు విధివాక్యమునకుఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చుట	...	92
చతురాననుని విచారము	...	97
నారదుడు బ్రహ్మను సమాధానపరచుట	...	108
బ్రహ్మదేవుడు నారదుని కైలాసమునకుఁ బోయినట	...	105

పంచమాశ్వాసము

నారదుండు తండ్రియొద్దఁ జే శ్రీకృష్ణ మంత్రిపదేశమునకై శివునికడ కేగుట	...	107
నారదునకు శివుడు శ్రీకృష్ణ మంత్రిము నుపదేశించుట	...	110
శివుడు మునికి భక్తిస్వరూపమును బోధించుట	...	111
భక్తలక్షణము	...	112
భక్తియనఁ బరమప్రేమయని శివుడు నిరూపించుట	...	114
సద్గురులక్షణము	...	116
గురుమహిమ, గురుసేవాధిక్యము	...	117
నిత్యకర్మానుష్ఠానాది నియమ వివరణము	...	120
నారదుడు సదాశివుని స్తుతించుట	...	122
ఆశ్వాసాంతము	...	124

షష్ఠాశ్వాసము

శౌనకాదులు సాతని బ్రశ్నించుట	...	125
ప్రహ్లాదచరిత్ర	...	126
శాపదగ్ధులైన జయవిజయులు శ్రీహరిని శరణుఁ జొచ్చుట	...	127
హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపుల జననము	...	128
కయాధువు నిందుడు చెఱఁగొనిపోవుచుండ నారదుడు వధలించుట	...	129
నారదుడు కయాధువుకు భక్తిజ్ఞానముల నుపదేశించుట	...	132
హిరణ్యకశిపుడు స్వర్గముపై దండెత్తుట	...	136
హిరణ్యకశిపుండు హరిభక్తుండగు ప్రహ్లాదుని దండించుట	...	138
హరి నృసింహరూపమున హిరణ్యకశిపుని వధించుట	...	139

ధృవోపాఖ్యానము	...	140
ధృవుండు తండ్రింజూడఁ గొల్వనకు వచ్చుట	...	141
సవతితల్లిచేఁ బరాభవింపఁబడి విలపించు ధృవునిఁ		
దల్లి యూరడించుట	...	142
తపముఁజేయ వనమును జేరిన ధృవునకు నారదుండు		
కర్తవ్యము నుపదేశించుట	....	144
నారదుండు ధృవునకు తపోవిధిని బోధించుట	...	148
ధృవునకు శ్రీహరి సాక్షాత్కరించుట	...	151
ధృవుని శ్రీహరి స్తనము	...	152
ధృవుండు హరివలన వరములంది పురమునకు వచ్చుట	...	154
మార్కండేయోపాఖ్యానము	...	155
మృకండుండు బ్రహ్మసభలో ద్వారపాలక తిరస్కృతుఁడై		
తిరిగి వచ్చుట	...	156
మృకండాశ్రమమునకు నారదాగమనము	...	157
నారదుండు మునిదంపతులకుఁ దపముఁ జేయుదని బోధించుట	...	158
తపముఁజేయు మృకండునకు శివుండు ప్రత్యక్షమగుట	...	161
మార్కండేయుని జననము	...	164
మార్కండేయుని విద్యాభ్యాసము	...	165
వసిష్ఠమహాముని మార్కండేయుని దీవించుట	...	167
బ్రహ్మదేవుండు మార్కండేయుని దీవించుట	...	170
నారదుండు మార్కండేయునకు శివభక్తి బోధించుట	...	171
యముండు మార్కండేయుని జనములను గ్రహింపవచ్చుట	...	173
లింగములోనుండి శివుండు ప్రత్యక్షమై యముని శిక్షించుట	...	175
నారద వసిష్ఠ చతుర్ముఖుల యాగమనము	...	176
శివుండు మార్కండేయుని దీవించుట	...	178
ఆశ్వాసాంతము	...	179
మంగళము	...	180

భక్తి నా ర దీ య ము

ప్రభుమాత్యాసము

..... స్వప్నము తాపాననమః .....

కం॥ శ్రీరామల ఉభయోం

భారాధరకుల్యసేల • తను మహిళాగణం

సాగననతి సమనేత్రం

గీరగ వరదే సదా ము • గీరగ నివసతి॥

ఉ॥ శ్రీ మిథిలాపురంబున • శ్రీ వివాహాపు నారణ్యంబునన్

భూమిసుదుల్ భారాధిపులు • కృష్ణాక్ష ము • గుణి కులసే

తామహిళాగళంబున ము • దంబున మోత్రోమంబు శ్రీమం

భాములు రామమూర్తి వరదాయకుడోమోత ముఖ్యసర్వగా

ళా॥ శ్రీరాజుల్ల మణిప్రభావకులచే • నన్నాగు పూజామృతన్

సాగనగీర్తన దుక్కిరేనమణి • జ్ఞాన ప జాలంబునన్

సేనంబీసి ముద్దుఁబోసి • డిద్దుపా • సుధంబు శ్రీకృష్ణు డిం

పారంబోయిత ముమ్ములస్సగిత విష్ణుగ్ధాను సందాల్మయన్ ॥ ౧

మ॥ ప్రమథుల్లొంగు బాగ్యతీగమణి తాపామంకభాగంబున

నౌమణీయస్థితి నొప్ప వండిమలపై • రాజులు అగ్రార్చి సల

భౌమభీను ల్పెనవేయ వేడుకొను మాంగ్గంబయి కట్టంబు నే

విమలస్వాంతుడు తీర్చె నట్టికపుఁజా • ప్రేమన్మముం గాయతన్ ॥

కం॥ శ్రీగారి ప్రియనందను

వాగీశాద్యఖలదేవ • వందితచరణన్

సాగాభరణుని వరదుం

యోగినియతు సుధులు • గొల్తునుల్ల మోలోనన్ ॥

ఉ॥ అంబకుఁ యుగ్రిత్యదనఁ త్రిజగఁ దంబులు శంకరుఁ డేవికిన్ నిరా
లంబకు యెనాగిగణ విలసవిహరించెన్ బరాంబకు
న్కంబునమాస కంఠరకుఁ గొలికె మత్కుల దేవి స్వస్థుడె
గ్గాంబకు లోకమాతకు ముక్తహాకవిశాస్త్రి విధానమబ్బుగనన్ 6

చ॥ సిరుల నొనంగు దేవి నన సేయవాలోచనురూపి నివ్వసుం
దరి మరుఁగన్నతల్లి వరఁబాణుని భక్తులఁ బ్రేమనూని గుం
దిర సురసేవితాఁ ఘ్రియుగఁ నిశ్చలసృజనకరుఁ డొక్క ము
దురితగణంబుల న్దొలఁగఁ దోసి కృప న్దరి జేర్చి కామనన్ 7

గీ॥ వటతరు సదాపవాసియై పరమహాను
లైన సవకాదులకుఁ దనఁజ్ఞానమాద్రు
జూసి సకలసం దేహముల్యాపిన్
దక్షిణామూర్తిదేవునిఁ దలఁచి కొలుతున్ 8

గీ॥ పలుకుల వెలండి శారదఁ సంకజాస్య
వనజభవుగాణి వల్లకిఁ పాణి పాణి
నాదు జనార్దగ్రముగ నిల్చి నవ్యనుధుర
చిత్రవాగ్ధన్ బ్రవహింపఁ జేయుఁ తన్ 9

గీ॥ శ్రీరఘూత్తమ పదయుగఁ సేవకుండు
సకల కార్యార్థసిద్ధి నొసంగువాఁడు
శీశకుల దీపకుండు సుగ్రీవసఖుండు
వాయుతనయున కొనరింతుఁ వందనములన్ 10

గీ॥ ముందు వాల్మీకికిన్ వ్యాసఁ ముఖ్యులకును
సంజలి ఘటించి కాళిదాసాదులైన
సంస్కృత కవీశ్వరుల నెల్లఁ సన్నుతించి
వందనశతంబు లర్పింతుఁ భక్తి కలాపన్ 11

గీ॥ వివర వాగనుశాసనముచింతింపి

తిక్కఁబుజ్జను బోగనామి కవివరుల

పద్మవైఖరులఁ గలఁచి నొప్పుతిగచి

యూగధృతి నవితాపి శామసూత్రవాత్సల్యమును॥

12

రగ॥ దోసిలియొక్కద గుణమును

నీపర్వవసు గ్రహింపఁవినుచును బగతిఁ

దోసములొక్కటి కుకపులు

కే సతతము సంతనముపఁపి ధానురజోస॥

13

-----గురువగదఃసమా-----

సీ॥

శ్రీశివ పంచాక్షరీ రామమంత్రమున

కరుణతో నొసఁగినకనుచుచును

నిగతగుణ నాయురము పల్కి వాత్సల్యమున

విద్వలునేర్పినకవిమలగుణము

నచ్చుచు గుహ్యశ్లోకపరివర్తయన

లిరుదగుణ వగదినకసంధివరును

వేదాంతశాస్త్ర ప్రసీదమున తత్త్వమున

నామసంగులచర్చనఁపూర్వకమును

పరిమపానమును కపస్థానితశాగతి

మూర్తి కీర్తి శేషగుహ్యమునజపమున

మధువును సిద్ధచారిశ్రుతినుది విగద

యంజలుల నిడుచుండు సంత్యంతభి॥

14

గీ॥ వసుధఁ బోలిన సహనస్వభావ బరమ

సాధ్య సతతదయామయి సచ్చరిత్ర

మాతృదేవత వేదమాంబకును భి

వందన శతంబులు సమర్పణ మొనర్తు॥

15

మ॥ కరమామోదయమిహాం పశ్యంతి కథోః శిష్యాశ్చ సామంతాః
 గురుర్జ్ఞానయగ్రజాన్మహామహాత్మనాం సుఖం కృత్యతే సామంతభ్యము
 స్వగమప్రీతిం తాదినన్త్య భూమిని యోగ్యతాం సామంతభ్యనే
 మరతో గోల్పయమిహాం పశ్యంతి కథోః శిష్యాశ్చ సామంతాః

సీ॥ పతతమా గీర్వాణః సారవల్లభః నాచా
 పనయనద్విధాన్త్యం ఘోరం పరిపాదం
 జీవితమంతయుఃకతామృతం నిర్వృ
 త్తాంబుజం నివహనం సాగరసంహరం
 ఎంతటి పరిపాదం + విజయం గురు పుష్కలతే
 వినుతిగప పానీయం + విమలసంహరం
 అల్ప సంతుష్టితోః + నాశాపితాచయ
 స్వాంతోలిత పాపమాయానాం

దశవరతము గాఢమృతాననమృతం
 యాత్మసృష్టి గాంధీర కనిష్ఠాగ్రజం
 పాణినియ సూత్రాగ్రాహకవరతం
 పుణ్యమూర్తి సీతారామమృతగోలుకు॥

17

సీ॥ అమలులై పుష్కరిణాదుల నిలదు వి
 జ్ఞానానందుల తేసింపనినారు
 తంబురఁగొని భాద్రాశ్రమంబురు వారగు
 లాయన్న ముఖేర్తిపదినారు
 తమ చిత్తా విశేషములచే రోగులా
 బరలుదనంబులకు గాపాడినారు
 ఇంట నన్న మువెట్టివెంట న తిప్పును
 శిష్యవర్గమును బోషించినారు

సల్లవి జ్ఞానవేత్త తొలపగగినాడు
బుద్ధులు చేబోలు మలకానఁబుట్టివచ్చి
వరచరితులు వేంకటనన్నుఁపాపయ్యానిన్
గురుల నెడుదు వందనవరంపరల నపుడు॥

13

గీ॥ కొలఁది దినమాలనొచ్చినఁ గూర్చున్నట్లు
శక్తిసొసఁగివయ్యున్న ప్రాణసమేఖన
బరమపావము నాశిత్యం నంతచగమగ్ని
బూదగుమోక్షము కవివరంఁ గూర్చుచుండును॥

14

— జన్మభూమి నెప్పుడగుమా —

సీ॥ గంగా సగన్నములే * కానేగి మున్నగు
పుణ్య నదులకల్లు * బుట్టివెల్లు
ప్రహేళ నాగద * వరమ భక్త వసుధ
గోమరులుగాఁ గన్న * విమలచరిత
వాల్మీకి కుంభసగ * భవ వసిష్ఠాదుల
మునిచంద్రులం గన్న * వినుతమహిమ
జానకి ద్రావిడి * సావిత్రి తెందలగు
సాధ్వీమృదులకల్లు * జన్మభూమి
అమిత శూరరత్నంబుల * గాఢపట్టు
సకల శాస్త్రపరిజ్ఞాన * సాగరంబు
దివ్య మాణిక్య సుప్రభా * నీపిరింబు
భారతక్షేత్ర మాతకు * వందనములు॥

15

సీ॥ గాతమీ కృష్ణాది * భువ పుణ్యస్థాన
సులచిత నేతల్లి * భువయ్యెట్లు
సాది పంటబిచ్చి * బహు జీవవాసుల
కోరిక మేఘాన * యొనఁకుచుండు

వీరాధిపతిగ దీ • మా నామ సంకీర్తన
 నమోచ్చే నీరమాంయనాం • ముఖ్య
 పోతన్న నోపన్న • మొదలుగు భక్తులు
 ఇత్యు మేముల కేదింజన్మభూమి

కళల నలవ లు బుధజనా • వధుల కల్లు :
 గీర్తనీయమై ములలేని • సేవకన్న
 యాఖిల విద్యావమేత ప్రి • త్యక్షిమాన
 అంధ్రమాతకు నాడు బో • మారులిపియే

21

సీ భాగీరథీ కుంగ • భద్రాద్రి పుష్కర
 దీజలంబుల మన • తృప్త్యుచిచ్చి
 అహరమునకు భా • న్వాది వస్తువులను
 సమకూర్చి మనలర • మోక్షమొచ్చి
 కులలేని దివ్యాక్ష • ధుల వ భావంబుగ
 వ్యాధి సంకుంబుల • బాణదోలి

వశ్యులంబుల • బద్ధులంవంగ కేసి
 నీల్యాసనంబున • జోలఁబాడి
 మన సుఖంబునకై సర్వ • మార్తములను
 బోవుకేసి యుంచిన జన్మ • భూమి యున్న
 ధరణిలోపల మనకన్న • తల్లికన్న
 మాన్యముగంటి శాసనగద న • మగ్నతులన.

22

స॥ ఇద్విధంబున నిష్టదేవతావందనంబును గురువందనంబును
 భారతదేశ మార్తమనుస్కృతియును జన్మభూ సంస్కరణంబును
 గానించి ముద్దియైన నొక్క కావ్యరచనంబు నొనర్పవలయునను
 కులపుత్ర నిత్యవృత్తంబునకై యోజించుచుండ మద్బాల్యునిత్రిం
 దిగ్గజతెంచి మడియ ప్రయత్నంబును గ్రహించి చిలునవ్వ
 పోయి భక్తచరా! యని సంబోధించి యుట్టనియె.

సీ॥ పొలియుచు విగదా • పరు నడవవచ్చు
 తిలకంబు ముద్దుకృత్యము • యుటచు
 విరచించితివి గదా • గుగుపడవలెన
 నొంట్లొక్కభావన • తేనెమీసాది
 లిఖించితివి గదా • తొక్కకు మిగనిన
 దృష్టి కావ్యముల • దృష్టి సేసి
 లందించితివి గదా • యన్య భావమునది
 నిలుగగ్రంథముల నాం • గ్రీకరించి
 పొలిసివిగద సంగీత • వాచకములు
 బాలికాభిజ నుపయోగ • పదమరీచి
 వట్టి నిమగ్నంబు నిపుణున • కననినొక్క
 వరవలెను చరితంబు • వాగ్మయి అనుచు 24

సీ॥ జగతి వరులు తరించుగ • నాధపంబు
 భక్తి దేవీ కాన నీలక • భక్తి పుష్పిని
 చరితమును గావ్యముగ వాగ్మయి • సంతోషములు
 ననువలిడుము ముముక్షువు లెల్ల • ముగములు 25

కం॥ నాగదముని సూక్తింబులు
 నాగద చరితమును దెలుగు • న న్యాయ సుభా
 కారునకు మునితినుసానకు
 తీర్థమున కంకితంబు • జేయుము 26

ప॥ సంస్కృతాంధభావలయం దఖండప్రజ్ఞానుసేకరించిన పండిత
 మాదామణియగు లక్ష్మీనృసింహ నునీడి దనాధ్యక్షుండై నిజ
 మాన విద్యానంపన్నులగు శివగాను సీతారామ బుధేంద్రులకును
 నిరంతర తత్త్వ విచారిణ్యత చిత్తలైస మహాహర కథారచనా
 ధురీణలైస శేంకరత్నమాంబా రామలక్ష్మీనకుల గణంబు
 తమ్ముడై పరిశ్రా గానప్రదన చాతురీ ధురీణుడై విజయ

వాటి నగరాంతర్గత సుప్రసిద్ధ శ్రీనివాసా, శ్రీమద్వాస శ్రీనివాసవిద్యా
 పీఠసంచాలకుల సమక్షమున బరిశిత్తి విజ్ఞానాంబులను పాఠికభా
 రచనా విశారదయనియు సంగీత సాహిత్య కళాభిరుచినియు పాఠ
 కభాసుధాకరయనియు భిరునము, నగదిన కీర్త్యునిగా కార్యమని
 సులభము. కానఁ జూరగభింపునని పోగ్గఁజూగమియ్య మియ్యని
 యాపతిని శిరసావహించి బ్రహ్మనైనర్త పురాణాంశ్యనమగునాద
 వృత్తాంతింబును వ్రాయఁ గుఱుపాటుండున్.

మష్టంతములు

కం॥ శ్రీకరునకు నూర్యకులను

ధాకరునకు వాంఛితార్థ • దాయకునకు సు

ఖోగునకు దానవాన్వయ

భీకరునకు భార్యతీత • వినుతాకృతిన్॥

౧౫

కం॥ భీరునకు బయోనిధి గం

భీరున కియ్యెకునంశ • వీరునకు శుభా

కారునకు మానిహృదయవి

హారునకును నివ్యమంగ • కాకారునకున్॥

౧౬

కం॥ రామునకు సకల సద్గుణ

ధామునకును రఘుకులూన • తంసునకు బరం

ధామునకు బరమ పావన

నామునకును సకలలూక • నవ్యాకృతికిన్॥

౧౭

కం॥ దండితదనుజేశునకా

ఖండల వినుతునకు సకల • కళ్యాణునకు

ద్వందపరాక్రమకాలికి

ఖండపరశు భీమకార్ము • క విభంగునకున్॥

౧౮

కం॥ సరసిజదళలోచనునకు

దరిహసితాస్యనకు సుగుణ + ధామునకు దివా

కర కులదీపకునకు దా

శరధిక నిజదాసహృదయు + సంవాదనకున॥

32

గీ॥ అంకితంబుగ రచియింప + నాస్త్రినిగని

నట్టి నారద సుచరిత్ర + మనెడి గద్య

పద్యయు క్లమా చంపూ స్రుభుధమునకు

సింపుగూర్చు కథాక్రమ + మెట్టులనిన॥

33

— కథారంభము —

సీ॥ తక్కిలహింతాల ९ తాబరసాలాఘ

సర్వంసహజాత + సంయుతంబు

సురమార్గ చుంబిసో + పరిభాగ సంగయుక్త

పర్యత్రశేణీ వి + భాసితంబు

కరివృక శార్దూల + గండకీ పంచాస్య

ఘోరకానన సత్త్వ + పూరితంబు

శారికా కీర మయూర పరభృతాది

మధుర నినాద సమన్వితంబు

విమల తాపస్రాశమ పరి + వేష్టితంబు

స్వచ్ఛ వనపూరకాసార + పరివృతంబు

సంతతవ్యాధ సంచార + సంయుతంబు

మాని నిలయంబు నైమిశ + కాననంబు॥

34

గీ॥ అవ్వనంబునఁ గల శౌన + కాదిమాను

లఖల శాస్త్ర పురాణతి + హాసవిదుని

వ్యాస శిష్యుని బారాణి + క్షాగగణ్య

సౌతంఁగాంచి ప్రశ్నించిరి + జోతఁడని॥

35

ఉ॥ వింటిమి పెన్కుధర్మముల ♦ విష్ణుచరిత్రల నీ ముఖంబునన్
 వింటిమి సద్వ్రతంబులఁ బఁచితి చరిత్రలమన్న నీని న
 నింటిని మించు నారదమునీంద్ర చరిత్ర విసంగ వేడ్కతో
 నుంటిమి కావు నస్థలుపుఁమో కథనోత్తము పండితాగ్రణీ॥ 36

ఉ॥ నావుడు సౌతి యిట్లుసేయె ♦ నారదమూనివరేఖ్య సత్కథన్
 బావనులార తెల్పెద శుభప్రదమియ్యది భక్తతో విసం
 గావలె విష్ణుభక్తుల గుణంబులు గాధలు తల్పిభావముల్
 భూవలయంబున న్భరమ ♦ పూజ్యములై నిలస్థులచండెడిన్॥ 37

ఆ॥ వె॥ సర్వ పాపహరము ♦ సకల మంగళదంబు
 నిత్యము క్రిదంబు ♦ నిర్మలంబు
 సారతరము భక్త ♦ నారదచరితంబు
 వినుడి మానులార ♦ విశదముగను॥ 38

— గోలోక వృత్తాంతము —

ఆ॥ వె॥ శ్రీకరమగు సత్య ♦ వైకుంఠశైలాస
 లోకదూరమై వెలుంగుచుండు
 కోటి సూర్యకాంతి ♦ గోలోక మొక్కటి
 మునిగణములకెల్లఁ ♦ బూజ్యమగుచు॥ 39

కం॥ ఆలోకమునకుఁ బ్రభువై
 నీలోత్పలదళ విళాల ♦ నేతుఁడు కరుణా
 శీలుఁడు బ్రహ్మమయుఁడు రా
 ధా లోలుఁడు కృష్ణుఁడు పరతత్త్వ మనఁదగున్॥ 40

సీ॥ హరిహరులే పరాత్పరు వామదక్షిణ
 పార్శ్వభాగముల నుద్భవముఁ గనిరి
 బ్రహ్మ యెవ్వని నాభి ♦ పద్మజుడయ్యె ధ
 ర్ముఁ డెవని శ్రీ వక్షఃమున జనించె

మాదేవి యెవ్వని + మనముచుండి నెడలె
 వాణి జనించె నశ్వని ముఖమున
 ప్రకృతి దుగ్ధాంబు యీశ్వరి యుద్భవించె నే
 మున్న నేతస్యసి + బుద్ధివలన
 వరుణుఁ డెవ్వనితోడంబు + వలనగలిగె
 మనసిజుఁడెవనికే హృదయ + జనిగుఁడుయ్యె
 నెవఁడు విశ్వాధివాసి యీ + కృష్ణనిభుఁడు
 పావనుఁడు దివ్యగోలోక + పాలకుండు॥

41

గీ॥ ఆ మహాశ్ముఁడు నిజరస + నాగ్రజనిత
 యైనకళ్యాణి సావిత్రి + యనువహిం
 నబ్జయోనికి భార్యగ + నప్పగించి
 హితము వెలయుచు పలుకుల + నిట్టలనియె॥

42

గీ॥ తొలుత సృష్టికార్యమొనర్చవలయుగాన
 నీవధూమణి న్నతిగా గ్రహించి నత్ని!
 దివ్యవర్ష సహస్రము + దీర్ఘతపముఁ
 జేసి శాశ్వతపరిపూర్ణ + సిద్ధిగాంచి॥

43

కం॥ తదనంతరంబు సృష్టికి
 మొదలిడుమని పల్కి- మంత్ర + మును మాలను దా
 ముదమున నీ యంగఁ జతు
 ర్వదనుఁడు వానిని గ్రహించి + పనిగొనియె వడి॥

44

— శ్రీకృష్ణుని పన్నున బ్రహ్మతపస్సుఁజేసి
 సృష్టికార్యమున కుపక్రమించుట —

గీ॥ వేయిదివ్యాజ్ఞ ముల్విధి + విష్ణుఁగూర్చి
 పరమభక్తిని దీర్ఘత + పం బొనర్చి

య్యాప్తితములగు నరముల ♦ సల్లభము

విశ్వస్థుని కాగ్యము సలు ♦ వర్ప నం నా

46

కం॥ మధుకృతములగు నరముల ♦

విధి పృథివిని దెలుపు స్పష్ట ♦ భేదమున గృహ

బదపడి తగుపర్వతముల

నదులనదీనాధిపుల నొ ♦ నర్చెను స్పష్టన॥

46

క॥ సప్తకుల పర్యతంబుల

సప్తదీపముల సప్త ♦ సాగర సమితి

సప్తోప దీప్తముల

స్పృహిని స్పృహించి బ్రహ్మ ♦ దేవుడు విదపక॥

47

గీ॥ మేరుశృంగార్ధకంబుల ♦ సారసభవుఁ

డప్త లోకపాలకుల వి ♦ హారమునకు

మహిత నిరుపమ శృంగార ♦ మయములై న

యప్తపురముల నిర్మించె ♦ నతిచతురత॥

48

వ. ఇవిధంబున నసంఖ్యాకములగు పర్యతంబులను నగర గ్రామంబులను నుత్తరోత్తర ద్విగుణీకృత లక్షణౌజవ విస్తీర్ణంబుకల లవణేక్షుసూసర్పి దధిక్షీరజలార్ధవంబులను సప్తసముద్రములను జంబూ ప్లక్ష కుశ క్రౌంచశాకశాల్మలీ పుష్కరంబులను సప్త ద్వీపంబులను నతలవితల సుతలతలాతిల రసాతల మహాతల సాతాళంబులను సప్తాధోలోకంబులను భూలోక భువర్లోక నవర్లోక మహాలోక జనలోక తపోలోక సత్యలోకంబులను సప్తార్షలోకంబులను మేరు మూలమున ననంతని నగరంబును శిఖరోపరిభాగమున జరామరణ భయవరితంబగు స్వకీయ సత్యలోకంబును తిదూర్ధస్వభాగంబున ధృవలోకంబును నవ వర్షములుకల బ్రహ్మాండ కటాహమును నిర్మించినవాడై నిర్జీవముగనున్న యచ్చోటః బ్రాణికోటిని సృజింప నిశ్చయించి,

49

కం॥ నేను నెరిపియున్న సావి

త్రిని గేళింపూడి తనదు + వేదము నా కా

మినియందు పల్ప సేచుం

తిని గర్భముఁదాల్చి నూరు + దివ్యాబ్జంబుల్.

50

గీతమాలిక॥

వేదములునాల్గు యోగ తి + రాగి వివిధ

శాస్త్రచయమును యుగచతు + స్థయమును నిగ

మాంగ వట్కమునీ ముప్పది + యాఱు దివ్య

రాగములఁ దాళమాల వత్తి + రాయనెన్గు

మాసపక్షములను తిథి + వాసరములఁ

గళలఁ బవలు రాతరుల యో + గకరణముల

బ్రాహ్మసాద్య వారాహ క + ల్పశ్రియమును

కాలపురుషుని వట్కత్తి + కలను నెల్ల

వ్యాధులను జనున్విధమలౌ + ప్రళయములను

మృత్యుకన్యను బ్రసవించి + మించునేడక

నామె వారికిఁ దనదు స్త + న్యం బొసంగి

యాత్మపతికి సహాయరా + లై చలంగ॥

51

గీ॥ అపుడు వనతోద్భవుడు కడు + హగ్గమంది

యాశ్మ సంకల్పమున సన + కాదిమిని చ

తుప్తయమును సృ + శించి సంశుష్టిమిఱు

వారల నొసర్చె వేద వి + శారదుల॥

52

చ॥ తనయులు నల్వరీగతిని + దండకడ న్నిగ మాగమంబుల

ఘనతరశాస్త్ర చింతనల + గాఢ తపోబల దివ్యసంపద

మనములర స్త్రహించి పర + మార్గవదంబునఁ బారదృశ్యై

జనకునకుఁ బ్రమోదము నొ + సంగఁగఁ జాలిరి యోగపీఠై॥

గీ॥ సనకుండు సనందనుండు సనాతనుండు నల స
నత్పుజాతుండనఁగ నీ తానయుల నల్పు
రను బ్రజాపతి మీక్షించి + తానవిఁగిది
పరమ సంహోషమును బొంది + పలిక నిమిల॥

54

గీ త మాలిక॥

తనయలార ! నా యానతిఁ + దలనుదాల్చి
ప్రజల స్పృహించు శార్దూభారము వహింప
వలయునని పెక్కు విధములఁ + బలికఁగాని
వారి భావములు ప్రవృత్తిఁ + పథమునందుఁ
జేరక నిష్ప్రతి మార్గము + జేరుచుంటఁ
దెలిసికొని వారి నల్వర + నళినభవుండు
ముక్తసంగుల గావించి + మోక్షపథముఁ
జేర్చి కర్తవ్యమా ప్రజా + సృష్టికొఱకు॥

55

కం॥ పదునొక్కనుతులఁ దేజో

వదనుల స్పృహించి వారి + వలనం జేయిం
చెద నింక సృష్టియని నె
మ్మది సంకల్పించె దా కుఁ + మారులు కలుగన్॥

56

ప॥ అట్లుసంకల్పించుటయే తడవుగ నా పితామహుని వామ
కర్ణమునుండి పులస్త్యుండును దక్షిణకర్ణమునుండి పులహండును
దక్షిణనేత్రమునుండి యత్రియు వామనేత్రమునుండి క్రతువును
ముఖమునుండి యంగిరసుండును వామపార్శ్వమునుండి భృగువును
దక్షిణపార్శ్వమునుండి దక్షుండును ఛాయవలనఁ గర్ణముండును
ష్కంధమునుండి మరీచియు జిహ్వగమునుండి వసిష్ఠుండును గంఠము
నుండి నారదుండును మున్నగు కొమరులాయా ప్రజేశములనుండి
ప్రాదుర్భవింపఁ బరమేశ్వర యా తనయులనందఱును॥

75

గీ॥ వేదవేదాంగ సర్వశా ♦ స్మృతి విద్య
లను విపులముగ బోధించి ♦ మునిజనాగ
ములగు యోగిస్థుల నెల్లఁ ♦ గలుగఁజేసి
ఘన తపో సింహ కలవారిగా నొనర్చె॥

58

చ॥ జనకుని శిష్యుల సుఖము ♦ శాస్త్రవిశారదులై శమాది స
ద్గుణ సముపేక్షులై పరమ ♦ కోవిదులై నిగమ్యులై మహా
ముని సుతియోగ్యులై సతతభూగి తపోబలభాసితాంగులై
తనరిరి పుణ్యమూర్తులయితి వ్యవధిగ్రుణులై మహాత్ములై॥

గీ॥ అటులసంపాస్త సుజ్ఞాను ♦ తైన యట్టి
తనయులనుగాంచి తృప్తుఁడై ♦ తన్నిచూచి
నిజహృదయగత సంకల్ప ♦ నియతిఁ బల్కి
వారిగే స్తులఁగమ్మని ♦ పలికెనపుడు॥

60

— నారదుఁడు బ్రహ్మదేవునిచే శపింపబడుట —

గీ॥ నారదుఁడు కాక తక్కిన ♦ వారలెల్ల
జనక వాక్యఁబులను శిరం ♦ బున ధరించి
సమ్మతించిరి పితృవాక్య ♦ సరణిని విని
వారిజోద్యపుతో ననె ♦ నారదుండు॥

61

కం॥ జనకా ! తగునా జ్యేష్ఠుల
ససకాదుల విడిచి దారఁసంగహణంబున్
గొనుమని యాజ్ఞాపించెద
వనధూ ! యిటులనఁగ నీకు ♦ న్యాయంబగునే॥

62

కం॥ ఐహికములగు దురూహా
పోహలకును జిక్కి పరమ ♦ మూఢుడనై స్త్రీ
గోహాదులపై దుర్వ్యా
మోహంబునుజెంది సరక ♦ మునఁ బడఁజాలన్॥

63

శా॥ శ్రీనారాయణ పాదపద్మయుగ సంఘవాసుని స్వగతై
 ధ్యానాన కృష్ణస్థ తపోనియతి బ్రహ్మైకైశ్చ సంధానని
 త్యానందంబును బూదగోరు నను నీవనియ్యతి గురుంపవై
 నానా లోకీక వాసనావాదములొ ధన ప్రోయగాఁ జూచెదే॥

గీ॥ ఇట్టి విపరీతబుద్ధి నీకేల కలిగె
 సుతుల నుద్ధతిఁ బంపెన్ ధానువార
 లుందురేకాని కుశలమో హోర్పిమోచి
 కలను ముంచెడి తండ్రులు కానరారు॥ 65

గీ॥ విషమమై విషాధికమైన వివిధవిషయ
 వాసనామయ ఘోర భవంబునందుఁ
 దనయునిం బడఁ దోసెడి తండ్రి కోటి
 కల్పములకైన నిమ్మృతిఁ గాంచగలఁడే॥ 66

గీ॥ సర్వమెఱిగిన వాడవీ సరణి బలుక
 నే మనం గలవాడ నే నో మహాత్మ !
 సారతరని వృత్తిపథమున్ గోరుచిత్త
 వృత్తి యేరీతిఁ జేరుఁ బ్రవృత్తిపథము॥ 67

చ॥ పరముని బూరుపోత్తముని బావను నాత్మమయున్ గృహనిధిన్
 నిరుపము భక్తవత్సలుని నిర్మలునార్తశరణ్య నీత్యదున్
 బరమపదప్రదు న్విడిచి నాశన హేతువులై చెలంగుదు
 ర్భరవిషయాదుల న్దనదుఁ స్వాంతము నిల్పెడి మూర్ఖుఁడందున్॥

శా॥ వీయాపాధికమైన శ్రీహరిపద ప్రేమానిధిన్విడి య
 న్నాయంబు విషయాది వాసనలకు నాబ్బలెనచో భీకరా
 పాయంబు స్థలపోయలేమి వడి దీపంబున్ ఫలభ్రాంతిచే
 డాయంబోయెడు కిటకంబుగతి కాదా ! తుల్యభావంబునన్॥ 69

కం॥ పలుకు లిఁకేఁగికి నీదగు

తలఁపును విడనాడి నాకుఁ ♦ దపము నొనర్పన్

సెలవీయుము పోయెద నని

పలుకఁగ నారదుఁడు బ్రహ్మ ♦ బహుకోపమునన్ ॥

70

గీ॥ కంపితాంగుఁడై భయద రఁక్షముఁబొందుఁ

దనకెదురు వల్క్వియుండిన ♦ తనఁ ముఁగాంచి

సతత చలితాధరుండఁబు ♦ జ్వలితజాత

వేదతుల్యుఁడై పల్కెనా ♦ వేశమునను॥

71

క॥ వీర్యవాక్యముఁ బాలించుట

సుశులకు వరధర్మమనెడి ♦ సూక్తి నెఱుంగనే

మతి చెదరెనే మొ నీవీ

గతి సాహసమున వచింపఁ ♦ గడఁగితివౌరా॥

72

గీ॥ సృష్టికార్యము నెఱవేగుట ♦ దీక్ష్యరాఘ

యగుటచే మన శర్తవ్య ♦ మాయె సిప్పు

డట్టి సరమేశ్వరోద్దయ ♦ మొన నాదు

ముదల కదురాడిన ఫలాబుఁ ♦ బూదుమింకి॥

73

అ॥ వె॥ గోస్తువగుట కేవ ♦ గించిన నీవు గం

ధర్మ కులమునందుఁ ♦ దగ జనించి

తెక్కుదూపవశుల ♦ ప్రేమంపు భర్తవే

కాముకేళిదేలఁ ♦ గలవు మఱియు॥

74

సీ॥ స్థిరయావనంబునఁ ♦ శైలఁగెడి కాసురు

లేబదిమంబుకీ ♦ వీశుడవయు

కామశాస్త్రంబున ♦ ఘన పండితుండై

శృంగారశాస్త్ర ప్ర ♦ సంగివగుచు

కాంతాజనంబుతోఁ ♦ గామికోటి కిలా

పంజున ముసోఁగి న ♦ ర్వమును ముఱచి
వైణికోట్లముగింపై ♦ గాన విద్యాపీఠ

రెడుఁజెల్పి యాచార్య ♦ సదవినంది
మహిని నుపబర్చి యెఁజెను నామయును దాల్చి
శాంతమధుర వాగ్భాషి నై ♦ సుశులతోప
లక్షయుగ దివ్య నర్జము ♦ ల్పదియునర్చి
సంచరించుచుఁ దిరిగి మ ♦ చ్ఛాపమునను॥

75

కం॥ దాసీ కుమారసుండవై

దాసుఁడవై వైష్ణవులకుఁ ♦ దత్పదసేవా

భ్యాసమునఁ ద దుచ్చిష్ట

గ్రాసాదనమునను భక్తి ♦ కలుగును దాన॥

76

గీ॥ పరమభక్త రత్నంబవై ♦ వసుధలోన

సతత హరికీర్తనామృతా ♦ స్వాదనమున

సంతసించుచుఁ దదుపరి ♦ జన్మమందుఁ

బొందఁగలుగుదువయ్య మ ♦ త్పుత్త్రపదవి॥

77

—* నారదుఁడు బ్రహ్మను దిరిగి శపించుట *

కం॥ అనుచు శపించిన చతురా

నను గని బద్ధాంజలియి ♦ నారదుఁడనె నో

జనకా ! మానుము కోపం

బనిమిత్తంబుగ శపింప ♦ నొనే నన్ను॥

78

గీ॥ ధర్మపథముఁ ద్యజించిన ♦ తనయుఁడెంత

పండితుండైన దండనాఠ్వుండుగాని

తపసియౌ సుతుపైనఁ గ్రోధమువహించి

శాపమాయంగఁ జెల్లునే ♦ జలజగర్భ ॥

79

అ॥ వె॥ విష్ణుభక్తిలేని + పృథ్వీసురుడు బ్రహ్మ
 పుష్కరజై ననేమి + పుడమిలోన
 శ్వాననూకరాది + జంతుకాలముకన్న
 నభముడని వచింతు + రాగ్యనరులు॥ 80

కం॥ ఏయే యోనులః బుద్ధినః
 దోయజదళనేత్ర భక్తి + తోడ్త నన్ను
 బాయకయుండెడి సద్వర
 మీయవె నా కదియచాలు + నీ జగమందున్॥ 81

చ॥ హరిచరణ ద్వయంబు నన + యంబుభజింతు మః బూర్వజాతి సం
 స్మరణము కల్గి భక్తియను + మాగమనం జగియును ప్రాణి నూ
 కరముగఁ బుట్టుగాక తన + కర్మఫలంబగు దైవ సీనచే
 బరమపదంబుఁ జెందదె భవంబుల నంకిక నిత్యయు క్షమె॥ 82

గీ॥ వైష్ణవాదుల దివ్యసం + స్పర్శనమునఁ
 బరమపావనతం గన్న + భారతోర్వి
 విమల గోవిందపాదార + విందభక్తి
 సుధను గ్రోలుచు నాత్మ విశిష్టుఁగాంచు॥ 83

గీ॥ వైష్ణవాగ్రేసరుల తను + స్పృశనంది
 సర్వతీర్థము త్తమలోన + సంక్రమించు
 పాపచిత్తుల పాపము + లాభపుఁగొనుచు
 దుష్టులనుగూడ నతి పవిత్రుల నొనర్చు॥ 84

గీ॥ దైవ మంత్రోపదేశ మాత్రమున నరులు
 పూర్వ పరకోటి సంఖ్యాక + పురుషవరుల
 తోడ భజపాశముక్తులై + దుర్లభమగు
 పుణ్య గోలోకవాసమున్ + బొందగలరు॥ 85

చ॥ గురుతర ఘోరపూర్వ భవకోటి కృతంబగు పాపసంఘము
 నరు లల్పదైవనామభజ + సంబున మంత్రజపాదుల స్థవో

నిరతిని సంహరించి కడు * నిష్ఠామలగుచు నిత్య మున్నులై.
పరమపదంబు సంపదకు * భక్తి పథంబునఁ బారదృశ్యులై 86

గీ॥ ఎవడు సుసేవార శిష్యబాంధవ సహచర
పరిచరుల నెల్ల శ్రీకృష్ణ * భక్తిపథులఁ
జేయునో యీ మహాస్మండు * స్థిరతరమగు
సద్గతిం జేరఁగల్గును * సత్యమిదియ॥ 87

అ॥ నె॥ తన్ను నమ్మియున్న * తనయుల శిష్యుల
నెవడు చుప్పుధముల * కీడ్చివేయు
నట్టి వారలకు భయంకర నరకంబు
లుండు నిసశాంకులుండు వఱకు॥ 88

గీ॥ భవమరణ శోక తాప విధ్వంసక మగు
కృష్ణభక్తి నీ లేనివాఁడెట్టి తండ్రి ?
దేవదేవుని బరమాత్ము * దివ్యపదవి
నిచ్చు జ్ఞానమీలేని వాఁడెట్టి తండ్రి॥ 89

కం॥ అపరాధి గౌరవమును ని
రపరాధి యవజ్ఞ నెచట * నందునో యచట
విపరీతంబగు యోమము
నపహరణము వ్యాధి చెల్లెడు * నతిభీకరముల్॥ 90

కం॥ ఏ దోషం బెఱుంగని నా
కో దేవా ! శాపమిచ్చి యుంటివి వినమా
నాదగు ప్రతిశాపంబును
వేధా ! నీ వింక ననుభవింపఁగ వలయు॥ 91

ఉ॥ ధాతవు సర్వవిగ్లయ విధాతవు నేతవు ధర్మశాస్త్ర సం
ధాతవు నీవు నా యెడల * ధర్మముఁ దప్పి యొసంగినావు ని
ర్దేతుక శాపము స్మరల * నిచ్చెద నేఁ బ్రతిశాప మియ్యజే
భూతలమందు నీవిడ నపూజ్యత నందుము మూఁడు కల్పముల్॥

గీ॥ కనచమాలికా స్తోత్ర సంతాపవంత్ర
ముండ దిశమీడ నీ పేర + సుర్విలోన
యజ్ఞముల వ్రతములను స్మాత్తాది కర్మ
లందు మాత్రముకల్గు నీ + కగ్రపూజ॥ 93

గీ॥ మూడుకల్పము లేనాడు + పూర్తియగునొ
యపుడు శాపముక్తుండవై + యశులలోక
పూజ్యులను గాంతు వింకనే + బోవుచుంటి
ననుభవింపఁగఁ బొరబ్బ + మును జూన॥ 94

కం॥ అని పల్కి చనెను నాగద
ముని విధి శాపానుభవము + బొందుటకై మిం
చినపనికి విచారింపుచు
దన తొందరపాటు దలచి + ధాతయు వగచె॥ 95

— ఆశ్వాసాంతము —

కుమారలలిత—

సరోజదళనేతా! సురేశనుతిపాతా! !
పురారినుతనామా! సురారిగణభీమా! 96

గ ద్య

ఇది శ్రీరామచంద్ర వరప్రసాదలబ్ధకవితా భాగ్యభావ
కేతవరపువంశపయఃపారావారరాశాసుధాకర కాశ్యప
గోప్రోద్భవ లక్ష్మీనృసింహగురుపుత్ర
రామకృష్ణ నామధేయ ప్రణీతంబైన
భక్తనారదీయముందలి
ప్రథమ శ్వాసము.

భక్తనారదీయము

ద్వితీయాశ్వాసము

కం॥ శ్రీరాఘవ ! రవిశేషా !

నారాయణ ! దేవదేవ ! ♦ నారదవినుతా !

ధీరా ! దశరథనందన

కారుణ్యము వెలయచుమ్ము ♦ గావుమురామా !

1

ప॥ దేవా ! అవధరింపుము.

2

గీ॥ శౌనకుడు సౌతిఁ గాంచి యోమాననీయ !

తండ్రిచే శపింపబడిన ♦ తాపనీయగు

నారదుండెట్లు గంధర్వ ♦ నాథుడయ్యె

తెలుపు మన నాతఁ డాకథ ♦ పలికె నిటుల॥

3

గీ॥ నారదుడు కాక తక్కిన ♦ వారలెల్ల

తండ్రి యాజ్ఞావిధాన మున్దలనుదాల్చి

దారలన్ద్రహించి సం ♦ సారులగుచుఁ

దనివిఁ జెందిరి తగిన సంతతినిగాంచి॥

4

చ॥ జనకుడు క్రుద్దుడై తన కొంసంగిన శాపమె కారణంబుగా

తనయుడు నారదుండు పరి ♦ తాపభరంబునఁ బోయి వీడి యా

తనువును దేవయోనులకు ♦ దైవవశంబునఁ బుట్టె బుద్ధుడై

వినుడిచె మానులార ! విని ♦ పొచెదనాకథ నప్రమత్తులై॥ 5

— గంధర్వరాజు సంతతికొఱకు శివునిగూర్చి తపంబుఁజేయుట —

క॥ శత్రుని భస్మండుగు గం

ధర్వ విభుడు శలఁడొకండు + ధరోత్రిన్నస్కుఁడై

సర్వైశ్వర్య యుగుండ్డ

గుర్వాజ్ఞ పాలసంబె + గోసుచనుండుక॥

6

గీ॥ ఎంత యైశ్వర్యముండిన + సంతభోగ

వైభవంబులు కల్గిన + స్వాంతముందు

చింతయుండుట సహజమై + చెలఁగుకతన

బాధపడుచుండె నలఁడొక + న్యాకలమున॥

7

ఉ॥ సంతతి లేనివాఁడగుట + సంతతి శోకపరీతి చిత్తుండ్డ

కాంతనుజూచి యిట్లునియె + కామిని ! పుట్టులు లేనిచింత నా

స్వాంతమునుంగలంచెడిని + బట్టిజనించు విధంబుతోఁప దా

వంతయు నేటికిగతిని + భాగ్య విహీనుల మైతిమక్కటా॥

8

నీ॥ ముద్దుమాటలచేత + మురిపెంబుఁ గూర్చెడి

కొమరుఁడులేని యా + కూటమేల

పూర్ణచంద్రునిబోలు + మోముతో వెలయు కు

మారుఁడులేని సంసారమేల

తల్లిదండ్రులయొక్క + దైన్యంబుఁ బోగొట్టు

తనయులు లేకున్న + ధనములేల

కరములాడించుచుఁ + గడుమోదము న్గూర్చు

కసుగందులేని సౌఖ్యంబులేల

ఎట్టి దుఃఖము ల్గల్గిన + యెడనునైన

సుతుని కొమరారు ముఖమును + జూచినయెడఁ

జింతలన్నియుఁ దొలఁగును + జిత్రమునకు

సుతునిబోలు పదార్థ మీ + క్షీతినిగలదె॥

9

గీ॥ అట్టి భాగ్యమునకు నోచ ♦ మేల మబలు !
పుత్రిగ్రాత పరివ్వంగ ♦ భూనిసుఖము
బొందజాలని తెనువేల ♦ భోగ మేల
బాలుఁ గాంచనిదీవిత ♦ మేల మనకు॥

10

మ॥ అని చింతించెడి యాత్మనాథుగని యాఁయజ్ఞాస్య కేలోక్రిచ్చియో
యనఘా ! చింతిలనేమి కల్లు? భవదీ ♦ యూచార్యవగ్యవ్వసి
మృని బ్రాగ్గించినఁ బుత్రిలాభవిధము ♦ న్నూచింపఁడేయంచుఁ బ
త్కిన గంధర్వవిభుండు భార్యకరము ♦ స్థిలించితానిట్లనున్ ॥ 11

గీ॥ ఉవిద ! సమయోచితమగు నీ ♦ యుక్తివలనఁ
గార్వసాధనము లభించుఁగాన నటులే
చేయుదు ననుచు నపుడు వ ♦ సిష్టమాని
కడకుఁజోయెనతఁడు పుత్రి ♦ కాముడగుచు॥

12

ఉ॥ మానివరేబ్యుఁగన్గొని న ♦ మస్కృతినల్పి నతోత్తమార్గుండై
నూనుడు కల్లమార్గమును ♦ జూపవెయోమునినాథ! యంచుదా
దీనతతోవచింప గురు ♦ జేవుడు పల్కెబిరాన వచ్చి ! నీ
మానసమండుఁ జింతిలుట ♦ మాని హితోక్తులనాలకింపుమా॥

కం॥ శంకరభక్తుడ వీగతి

శంకింపఁగనేల నీకు ♦ నార్వేళుండ నీ
సంకల్పంబులఁ దీర్చును
సంకటహరణుండ తండు ♦ సౌదన్యసిధి॥

14

గీ ద్వాదశాక్షరశైవమం ♦ త్రంబు కలదు
దానిగ్రహించి పార్వతీ ♦ జానిగూర్చి
తపమునల్పు మాయంచు గం ♦ ధర్వ విభున
కపుడ మంత్రోపదేశము ♦ స్తపసిచేయ॥

15

మ॥ కర మామోదమునో గ్రహించి యపుడో * గంధర్వసంగమున పు
 మ్మరతీగంబున కేగి యుద్ధియడ * స్వప్నవదేశమున
 వరమంత్రము జపించుచు స్వప్నము * శివస్వామిసంగధాన్యుడై
 స్థించి త్తంబున నూతునన్దులులు చే * ను సద్భక్తభాగ్యవంతు॥ 16

— వరమేశ్వరుడు గంధర్వసంగ బ్రత్యక్షమై వరము చెప్పెట —

గీ॥ అతని తపమునకును మెచ్చి * మూసిదేవు
 డమృతకరముల శంభుడో * ర్వావిభిగడు
 కాలకూలుడు భక్తుడు గం * గాధగుండు
 వరమశివుడు మగదస్కృత * నడచుడొనడు॥ 17

సీ॥ మిన్నంటి వెలసెన * మేల్మేలి పట్టినోడో
 భస్మాంగంగ * లి * పండు శోడ
 ఘన బటాబధుని * గంగంబుపురానోడ
 వ్యాఘ్రచక్రజ్వలం * బరిమళోడ
 కరమున విలసిల్లు * వరపానకము శోడ
 డమయిక తూలము * నముల శోడ
 కంఠమునంగల * గరళి చిహ్నము శోడ
 భుజగ కంకణముల * భుజముశోడ

బాలచంద్ర రేఖించిత * నాల సెప్ప
 మూసినన్నత పాదప * ద్భముల హామ
 శంకరుడు సంతసమున నా * శ్చిత్కరించె
 బ్రేమమీఱగ గంధర్వ * విభుని యెదుట॥ 18

ప॥ విశ్వరూపుండును దివ్యజీవోవిభాసితుండును స్ఫటిక సంకాశుండును
 సర్పాభరణధారియు, దవోఘలప్రదాతయు, బ్రసన్నాన్యుండును
 ద్రినేత్రుండును నాగ యజ్ఞోపవీతుండును భక్తానుగ్రహకారకుండును
 శరణాగతభక్త సర్వసంపత్ప్రదాతయు తూల పట్టిసాధ్యయుధ

భారియు మృత్యుంజయుండును గోరినాగ్ని ప్రభావంబునందును
నగు శివుడు నృపభవానాదుడై కృష్ణమౌళి బ్రహ్మత్వహితుఁడు 19

గీ॥ తనువు స్ఫులకింప బొమ్మలు + లో నల ప్రాణ
పరమ సుఖోప విభిమ + స్వాగతియొందు
పార్వతీసేసి పదిముల + ప్రాణి పనిమ
భక్తిమీఱంగ నీయ నంజ్జ + పరిపాపము

20

నీ॥ నకల లోకాపళి + సంహరికారణ!

పావనాకారిణి + భక్తి నమోస్తు
పరిపాలితాళు + భక్తలోక! విడచ
పందిరిరూప! తు + భక్తి నమోస్తు
జ్ఞానాంకతోపిత + సనకసనందన!
భక్తార్తిభంగ! తు + భక్తి నమోస్తు
బ్రహ్మాది సురవంద్య! + పార్వతీసేవిత
వామాంకభాగ! తు + భక్తి నమోస్తు
ప్రమథగణ పరిసేవిత! + భక్తవినుత!
పావన మునిమానస పద్మ + పరమభృంగ!
రజతశైల నివాస వి + రాజతాంగ!
పందితాళులలోక! తు + భక్తి నమోస్తు॥

21

నీ॥ ఏసామి శయనాగ్ని + కించువిల్లుడు కాళి

పూర్ణావస్థాతిగఁ జేరఁ + బోయినాడె
ఏదేవు ప్రోభాగ్ని + కా దుష్టదానవ
దళము నిశ్శేషమై + దగ్ధమయ్యె
నమోహదేవున + కెనఁగు భూషణములై
ఫణిరాజవంశంబు + పరమభక్తి
నే మహామహిమాభ్యు + వామాభాగంబున
గౌరీమహాదేవి + కూరుచుండు

పుణ్యక్షేత్రములను ముగిసెను. * పుణ్యక్షేత్రములను
 పుణ్యక్షేత్రములను పుణ్యక్షేత్రములను * పుణ్యక్షేత్రములను
 పుణ్యక్షేత్రములను పుణ్యక్షేత్రములను * పుణ్యక్షేత్రములను
 పుణ్యక్షేత్రములను పుణ్యక్షేత్రములను * పుణ్యక్షేత్రములను

22

కం॥ అను ప్రార్థన చేసి గంగ
 ద్వీపమును గంగులను ద్వీపములను * భూమిపైనుండి
 స్త్రీలను పుట్టించి పుట్టించున
 కను నుద్ధరించి నరములను * కోలుమనంగన్ ॥

23

మ॥ హరిహరకృష్ణులు నాలుగిది యశుల * శ్రీకృష్ణులు నాలుగిది
 పరమావధమున నుద్ధరించి యశుల * భక్తిపరమ! నామ (శ్రీ)
 హరిభక్తుండగు పుష్ప సీయగదాపతి * యశుల (బసవపుష్ప) పై
 దరహాసాననుష్ట పచించి నామ గం * భక్తిపరమ! పుష్పించుచున్ ॥ 24

గీ॥ అలలు నాంధ్రాత్మ ప్రసద * మనముల్లి
 వరముల గోర కృష్ణాంబుల * బడసిరి
 అన్యవదముల సేవక * పడగివయడ
 సనియ చచ్చితిచ్చవారి * బునునుగద

25

కం॥ హరియం దవనిక ద్భక్తులై
 స్థిరమగు భక్తియును లక్ష్మి * సిద్ధి కలుగునా
 పునఃపుండు విలాసంబుగ
 విరచింపంగ శక్తుండగును * విశ్వమున ననన్ ॥

26

గీ॥ తరమె విష్ణుభక్తుల నెన్న * సురలక్ష్మి
 తనకులమ్మున మాతామ * హునికులమున
 నూలుతరముల వారి కు * ధారకులము
 శాశ్వతమగు గోలోక మొ * నుగుచుండ్రు॥

27

గీ॥ హరిని సేవించి తాడనుగ్గఁ ♦ హఘాను గాంచి
పరమ పాననుక్తున గూఁ ♦ భక్తివలనఁ
కోటి జన్మనగచితి పాప కోటి నేర్చి
ఖండిన మొసంగి పూజ్యుఁ ♦ కనును బొందు॥ 28

గీ॥ ఎంతకాలము చిత్తము ♦ కృష్ణవిధిని
శ్రీకరాకార లగ్నము ♦ కాకయుంటి
నంతకాలము ననులు భా ♦ ర్యాగుమాన
ధన సుఖాదులపై విరాధుఁ ♦ నగిలెఱుంగును॥ 29

కం॥ హరిఁ జింతించెడు భక్తుఁడు
కరమున శ్రీకృష్ణభక్తి ♦ కరవాలంబున
ధరియించి సమాలుంగ
నరగణ దుష్కర్మతగుల ♦ నరకుమనుండున్॥ 30

గీ॥ ఏ మహాత్ముని పుత్రులీ ♦ యిలను బరమ
వైష్ణవాగ్రసరులగుచుఁ ♦ బరంగుచుండ
వారలందఱు తమ పూర్వ ♦ వంశకోటి
నుద్ధరించుచు గోలోక ♦ మొసంగెగలరు॥ 31

చ॥ అరయఁగ వైష్ణవాగ్రుల ♦ సహ మముబోంట్లకుఁ గూడఁ బొందఁ
హరి పదభక్తి దుర్లభమె ♦ యాటను నీదగు వాంఛదీర్ప దు
స్తరమగుఁ గాన వేళొక ప్ర ♦ శస్తవరంబును గోరుకొమ్ము స
త్వరముగ సంశయింపకుము ♦ తప్పక యిచ్చెద నీకుఁ ధీమణి॥ 32

గీ॥ క్షితిని హరిభక్తియనెడి సుం ♦ చితధనమ్ము
వందఁగారాదు మముబోంట్ల ♦ క్షేపఁ గాన
కృష్ణ పదభక్తుడొ సుఖు ♦ నీయఁజాల
నితర వరమెద్దియొన నే ♦ నిత్తు నీకు॥ 33

గీ॥ జ్ఞానమో యమరత్వమో ♦ సర్వసిద్ధి
యో మసింద్రత్వమో మహా ♦ యోగసిద్ధి
యో సీరంతర బ్రహ్మాత్వ ♦ మో త్వచీయ
వాంఛితార్థం బుద్ధితో ♦ పలుకు మిస్త్రీ॥ 84

వ॥ అసిపలికన చంద్రశేఖరుని నాశ్వముల నాలింగాని గంధర్వ నామిందు
విష్ణువదనుడై దోసిలియగుగి యుట్టయి. 35

గీ॥ ఎవడు కనుమూయ బ్రహ్మాత్వ ♦ మెల్లఁదలంగి
నమసి పోగలగో యూ య ♦ శాశ్వతమగు
బ్రహ్మవదవి నాశ్రీహరి ♦ భక్తుడెప్పుడు
నానువడఁడు తలఁపఁడు గా ♦ గీ ననాథి॥ 86

చ॥ ప్రవిమలభక్తగ్రంథస్థపన ♦ పంజిజము ల్భటియించునట్టి భ
క్తవరుడు దైవసేవలను ♦ దన్యులుడై పరమార్థకొంక్షియై
భువిగల భూభాగ్యముల ♦ భాగముఖాదల వైభవోన్నతిన్
దపులక నామగానమునఁ ♦ దాఁగనుచుండును సిత్యత్వప్రమేన్ ॥ 87

గీ॥ కృష్ణ సంకీర్తనాసంధి ♦ హృదయుడైన
భక్తవర్యుడు విష్ణుసే ♦ వలఁ ద్యజించి
యల చలఁద్విధ ముక్తుల ♦ నెనఁదలఁపఁ
డాత్మకృత కర్మఫలముల ♦ హరికి నానగి॥ 88

గీ॥ అరయ సింద్రత్వ మమరత్వ ♦ మూదిసకల
సిద్ధు లస్థిరములగుచు ♦ క్షీణభావ
యుక్తము లగుటచే హరి ♦ భక్తులకవి
వాంఛనీయము ల్కావహా ♦ వరమపురుష॥ 89

కం॥ దానన భక్తులు కలయం
దైవను జాగ్రత్తైన ♦ హరిసేవలనే
మానసమున వాంఛింతురు
కాని తదితరముల నెవడు ♦ కాంక్షింపరాగన్॥ 40

ఉ॥ కావున నీ పవిత్రపద + కంఠమునందు చదివిన నాశుభం
మావరభక్తులకు నును + మునున భక్తిని నును నును
జేవ! నునును నును! + నునును భక్తిని నునును
గీవర! నునును భక్తిని + నునును భక్తిని నునును 41

గీ॥ చివర కొక మాట పలికి నును + నునును
మేను గీరిన పరిమాయ + నునును
శిరము ఖండించి నునును + చిరముములును
నర్పణ మొనర్చు నునును + యునును నునును 42

కం॥ అని పచియుంచెడి గంధ
ర్వుని గని చిలునగవు వెలయ + భూశేసుం డి
ట్లనె నీ దృశ్యసంకల్పం
బును మెచ్చితి నీయగీష్ట + ములుసిద్ధించున్ 43

ఉ॥ నీదగు నిశ్చయం బెటుగ + నేనిటు పల్కి-తిఁ గల్గె సంతతా
మోదము కృష్ణభక్తుడగు + పుత్రుని జ్ఞానిని సుందరాంగుని
వేదవిదు స్థాపకులు + వీరుని సద్గురుభక్తు వల్లకీ
వాదన తత్త్వవేత్తయగు + వాని నొసంగితి సంతసించుమా 44

గీ॥ అనుచు వరమిచ్చి శంకరుం + డరిగఁ దనదు
భవనమునకు నామోదిత + స్వాంతఃకరుచు
స్వగృహమున కేగి గంధర్వ + పతి యుదంత
మెల్ల నుత్సాహమున భార్య + కెటుకవలచె 45

కం॥ గిరిజానాథుని వరమున
వరపుత్రుడు పుట్టగల్గు + భాగ్యంబునకీ
తరుణియు బరివారంబులు
నిరుపమ సంతోషమున ము + నింగినయంతెన్ 46

అ॥ వె॥ అంతలో నంత † మనుచేర విశ్వంబు

దిన్య కాంతి హోడ † దేబర్హి

చిత్తాంతం డంత † తెలుసు విశ్వంబు న

పడినాంల హృదయములు † స్వప్నంబు

47

కం॥ అనులిన ముదాకరమై

నగతము సమలము ప్రమాద † సంభవితంబు

మునుగొనజగలు సగతము

పరిలయ నరిలయ విలున † భావ ముసంగన॥

48

చ॥ తరువులు నల్లపింపగ ల † తల్లనపింపగఁ బన్నికాంతిచే
నరముఁగింపఁ గామములు † సగత మూరతెల్ల గుండఁగా

బరభృతము బ్రసాదతను † పల్లవ భూదిచ్చు కుసూయనన

బరమ ముదావహం బగుచు † భాసించుండవసంతను త్తరన్

49

వ॥ ప్రకృతితో భావకరమైన య న్వసంతకాలమున॥

50

గీ॥ ప్రభువు గంగార్వరాల భా † ర్వాద్విగోయఁ

డగుచు గంభీరమైన గిరి † యంనుగల్గు

తనదు శృంగార మందిగ † మునకఁ జరియె

సవరివారుడ ప్రమాదిత స్వాంతఃడగుచు॥

51

మ॥ అల శృంగార వసంతంశలమునం † నాపుష్పపర్యంశమం

దులతాంగి న్నన ప్రేయసి స్వగించి నం † శోభంబున స్థగలిం

తలతో జక్కల ముద్దులుంది పగమో † అహంబు రెట్టింపఁగా

గళల న్దుద్బుదు మునుగోలెనని † గంగుద్బుదిత్యంతమున॥

52

గీ॥ కొంతకాల మూరీతిని † గాంతిని శోడఁ

గంతుకొని డేలఁగఁ † గాంతకపును

పరశివానుగ్రహమున గ † ర్భంబులున

నెలు తొమ్మిది కడచెనా † నెలతకపుడు॥

53

— శ్లోకములు —

కం॥ నవమూసంగములు కడచి ప

దనమూసము న చ్చిసరియి ధి సంగములు గని నా

నవనీలోత్పల లోచన

నవలంఘ్యుడగు సుఖం న సంగనమూసము ॥

54

గీ॥ పరమ శేఖోమయుండన ధి పునఃపరిమళ

జననమందిన వాన్తను ధి వినినయంద

బంధు మిత్రాది సహచర ధి నర్తమౌళి

ఘనతరానంద భాగ్యము ధి స్థిరచనప్రభు॥

55

గీ॥ బ్రహ్మచే గుల్లి శనియుంప ధి బడినయట్టి

నారదుండె గంధర్వుని ధి సారియందు

శంకరుని కృప గొమగుండ్ల ధి జననమందె

గర్భగతి చాటుంగలవారు ధి కలరె జగతి॥

56

మ॥ ధనధాన్యముల ధేనురాశి నొసంగె ధి స్థాత్రీనురక్షేషన్

ఘనరత్న భరణాది వస్తుతతి దా ధి సంబిచ్చిదవాన్మధు

జనము లైట్టెను సేవకావళికి ను ధి తాహంబునోబ్రత్యహం

బును నీరీతిగ వెల్లడించెదనదా ధి పుస్తోత్సవానందమున॥

57

కం॥ తవసియగు గురుపసిష్ఠం

డవుడయ్యెడ కరుగుదెంచి ధి యర్భకుంగని తా

నపరిమితానందమునో

నుపబర్హుం డనెడి నామ ధి ముంచిలిఖించెన్॥

58

గీ॥ అరయ నధికార్థ ముపశబ్ద ధి మగుటఁ బూజ్య

వాచక మగుట బర్హుం ధి పదము ధరణి

నధికపూజ్యుఁ డీతండను ధి నర్థమిచ్చు

పదము నుపబర్హుణ్ణును ధి వ్రాసె మూని॥

59

కం॥ సితపక్షుబాలచంద్రుని

గతి నుపబర్హులును జనుల † నీరసప్రేమ
న్నులనుబొంది పోర
సిరిని గడచి బొల్పమునను † శిరిని తులనన॥

60

కం॥ క్రమముగవిద్యాసంస్కార

రముల బొందను గునునెట్లు † బ్రహ్మగ్రీవకడను
విమలమణియగుచు నొమ్ము
యములను శాస్త్రాదివిద్య † లన్నియుఁజదివెన

61

సీ॥ సంగవేదముల స్వ † రాగముక్తంగ

నశితైర్ధ్వజ సద్య † యనమునగ్ధ
శాస్త్రవతియులు † సారాంశముల నల్ల
భక్తియుగ్మడగుదు † బహుతఃస
అనువది నాల్గు వి † ద్యలయందు నిపుఁబుట్ట
యనమానమైన వి † భ్యానిఁ గాంచె
గానశాస్త్రంబున † గౌశలయు గడించి
వల్లకీవాదన † బహుతఃస

వేత్తయయ్యె ధనుగ్ధ † పద్యయందు

దీక్షతోడమహాస్తోత్ర † దేశమంద

నీవిధంబుగ విద్యల † నెల్ల నేర్చి

గురున కానందమును సమ † కూర్చెనతఁడు॥

62

— ఉపబర్హులును తపంబునల్పుచుండ గంభర్వకాంతల చూగవనము —

ఉ॥ పదునారబ్దము లేగతి ప్లవన నా † బొలుండు విద్యార్థియై

సదయుండన పసిష్టముని యువదే † శంభిచ్చె నంతన శుభ

ప్రదమై శ్రీహరి సత్కృపాఫలము సం † ప్రాప్తంవఁగాజేసి మో

క్షదమై యొప్పడి మంత్రరాజమును దా † గారుణ్యభావంబునన్॥63

అ॥ నె॥ గునుఁ బాపంబుగట్టి ♦ మామొక్కతెనుఁ గొని గుఁ
 ధర్మసూరిఁడని తిను ♦ తావుఁ
 ప్పొర మేనుఁ గుఁచి ♦ ఘోరతాపమునల్ప
 నిష్కలంబుఁ డగుచు ♦ నిష్కలంబుఁ

64

సీ॥ దీర్ఘకాల మింతటిని ♦ దీవ్రతపముఁ
 జేసి హరియను గ్రహముని ♦ క్రింది నకల
 నరములను బొంది నివృత్తి ♦ భావబద్ధులై
 గొఱత కల్గున కృష్ణభ ♦ క్షుల్యుల జని॥

65

సీ॥ అంత నొకనాడు గండకీ ♦ ప్రాంతమందొ
 దనము సల్పుచు నున్నట్టి ♦ తనఁబొందు
 తరుణు లేబడిమంది గం ♦ ధృక్పాఠ
 లట కరుగించి యులసి డి ♦ వ్యాకృతిగనె॥

66

సీ॥ తనువు లెల్లను బలకంప ♦ మనములెల్ల
 మన్మథాయత్త మగుచును ♦ మరులఁజెంద
 నా జగన్మోహనాంగుని ♦ యతివలెల్ల
 దనివి తీరంగ వీక్షించి ♦ తలఁచి రిటుల

67

సీ॥ ఈ మనోహరు ముద్దు ♦ మోముఁ బూడఁగ లేని
 వాలుకన్నుల వైభ ♦ వంబుచేల
 కమనీయరూపుని ♦ గొంగలింపఁగ లేని
 కరములు గల్గిన ♦ ఘనతయేల
 మోహనాకారుని ♦ మోవి యానఁగ లేని
 యధరోష్ణమున్న భా ♦ గ్యంబుచేల
 నవమన్మథుని భావ ♦ బంబులు విడలేని
 కర్ణయగ్గంబున్న ♦ కలిమిదోల

మనసు తీరగఁ నీతని ♦ ననసి మదన
కదనమునఁ దేలినది యీ ♦ కాయమేల
నని నచిన్పుచు నుపబంధు ♦ నుప సురూప
స్తభవముఁగొని గంధర్వ ♦ వసితథే|| 68

గీ॥ చిత్తజోదేక మునెతి ♦ చిత్తలగును
నెత్తిన బుద్ధుడఁ దలఁచి తీర్చి ♦ నారసి నూర్చి
తపము సుబ్బమ యోగగ్నిఁ ♦ దమ తనువులు
ద్యాగ మొనరించి రశినిశ్చి ♦ తాత్మిలగును|| 69

— గంధర్వకాంతలు మగఁగించి చిత్రగ సునకుఁ బుత్రికాజనించుట —

కం॥ తనువులను నీడి చిత్రగ
ఘనకుఁ దనుజాతలగునుఁ ♦ దొయ్యలులంఁగెను
జననమునందిరి యుపబ
ర్హునిన గ్రావేశ్వరునిగ ♦ గ్రహముంచుటకే॥ 70

వ॥ అట్లా గంధర్వకాంత బంధమందియుఁ దనుత్యాగంబొనర్చి చిత్ర
రఘునకుఁ దనయై జనించి శశికళల మాడ్కి దినదినాభివృద్ధి
నందుచుఁ గ్రమముగ 71

చ॥ తనయులు బాల్యకాలమును ♦ దాటి యనగరరాజినోతె
వనదశలోఁ బడఁబులిడి ♦ ప్రాప్తమనోహర దివ్యసుగంధీ
మణులు విద్యలందు నస ♦ మానమహాప్రతిభన్ గణించుచున్ ||
జనకున కెంతయో ముదమొ ♦ సంగఁగఁజాలిరి వారలత్తఱన్ || 72

కం॥ వారలలోపూలూపతి
భూరి కళానిలయ జ్యేష్ఠ ♦ పుత్రిక సారా
చార సురూపసమన్విత
యై రమణీలోకరత్న ♦ మన నొప్పారెన్ || 73

సీ॥ పూర్వకృత్యమైన పుణ్యము + పోలినమున
గతము నొకటానొకటా + గన్పల్లము
జనకునకు + దిమ నొకటా + పునొకటా
పల్కి గుంటలు + ము + భిన్నమును

74

క॥ తన యనుమతి + తొలగిపోయె
తనయల శుభగింప నప్పుడు + తడయగ వా
తని గళమున నొక గుంట
మున వెనుకొనల నుంచు + మదముప్పర

75

మ॥ సుముహూర్తమున + పుట్టియొడిరప్పడు + ముట్టి గంభీరము
త్రిమణి సుందరగా + మువనక + ప్రాగల్యుని స్వీయస
గమలానాథ పవిత్రనామ భజన + నందు స్వరత్నమున
బ్రహ్మాండమంతట + వ్యర్జిత్యసంతృప్తి

76

— ఉపబద్ధములు భార్యలతో విహరించుట —

శా॥ ఆశాంతవ్రథిత ప్రభావయుత ది + వ్యానందముప్పరం బు
చాశత్పత్తుల + బెడ్డియాడి యతడు + తాహంబుననే బ్రహ్మ
నా శంపాంగుల + దా గరంచెను విహ + రారామ కుంజములన్
గేశాకర్షణ చుంబనాది మదన + క్రీడా విశేషములన్

77

సీ॥ చాచుచందన వన + స్థలములలో మన
హరప్రప్నవాటికాం + తరములందు
జండ్రకాంతల + సౌధరాజములలో
దత హంసతూలికా + తల్పములను
దివ్యవనాంతర + స్థిత కుంజములలోన
బుణ్య నదీతీర + భూములందు
బ్రకృతివిచిత్ర సం + భరిత శైలోపరి
సంస్థిత తరువర + చ్చాయలందు

గంధమోదన పద్మహాం ♦ గ్రంథాలయమో
బద్ధిలలగూడి గూఢమో ♦ బద్ధిలగమో
నిరుపమో బద్ధిలగమో ♦ భరితమో
భరితమో బద్ధిలగమో ♦ సూర్యమో

78

గీ॥ ఇదియల నుపబద్ధిలగమో ♦ మేచ్ఛతోడి
మూడులక్షియ దివ్యమో ♦ మూడు సూర్యమో
నీలల స్థలిమోదమో ♦ గోల్మమో
గాన లేడయ్య నతడంత ♦ కౌముదమో॥

79

కం॥ వీరను తన రాజ్యమును
జాలగఁ బోలెనులు సంశ్చ ♦ సంశ్చను బోలెను
లోలబద్ధిలగో గూఢమో
నేలను మన్మథునిరాజ్య ♦ మిలమో మోచునీ॥

80

ప॥ ఉపబద్ధిలగ దావిధియగ గంధర్వరాజ్యరమాలానితమోదకామోప
భోగంబుల దేలియూడుచుండ

81

— చతురానను మపబద్ధిలగమో బోలెననంబుట —

మ॥ అమితానందముతో విరించి గురునాం ♦ దాల్చియతోకంబునం
దు మును జ్ఞేవగణంబులున్న సభతో ♦ త్సుక్యంబుతో బిల్వబం
చె మహాస్మృతి స్థమలక్ష దివ్యపద సం ♦ సేవాసమానకుఁ గా
న మయుండ నుపబద్ధిలగమో వర సి ♦ గావాదనానందునీ॥

82

కం॥ చతురానను పనువున నా
చతురుడు గంధర్వవిభుడు ♦ చనె రభసమునకా
శతధృతి సభాస్థలమునకు
హితమితో దనవిమాన ♦ మొక్కి చిరాననీ॥

83

కం॥ వచ్చినవానికి గౌరవ

మిచ్చి ముఖానిముఠానకు + ముఖానిముఠానకు

నచ్చుట రాస్యము వచ్చి!

యిచ్చట నొక్కరికి పాడు + ముచ్చినవంగన!

84

గీ॥ అమలచరిత! నీగానము + నాలకిగవ

గోరియున్నార నీగుధి + వాగు కాన

మునులు సురవను లానంత + మునఁ జెలంగ

గాడుమాయన్న నాతండు + వల్ల యనియె

85

ఉ॥ వీణనుమీటి తంబ్రులను + వేడ్క-మెయి స్వరీచేసి తచ్చుతి

స్థానములన గ్రమంబరసి + శాస్త్రవిధి స్థమించుచున్ స్వర

జ్ఞానముతోడఁ దానలయ + బాతులఁ జూపుచుఁ గృష్ణలీలలన్

గానము జేసె దన్వయతఁ + గాంచగ నభ్యులు మోదమగ్నులై 86

నీ॥ రహిని ముప్పది యాణు + రాగముల మధ్యమ

స్వరభేదయుక్తమై + పరఁగువాని

దశవిధ గమకము + ల్విశదం బొనర్చుచుఁ

ప్రస్తారవిధమును + విస్తరించి

గ్రామమండలమున + గాంధార మధ్యమ

స్వరములపై నిల్పు + సరణిఁజూపి

సూతాదులొనప్త + తాళ భేదంబుల

గతుల మార్పుల తోడఁ + గానఁజేసి

రాగముల కాలము తెలింగి + రక్షమీణ

శ్రుతివిభేదము ల్గమనించి + చూపి యతఁడు

కృష్ణలీలామయంబులొ + కీర్తనములఁ

బొడ సభలోన నా యువ + బర్హణుండు

87

గీ॥ గౌతవాసునివలన కలుగు ధర్మముగను

గోత్ర మిహిళా నామమునకు ధర్మముగను

కదల పెరిగరావలయునుగను ధర్మముగను

భూస్య గామినీ లక్ష్మణుడు మునిషిగను ॥

88

చ॥ పరవశుడై యశురగు తన ధర్మము కల్పింప నున్నది శ్రీ

హరిగుణ శ్రీకృష్ణావస్థానము ధర్మముగను బ్రహ్మసంపదయున

త్తడ నటనున్న సభిష్టులను ధర్మముగను విదత్తునది శ్రీకృష్ణ

మణిది ధర్మముగను ముగియ నీరంగమున ॥ 89

శా॥ గాగలాపన పుణ్యనాథుని ధర్మముగను ధర్మముగను

శ్రీగోపాల్గుణ శ్రీకృష్ణావస్థానము ధర్మముగను కల్పింప

లాగానందు సభిష్టులను ధర్మముగను విదత్తునది శ్రీకృష్ణ

యంగుని ధర్మముగను ముగియ నీరంగమున ॥ 90

— సుఖమగు ధర్మముగను విదత్తునది —

గీ॥ సుఖమగు ధర్మముగను ధర్మముగను

గానమున ముగియ నీరంగమున

దాశభంగము కల్పింప నీరంగమున

యధురంగుని ధర్మముగను ముగియ నీరంగమున ॥ 91

శా॥ సంగీతము నీరంగముగను ధర్మముగను

భంగి నీరంగముగను పాడంగున

యంగి కాగము ధర్మముగను ముగియ నీరంగమున

దాంగుని ధర్మముగను ముగియ నీరంగమున ॥ 92

గీ॥ తాళగతి ధర్మముగను ధర్మముగను

శాస్త్రనియమం గానంగియు

గానమున దాశభంగి నీరంగము

నాదు శాపము గొనుము గం ధర్మముగను ॥

98

కం॥ రాగశ్రయమై యిది మన

భోగములను నిలువచునుచు ॥ సంగత్యమునన్

యూ గంభీర్వ శరీరము

ద్యాగంబొనరించి సుద్ర ॥ సుముఖుడనై ॥

94

కం॥ తనముడవగుచును స్వస్థువ

జనముల బ్రహ్మముల దివ్య ॥ సంగత్యమునన్

ఘనతగనీవా సువ్రత

మును భక్తిని నర్చినట్టి ॥ పుణ్యఫలమునన్

95

గీ॥ భక్తుడవగుచుఁ నెదువరి ॥ భవమునందు

మస్సుతత్వముఁ గని లోక ॥ మాన్యుడవయి

భక్తిశాస్త్రమం దాచార్య ॥ పదవివండి

దేవమునిపై త్రిలోకము ॥ ల్లిగుగఁ గలవు॥

96

గీ॥ అని నలువ శావమీయ మ ॥ హాత్ముడైన

భక్తవరుడైన యా యువ ॥ బర్హణుండు

మారువల్క-క తలయొగ్గ ॥ ధీరులైన

నదయుల హృదయ సహన మి ॥ ట్టిదియ కాదె॥

97

గీ॥ కష్టసుఖములు నరులకుఁ ॥ గలుగుచుంగు

టవని సహజంబె కాని ను ॥ క్యాత్ములకెల

ఘోరతర కష్టములు నమ ॥ కూడు నపుడె

వారిమహిమలు ఘనతయుఁ ॥ బ్రకటమగును॥

98

గీ॥ పంచపాది

అవ్విధంబున శేషించి ॥ యబ్జభవుండు

చనెను సభ వీడి శారదా ॥ సదనమునకు

దుర్భర సభావరాధవ ॥ దుఃఖమునకుఁ

దాశఁబాలక పయనమై ॥ తనవిహార

వనమునకుఁ బోయె నాయువ ॥ బర్హణుండు॥

99

—♦ ఊపబర్హులుండు యోగమృగమునఁ దన శరీరమును వదలుట ♦—

గీ॥ కమలజాండన్న శాపవా ♦ కృములు తనదు
స్వాంతమును వహ్నికీలల ♦ వలె దహింపఁ
దనువు విడనాడ మది నెంచె ♦ దాళిగలఁడె
మానవంతుడౌ వాఁ డెవ ♦ మానసరణి. 100

కం॥ మరణమునకు నిశ్చిన్ముడై
పరిశుద్ధ స్థలముఁజేరి ♦ పరమేశ్వర మం
దిరమున కెదుగుగ నొకచోఁ
బఱచెను దర్భలను దృక్తు ♦ వాసనుఁ డగుచున్. 101

కం॥ ధనభోగ రాజ్యములపై
వనితలపై దగిలియున్న ♦ వాంఛలనెల్ల
మనమునఁ జేరఁగ నీయక
తనలక్ష్యము కృష్ణునందె ♦ ధారణఁజేసెన్. 102

గీ॥ అంబువులఁబట్టి యూచమ ♦ నంబానర్చి
మోహదూరుఁడై నప్తసందేహుఁడగుచు
కృష్ణసంకీర్తనానంద ♦ హృదయమెనయఁ
దన్మయుండ్ల సమీపించె ♦ దర్భశయ్య. 103

సీ॥ వామహస్తంబున ♦ వల్లకినిం బూని
కుడిచేత జపమాలఁ ♦ గుదురఁజేసి
చిత్తపద్మంబున ♦ శ్రీకృష్ణ కమనీయ
మంగళాకృతి నమ ♦ రంగఁజేసి
ప్రాగుత్తమాంగుండై ♦ పశ్చిమచరణుండై
సావనదర్భలఁ ♦ బవ్వలించి
వేదాంత చోదిత ♦ విజ్ఞానసారమై
పరగడి శ్రీకృష్ణ ♦ పర్ణములను

గీ॥ భక్తిఁ బఠనమొనఁగొనఁచు • పఠనమోగి
పఠింపఁబొగ్గఁగొనఁగొనఁచు • వాయువును
బంధనము • జేసి పాపముగ • పఠనము
నించి నిర్వికల్ప సమాధి • నిష్ఠుడయ్యె.

104

ప॥ మహా యోగవిద్యా విశారదుండ న యు యుజుగ్గ బంధు యథా
విధిగఁ బ్రాణాయామంబును బట్టి నాయువును బ్రాణిచి ద్విగ్లఱ్య
మును ద్వికూటస్థానమున నిలువఁజెట్టి హంసను మూలాగ్రాగచక్రము
నుండి క్రమక్రమముగ స్వాధిపాన మణిపూగణ విశుద్ధ అనాహత
ఆగ్నేయ సహస్రారములను పట్టుకొములను ఇదా, పింగళా,
సుషుమ్నా, మేఘా, ప్రాణధారిణీ, సర్వజ్ఞాన ప్రదా, మనస్సంయమిణీ,
విశుద్ధా, నిరుద్ధా, వాయుశంచారిణీ, తేజస్సుష్కకరీ, బలపుష్టికరీ, బుద్ధి
శంచారిణీ, జ్ఞానజ్యోతిరకారిణీ, సర్వప్రాణహారిణీ, పునర్జీవనకారిణీ
విదిత షోడత నాడులను దాటించి మనస్సుతోఁగూడిన యోగ
రంధ్రమును గుహనుజేర్చి ముహూర్తకాల మాత్రానుసంధాన
మును జేయ.

105

గీ॥ తత్తణున బ్రహ్మరం • ధ్రంబువగులఁ
దేవరిల్లుచు నాతని • దివ్యహంస
స్థూలదేహము విడనాడి • శుద్ధమైన
యా పరబ్రహ్మలో నైక్య • మందెనపుడు.

106

—• గంధర్వ పత్నుల విలాపము •—

గీ॥ (పంచపాదీ) .

అటుల నా యువబర్హణం • డస్తమించి
నట్టి దుర్వార్త నతిని భా • ర్యాగణంబు
బంధుబృందము ల్పరివార • వర్గమెల్ల
రాలకించి దుర్భరవిచా • రాగ్నిదగ్గు
లగుచు గొల్లున నేడ్చిరి • నగలఁబోగిలి.

107

ఆ॥ వె॥ అతని భార్యలపుడు * పతి మృతదేహమున
జూచి పొరలినచు * శోకమునకుఁ
దాళలేక భర్త * తినున నాశ్లేషించి
కడుపు వగుల నేడ్వ * దొడగిరింతి.

108

గీ॥ పట్టమహిషి మాలానతి * పతిక భేద
గింబు నొడిఁజేర్చి యుచ్చస్వనంబుగఁచుట
బరమశోకాహతాత్మయై * భర్తనెంచి
పెక్కుభంగులఁ దా విల * పింపదొడఁగె.

109

శా॥ ఓ నాథా ! రసికాగగణ్య ! గమణా ! * యోమన్మథాశాగ ! యో
నానాశాస్త్ర కళానిధాన ! నరసి * నా నానానంద ! యో
శ్రీనారాయణ పాదపద్మయుగ సం * సేవాసమాసక్త ! మ
మీనాఁడీగతి వీడిపోవఁదగునా ! * యెట్లొద్దుమీదుఃఖమున్. 110

ఉ॥ నాడు నసంతకాలమున * నాయక ! చక్కని పూలబోటలూ
నీడల మమ్ముజేర్చుకొని * నీవొనరించిన యా విలాసపుం
గ్రీడల మోహలీలలను * బ్రేముడినించు ప్రసంగవైఖరిన్
నేఁజెటు మామది స్మరువ * నేర్తు మొ? తెల్పవె యోమనోహరా!.

ఉ॥ నీదు మనోహరాకృతిని * నీదు సుధామయ వాక్యజాలమున్
నీదు విహారవైభవము * నీదు కళాకుశలత్వ మెన్నఁగా
రా దింక నేమిసేయుదుము * వ్రాతఫలం బీటులయ్యె డె వమా!
యేదియొ దిక్కుమాకు జగ * దీశ్వర ! యెయ్యెదిత్రోవ తెల్పవే.

ఆ॥ వె॥ పరమ దారుణంబు * బౌంధవ మరణంబు
అంతకన్న హెచ్చు * వంతునిచ్చు
బిలేరుల మరణంబు * భేదించు హృదయమున్
భర్తృమరణమిలకు * బడఁతులకును.

113

కం॥ మరణముగంటు నిల భయం

కరమా ననితామః కలకుఁ ♦ గాగతునిమ్మతి నె

త్పరమా సలకటమిఁగిన్

రరయంగాలేదు నీర ♦ జాశ్యుల కిలలోన్.

గీ॥ శయన భోజన పానమ ♦ జన్మక్రియలను

బలిమరణదుఃఖ మత్యంత ♦ భయదమగుచుఁ

బ్రతిదినంబును నూలెన ♦ త్వము వహించి

పడతులను దుఃఖదావాగ్ని ♦ పాలొనగ్గు.

గీ॥ ఇంతు లెద్దానినైన స ♦ హింపఁగలరు

తాని ప్రాణేశు మరణ దుఃఖంబు నెపుడు

సైంపఁజాలరే ! యీ పరి ♦ తాపభార

మెటుల భరియింతుమయ్య ! ప్రా ♦ణేశ ! నేడు.

నీ॥ మానాధునకు జీవ ♦ దానంబాసంగరే ?

పావనులార ! ది ♦ క్షాల్తులార !

మామనోహరు నిచ్చి ♦ మమ్ము రక్షింపరే ?

వాసవవినుత ! వా ♦ ణీసనాథ !

మావిభు బ్రదికించి ♦ మమ్ముఁగాపాడరే ?

హైమవతీశ ! వి ♦ శ్వాధివాస !

మా ప్రాణనాథుని ♦ మాకీయఁ గా రావె !

మంగళాకార ! ర ♦ మాసమేత !

గీ॥ మాపలి సజీవుఁగావించి ♦ మాకొసంగి

మా సుమంగలీత్యము సదా ♦ మనుపరమ్మ !

మా సరస్వతీ పార్వతీ ♦ మాతలార !

కృపఁ దలిర్పఁగఁ బతిభిక్ష ♦ నీయరారే !

—, మాలావతీ శాప ప్రయత్నము —

గీ॥ ఇటుల చుఃఖార్యయై యెలుఁ • గెత్తి యెడ్చి
ధరికి మూర్ఛిల్లి మరికొంత • తడవునకును
తప్పరిలి పాణినాథుని • దేహముఁ గన
వక్షమునఁజేర్చి పలికె గో • పంబుగదర. 118

గీ॥ వినుడి మునులార ! స్వర్లోక • గణములార !
మోక్షదాతతా హరి శివ • మూర్తులార !
లఖలధర్మాత్మలార ! మీ • రందరిపుడు
ధర్మనిర్ణయమును జేయఁ • దరలిరారె ! 119

గీ॥ గానమును వినఁగోరి మా • పాణినాథు
సభకుఁ బిలిపించి పాడించి • శాపమొసఁగి
సాగనంపు తెఱుంగరే • సాహసించి
ధాత చేసిన కార్యంబు • ధర్మమగునె ? 120

గీ॥ మహిత కృష్ణలీలాగాన • మగ్నచిత్తుఁ
డగుట నాపతి తాళంబు • నరయుపల్ల
లోప మొనరించినంతనే • కోపమూని
శాప మీయఁదగునె? యబ్బ • సంభవునకు. 121

గీ॥ ఇంత స్వల్పలోపంబున • కీవిధమున
దారుణముగ శపించుట • తగునె విధికి ?
దేవతలకైన నేరము • బ్రావె ? తప్పు
లేనివారల నెటనైన • గాననగునె. 122

అ॥ వె॥ కృష్ణ దివ్యనామ • కీర్తనాశక్తుడౌ
పాపనునకుఁ గలదె • పాపమెన్న ?
నట్టి పుణ్యమూర్తి • కిట్టి శాపమొసఁగ
బ్రహ్మదేవుఁ డెట్టి • పాపమతియె ? 123

క॥ అక్కరలే దింద్రస్వల

బక్కరయేలేను మోక్షి • మనురస్వము మా

కక్కర లేదిన మానిభుఁ

డొక్కడై కానలయు నీయుఁ • డోసురలారా!

124

సీ॥ గాంభీర్యమునను సా • గరసమానుండు శ్రీ

హరిభక్తిలోన నా • హరిసముండు

భాసించుపట్లను • భాస్కర తుల్యుండు

పరిశుదతను హవ్య • వాహనుండు

చల్లదనంబునఁ • జంఘ్రీబోలినవాడు

సౌందర్యమున నుమ • శరసముండు

భోగవై భవములఁ • బురుహూతసాముండు

కావ్యపాఠంబునఁ • గవిసముండు

గీ॥ బుద్ధియందు బృహస్పతిం • బోలువాడు

తపమునను గార్తికేయుని • దాటువాడు

బ్రహ్మతుల్యుండు ధర్మాచ • రణమునందు

నిట్టి మాపతి జీవంబు • లీయరారె !

125

శా॥ ఓనారాయణ! యోర మేశ్వర! హరీ! యోనిర్వికల్పప్రభా!

నానారూప! చరాచరాత్మక! శివా • నాథా! మహేశా! శివా!

జానానందమయా! మదీయ పతిభి • క్షణ బెటరాదేని మీ

రీనాడేను ప్రతిజ్ఞఁజేసెద వినుం • డీ! నావచోవైఖరిన్.

126

గీ॥ పద్మభవ! వినుమిదె నాదు • వాక్యములను

పుత్ర శాపకారణముగఁ • బుడమిలోనఁ

బూజ్యతను గోలంపోతి వి • ప్నదుశేపించి

నేను నీ యధికారంబు • నేలఁగూల్తు.

127

చ॥ యముడ ! త్వదీయశక్తిని ల • యంబానరించెద శాపమిచ్చి వి
శ్వమును గలంతు శంకితుని • జ్ఞానవిహీను నొనర్తు ధగ్ధశ
త్వములను దేవలోక మును • దిగ్గముఁజేసెద నాదు భర్తృజీ
వముల నొసంగకున్న సిగె • భస్మమొనర్చెద స్పృష్టనంతయుఁ. 128

గీ॥ అని నచింపుచు దుఃఖ న • గొల్పె యగుట
కనుయుగమునుండి విస్ఫులిగ • గములు వ్రాల
భర్తృ మృతిదేహమును పై న • వైచుకొనుచు
జేరె శివీయంపఁ గొనికీ • తీరమునకు.

129

— • బ్రహ్మ దేవుఁడు దేవతలతో శ్రీహరిం జూడవచ్చుట —

శా॥ ఈ వృత్తాంతము జ్ఞానదస్పర్శగని వా • జీశుండు భీతాశ్మకడై
దేవేంద్రాది సమస్త దేవతలతో • దేవగి బృందంబుతో
శ్రీవత్సాంకుని ఊరవారిశయనుఁ • సేపింపఁగావచ్చి రా
జీవాక్షు నివృన్తించి రా సురవగుల్ • చేమోడు సంతించుచున్. 130

సీ॥ సత్యనిత్యాకార ! • శరణాగతత్రాణ
దీక్షాపరాయణ ! • దేవదేవ !
ప్రకృతి భిన్నుడవయి • పరగుచుండు మహాత్మ !
చిద్రాజమునను భా • నిల్లువాడ !
జ్ఞానప్రదాతవై • దీనాననుడవై స
దానందమూర్తివై • యమరువాడ !
భువనంబులెల్ల ను • బాజ్జలోఁ గలవాడ
భక్తులకష్టము • ల్పాపువాడ

గీ॥ జ్ఞాతవై నేతవై జగ • త్రాతవగుచు
విశ్వనిర్మాణ పాలన • విలయములకుఁ
గారణుడవైన నీపద • కంజములకు
వందనము లిత్తు మోవట • పత్రశయన!

131

గీ॥ చిత్రగఢపుత్రి కడు సున్ను • రత్న సాధ్య
భర్తృ మరణకాండమున • బుగ్గమహాప
పూరితాత్మయై శివీయింప • మాన్ మమ్ము
గరుణ రక్షింపుమయ్య! శ్రీ • కమలనయన! 182

ప॥ అని పార్థింపుచు ముకుళిత కరాంజలులై జగద్రాక్షణ పరాయణు
డగు జనార్దనుని యెదుట మోకరించి పతివ్రతాతిలకమగు మాలా
వతి యొసంగనున్న శాపమువలన విశ్వమునకుఁ గలుగ నున్న పో
యంబును వివరింప నంది యిట్లనిరి. 183

కం॥ వారిజభవుఁ డపుడిట్లనె
వారిజదళన్నేతుఁ గాంచి • పంకజనాథా!
దూరంబాయెను పూజ్యత
నారదశాపమున నాఁడె • నాకిక నేడో. 184

గీ॥ నీహసంగిన యధికార • నియతికూడ
తొలఁగిపోయెడి కాలంబు • కలుగనుండె
సాధ్యయైన మాలావతి • శాపమునను
శాన నాకింకఁ గర్తవ్య • మానతిమ్ము. 185

కం॥ తదుపరి ధర్మండిట్లనె
శదయాత్మా! ధర్మదహన • సమయమువచ్చెన్
మదవతి శాపవశంబున
మదిచెదరెను తెలుపఁగదవె • మార్గంబేమో. 186

కం॥ కాలుండిట్లనె దేవా!
కాలునియధికారపదవి • కడలింబడు దు
ష్కాలము సమీపమాయెను
మాలావతివలన నిపుడు • మాహృదయేశా! 187

మ॥ గిరిజానాథుఁడు విష్ణుఁగాంచి యిటుప • ల్కె నేవ! మున్నీవు లు
మృతీర్థంబున నాకొసంగిన మహా • జ్ఞానంబు మాలావతీ
గురుశాపంబున లున్నమయ్యెడుగదా! • గోలోకనాథా! భవ
చృరణాబ్జంబుల నమ్మినాను జగదీ • శా! కృష్ణ! రక్షింపవే. 138

గీ॥ దేవతాబృంద మిట్లన • దేవదేవ!
భువనజాలము విలయమై • పోయెనేని
కృతభుజులకింకి సవనభా • గంబులెల్ల
క్షీణమైపోవఁ లోకేశ! • శ్రీరమేశ! 139

—• విష్ణుమూర్తి బ్రహ్మాదులకుఁ గర్తవ్యముఁ దేలుపుట—

చ॥ సురగణ మెల్లరిగతిని • శోకభరంబున విన్నవింప నా
హరిపలికెన్ ప్రసన్నవద • నాంబుజుడై విధిగాంచి ధాత్రిలోఁ
బరమపతివ్రతామణి ప్ర • భావము నాపఁగఁజాలు శక్తియె
వ్వరికిని గల్గ దీజగతి • వారికిఁ బోలిక వారలేసుమా. 140

ఉ॥ తొందరపాటుఁజెందుటతి • దుఃఖకరంబను పెంచకీగతిన్
మందుడనై కుమారకుని • మాన్యుని నారదుని నృపించుటే
కొందలపాటు నేడు సమ • కూడుటకుఁగతమయ్యెఁగానమీ
రందరుబోయి యామె హృద • యంబునుజల్లగఁజేయు టొప్పగున్.

వ॥ ఎట్లయిన నమ్మాలావతిని సమాధానపరచి యుపబర్హణుని సజీవుం
డేయకున్న లోకహాని వాటిల్లును. కావున మీరందరును యథా
స్థానంబులకుఁబొందు. నేను మీయభీష్టంబును దీర్తునని పల్కి దేవ
గణంబులను బంపి వారిలో శివ విధి యమ సత్య ధర్మదేవతలను
సన్నిధికిం బిలిచి వారితోనిట్లనియె. 142

గీ॥ మీరలిప్పుడు కాశికీ • తీరమునకు
వెదలిపొం డెను బ్రాహ్మణ • వేషముననె
వచ్చి నెఱవేర్చుపాడ మీ • వాంఛితమును
ధాతృ యమ సత్య శంకర • ధర్మలార! 143

అ॥ వె॥ అనినాచినిచా॥ ♦ సప్తమమాలానాది
యున్నయెడకుం బుంప ♦ సమస్తభక్తులు
విప్రసిద్ధగుచు బయలు ♦ నడచె నచ్చోడ
భక్తగణిణిమను ♦ ప్రితివలగాని.

144

అ॥ వె॥ కనిరి వారలంత ♦ కౌశికీదివ్యస
దీతటమ్ముఁ జేసి ♦ స్నాతయగుచుఁ
బతిశరీరము నొడిఁ ♦ బట్టి విశ్వమును శ
పింపఁ బూనియున్న ♦ నెలఁచినపుడు.

145

సీ॥ నిడుద పెన్నెటివేసి ♦ ముడి వీడి వేలాడి
బడఁగట్టుచున్న కే ♦ శములదాని
నేటినీటను స్నాత ♦ యాటచే నొడలంటి
కాన్పించు దివ్యాంశు ♦ కంబుదాని
దీపించుచున్న పా ♦ తివ్రత్యతేజమా
యన వెల్లుచున్న దే ♦ హంబుదాని
భువనంబులను మాడ్చి ♦ బూదిసేయఁగ శాప
మీయఁగ మదిలోన ♦ నంచుదాని

గీ॥ పతిశరీరంబు నొడిఁజేర్చి ♦ వహ్నిజేర
నుద్యమించుచుఁజిలించేర్చి ♦ యున్నదాని
నల పరాశక్తియో యన ♦ వెలయుచున్న
దాని మాలావతింగాంచి ♦ దైత్యరిపులు.

146

గీ॥ సంభ్రమాశ్చర్య కంపిత ♦ స్వాంతలగుచు
దరికిఁ బోలేక నిలిచిన ♦ సురలఁ గాంచి
వెలువకుం డటంచు వారల ♦ వెఱపుఁదీర్చి
బ్రాహ్మణాకార విష్ణు వ ♦ ప్పడఁతింగాంచి.

147

—♦ శ్రీహరి మాలావతిని శాంతింపజేసి యుపబద్ధుని
జేపింపజేయుట ♦—

కం॥ శాంతింపుము సాధ్వీమణి !
సంతాపముపీడి లోన ♦ సంక్షోభంబున్
శాంతింపజేయుమిదెనీ
వంతం నొలంగింప నురలు ♦ నచ్చిరి కనుమా ! 148

గీ॥ అనినచించడి కృతక పి ♦ ప్రససిపలుకుల
నాలకించి మాలావతి ♦ యబ్బుంపడి
వెనుకనునుజూడ వరి విప్ర ♦ వేషధారి
యైన తేజస్విర్యుక్తుడు ♦ కానుపింప. 149

ఆ॥ వె॥ విభవంబుజెలది ♦ పీక్షించుచుండెగిరి
గపటవిప్రహృదడు ♦ శాంతిజూచి
వినగదమ్మ ! నీకు ♦ విస్పంశు శుభమైన
మాటనొకటి హితము ♦ తేటబడెగిరి. 150

ఉ॥ చింతిలనీమ్ర భర్త మృతఁ ♦ జెందెనుగా యని సంచితార్థ మా
వంతయుఁబోదు ప్రాణి కను , భావ్యముకాకయె ప్రాణనాథు వృ
త్తాంతము నీ వెఱుంగును వ్య ♦ ధాధరమానసవైతి వింక నీ
కాంతుని పూర్వవృత్తమును ♦ శాంతిరొ ! శిల్పద నాలకింపుమా.

గీ॥ పూర్వభవమున నితడొక ♦ మునివరుండు
బ్రహ్మమానససుశుండు నా ♦ రదుండు జనక
శాపమునను గంధర్వండ్ల ♦ జననమంది
మీకుఁ బ్రాణేశుఁ డయ్యె నో ♦ మించుబాడి ! 151

కం॥ వనిత ! యితఁడుపరజన్మం
బున శూద్ర పుత్రుండగుచు ♦ భూసురసేవక
ఘనుడయి హరిపదసేవా
ధనుడై మరణించి మోక్ష ♦ ధామముజెందున్. 152

కం॥ పదపడి బ్రహ్మసంగుండ

యుదయించిమహాస్థలంను • సుల్లిమ్ముడైనా

రదదేవర్షియసంగా

ముదిమునఁదిగుఁగాడుచుండు • ముగ్ధోనిములకా

154

గీ॥ తండ్రి యాజ్ఞావిధిని జవ్వాదాటినట్టి

కార్యఫలిత మీరీతిగ • గర్భనరసి

వాస రూపంబుగా నేడు • సరిమించె

వసుధఁ బ్రారబ్ధ మనుభవిం • పంగవలదె?

155

గీ॥ కర్మ మనుభవింపక పోదు • కల్పకోటి

వత్సరంబుల కైనను • వసుధలోన

మంచియైనను తెడుగైన • సంచితమ్ము

ననుభవింపనే వలయుఁ దథ్యంబునుమ్ము,

156

గీ॥ విశ్వమునఁ బ్రాణికోట్ల జీవిత చరిత్ర

జనన మనియెడి నాంది ప్రసాదవముల

మరణ మను నాటకాంతపు • భరతవాక్య

పతనమును గూడియున్న రూపకముకాదె?

157

సీ॥ కన విశ్వనాటకమునకు సర్వేశుడే

పాత్రల నాడించు • సూత్రధారి

పాత్రలు మనము విశ్వము రంగ మంకముల్

పవలు రాత్రీయనఁగఁ • బడుచునుండు

తెరలు రెండుండు వెల్తురు చీకటి యనఁగఁ

గర్మానుభవమును • ఘనచరితము

చిత్రగతుల బ్రద • ర్పింపఁగఁ బడుచుండు

ననుభవాంతమె జీవి • తాంతమగును

గీ॥ కష్టసుఖముల నాట్యరంగమున నేటుల
నటుఁ డభినయించి తన మది + నేనుల కాని
యటుల వదలునో యారీతి + నననిలోన
మరునవలయును వానిని + మనము పుత్రి !

158

అ॥ పాపములలోన నగుదు + పార్థివ మనుభవం
చుచును తా విచార + శూన్యుడగుచుఁ
దనను లాను తెలిసి + కొని సంచరించుట
ప్రాజ్ఞు లక్షణ మను + పలుకు పినవే ?

159

అ॥ పాప భౌతికమగు + భవన మీ దేహంబు
జీవుడీ తనువునఁ + జేరియుండు
దేహ మెన్నఁడైన + దావా మగునుకాని
జీవుడెన్నఁటికిని + జడనివాడు.

160

గీ॥ కావున వివేకవంతులు + కష్టసుఖము
లందు బుచ్చిని జొరసీక + యనవరతము
తత్త్వవేత్తలై దేహతా + దామ్యబుద్ధి
వదలి శాశ్వతానందంబుఁ + బడయుచుండు.

161

ప. కావున నోయవ్వా ! భర్తృమరణ సంజనితమైన శోకరూపజ్ఞాన
మేఘం బావేశించి భవదీయ దివ్యజ్ఞాన భాస్కరజేజమును గప్పి
పుచ్చుటంటేసి యథార్థమును గుర్తింపజాలకుంటివి. చనిపోయి
నదెవ్వరు ? నీభర్తృకళేబరమా ? తదంతర్భూతుడగు జీవుడా ?
యని విచారించుకొనలేకపోతివి. నాశిలీనమైననభము నాశవినాశనా
నంతర మనంతాకాశమునఁ గలసినట్లు దేహవృత్తుండగు జీవుండు
శరీరత్యాగానంతరము పరమేశ్వరునిలోఁ గలయుచుండుటంటేసి
జీవుని నిత్యునిగా గ్రహింపవలయును. మదీయ సామర్థ్యమువలన
నీకిదే దివ్యమైన యాధ్యాత్మికదృష్టి నిచ్చుచుంటిని. దానివలన

నోక్క-మూ అంతానానానా మునగ్గుకొనుమని పలుక నూలావతి
భగవద్గతి దివ్యజ్ఞానస్వరూప సిద్ధులును నిహించి శ్రీకృష్ణాహితయై
శాంతిభావంబున నె వ్యసరూపజనాగ్నిను స పాదారివిందములకు
నమస్కరించి యిట్లనియె.

162

౯౩॥ ప॥ ఓమహానుభావ ! ♦ సీమహాభోధచ

ధన్యురాలస్తతి ♦ తిండి ! సీపు

బ్రాహ్మ యడవుకావు ♦ పరిమోక్షుడన నడి

తిలఘగలిగ నిజము ♦ పలుకుముయ్యి!

163

---♦ విప్రవేషధారియగు శ్రీహరి మూలానతికి

దననిజరూపముం జూపుట ♦ —

చ. మదవతి యిట్లు వేడుకొన ♦ మాధవుడంతట బ్రాహ్మణాకృతి

వదలి రమావధూలనీత ♦ వక్షముతోఁ గమనీయ నీల నీ

రద తనుకాంతితో శుభక ♦ రంబగు కుండలదీప్తితోఁగృహ

నిధియగు భార్గవీధవుడు ♦ నీరజనాభుడు నిల్వ ముంగటక.

164

గీ॥ కాంచి సంతోషబాష్పము ♦ ల్కనుల వ్రాల

తనువు వివశత్వమంద గ ♦ ద్గదికమొప్ప

వనజనాభుని పదముల ♦ వ్రాలి పరమ

భక్తి వెలయంగ నిటు శంస్త ♦ వర బానార్చె.

165

సీ॥ ఏవేల్పు కనువిప్ప ♦ నెల్లబ్రహ్మాండముల్

జీవించి చరియించు ♦ జిత్రిగతిని

నేవిశ్వరూపుని ♦ యిచ్చావశంబున

భవనజాలంబులు ♦ పుట్టుచుండు

నేదివ్యరూపుని ♦ పాదారవిందంబు

భక్తలోకమునకుఁ ♦ బట్టుకొమ్మ

యేమహాత్ముని దివ్య ♦ నామ సంస్మరణంబు

దాసజనాభీష్ట ♦ దాయకంబు

గీ॥ మానిజనము లేదేవుని • మానసమున
నిల్చి సేవింపచుందుగో • నియమనెలయ
నట్టినిను గొల్పుదుమాయ • యుపరిభంగి !
మాని మానసపరినిజ • మి స్వభంగి !

166

మ॥ సరసీ జీర్ణా! దేవదేవ! వగదా! • శాంతస్వరూపా! నిరం
తరిలోకక్రియపాలకా! దనుజహ • గా! సీశ్వస్పృశ్యంతితా!
తరమా సిను మహాప్రభావమునదన • ధ్యానింపఁగానాకు? నీ
చరణాబ్జంబుల నమ్మినాను జగదీశా! దీనచింతామణీ. 167

మ॥ భవనంబుల్ స్పృజియింపఁగాఁ జెనుకఁగాఁ • బోకార్పగాఁ గర్తవ్య
భవపాశెంబుల ద్రుంచి భక్తులను గా • పాడంగియత్నింతువో
భవబ్రహ్మాది సురేంద్రచండిత పదా • బ్జా! సీశుభాకార మీ
యవనిన్ జూడఁగ నామనంబునకు బ్ర • హ్మనంది మో యీశ్వరా!

మ॥ సిరిపై ధారుణిపై తపోన్వితులపై • సేనించు దాసాల్నిపై
వరమాసిందులపై మహామహులపై • భక్తాన్వయశ్రేణిపై
బరమానుగ్రహమొప్పు బంపుకృప నా • పైఁ బంపవే “యన్యథా
శరణం నాస్తి” యటంచునమ్మితి రమే • శా! దీనచింతామణీ! 169

మ॥ అనియిటు ప్రార్థన ల్పరిపి • యాసతి విష్ణునిగాంచి యోప్రభా!
వనితలు ప్రాణనాథు నెడఁబాసి బగంబున నిల్వజాలరం
చనియెడు వాక్యమీ వెఱుఁగ • వా? పురుషోత్తమ! స్వామిలేని జీ
వనము నిరర్థకంబగుట • భర్తనొసంగుము మాకుఁ శేషవా! 170

గీ॥ నీవుపల్కిన యర్థంబు • నిశ్చయంబు
సంతసమె కాని దేహ ము • న్నంతవరకు
ప్రాణికోటికి దేహసం • బంధములగు
ధర్మనియమంబులను చాటఁ • దగునా? చెపుమ.

171

గీ॥ ఈ భవమును మోక్షాంతరమునకు + పోయితిమి
 మానసి నశింపుని శీయు + మోక్షమేళ !
 కానినాడు నా శాసనము + గమలభవము
 శిలభవై పోవునీ కమిద + సత్యమును.

172

ఉ॥ ఈనిధి రూపభావము న + హించి వచించడి సాధ్యయైన మా
 లావతి మోముగాంచి కమ + లావతి సంతతి త్పత్తి చిత్తుడై
 భావజవైరి ధర్మ యమ + సద్భవవాదుల జీవించిల్చి మా
 పాపనులార ! మీర లుప + బద్ధులజీవిత మాయుగావలెన్.

173

గీ॥ ఇతడు పరిభవసంతప్త + హృదయుడగుట
 వ్యాకులితుడయి బలిమిని + బ్రాణములను
 వదలె రాజయోగబలంబు + వలన సింహ
 దశశతాబ్దంబు లాయు వీ + తనిక్కిగలదు.

174

ఆ॥ వె॥ మీరలీ యకాల + మృత్యువునందిన
 భక్తవర్యున కుప + బర్హణునకు
 బ్రాణదానమిచ్చి + బ్రదికించి యీసాధ్య
 స్వాంతమునకు సంత + సంబాసగుడు.

175

— బ్రహ్మాదులు గంధర్వని సజీవునిజేయుట - వేల్పుల వరప్రదానము —

గీ॥ వెన్ను డిట్లని పల్కంగ + వేల్పుచెద్ద
 కరమునంగల కుండికా + కమలములను
 మృతశరీరంబుపై జల్ల + నలనిదేహ
 మునను చైతన్యభావంబు + జననమయ్యె.

176

కం॥ జ్ఞానానందుడు శంకరు
 డానందము నందుచు సద + యామయుడై సు
 జ్ఞానము నొసంగె నపుడు భగ
 వానుడు లక్ష్మీధవుండు + వాత్సల్యమునన్.

177

గీ॥ ధగ్మవిజ్ఞాన మిచ్చెను ♦ నయనలిర్ప
జనరదీ ప్పిని గల్గించె ♦ జాతి నేమఁ
డమిశ రూపసంపద నాయ ♦ సంగుడొసఁగె
బల పరాక్రమములనిచ్చె ♦ నాయునుగార్తి. 178

గీ॥ దీ ప్తమంశుడు కలిగించె ♦ దృగ్మలమ్ము
భారతీదేవి యొసఁగెను ♦ నాగ్మలమ్ము
నిటుల గీర్వాణసందోహ ♦ మెల్ల సర్వ
సినులనొసంగి పరిపూర్ణుఁ ♦ జేసిరతని. 179

గీ॥ దేవతానుగ్రహ ప్రసా ♦ దితసమస్త
వాంఛికుండయి నూయున ♦ బర్హుండు
నిద్రనుండి లేచినరీతి ♦ సేత్రములను
నులుముకొని తేచి విష్ణునూ ♦ కులితుండగుచు. 180

కం॥ కడచిన వృత్తాంతము తన
పడఁతిముఖంబున నటించి ♦ పరవశుడగుచున్
కడు భక్తివెలయ నిలువం
బడి మ్రొక్కిన బ్రహ్మవిష్ణు ♦ పరమేశులకున్. 181

గీ॥ తనివితీఱఁగ వీక్షించి ♦ తన్మయుండయి
వారి పావన పాదపం ♦ కేరుహముల
వ్రాలి సంతోష పులకిత ♦ స్వాంతిండగుచు
ప్రార్థన మొనర్చె నాతండు ♦ పరమభక్తి. 182

నీ॥ జగముల సృజించి ♦ సంరక్షణమొనర్చి
పోకార్పణేయు త్రి ♦ మూర్తులార!
నమ్మినవారిఁ గ ♦ రమ్మనురక్తితో
వెన్నాడిరక్షించు ♦ వేల్పులార!

దీనాతిదీనుడఁ ♦ సై న నన్యస్వహూచి
జీనింపఁజేసిన ♦ శేజెలార !
ప్రాగ్గించువానిని ♦ ధరమాదగమ్మునఁ
జేపట్టు దివ్యస్వరూపులార !

గీ॥ నాదు నేరము ల్మన్నించి ♦ సాదగమునఁ
బోచియున్నట్టి పుణ్యస్వరూపులార !
భారతీపార్వతీందిరా ♦ భక్తలార !
మీకిదే వందనములు సుశ్లోకులార !

183

గీ॥ అనుచుఁ బ్రార్థనసల్పి బద్ధాంజలియయి
నిలువ నాతని ధర్మపత్నీలలామ
సాధ్వీ సాతత్యై ధౌతవస్త్రముధరించి
యా పరబ్రహ్మమూర్తి నిట్లని స్తుతించె.

184

ఉ॥ ఎవ్వఁడు బ్రహ్మయై జగము ♦ లెల్ల సృజించును విష్ణుమూర్తియై
యెవ్వఁడు కాచుచుండు పర ♦ మేశ్వరుడౌచు లయింపఁ జేయువా
డెవ్వఁడు సాక్షిరూపమున ♦ నీ భువనావళిఁ జూచుచుండునాఁ
డెవ్వఁడు వాని విశ్వమయు ♦ నీశ్వరు నాత్మదలంచి మొక్కెదన్,

గీ॥ ముపురు మూర్తులఁ గన్నట్టి ♦ మూలశక్తి
ప్రకృతి త్రిగుణాత్మిక జగదాంబ లలితాంబ
యే మహాత్మునివలనఁ దా ♦ సృష్టియయ్యె
నట్టి పరమేశ్వరుని హృద ♦ యమునఁ గొలుతు.

186

కం॥ వరుడై వరేణ్యుడై సుర
వరధాన్యుడుడై నతార్థి ♦ పరమార్థదుడై
సురమునినుతుడై ప్రకృతికిఁ
బరుడై యుండెడి మహాత్ముఁ ♦ బ్రార్థింతు సదా.

187

సీ॥ మార్తాండకోటిసః * మసృభాభాసిత
 మండలాకృతివీపు * మానివర్మ
 లాకృతిలేని ని * న్నాకారిముసః జూచి
 స్వేచ్ఛామయ్యుడవని * చెప్పచుండు
 రిఖల లోకంబుల * కాధాయుడవు కర్మ
 ఫలదాయకుడవు శు * భవ్యదుడవు
 తేజోమయాత్మక * దివ్యరూపుడవు పా
 రభవినాశ కా * రణుడవీవు

గీ॥ సచ్చిదానందమూర్తివి * సర్వనీజః
 డవు తపఃఫలప్రదుడవ * భస్మివీవు
 పిత కాశేయవాస! గో * పీవిలాస!
 సతతగోలోకవాస! ని * శ్వేతకాశ!

188

మ॥ తరమా? శేషునకైన సీదగు మహా * త్స్వోజెన్నఁగా నెంతదా
 న? రమానాయక! నీచు దివ్యగుణగా * నంబను సల్పంగ నో
 యరవిందానన! సీదయాగుణము నా * యుంచుచిరక్షింపు నీ
 చరణాబ్జంబులఁ గొల్పుచుండవను కృ * ప్తా! దీనచింతామణీ. 189

గీ॥ ఇటులఁ బ్రార్థింప సంతృప్త * హృదయుడగుచు
 బద్ధనాభుండు పడతి! నీ * భర్తగూడి
 చనుము పురికి శుభంబగు * ననుచుబలికి
 యనిమిషులతోఁ దిసోహితుఁ * డయ్యెనపుడు.

190

గీ॥ సురలుదీవించిరి సురిస * నిరులవాస
 దుందుభులుమోగ నప్పరో * బృందమెల్ల
 నాట్యములుసల్పె పాడె గం * ధర్వగణము
 దేవలోక మానందాబ్ధి * దేలేనపుడు.

191

—♦ ఉపబర్హణుండు భాస్విలహోదిన సగరికేవచ్చుట ♦—

కం॥ అంతట నుపబర్హణుండు

త్యంత కుతూహలమనన్ము- ♦ డగుచు నిగానస

కాంతాసంఘంబును గొని

సంతసమునఁ బురినిజేరి ♦ జనకునిగాంచెన్.

192

గీ॥ తల్లిదండ్రుల పాదస ♦ ద్మముల కఱగి

వారి దీననములనంది ♦ బ్రాహ్మణులను

దివ్యభోజనాదులచేతఁ ♦ దృప్తిపఱచి

ధనములను రత్నరాసుల ♦ దానమొనఁగె.

193

గీ॥ ఉవిద మాలావతియు సమ ♦ యోచితముగఁ

బఠిని బూజించి పాదసే ♦ వలనొనర్చి

తన సపత్నులతోడ మో ♦ దంబుగదుర

నఖల కామోపభోగంబు ♦ లనుభవించె.

194

గీ॥ పత్నులంగూడి యా యుప ♦ బర్హణుండు

తనదు జీవితశేష మం ♦ తయువిచిత్ర

రతులఁ గ్రీడించెఁ గేళికా ♦ రామములను

భవనములయందు నిర్జన ♦ వనములందు.

195

కం॥ తనయుని వై భవమును గని

జనకుండు గంధర్వరాజు ♦ సంతృప్తుడై

యొనరించెఁ గ్రతువరంబుల

మునుల్లెల్లరు మెచ్చ నిత్తు ♦ మోక్షపేక్షన్.

196

గీ॥ కొడుకు కోడల్గఱు బంధుగుల్ ♦ కొలుచుచుండ
విమలగుణశీల భార్యసే ♦ విగచుచుండ
దానముల జపయ్యెడు ♦ ధర్మవిధుల
నాచరించి యుండెడు స్త్రీ ♦ తాన్ముడయ్యె.

197

గీ॥ మరణ మాసన్నమగుట న ♦ మృతి నెఱంగి
ధర్మపత్నితో జాహ్నవీ ♦ తటముజేరి
హరిని బ్రార్థించి తెచ్చెవా ♦ హమున మునిగి
ప్రాణముల బాసి గోలోగ ♦ వాసి యయ్యె.

198

కం॥ హరభక్తుండై కొమరుని
హరిసేవాభాగ్యమునను ♦ హరికిం బియ్యుండై
పరమ పదంబునకును జని
హరిపార్వ దుండై వెలింగ ♦ నతిపుణ్యమునన్.

199

కం॥ జనకుని మృతదేహమునకుఁ
దనయుం దుపబర్హుణుండు ♦ తగుసంస్కారం
బానరించె ధర్మపద్ధతి
ధనదాపంబులను విప్ర ♦ తతులను దనిపెన్.

200

—♦ ఉపబర్హుణునినిర్యాణము ♦—

గీ॥ వేయివర్షంబు లీరితి ♦ వివిధగతుల
రాజ్యవైభోగములఁ దేలి ♦ బ్రహ్మతాప
మునుభవింపఁగ నిజదేహ ♦ మునుద్యజించె
జననమందఁగ వృషలికిఁ ♦ దనయుండగుచు.

201

కం. పతిమరణించిన నెంటునె

సతులైల్ల రుఁ దమ నోనువుల ♦ సంకోచమునో

నూతనహాస కోసంగి తాము

దర్శించెదిరి పుణ్యనక్షుల ♦ భగ్గఫలముననె.

202

ఆ॥ వె॥ మాన్య పట్టమహామి ♦ మాలానతి గణించి

మరు భవంబునందు ♦ మనువునంత

మందు స్పృంజయునకు ♦ నాత్మిదమై పుట్టి

నారదుని వరింపఁ ♦ గోగుచుండె.

203

ఆశ్వాసాంతము - విద్యున్మాలా వృత్తము.

వై దేహీశా! ♦ భక్తాధారా! .. వేదోద్ధారా! ♦ విశ్వాకారా!

నాదానందా! ♦ నానాకారా! .. శ్రీదా! దేవా! ♦ సీతారామా. 204

గద్య॥ ఇది శ్రీరామచంద్ర వరప్రసాద లబ్ధకవితా భాగ

ధేయ కేతవరపువంశ పయః పారావారి రాకా

సుధాకర లక్ష్మీ నరసింహగురు పుత్త్రీరామ

కృష్ణనామధేయ ప్రణీతంబైన

భక్తనారదీయ మను గద్య

పద్యాత్మిక కావ్యంబు

నందు ద్వితీయా

శ్వాసము

భక్తనారదీయము

త్రితీయాశ్వాసము

క॥ శ్రీజానకీమనోహరి !

రాజీనదభాష ! భక్త్యంశ రక్షణ ! కపిరా
ఋజుజితపదయుగ ! నిరుపమ
శేజా ! సుగుణాభిరామ ! • చితిజవిరామా!

1

వ॥ దేవా ! అవధరింపుము.

2

గీ॥ శౌనకాది మహాపురుషులు • సౌతిగొంచి
నారదుండు పబ్ధుల • నామకుండగు
దేవయోనియై జనియించి • దివ్యభోగి
యగుచు మృత్యుండునకథ విన • నాయెమాకు.

3

గీ॥ తదుపరి వృత్తాంతమువిన
హృదయమునకుఁ గోర్కెకలిగె • నింపుదలిర్పన్
మృదుమధుర వచోనైఖరి
సదయాత్మా ! తెలుపుమయ్య • సాధువరేశ్వర !

4

గీ॥ విప్రవీర్య కారణమున • వృషలదార
గర్భమునఁ బుట్టినంటి వా • కథను నేడు
వినఁ గుతూహల మయ్యెను • విమలచరిత !
విస్తరింపఁగదయ్య మా • వీనులలర.

5

అ॥ వె॥ అనుచుఁబుట్టుచున్న • మునిగణంబులఁగొంచి
యా మహానుభావుఁ డైన సౌతి
సారవంతమైన • నాగదచరితంబు
పలుకఁదొడఁగె మధుర • వచనములన్న

6

— ♦ మమిహిని న్యత్తాంతము ♦ —

చ॥ కలహాని గోపనండు గుణ ♦ గుణము శ్రీహానామ గాన తుం
దిలుడయి కాన్యకుంభమును ♦ దేవిమునన ద్విమితాభ్యుపాసన
కులమున కెల్ల పద్ధియును ♦ గోధనగిత్తుడై ధనాధ్యక్షుడై
వెలయుచునుండు సంతతిము ♦ విష్ణుకథామృతసావనమునై 7

క॥ ఆతనిభార్య కథావతి

భూతలమునఁ గల్గినట్టి ♦ పాలతులనోసన్

నీతిని ధర్మపంబునఁ

బాతివ్రత్యమునఁ మిగులఁ ♦ బ్రస్తుతిగాంచెన్. 8

గీ॥ ప్రాణనాథుడు చిరదుజా ♦ గ్రస్తుడైన

కారణంబున సంతతిన్ ♦ గాంచలేక

వంధ్యయై వ్యాకులాత్మయై ♦ వగకుణ్ణి

కష్టమునఁ దనకాలము ♦ న్నడపుచుండె. 9

మ॥ తనతో నన్వయ మంతరించునను సంతాపంబునఁ బ్రేయసిన్

గని యాతండనే నిట్లపుత్రకున కో ♦ కాంతా! గతులైన స్త్రీయం

చను ధర్మోక్తి మదీయచిత్తమున కృత్యంతంబు దుర్వార చిం

తను గల్గించెను కాన నొక్క-వెరవో ♦ నారీమణి! తెల్పెదన్. 10

గీ॥ వ్యాధి పీడితుడనగు నా ♦ వలన వంశ

వృద్ధి కలుగనేరదుకాన ♦ వెలది నీవు

తాపసోత్తము నొకని పాదములఁ గొల్చి

పుత్రఫలమును గాంచుమా ♦ పువ్వబోడి. 11

గీ॥ నే ననుజ్ఞ నిచ్చుచునుంటిఁ ♦ గాన నీకుఁ

గలుగనేరదు శీలభంగంబు కలికి!

పోయి పరమపావనుడైన ♦ మునివరేణ్యు

నాశ్రియంబున సుతలాభ ♦ మందుమింక. 12

వ॥ అని తనకళత్రమునకు నొంఱించినంత

13

—♦ కళానతి పుత్రార్థినియై మున్యాశ్రమంబునకేగుట ♦—

గం॥ పతియూనతిఁ బొంది కళా

నతి సయనంబై మృగేంద్ర ♦ భయదస్వన కం

పితమగు ఘోరారణ్యము

దృతగతితోఁ జేరి వెదక ♦ దిశలన్నిటినిన్.

14

ఆ॥ వె॥ కాంచె నొక్కచోట ♦ ఘన తపోనిష్ఠుని

ప్రజ్వలించుచున్న ♦ బ్రహ్మతేజ

గరుడగమన నామ ♦ గాన వినోధుని

కశ్యపుడను మునిని ♦ గాంచి కలికి.

15

గీ॥ ఆ తపసి దివ్యరూపము ♦ నాత్మమెచ్చి

గ్రీష్మ మధ్యాహ్న మార్తండ ♦ కిరణసదృశ

తేజమున వెల్లు నతనిపై ♦ దృష్టినిల్చి

యంతికముఁజేర నసమర్థ ♦ యగుచు నిలువ.

16

గీ॥ ఆ మహామునీంద్రుండు ధ్యా ♦ నాంతమందు

నయనముల విప్పి యాచమనంబొనర్చి

కదలి పోజోయి యంతలోఁ ♦ గట్టెదుటనె

నిలువఁబడియున్న దుఃఖిని ♦ నెలఁతఁగాంచె.

17

సీ॥ సరసిజదళనేత్ర ♦ చారు చంపకవర

వీనపయోధర ♦ వీరవస్త్ర

సంపూర్ణ చంద్రాస్య ♦ స్వర్ణభూషణ భూషి

తాంగి లోలాక్షి బృ ♦ హన్నితంబ

హరిమధ్య సస్మిత ♦ విరిబోడి సుందరి

సిందూరతిలక భూ ♦ పితసుఖాల

స్మరశర వీడిత ♦ సౌందర్యజితరతి

సుమ కోమలశరీర ♦ మధుచరిత

గీ॥ భక్తయ్య! చే సత్తున్నా! • సలమున నెఱు
నాంభాచే నెటాను చెంబి • భక్త్యున
నిలువఁబడి నెఱునెఱునా • నిర్మలా
యెన నెలికొక్క చితిను • మూసెకొని.

18

గీ॥ రమణి! యెవ్వఁడెపు? ని • ననననమాన
నిలిచియుండఁ గారొమేమి • బుజునయన!
పతియెవరు నీను? నిటాకేల • నచ్చివా? •
నీదు తలఁచేము? దాచక • నెలఁచి! చెప్పును.

19

చ॥ అని జడదారి తా నడిగి • పంపి గిలానా యిటుపల్కె నో
యనఁకు! మహాత్మా! నేను తన • యొక్కనిన పోయెదాడబాంధి పా
వన! మిముఁజేరితిన్ ద్రుమిళ • పల్లవి గోవింద నాత్మవాంఛితం
బును నెఱవేర్చి నాకొక ను • పుత్తునోనని యనుగ్రహింపవే. 20

గీ॥ భావగర్భిత వాక్య మీ • వరుసఁ బలుకు
కొమ్మ పలుకులువిని మాని • కోపగించి
కంపితాధరుడై కాంత • గాంచి పలికె
తగునె తపసితో నిటులాడె • తన్ని! నీకు.

21

—• కశ్యపముని కళావతికి ధర్మబోధఁజేయుట •—

గీ॥ నీవిభుండు విరక్తితో • నిను ద్యశించె
గాన నీవతనికి బరి • గ్రహ్యవగుట
జరుగ దిశమీఁద నాతడు • తరుణిగనిను
కై కొనంజాలఁ డిద్ది ని • క్కంబు వినుము.

22

గీ॥ అవని నెవ్వఁడు తనకు భోగార్హుడైన
తరుణి బరుల కీడలఁచు నా • పరమమూర్ఖు
ద్యాగమొనరించు లక్ష్మీయం • చాగమములు
నిగమములు చాటుచున్నవి • నిశ్చితముగ.

23

గీ॥ బ్రాహ్మణుడయి జ్ఞానము ♦ రబ్బలత తోన
కాంతి నెవ్వడు తూడు నా ♦ కల్మషుండు
భ్రష్టుడై పాపియై కన్క ♦ గొనస్యుడుగుచు
జగమునందు జంఘాలుల్ల ♦ జన్మమందు, 24

గీ॥ యజ్ఞ కార్యములందు ను ♦ రాగ్నివముల
నతిథిపూజల శ్రాద్ధకా ♦ ర్యములందు
కలుగ దట్టివారిల కథ ♦ కారమనుచు
కమలనగభవుడు వచించె ♦ ఖండితముగి, 25

గీ॥ పంచపాద.

వాడు స్వయంసుగ నగ కాగ్ని ♦ బదురుగాక
నాత్మనింశాన మాతామ ♦ హాస్వయమున
పదితరముల వరను ను ♦ ద్భవముగనిన
పూర్వపరముల వారిల ♦ బుద్ధ్యలోక
దూరులను జేసి సర కాగ్ని ♦ ద్రోయుచుడు, 26

గీ॥ వాడు పితరులకిడిన త ♦ ర్పణ జనములు
పిండములు మూర్తిమలములై ♦ వెలయుచుండు
బూజ్యములగు సాలగ్రామ ♦ ముల స్పృశించి
యున్న మూడునా శ్మశనవాస ♦ ముండవలయు, 27

గీ॥ త్మోనురాంగన న్నూర్చుండు ♦ కలసిన బదు
నల్పరిందుల కాలంబు ♦ నరకమువను
గూలుటయెగాక నిర్వర ♦ గాలుడు క్రిమి
భోజనం బను శిక్షను ♦ బొందజేయు, 28

చ॥ అని వచియించి విల్చిన మ ♦ హాత్ముని గశ్యపుఁగాంచి పంకజా
శన కడుచింతపండుచు మ ♦ నంబున భాక్తులకు గంపితాంగియై
మునిఁ గనుచుండ నావృషలి ♦ పూజ్యవశంబున మేవ కాఖ్యచే
దనరెడి యుష్మరోగవ ప ♦ థంబున బోవుచునుండ నత్తరిన్, 29

గీ॥ వివ్యభూషణ భూషితః ♦ దేహియగును
మార్గమునఁజోవు మేనకన్ ♦ మాని కాంచి
తనయిండుయ్యె నామె సౌం ♦ నిర్వయముగని
పంచశరుబారిఁ దప్పిన ♦ నాగుకలనఁగి

30

చ॥ అతివ సురూపసంపదల ♦ నా మునిచరిత్రుడకాంచి యాత్మలో
నతిశయ పారవశ్యమును ♦ నందఁగ నాతని తేజ మున్నట్లు
బలనమునందు టాద్యుమిత ♦ పత్నిగనంగొని పత్నిపాత్రలో
జతపడఁజేసి సంతస మె ♦ సంగ గ్రహించెను. కార్యనిర్దిష్ట.

31

గీ॥ ఆ మదవతి ఋతుస్నాత ♦ యగుట మదిని
దగినయదనని తలపోసి ♦ తపసి తేజ
మును గ్రహించి మహర్షికి ♦ మొక్కిచనియె
నీశ్వరానుగ్రహం బన ♦ నిట్టిదికద.

32

గీ॥ దైవ సంకల్పవశమున ♦ తపసి తేజ
మా చకోరాక్షి కావేశ ♦ నద్భుతగతి
గర్భకారణమయ్యె జగంబునందు
దైవకరుణఁ గల్గిన కొఱం ♦ తలుకలుగునఁగి

33

— ♦ కళావతి పతిసన్నిధిఁ జేరుట ♦ —

కం॥ తరుణి నిజభర్తృ సన్నిధిఁ
ద్వరితగతిం జేరి మొక్కి పరమముదమునన్
జరిగిన విషయముఁ దెలుపఁగఁ
బరమానందమును బొంది ♦ పతి యిట్లనియెన్.

34

చ॥ వనిత ! త్వదీయగర్భమున ♦ వైష్ణవ బ్రాహ్మణ వీర్య ముంట నీ
తనయుడు విష్ణుభక్తుడయి ♦ ధార్మికుడై హరిదాసదాస్కుడై
తనరెడిఁ గాన నీవుకడు ♦ ధన్యవునుమ్మ సలీలలామ ! నీ
తనువు పవిత్రమై వెలయు ♦ తన హరిభక్తుని తల్లివౌటచే.

35

ఉ॥ ఎవ్వనిశేడము స్పృహసి ♦ యెవ్వతె గర్భమునందు నైష్ఠ్యపుం
డివ్వసుఘాతలంబున బి ♦ నించునొ? నారల పూర్వవంశజుల్
దన్వయి జన్మగోర్తిమరితలంబులకున బరిష్ఠింపమాన్తులై
యవ్వనిజాన్మవంతిగము ♦ నంది సుఖింతుగు నిత్యముకులై. 36

గీ॥ నాదు కోర్కెల్లేడిగనీ ♦ నాటి కబల !
హర్యనుగ్రహ పాశుండ ♦ నైతి గానఁ
ద్యాగ మొనరించి సంసార ♦ ధర్మములను
వసముఁ జేరుచునింక ద ♦ పంబూనర్ప. 37

కం॥ దైవధ్యానముఁ జేయుచు
జీవితకాలమును బూర్తు ♦ జీయఁ దలచితిన్
కావున నీవిటుపై నొక
పావన విప్రాయమున ♦ బ్రతుకఁగ వలయున్. 38

చ॥ హరిపదభక్తుడై నెలయు ♦ నాత్మజుని న్లని పెంచి పుణ్యభూ
సుర వర పాదసేవల ని ♦ శుద్ధునిగా నొనరించి భక్తిత
త్పరునిగఁ జేసి నీతిసుపుఁ ♦ ద్యాగమొనర్చి పవిత్రధామమై
పఱుగడి కృష్ణదివ్యపద ♦ భాగినినై ననుజేరు టాప్పగున్. 39

గీ॥ తనదు సందేశ మిరీతిఁ ♦ దరుణికిఱుక
పఱచి దేవతార్చనమును ♦ భక్తిశలిపి
తర్పణంబులఁ బితృ దేవ ♦ తలకొసంగి
విరివిగ నొసంగె ధనరాశి ♦ విప్రతతికి. 40

ఉ॥ నాలుగులక్ష లశ్వముల ♦ నాగసమూహములన్ గృహంబుల
నైలకు వేలాసంగెను బి ♦ విత్తలఁ బూజ్యుల ధీరయుక్తతా
నాలను సౌధపంక్తులను ♦ హారముల నృణిభూషణాదులన్
జాలఁగ దానమిచ్చెను పృ ♦ సన్నమనంబున భూసురాధిపన్. 41

—♦ దుమికిని బదరికాశ్రమ ప్రయాణము ♦—

గీ॥ తనదు సర్వస్వ మిారీతి ♦ ధర్మమొసంగి
సతత హరికీర్తనామృతా ♦ స్వాదనుడయి
త్యక్తసంగుడై యపుడె ప్ర ♦ యాణమయ్యె
బదరికాశ్రమమునకుఁ ద ♦ పంబొనర్చు. 42

గీ॥ మాసపర్యంత మచ్చట ♦ పూనియగుచు
సలిల మానోపజీవియై ♦ శాంతచిత్తి
మునఁ దపముసల్పి నిజదేహ ♦ మును దృఢించి
ముక్తుడై దివ్యగోలోక ♦ మునకుఁ జనియె. 43

గీ॥ కలితపుణ్యుడై దివ్య లో ♦ కంబుఁజేరి
శాశ్వతంబగు కృష్ణదా ♦ స్యమునొనర్చి
భవమరణ విరహితుడయ్యె ♦ భక్తకల్ప
తరువు హరిఁజేరు నారికిఁ ♦ గొఱతెకలదె? 44

కం॥ తనపతి మరణించిన వా
ర్తను విని దుఃఖార్తయగుచు ♦ ధరణింబడి ఘో
రున విలపించి కలావతి
తనువును త్యాగంబొనర్చు ♦ దలఁచుచునుండె. 45

గీ॥ ప్రాంతమందుండి యామెవృత్తాంతమెల్ల
నరయుచుండిన పుణ్యభూసురుడొకండు
కాంచి దరిఁజేరి శాంత వాక్యములవలన
వనిత మరణింపఁ జను యత్నమును మరల్చి. 46

చ॥ పలికె హితోక్తు లీగతిని ♦ బ్రాహ్మణుఁ డాసతిఁ గాంచి మానుషా
కలికిరా! నీదుయత్నమును; ♦ గర్భమునంగలఁ దొక్కపుత్రుఁడు
జ్వలుడు రమేశభక్తుఁ డతి ♦ శాంతుఁడు వానికిఁగా ధర్మతితో
నిలుపుము నీశరీరమును ♦ నీరజఁగన! భద్రమయ్యెడిన్. 47

గీ॥ మాస్మిసోల్యహా నిన్ను నా ♦ మందిరమున
నుంచి రక్షించువాడనా ♦ యువిద! వేరు
సందియమ్మును వీడి మి ♦ శ్చనసమునకు
రమ్ము న్నీ పరిగి మాట ♦ సమ్మియింపుడు. 48

—♦ కళానా విప్రగృహంబున నివసించుట ♦—

గీ॥ బ్రాహ్మణుండన్న యాదరి ♦ వాక్యములను
తరుణి యాలించి తనదు క ♦ గన్వయిధిని
మదిని దలపోసి చూతని ♦ మందిరమున
కరుగ సంగీరింప న ♦ య్యవనిసుగుడు. 49

కం॥ అమ్మా! నా పెనుసెంటున
రమ్మా! యని తనదు మందిరమ్మున కామెన్
సమ్మదమునఁగొనిచని ప్రే
మమ్మునఁ బోషించుచుండ ♦ మానవికరుణన్. 50

గీ॥ గర్భవతియైన కతమునఁ ♦ గాంతతనువు
విష్ణుభక్తుని జననికీ ♦ బృథ్విలోనఁ
గలువ మిటు కృశించుననుచుఁ ♦ దెలుపురీతిఁ
గార్భ్యమై పాలిపోయిన ♦ గతిఁజెలంగె. 51

అ॥ వె॥ జననమందఁబోవు ♦ తనయుని శత్రుగు
ణంబునకు నిదర్శ ♦ సం బనంగ
సుదతి మేను లోద్ర ♦ నూనంబురీతిని
శ్వేతకాంతిలోడ ♦ వెలసె నపుడు. 52

కం॥ వేవిళు లగుటన్ మృత్తుక
నావెలది భుజించుచుండ ♦ నతిమోదముతో
భూవలయమెల్లెడలఁ“బృథి
వీ వా అన్న” మనుక్రుతిని ♦ వెల్లడిసేయన్. 53

గీ॥ నెలలు నిండెనకొలది యొ ♦ నిలికిమిన్న
యెనయనెంబులు నిడువ్వు ♦ వందే నిలుగె
జోవు సుమనసు హరిభక్తి ♦ స్వస్థయగుచు
దిశలవ్యాపించుననునూట ♦ తెలిపననెగ.

54

కం॥ ధరణీసుర దంపతుల

తరుణికె గోరిన పదార్థ ♦ తగులను శలముల్
సురుచిరచిత్రాన్నములన్
సరసములగు భక్తిముల నొ ♦ సంగిరి ప్రీతికి.

55

వ॥ ఇట్లాకలావతి పతిమరణదుఃఖాకులితయయ్య నంతర్వర్ణియగుట
విప్రదంపతుల సాంత్యన వాక్యములవలన నొకించుక చిత్తశాంతిని
గల్గించుకొని కలుగజూపువుత్తుని యభ్యుదయమును గాంక్షించుచు
సుకుమార కుమారముఖచంద్రదర్శనలాల శ్లోమై సమయమున కేడుగు
చూచుచుండఁ గ్రమక్రమంబునఁ దొమ్మిది నాలుగు కవచి పదవ
మాసము బ్రవేశించిన కొలఁదిదినములకొకశుభలగ్నంబున.

56

—♦ కుమార జననము ♦—

చ॥ కొమరుని గాంచె నా కుసుమ ♦ కోమలి దివ్యమనోహరాంగునిన్
విమలుని బ్రహ్మ తేజమున ♦ వెల్గుచునుండెడివాని సుందరు
స్థమలవిశాలలోచనుని ♦ గాంచనదేహుఁ గళావిభాసితు
స్సమశర తుల్యరూపుని బ్ర ♦ సూతిగృహంబున విష్ణుభక్తునిన్.

57

గీ॥ వృషలి సుతుఁగన్న వార్తను ♦ వినినయంత
నిరుగుపొరుగున నివసించు ♦ తెరవల్లె
రతికుతుకమునఁ బురిటింటి ♦ కరుగుదెంచి
బ్రహ్మతేజోవిశాలుని ♦ బాలుగనిరి.

58

గీ॥ పడక చక్క చిహ్నించిత * పాదపద్మః
భాసురకపోలుని విశాల * పాలుండైన
బాలకుని గాంచి యచ్చటి * పడతులెల్ల
బరను సంకోపవిభ్రమ * స్వాంతలైరి. 59

గీ॥ స్తన్యవాంఛచే గంముల * జాచి తల్లి
వైపుజూచుచు నేడ్చునా * పాపని గని
యమిత సంతోషమును జెంది * రమణులెల్ల
రాత్మగృహముల జేర న * య్యననిసురుడు. 60

గీ॥ భార్యతోబోయి నవజాత * తాలునిగని
సరమసంభ్రమ పూరిత * స్వాంతుడగుచు
శిశువు శుభలక్షణంబులు * చేతమునకు
విశ్రయహుగొల్పు గొనియాడ * వేయిగతుల. 61

గీ॥ పాలుండా నిసుగును దన * పట్టియనెడి
భావమువహించి పుత్తోత్స * వంబు సలుప
నిడ్డడాయింట సితపక్ష * విధునిమాడ్కి
పెరుగుచుండెను విప్రుని * ప్రేమకలిమి. 62

కం॥ కరుణామయుఁ డా ధరణీ
సుగుఁ డా తేజోవిశాలు * సుందరబాలున్
హరిభక్తుని బోషించెను
పరమోదారస్వభావ * వైఖరియదెయ్. 63

—* కు మారుని బాల్య లీల *—

తా॥ పంచాబ్దంబుల బాలుండై క్రమముగా * బ్రాగ్జన్మవిజ్ఞానియై
సంచారం బాసరించువేళల నిశా * సంధ్యాది కాలంబుల
న్దొంచెంబై నను ప్రాలుమాలక సదా * గోవింద ! నారాయణా !
యంచన్బల్కును త్యక్తలోకవిషయ * వ్యాపారుడై సర్వదా. 64

కం॥ గతజన్మ మర్చితివిదా

స్మృతి నిలవఁజేసెను నిజం • ప్రియరాము న

సతతము స్మృష్టమిందులె

గతియని నిలసోసి నామ • గానమొనర్చుచి.

65

నీ॥ శ్రీకృష్ణ గుణనామ • చింతనానామ

జపమతిఁ గన్నెను • కరుణచంద్రులు

గోవింద! కేశవ! • శ్రీనానుదేవ!

నాగినా! యచి భవ • సలహాసన్ని

కాలిగజలు గల్లు • గల్లని మ్రోయెను

దన్తయుం దగుచు స్థ • త్యంబుపలుపు

నాపాలిదైవమ! • ననుబోవరా ప్రియ

జాగేటికంచు వి • చాగితి మను

ఆ॥ వె॥ ఆడు నొక్కచోట • బాడు వేరొకచోట

గృష్ణదివ్యనామ • కీర్తనమున

బులితాంగుడగుచు • నెలుఁగెత్తి యేడ్చును

విష్ణుభక్తియనెడి • వెట్లయెత్తి.

66

ఉ॥ ఎచ్చటనైన శ్రావ్యమగు • కృష్ణకథా కథనంబు కల్లుచో

నచ్చటికేగి • భోజన వి • హారములైనను మాని భక్తిపం

పచ్చపడంగ నాదితిను • తారించరిత్రల • నాలకించియే

పచ్చనుగాని బాలకుడు • వ్యర్థమొనర్పడు కాలమంతయు॥ 67

గీ॥ వాసుదేవ పురాణ పృ • వచనమెచట

జరుగుచుండునో యచ్చటి • కరిగి బాలుఁ

డాస్థలో నిల్చి తత్కథ • నాలకించు

సవ్యములుగు లాకిక విష • యముల ముఱచి.

68

గీ॥ తోడిబాలుని భూలివో * నాడుచుండ
 భూలి భూసరుడై న యీ * బాలకుండు
 భూలితో బొమ్మనుండేసి * తోయబాక్షం
 డని తెలచి భూలితోడే * జనమొనర్చు. 69

గీ॥ నాయనంగుకుమారి ! రా * వోయి! బువ్వ
 నారగింపుమా ! యనితల్లి * చేరచిలువ
 జనని ! తొలిము పారిపూజ * సల్పుచుంటి
 గొంచెమాగినచో వస్త్రు * నంచు బలుకు. 70

ప॥ నారదచరిత్రంబు సీగీతిగి బోధించుచున్న యాసౌతింగాంచి శ్రీత
 లలో నగ్గిగిబుడైన శ్రీసకు డిట్లనిపిల్చించెను. 71

గీ॥ జనక శూన్యడ నట్టి నా * తొక్కిసురుండు
 వృషలి కొమరున కేమని * పేరుపెట్ట ?
 నేమికలమున సతిని కా * నామమిడవో ?
 విస్తరినగదయ్య యో * నిబుధవర్చి! 72

—♦ నాగద నామసార్థకృము ♦—

క॥ అనగ నిని సౌతి యిట్లన
 వినుడీ మునిచందులార ! * విప్రుడువృషలి
 తనయున కప్పుడు నారదుఁ
 డని నామకరణమొనర్చి * సతిమోదముననీ. 73

గీ॥ ప్రజ లనావృష్టిచే బాధ * పడెడువేళ
 నితెడు జన్మింప సంపూర్ణ * వృష్టికలిగె
 గాన జలమొసంగినయట్టి * కారణమున
 నారదుడని బాలకునకు * నామ మిడిరి. 74

గీ॥ అనుచినంబును దహితోడ ♦ నాడుకొనడి
బొలులకు హరినామ త ♦ త్విలులు చోరి
జ్ఞానవృద్ధి నొపంగిగిరి ♦ జాగిరుగురి
నారదుడని బొలకునకు ♦ నామముగిరి.

75

ప॥ ఇంతియకాక నింకను ముందు కాగి నములున్నవి. వాని
నాలకింపుడు.

76

క॥ నారద నామాంతరుడగు
భూరి తపోబలుని కశ్య ♦ పుని వీర్యమునకు
ధారుణి జన్మించుటచే
నారదుడని దివ్యమైన ♦ నామమువ్రాసిన.

77

గీ॥ బ్రహ్మవలన శాపంబును ♦ బడసివట్టి
నారదుడె కశ్యపుని వీర్య ♦ కారణమున
వృషలి కడుపున బుట్టుట ♦ బృహ్మలోన
నారదుడను నస్వర్గ ♦ నాముడయ్యె.

78

అ॥ ప॥ నలువ గళమునుండి ♦ నరులు జన్మించుట
వలన బ్రహ్మ కంఠ ♦ భాగమునకు
సరదమను విచిత్ర ♦ నామంబుగలిగెను
సరదభవుడుకాన ♦ నారదుండు.

79

ప॥ ఈరీతిని సారకంబగు నారదనామము నాబొలకునకుంచి
మహీసురుండు పెంచుచుండ.

80

గీ॥ బాలుడీరీతి బ్రాహ్మణ ♦ భవమునందు
విపునకుఁ బుత్రైతుల్యుడై ♦ పెరుగుచువారి
నామచింతన దవలియ ♦ న్యంబు మరచి
యుండ నప్పాటునింటికి ♦ నొక్కనాడు.

81

—♦ మహామూనుల యోగమునము - నారగుననెన —

శా॥ ఆ విప్రీలయ హ్రీగణమునను మహిమహ్నరేఖ శేఖరమునాట
దేవారాధ్యులు తాపసు లునివలన ♦ సేవించు లున్నారా
జీవాన్యు లు-గుణామయై వ్యవహరిం ♦ శ్రీకృష్ణసాదాబ్ధ సరి
సేవాసక్తులు సల్పారచ్చరిక నిఁచేయ న్నమోత్సహింతు. 82

గీ॥ ఆ మహానుభావులఁ గని ♦ యననదేవుఁ
డతిముదంబున నడు రేగి ♦ యర్హ్యసాద్య
ములను సమకూర్చి మధురర్క.. ♦ ముల గోసంగి
యతిభసేవల నొనఁగించె ♦ గుణునిమలర. 83

ఉ॥ వారికిఁ గంఠము లఱుములు ♦ భక్తిగోసంఘ బహుగాదిరంప నా
పాఱుడు గోపికాసుతుని ♦ బంప మునీశ్వరి దన్యపాద నే
వారతించొంగి యుంతు డెల ♦ సన్నన బ్రోహ్మణ భక్తశేవమున
దోరపు భక్తిగ్గకొనెను ♦ దోషపారింబగు లెత్పరసాదమున. 84

కం॥ అదిమొదలు దనదనంబును
ముదమలరగ శ్రద్ధతోడ ♦ మునిజనములఁ దా
సదమలమఱి సేపించెను
హృదయంబునఁ జగ్గమభక్తు ♦ లింపువలిర్పొ. 85

సీ॥ బ్రోహ్మ ముహూర్తానఁ ♦ బద్ధదళాక్షు సరి
స్మరగాంబుతో లేచి ♦ మూనివరుల
పాదపద్మములకుఁ ♦ బ్రగమిల్లి లెత్పాద
సంవాహనంబును ♦ సలిపి పిదపఁ
గాల కృత్యములకై ♦ కావలసినయట్టి
వస్తువులను సమ ♦ ర్పగామొనర్చి
సానముఁజేసి వి ♦ సరించినట్టి పు
ట్టములను శుద్ధోద ♦ కముల నుదికి

గీ॥ యగ్నిహోత్ర కావ్యములన్ + యపసనమును
 సమిధలను కుశలను వన + స్థలికావ్యము
 తెచ్చియిచ్చుచు నీగతి + వీక్షింపఁ
 సేవలను సల్పె నాముని + శ్రీఘృణానుని.

86

గీ॥ వారి కాహరిముగి నన్య + పాలనమును
 కందమూలానులును దెచ్చి + కాన్క - మును
 శయన మొనగింప మెల్ల + చాన్క
 పరచియంచును బాగుండు + పరిమధి క్క.

87

కం॥ వారల శ్రీ చరణామృత
 వారిఁగొనక ఫలమునైన + భోగంపఁగా.
 గోరడు మానసమున న
 హ్వరే! యాబాలు పూర్వ + భాగ్యులజేమా!

88

గీ॥ వారి దయ నాగనము సేయఁ + బొలుపించుచు
 శ్రద్ధతో వారొనర్చు ధ + ర్మవిధుల్లెల్ల
 గనులఁగాంచుచు నామహా + మునులొనర్చు
 హరిగుణానుకీర్తనముల + నాలకించు.

89

గీ॥ సాధు తాపస హరిగుణ + శ్రవణమునను
 హృదయమున నీశ్వరప్రేమ + యదయమగుట
 నేకతంబునఁ గూర్చుండి + కృష్ణరూప
 మును మనంబునఁ దలపోయు + ననవరతము.

90

గీ॥ లటుల రూపానుసంభాన + మధికమైన
 కొలది నానందవృద్ధియై + గోకులేశ
 నామ గానమునందుఁ ద + న్మయతఁ గాంచి
 భాగవత ధర్మనిష్ఠను + బడయనెంచె.

91

గీ॥ ఈగతిని నాల్గునెల లాము ♦ నీశ్వరులకు
నవవరత సేవలనుజేసి ♦ తినిమనములఁ
పారిశుద్ధ్యమును గడించి ♦ సాననమగు
బ్రాహ్మణానుగ్రహమగుట ♦ బ్రాహ్మణుడయ్యె. 92

గీ॥ పాదసేవలచే నయ్యె, ♦ బావనులను
భుక్త శేషము చుట్టజయిగచి ♦ భక్తుడయ్యె
దర్శనముజేసి చిత్తశు ♦ దతినుగాంచె
నవనిలో సాధువులసేవ ♦ వ్యర్థమగునె 93

—♦ మహాముని నారదునకు మంత్రితోపదేశముఁ జేయుట ♦ —

గీ॥ ఒకదినంబున చారిలో ♦ సూక్ష్మపారి
భక్తితోఁ దమ్ము సేవించు ♦ బ్రాహ్మణుడని
నారదునిగాంచి వాని గు ♦ ణముల కాత్మ
నలరి మంత్రితదీక్ష నొసంగఁ ♦ బిలువజోయి. 94

సీ॥ శ్రీనాథ నామజ ♦ పానంద మాధురీ
పరవశుడై మేను ♦ మఱచువాని
కృష్ణ నామధ్యాన ♦ కీర్తనామృతమున
సాక్షుచుఁ జందులు ♦ ద్రొక్కువాని
పుడమిపై తిరుగాడ ♦ మొదలిడు టాదిగ
మదిలోన హరినిల్చి ♦ మనెడువాని
తాకిక వస్తుజా ♦ లముకృష్ణరూప మం
చనియెంచి సంతృప్తి ♦ నందువాని

గీ॥ భక్తిలోమున్ది సర్వంబు ♦ వదలువాని
వినయ శాంత్యాది గుణముల ♦ వెలయువాని
నారదునిగాంచి తనదరిఁ ♦ జేరఁచిల్చి
కరము శిరమున నుంచి యీ ♦ గతివచించె.

ఉ॥ బాలక ! భక్తిమాన్త పరి ♦ పాలన ! పానన నిష్కళాగ్రిహ
చాలక ! నీచిత్రము పరి ♦ శిష్టము నీచ హరిమ నీచ హరి
చాలగ మాళు సంతస మొ ♦ నరగనా సమృద్ధి స్థితి నరద సీత
బోలెడివాడుతిల్ల డీన ♦ భూవలయలబున బొలనో స్థితిమా ! 96

ఆ॥ వె॥ మాకుఁ దెలిసె నోకు ♦ మార ! సిపూర్వస్థ
త్రాంతమెల్ల నీవు ♦ ధాతృశాస
మున జనించినట్టి ♦ మునిని నారిననుండువు
గోపికా కుమారికుండవు కావు. 97

గీ॥ నీదుసేవకు బదులుగ ♦ నీకుఁగృష్ణ
మంత్రము నుపదేశించెద ♦ మనసులోన
దాని నత్యంతభక్తితో ♦ మానకపుడు
జపమొనర్చిన కృష్ణద ♦ ర్శనముకలుగు. 98

గీ॥ అనివచించి యాబాలుని ♦ తనదు నంతి
కమునఁ గూర్చుండఁజేసి త ♦ త్కర్ణ ములను
బరమపావనమైన యా ♦ వాసుదేవ
మంత్ర ముపదేశమొసఁగెఁ గుఁమారకునకు. 99

వ॥ పరమభక్తాగ్రేసర రత్నంబైన యాబాలకున కా ముసిపుంగవుడు
పరమానుగ్రహ వశంబున శ్రీకృష్ణమంత్రంబును న్యాయ కవచ మాలా
ధ్యానాద్యష్టాంగ యుక్తంబుగ నుపదేశించి దీనిని భక్తితో జపించిన
శ్రీకృష్ణానుగ్రహము కలుగుననివచించి నారదునిబంపిన తదుపరి. 100

గీ॥ మాసములు నాలు కడచిన ♦ మరుదినమున
నామునీశ్వరు ల్నిల్చు రా ♦ యవనిసురుని
సదనమును వీడిపోయిరి ♦ సత్వరగతి
నిస్సృహుల కొక్క స్థిరమగు ♦ నెలవుకలదె ? 101

కం॥ శ్రీకృష్ణ సుఖసాగరము
 పోకురంగ నానందము ♦ నిష్కలనముగా
 గోకులనాథు భావించును
 లోకంబును మనది ధ్యాస ♦ లోలుపడియ్యెన్.

102

సీ॥ నిజ నేమా సుఖము ♦ నిష్కలనముగా
 యునిశేయ నిరభాసం ♦ గతుండుకాదు
 నాకిది నిషయాను ♦ లకు సుందర జ్ఞాన
 గోక్షేత్రద్రుయములకు ♦ గట్టుపడదు
 పోడిబోలు లోనగు ♦ దాండుగిరిబులకు దా
 సుఖము నను మది ♦ నీయగొనదు
 స్వాంతమునం దెట్టి ♦ వాంఛలుకల్గిన
 నునసును మరలించు ♦ కొనుచునుండు

గీ॥ విష్ణు సంబంధములు గాని ♦ వింతలెల్ల
 మదిని దృక్తంబులని యెంచి ♦ వదలివేయు
 సంస్తుతుల దూషణంబుల ♦ సమము జేయు
 పరమభక్తుండు గోపికా ♦ బాలకుండు.

103

సీ॥ నా కృష్ణ దేవుడు ♦ నను బోవరాడేల
 నో యని విలపించు ♦ నొక్కచోట
 కృష్ణనామధ్యాన ♦ గీర్తనానందుడై
 సొక్కుచునుండు వేరొక్కచోట
 తనకంటి కేపదా ♦ ర్థము కానవచ్చిన
 వారిదృష్టి వీక్షించు ♦ నన్నిచోట్ల
 శ్రీకృష్ణనిధి నాకు ♦ జేతం జిక్కినదంచు
 గంతులువేయును ♦ సంతసమున

గీ॥ నీవిధంబున నతింబు వీరి + కృష్ణభక్తి
 తత్పరంబయి స్వాధ్యాయము + నిమగ్నమరిచి
 తత్కృష్ణానికే వాసముం + దెసించు నితర
 దానిశము జపించు గురుమతె + మును మనమున, 104

మ॥ మునిగోధించిన నంతరిరాజము నాది + బుద్ధి గుచుచి నిరజే
 త్తన నామాన మృతసిక్తచిత్తులయి సీ + స్థానోన్ములందైన కృ
 ణ్ణునె గానంబొనగించుచు స్వకలన + స్తుత్యేణాది గుణిత
 శుని వీక్షించుచు గాలము స్వగుణ నెల + దున్నానానా దస్యంగమున్,

గీ॥ రానురాను చిత్తిమున విరాగభావ
 మధికమైనకొలుది యరణ్యమునుజేర
 నిశ్చయించియు వాల్మీల్యనిలయగ్గెను
 తల్లినింగాంచి తనప్రియతనముల నదిలె, 106

గీ॥ కడచుచుండ దినంబు లీ + గతిని నొక్క
 రాత్రివేళ దన్మాత మాధుర్యమున నడిచి
 పోవుచుండ గాలగతిని + భుజగదస్థ
 యై విసము తలకెక్క దేహంబు విడిచె, 107

గీ॥ విష్ణుభక్తుని తల్లియై + వెలయు కరణ
 విష్ణు సేవకవర్గ మా + వెలదిని గొని
 సుందర విమానమువను గూర్చుండఁబెట్టి
 పరమపావన వైకుంఠ + పదవి జేర్చె, 108

గీ॥ కన్నతల్లికి నంత్య శంకార్థములను
 బూర్తిగావించి వైశంబ + భూసురాను
 మతిని గొని యిశ బంధంబు + మాసెననుచు
 స్వాంతమున నెంచి పవిత్రర + బయవమయ్యె, 109

కం॥ ఆత్మ రాగ్య పౌభిపు

శానిధవని బంధము స్తుతిన్ ననిజేగన

వేనేగల బయినమై సగ

గానలి బల్లెలను గడిచి యుత్తిరింపడ్డ.

110

చ॥ కనులనుగాంచ నారదుడు * గండికి భల్లక పుండరీక భీ

మణ కిటి సారమేయ శెలె * శిల్య వలీముఖ కృష్ణసాగ కా

ననమహిషీ తగిడి వృక * నాగ భయంకర జంతుయు క్షమున్.

పనచగ భిల్ల లోక పరిపాలిత ఘోర వనాంతరసలిన్.

111

చ॥ ఇద్విధంబున దేవదారు, బదిరీ, తాల, హింతాల, నసాల, వట, బిల్వ, కపిలే, జంబు, జంబీగ, భల్లూక, కాష్టు, సిందువార, పిచుమంద, ఖరూర, నకుళి, పనస, నాచికేళ, ప్రముఖ పల్లవిత సుసుమిత ఫలిత లలిత వనభూరుహ నివహలంకృతంబగు కాననంబున బ్రవేశించి నీలోత్పల, శతపత్రి, కాంచన, కల్పార, పరిమళి, మిళితంబులై మత్తమధుప సమూహ సంచార సముదంచితంబులై కలహంస, జలకుక్కుట, చక్రవాక, శికుంఠ, బలాహకాది, జలవిహంగ కోలాహల ప్రతిధ్వనితంబులై, ప్రవిమల వారిపూతంబులైన సరోవరంబుల దాటుచు అంబరచుందిత శిఖరవిలసిత మహాన్నతపర్వత పంక్తులను పెక్కింటి నారోహణావరోహణగతి నతిక్రమించుచు నిబిడాంధకార బంధురంబులై ప్రకృతియొక్క పరమాద్భుత సృష్టికౌశల్యంబునకు బరమావధియొన్న దరిగృహంబులనుతదంతర్గమయిన్న యాశ్వీర విలాసంబును గని యానందించుచు మహాన్నత శిఖర పరిత శిలా ఖండ సంఘటనైక జనిత మహానినాదసమన్వితంబులై పరమేశ్వర స్వరూప తాదాత్మ్యసిద్ధికి తత్తరంబున బరువెత్తు మహాత్ముల యొక్క చిత్తంబులువోరే బల్లములకై ప్రవహించుచుండెడి కొండ వాగులను వీక్షించుచు బంధురతమోమయంబులై యాతాయాత బహువిధ కూరజుంతు సమాకులంబులగుటచే భయదాయకంబులై

యరిమడ్వగ్గభూమిమై మహామహాపాపిని నామనముల
 మృదయములతోని పెనిదూమున పరాములను పెనిములవలె దుర్గ
 మంబులై యున్న గిరుహములుచులులు నామనముల ధరించి
 గాను నీలమేఘులునలల భ్రమగ్గిరలగు బులులు స్థిరకృతుల
 సల్పుచు సుండాచంద్రులు నైత్యులై సుఖభాగంబులగ విరిచి
 పాటినైచుచు నవయునతో గమనభాగిని పెనిదూములములవలె
 విచ్చలవిడి సంచరించుచున్న మత్తినెలలగు పెనిదూములముల
 యులికిపడక ముందునను నెవచును నా స్థిరమభిముఖ మాంశ
 భక్షణాశక్తిని గృహంతరిములనుండి బహులు నెవలె కానన
 ప్రదేశమున నలుదెసల ప్రతి భక్తినింనున్న భక్తినించుచు
 బోవుచున్న సింగపుకొదమల యుట్టుహులునును నెవలె జిందక
 మాటులోఁజిక్కుకొనిన శారూలంబులను బహులు ధరించు
 ధనుశ్చరాశనంబులతో బల్లెలగు జీవోభుని స్థిరమైయున్న
 శరీరమాత్రవిభవై పోవుచున్న యీ భాగంబులను గామిని తన్ను
 విడించుచు గామిమెయును మనసిందచుచుచున్నయును గరి
 దంతానుకరణంబులగు మిట్టపండ్లును మిట్టగుడ్లును దేహంబునకు విప
 రీతలక్షణము నాపాదింప నిల్పుండియున్న కోయలనై దృష్టినిడక
 పరిభ్రమించుచు దరులఁగాంచక గిరులలెక్కిరింక మార్గయాశ
 పరిశ్రాంతండుగాక మార్గమధ్యంబున దైవానుగ్రహమునలన
 లభ్యంబులగు ఫలాదులందిని కనబడిన కొలఁతులు నీరు చావుచు
 నిల్చినచోటనిలువక పిచ్చియై త్రినవానివలె నుత్తరాభిముఖుడై
 చనిచని.

112

చ॥ అటఁ జనికాంచె నారదుఁడ • సంతముసిందసు లేకవంద్యమున
 పటుతర భూరదుష్కృత వి • భంగము శ్రీహరిపాద పంకజ
 స్ఫుటత్రిజగత్పవిత్రము వి • శుద్ధతరంగ సమన్వితంబు ను
 ద్భట పరమార్థచాయకము • పావన గాంగర్పురీ విలాసమున్. 113

గీ॥ కాంచి తద్యాహినిని బలశిరబులాడి
 ప్రోవనడిచిన నిష్కరులు + తొలగిపోవ
 దజలరబుల గడిచిన + గావి ప్రాంత
 మునఁ జలంగడి మోస్త్రాణ + పూవసు శ్రీ. 114

గీ॥ స్వస్థాచింతిత యస్య భావముల విడి
 స్వాంతిమునఁ గృష్ణరూపమున + బాదుకొల్పి
 విస్మయత మెనఁగి యు + విష్ణుమంత్ర
 మును జపింపసాగెనులన + మనమునందు. 115

గీ॥ ౯ మహాఘోషమైన వ + నాంతరిమున
 జాహ్నవీతీర సంసృతా + స్వతన్వ
 మూలమునను యు గానన + మునువహించి
 గరుడగమన సందర్శనా + కాంక్షేయగుచు. 116

గీ॥ వేగదుగ్ధభమైన యా + విప్రవత్త
 మంత్రరాజయు నిశ్చల + మానసమున
 ధ్యానమొనగించె బాకాల + మమితభక్తి
 నియమితాంగుడై నిశ్చల + నిష్ఠుడగుచు. 117

గీ॥ సామవేదోక్తమేశర్వ + శక్తిమంత
 మె చలెగడి యరువదిరెం + డక్షరముల
 విష్ణుమంత్రమునాతడు + వేయిదివ్య
 వర్షములు కడునిష్ఠ జ + పంబానర్చె. 118

సీ॥ కందమూలములు భ + తుణచేసి కొన్నాళ్లు
 పరమశంత్తుప్తి జ + పంబుసలిప
 వనఫలంబులనెల్ల గొనితెచ్చి కొన్నాళ్లు
 భక్షించి యతడు త + పంబుసలిప

సర్గములూ-న్నాళ్ళు • భక్తుల సేవలు
 పొందుతావని • సేయిసేసెల్లు
 అన్నిటికి న్యాయుని • ముసలధర్మము
 సద్గురు సేవకు • న్నాళ్ళసేవ.

గీ॥ వాయుబంధనమున • సమస్య నశ్చములు
 సలిపె నారదుడటల న • శ్వేతములు
 మున నిరాహార్యుడ • మోక్షముచేయుచు
 దపము సలువగ నాతని • ధ్యానద్వైతము.

119

అ॥ ౧॥ కానుపించె కృష్ణ • కరుణను గోలోక
 మపుడు నేత్రపర్వ • మగుచు నెదుట
 నారదుండు వేద • సారము శ్రీకృష్ణ
 దివ్యమంగళాకృతి నటించె.

120

నీ॥ రత్నకుండల యుగ్మ • రాజతి సుకపోలు
 శాంతస్వరూపు వి • శాలవక్షి
 బ్రహ్మవిష్ణుశివాది • వందిత చరణాంబుజ
 గొస్తుభాలంకారు • గమలనేత్రు
 రాధికాకాంతుఁ బ • రాత్నరు గోవిందు
 శ్రితభక్తమందారు • శ్రీనివాసు
 చందనచర్చిత • సర్వాంగుని ద్విబాహు
 వేదాంతవేద్యుని • విశ్వసాక్షి

గీ॥ నీశ్వరుని ననంతుని జగ • దేకదక్ష
 కోటికందర్పలావణ్య • కోమలతర
 దేహు సకలలీలాధాము • దీప్యమాను
 బర్హిపింఛావచూడుని • బ్రహ్మమయుని
 బాలకృష్ణుని గాంచె నా • భక్తవరుడు.

121

మ॥ అతిలానశ్శా విలాససుగంద ప్రభా • నాలంకృతున జలంబనో
శీత సన్వలగుని తిష్ఠకాంచపనిధున • గీర్వాణసంగోహాఘా
జతి సాదాఘ్ని బాలగృష్ణుని పనిదున • త్రేతాధికానాథునిన్
గుతుకంబారంభా ధ్యానదృష్ట్యుని యా • కుంతి స్థదాకారమున్ .
గీ॥ కాంచి విభ్రహ్మశ్చిన్ద్ర్య సం • నిలిసెను నగుచు

బరనెనుండియి నీ నలబ • స్పృహలు వ్రాలు
శోకభరిమునఁ దనూర్చున్ • జూడజేక
రోదనంబొనర్చెను కడు • వేదనమున .

123

ఆ॥ వె॥ ఇటులఁ జేస్తుండక్క • యెలుగల్గి యేడ్చెడి
నారదునకు గగన • భారతి యుక
వాక్యమును వచించ • పరిమధిక్తాగ్రేణి !
వంతమాని నాదు • పలుకువినయ .

124

ఉ॥ నారద ! నీదుభక్తికి మ • నగుబున సంతనమంది నాశుభా
కారము నీదుభావమునఁ • గన్పడఁజేసితి నీభవంబున
స్వేదగ నాస్వరూపమును • నీవిడిఁ జూడవు భావిజన్మమం
దారయ బ్రహ్మనందనుడ • వై ననుగాంతువు భక్తరత్నమా ! 125

కం॥ మానసమున సనుదలఁచుచు

ధ్యానంబొసరించు పరమ • ధన్యుల వాంఛన
మానకతీర్తును గావున
నోనారద ! కానబడితి • నుల్లములోన .

126

గీ॥ కాన నీవింక మరియొక • కల్పమందు
బ్రహ్మ జేహభాగమునుండి • బయలుపెడలి
దేవమునివై మహాభక్తి • దేజరిల్లి
సర్వ లోకోపకారంబు • సలుపఁగలవు .

127

గీ॥ ఇంకమీఁద నీపీగతి • నీప్రదేశ
మందె నివసించి నిశ్చల • ధ్యాననిష్ఠ
దేహమోహము నివ్వడనాడి • తీవ్రతపము
నలిపి తనువు ద్యజింపఁగ • పలయువుత్ర !

128

వ॥ పరబ్రహ్మమూర్తియైన శ్రీకృష్ణుని పూజించి, ముట్టాకాశవాసి
రూపంబున దేవులూ దేవీలబులు నిడిగని నాగమనియున్న భవిష్య
త్తును బోధించి మంత్రధానియగునని.

129

క॥ భగవానుఁ డవుడు తనజె
నగుపగచిన కరుణగణము ♦ హర్షాన్వితుడై
జగదీశుఁ బొడుచును బ
న్నగళయనుం గూర్చి తపము ♦ నర్చెను భక్తిన్.

130

గీ॥ కొంతకాల మీరీతి ము ♦ కుండుగూర్చి
పావనస్వాంతుండగుచుఁ ద ♦ పంబానర్చి
త్యక్తదేహభిమానుడై ♦ తనువుఁదొడఁగె
కుసుమవృష్టినిదేవత ♦ లుక్మరియఁ జేయ.

131

అశ్వాసాంతము

మాలినీపత్తము.

శతముఖునుతనామా! ♦ సర్వలోకాభిరామా!
అతులితగుణధామా! ♦ అంజనాపుత్రకామా!
శ్రీతజనపరిపాలా! ♦ శిష్యసంతానిశీలా!
శతమఖరిపుకాలా! ♦ శాతకుంభాభిచేలా!

132

గద్య॥ ఇది శ్రీరామచంద్ర నరపాద లబ్ధకవితాభాగధేయ
కేతవరపువంశ పయఃపారావార రాకాసుధాకర

లక్ష్మీనృసింహ గురుపుత్ర రామకృష్ణ
నామధేయ ప్రణీతంబైన “భక్త
నారదీయ” మను గద్యపద్యాత్మక

కావ్యమునందుఁ
దృతీయాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

భక్తనారదీయము

చతుర్థాశ్వాసము

కం॥ శ్రీమదయోధ్యాపురివర

ధామా ! లోకాభిరామ ! + దానవభీమా !

కామారివినుతి ! రవికుల

సోమా ! సద్భక్తవరద ! + సుందరరామా !

1

స॥ దేవా ! అవధరింపుము.

2

గీ॥ శౌనకాది మహర్షులు + పౌత్ర గాంచి

నారదుండల్లు వృషభీ కు + మారుండగుచు

బుట్టి బ్రాహ్మణానుగ్రహ + మునఁ దపస్వి

యై హరింగాంచి ! మరణించె + నంటివి కడ.

3

కం॥ తదుపరివృత్తాంతంబును

ముదమలరంగఁ దెలుపుమయ్య + బుధజనవినుతా !

శదమలమతి విననెంతయు

శదయాత్మా ! పలుకుమయ్య + స్వాంతం బలరన్.

4

అ॥ న॥ అనుచు బ్రశ్ననయు + నా శౌనకాదులఁ

గాంచి సంతసమ్ము + గదుర పొతి

సారవంతమైన + నారదుఁ దదుపరి

చరితమును వచింప + సాగెనిటుల,

5

— ♦ నారదుడు తిగి బ్రహ్మకు సంసారాన్ని జనించుట ♦ —

గీ॥ కల్పములు యూడు క్రిమిముగ్ధ ♦ గడచినవలె
సంగిస భృగు పంచటి ♦ భాగి మునీకు
మారులంగూడి ముక్తుడౌ ♦ నాగదులను
బ్రహ్మ కంఠజేశము నుండి ♦ బయలు నడలె.

గీ॥ నరద మనుషేర నొప్పిడి ♦ నలువశంక
సీమనుండి జన్మించుట ♦ చే నతండు
నారదుండను నవ్వర ♦ నామమంది
లోకపూజ్యుడై వెలసె ను ♦ శ్లోకుడగుచు

౩॥ తదనంతరంబు చేతస్సునుండి ప్రచేతనుడును దక్షిణార్కము
నుండి దక్షిణుడును ఛాయవలన గర్భమందును నీవిధంబుగ మరీచి,
కృతువు, అంగిరసుడు, పులహుడు, పులస్త్యుడు, భృగువు,
అరుణి, వసిష్ఠుడు, అత్రి, రుచి, సనకుడు, సనందనుడు,
సనత్కుమారుడు, సనాతనుడు మొదలగు బాలకులు చతురావ
నని యవయవంబులనుండియు సంతాకరణ చక్రుప్రయము
నుండియు బయలు వెడలి సమగ్ర వేదవిద్యా పారగులై యుండ

గీ॥ సకల వేద వేదాంగ వి ♦ శారదులగు
తన కుమారులఁగాంచి వి ♦ తామహుండు
పరమ సంతోషపూరిత ♦ స్వాంతుడగుచు
శృష్టి కార్యక్రమము మొద ♦ లిడఁదలంచె.

గీ॥ నారదుని వేద వేదాంగ ♦ పారగతుని
శృష్టికార్యముకొఱకుఁ బ్రే ♦ రేఖణంబు
సలుప మది నంది దరిఁజేర ♦ చీలిచి వేద
సారవంతమొనర్చి వా ♦ క్షరణి ననియె.

గీ॥ వందనీయు లండరిలోనఁ * బరమగురుఁడు
 లెండ్రీయునియును మంత్రివి * ద్యాప్రదాత
 లతనికి సమానులగుట వి * ద్యాప్రదంఢ
 నై జనకుఁడనౌ నాగు నా * కృముల వినుము.

11

—* బ్రహ్మ నారదుని స్పృశ్యకార్యమునకై ప్రోత్సహించుట *—

కం॥ జనకాజ్ఞా పాలనమీ
 తనయుని కర్తవ్యమగుటఁ * దడయక నా యా
 జ్ఞను నీవు దానిపగ్గిగహ
 మును నెఱవేర్పంగవలయు * మునికులశిలకా.

12

చ॥ పితృగురు శాసనంబులను * నితిమెయి నిర్వమందుఁ దాల్చి స
 న్మతి నెఱవేర్చువాఁడ కడు * మాన్యుఁడు శిష్యుఁడు పుత్రకుండు పం
 డితుఁ డతిపుణ్యవంతుఁడు వి * నిర్మలఁ డట్లొనరింప లేనివాఁ
 డతి దురితాత్ముఁ డాతని కి * హంబు పరంబును లేదు చూడఁగన్.

కం॥ గురువాశ్శంబులఁ జేసిని
 పురుషునకు లభించు సంగ * పుణ్యములు ధరిన్
 వరియింపుమా మదాజ్ఞను
 వరవర్ణిని నొక తె నీవు * భార్యామణిగా.

14

గీ॥ ఆశ్రమంబులలో గృహ * స్థాశ్రమంబె
 పుణ్యధర్మమూలమ్ము స్త్రీ * పుత్రపౌత్ర
 వర్ధమానమైభాసిల్లు * భవనపంక్తి
 యరయ పూర్వతపఃఫలం * బగునుకాడ.

15

గీ॥ కామ్య నిత్య నైమిత్తిక * కర్మము లతి
 భక్తితో గేస్తానర్పించు * బావనులగు
 దేవతలఁ దన పితరులఁ * దృష్టిచేసి
 యైహికాముష్మికంబుల * నందుచుండు.

16

గీ॥ పృథ్వి నెవ్వడు తన భర్త + విధులనెల్ల
 బరమనిష్ఠాత్ముడై నది + నాలనంబు
 సలుపు నాగృహమేధి య + శస్వి కీర్తి
 ధనుఁ డెఱిందే జీవన్ముక్తుఁ + డెఱిందెఱిందె.

17

గీ॥ పుణ్యపాప విమర్శన + బుద్ధివీడి
 స్వీయ ధర్మాచరిణమును + వీడు నెనఁడు
 వాఁడు జీవితుండైన జీ + వన్మృతునిగ
 నెన్నుకొనఁ బడుచుండు తీ + వఱుగివొక్కొ.

18

అ॥ వె॥ కాన నేనొనఁగడి + యానతిఁ గైకొని
 తరుణి నొకతె నిపుడ + ధర్మపత్ని
 గా గ్రహించి సృష్టి + కార్యంబునకు నీవు
 మొదలిడంగవలయుఁ + బుత్త్రవర్య!

19

వ॥ అని పల్కిన యా శతానందుని వాక్యములకు న్యభతాంతః
 కరణుడై భీతచేతస్కుండై నారనందు విసమంబుగ మర
 మృమాక్తులఁ దండి కిట్లు ప్రశ్నోత్తరమిచ్చెను.

20

—♦ నారదుడు విధివాక్యమునకుఁ బ్రశ్నోత్తర మిచ్చుట ♦—

అ॥ వె॥ జనక సుతులమైన + మనకిర్వురకు మున్ను
 ఘోర వాగ్విరోధ + కారణమున
 హాని సంభవించె + నపకీర్తి కరమైన
 శాపఫలము మనకు + సంభవించె.

21

ఉ॥ నీదగు శాపహేతువున + నే సురయోనికులానఁ బుట్టి యా
 మీదట శూద్రీపట్టినయి + మేనుధరించి ధరన్ జరించితిన
 నాదగు శాపకారణము + నన్ భువనావలిలోన నీవు వా
 ణీదయితా! యపూజ్యత గ + ణించుట విస్మృతఁజెందినాడవే.

22

గీ॥ నాటి మనస్సునలలె యీ • నాటికరయు
నిటి ఘోరనిష్ఠములు • హీనునగుట
తెలియ నెనే ! యోగికి • క్షులు వచింతు
వయ్య యీ పునఃనిధిసంబు • నిర్లుగిర్భ !

23

సీ॥ శ్రీకృష్ణ పదయుగి • సీవాధిపంబును
నసయున కొనెగడి • తిండితిండి
కృష్ణనామధ్యాన • కీర్తనామలనెల్ల
గురుగో నేర్చడి • గురుడు గురుడు
శ్రీరాధికానాథ • చింతినామృతమును
బంచి పట్టుచు వాడు • భాంధవుండు
నెను వెంటనే యుండి • పిష్టలీలల నెల్ల
విన్పింపగలవాడ • ప్రియహితుండు

గీ॥ శైవమునుండి శ్రీహరి • చరణభక్తి
యనడి దివ్యావధమును స్త • న్యమున గలిపి
తనయున కొనంగి కృష్ణపా • వనపదాబ్జ
దాస్యమునఁజేర్పగగల్గు • తల్లి తల్లి.

24

గీ॥ ఆత్మజని హరిదివ్యపా • దాబ్జభక్తి
యను పథమునుండి తొలగించు • జనకు డెట్టి
దుష్కృతంబులకైన గు • తూహలమునఁ
జోత్సహింపగలఁడు తన • పుత్రునిపుడు.

25

అ॥ ప॥ ముక్తికాముడైన • పురుషున కిల దార
పరిగ్రహంబు దుఃఖ • కరమెకాని
సుఖముకొఱకు కాదు • సుదతులు నిజభర్తృ
భక్తిముక్తుల కిల • భంగకరులు.

26

గీ॥ సాధ్య ములకు భోగ్య యునగు + జగతి గలు
పడఁతుకలు నూఁడు తేజగులు + వానలోన్న
స్వార్థతత్పర లేగాని + భర్త కెఱు
పరమ పురుషార్థ మీఁజాలు + వాని కాని.

27

గీ॥ విహింసకు సక్రియ + నందఁడగుచి
సంతతాధర్మ భీతయై + సాధ్యు ననదు
ప్రాణనాథుని నేమింపఁ + బూను గాను
సేవ సలుపదు నిష్కామ + చి త్తయగుచు.

28

చ॥ సలలిత వస్త్రభోగములఁ + జారుమనోహర గర్విభూషణ
ఫలరస భక్ష్యసంతతుల + వాంఛయొనర్చుచు మోహచిత్తయై
కలిత సురూపసంపదలఁ + గాంతునిజేరి యునంగి బూసెం
చలితమనస్కయై రతుల + సంతసమందును భోగ్య సర్వదా.

29

ఆ॥ నా తాను కోరుకొనిన + ధనభోగ విభవము
లెంతవఱకు జీవి + తేమవలన
నందఁగల్గి యుండు + సంతకాలము భోగ్య
ప్రాణనాథుని వశ + వర్తనియగు.

30

కం॥ కులగౌరవ నాశనులై
కలుషిత చారిత్రగుఁడు + గపటపు వలపునీ
చలువులయెడఁ బ్రకటించుచుఁ
గులటలు చరియించుచుండు + కువలయమందున్.

31

మ॥ మదనావేశితచిత్తయై పురుషసం + పర్కంబై వాంఛించుచు
న్మృదమొప్పారగ జారశేఖరుని సం + భోగార్థమై కోరగా
మదిలోనెంచుచుఁ బ్రాణనాయకునిగా + మన్నించి పార్థింపుచున్
మదిరం దాపు కవిక్రియ స్థలట సం + చారంబుసల్పుననదా.

32

ఉ॥ బారునివీరికి మగని + బంపుటకై నను నిశ్చయించు ను
 త్పాణియైన యువలకు + సంగతిగోరి నిరించు మర్త్యుడి
 భారణి నిష్ఠులుబగు వ్య + భావము జీవితము స్ఫరించునో
 సారసగిల్చి! ధాన్య చ్యుతి + చాణి నెవ్వడు విశ్వసించెడిన్. 83

గీ॥ పలుకఁ బడుచుందు గీగతి + వనితలెల్ల
 రథమ మధ్యమ యుత్తమ + లనుతెఱంగుల
 వారి మదిని గ్రహింప దై + వంబుగాక
 విబుధులై నను బాల రీ + పృథ్విలోన. 84

గీ॥ బాకుమొనవంటియెద శర + త్పిద్యతుల్య
 పదన మమృతనిమింబులై + మృదుల మధుర
 ములగు వాక్ప్రయోగంబులు + నలపుతాలుకు
 సై గలఁ తెలంగుచుందుగు + చానలెపుడు. 85

చ॥ అవినయభూమి దోషముల + కాశర మజ్జితకాలయంబు మో
 హవిపుల సాహసాన్విత మ + హాకుహరంబు కృతఘ్నతాపురం
 బు విషమసంశయంబులకు + మూలమురూపముగొన్న మాయ యీ
 భవి రమణీస్వరూప మతి + మోహదమై విలసిల్లు సర్వదా. 86

గీ॥ అతినిగూఢము వారి కా + ర్యక్రమమ్ము
 పరమదుర్జేయములగు భా + వమ్ములట్టి
 కోమలుల హృదయములను + గురుతెఱుంగ
 గరళధరుడైన శక్తుడు + కాదు తండ్రి! 87

గీ॥ తెఱవలకుఁ బురుషునికన్న + ద్విగుణమైన
 భోజనము నాల్గురెట్లగు + బుద్ధిబలము
 కోపగుణము సాహసము ప + ధ్గుణము లగయి
 కామ మున్మిదిగుణములు + కలిగియుందు. 88

గీ॥ అట్టి తక్తమాంస మల ముం ♦ త్రోలయమున
నానఁగొని సదా నీడించు ♦ నట్టివాని
కమిత దుఃఖమెకాని సా ♦ ఘ్నింబు నాన్తి
నిరతి కష్టానీరము కామి ♦ సిరితొలు.

89

గీ॥ రోగ దారిద్ర్య వార్ధక్య ♦ రూపమూలగు
హేతువులచేతఁ గాంతుఁ డ ♦ నివృత్తఁడన
లోకనిండకు భయఁపడి ♦ సాగుఁగాని
పడఁతి ప్రేమనోఁ జూడ దా ♦ భర్త నెప్పుడు.

40

గీ॥ సతుల సంయోగమునను దే ♦ జంబు పోలగు
యశము నవ్వమా పవలు మా ♦ ట్లాడినయెడ
మాన ధన దేహ పౌరుష ♦ హానికలుగు
నట్టి స్త్రీభోగమువలన ♦ నెట్లెనుఖము ?.

41

గీ॥ సృష్టికర్తవై నట్టి నీ ♦ చిత్తమునకుఁ
దెలియరానట్టి మర్మము ♦ ల్కలన ముండ
సర్వ మెఱిఁగియు సంస్మృతి ♦ చక్కమందు
నన్ను బడదోయఁ జూచెదే ♦ నభినగిర్భా.

42

గీ॥ పంచపాది.

స్వర్గవాసిక సరకము ♦ వచ్చినట్లు
అమృతపాయిక విషము ల ♦ భృమయినట్లు
చక్రవర్తి భిక్షాటన ♦ శల్పినట్లు
సారతరమగు మోక్షము ♦ స్తోరు నాకు
ఘోర సంసారబంధంబు ♦ కూడనగునె.

43

సీ॥ జ్ఞాన కర్మేంద్రియ ♦ సంఘంబు లనియెడి

వెరవుఁ గల్గించెడి ♦ వృత్తికములు
విషయంబు లనియెడు ♦ విషసర్ప గణములు

కోపకామము లను ♦ క్రూరమృగము

లరయంగ నమకాని * మనంగ నహంకార

మను భయంకిని గజ * గణము లొకట

దురభిమాన పికారి * గుర్గుణంబు లనెడు

వనసూక్తిరింబుల * పంక్తి వెలయ

గీ॥ వాంఛ లను సార సేయుము * ల్పరిధవిల్ల
ఘోర కాననశుల్క సం * సారమందు
సుఖమనంగ నామమాత్రమై * శూన్యమగుట
వారిపదంబులె * గతికాదె * యబ్జగర్భ!

44

గీ॥ అమృతపానముఁజేసి మ * దృమును గోలి
నట్లు పాటుండు సంకగుఁ * డైన రీతి
“నేనుగను దిగి గార్గభ * మెక్కి-నట్లు”
తపసి కేటికి ? భార్యతో * ద గులుపాటు?

45

గీ॥ భక్తజనకల్ప తరువయి * పఱుగు నీదు
పదములంటి ప్రిథింపెదఁ * గావనమగు
ముక్తిదంబగు శ్రీకృష్ణ * భక్తి నొసంగి
ధన్యుఁ గావించుగాఁ గోరె * ద స్మహాత్మి!

46

కం॥ అనిపలికి నారదుఁడు తన

జనకునికును మొక్కి తపము * సలుపంగ నను

జనుగోర కృతాంజలియై

తనశిరమును వంచి భక్తి * తత్పరుడగుచుకా.

47

—* చతురాననుని విచారము *

కం॥ గమనోన్ముఖుడై యుండిన

కొమగుని మానీంద్రుఁగాంచి * కూరిమి వెలయకా

కమలభవుం డాత్మజ వ

ఓమునకుఁ జేర్చుకొని యధిక * సంతాపమునకా.

48

చ॥ కరములఁ బట్టి గాఢముగఁ + గొగిటు జేర్చియు మాటిమాటిన్
శిరమును ముడులాడి తన + చెంత వసిగఁగఁజేసి పుష్పిని
న్దురుతర శోకభారిమునఁ + గుందుచు సజ్జనిమాడ్కి మోహియై
కరమునురాగ ముప్పతిలఁ + గా నిటువల్కి నిచారిమగ్నుడై. 40

ల. వె॥ తిండిమాట నినని + తనయులు కడువిచారము
నొసంగుదురు ధ + రారెలమునఁ
గాన నట్టివారిఁ + గిలసియుండుటశనన్
బుద్ధిమాంద్యమొందు + పుడమిలేదు. 50

గీ. నాడు నీవలె సనక స + నందనాది
సుతులు నల్వరు నాడు నా + నతి నదిర్చి
తపము శల్పగఁ జనిన వృ + త్తారెమెల్ల
విదితమేకద ! నీదగు + హృదయమునకు. 51

గీ. మీర లీరీతి నాయాజ్ఞ + మీరి సృష్టి
కార్యమును విడనాడి ని + ష్కామబుద్ధి
తపమునలుప నేగిన నింత + విపులకార్య
భార మేనేల వహియింప + వలయు ! చెప్పును. 52

ల. వె॥ చనుము నీవు తపము + సలువఁగ గోల్పో
మునకుఁబోయి సర్వ + మును మహాత్ముఁ
డైన కృష్ణునెదుట + సంతయు వివరించి
తెలిసికొనడఁ జేయుఁ + గలిగినపని. 53

ప॥ మరీచి, భృగు, కృతు, రుచిర, కర్దమాది పుత్తులందరును
నీమాత్రము తత్త్వవిజ్ఞానులు కాకుండుటంచేసియే దారసంగి
హణంబొనర్చి సంసార ధర్మావలంబులై మదీయ సృష్టికియూ
కలాపంబునను దోడ్పడుచుండిరా ! ఏలయీ యనాలోచనము!
చతుర్వర్గఫలప్రదమై పారంపర్యక్రిమమై వేదోక్తమైన కుభ
వాక్యము నొకదానిం చెల్పడ నాలింపుము. 54

గీ॥ వేదవిహితమై మునిజనా ♦ మోదితమగు
పరమధర్మాది పురుషార్థ ♦ ఫలమునెల్లఁ
బండితులు లెమమదిలోన ♦ వాంఛగొందు
రవినిలో “ననుభోక్తవ్య” ♦ మగుటవలన. 55

క॥ అదిని నుపసేతుండై
భూదేవసుతుండు ధర్మ ♦ మూలంబగునా
వేదాధ్యయన మొనర్చి పృ
మోదంబున గురుని దృష్టి ♦ బూజింపవలెన్. 56

చ॥ తదుపరి సత్కులోద్భవను ♦ ధర్మవతి న్సుగుణానురాగసం
పదలఁ జెలంగు సాధ్వని స్వ ♦ భావవిశుద్ధను భర్తృసేవఁబెం
పొదవఁగ సల్పఁగల్గు సతి ♦ నుత్సుకుండై సతిగాగ్రహించితా
సదమలమానసుం డగుచు ♦ శ్రద్ధనుగర్మలఁ జేయుటాప్పగున్. 57

గీ॥ అరయ సత్కులమందుఁ గా ♦ పాత్మురాలు
జననమందు టనఁ గడు న ♦ సంభవంబు
కాదె “పద్మరాగమణుల ♦ గాఢరాయి
పుట్టు కుగతిఁ గల్గు”నో ♦ పుత్ర! చెపుమ. 58

అ॥ వె॥ ధరణి నేనలంత ♦ తండ్రిదోషంబున
దుష్కులమునఁ బుట్టి ♦ దుర్వినీత
యగునో యామె దుష్ట ♦ యై సర్వవిధముల
పైరవృత్తికలిగి ♦ సంచరించు. 59

చ॥ పతి గుణహీనుండైనను స్వ ♦ భావముచే నతిదుష్టుండైన నా
సతి కడు సాధ్వీయై నఁ దన ♦ స్వామిని గొల్చును దైవబుద్ధితో
పతి సుగుణాద్యుండైనను ♦ వండితుండైనను వానిభార్యయీ
క్షీతిఁ గులటాఖ్య నందునెడ ♦ నేవలొనర్చక తిట్టు శర్వదా. 60

కా॥ సద్వంశంబునఁ బుట్టిసట్టి సతి ను + తాపహస్తమున్నంబులన్
విద్వాంసుండగు సాధునుఁ గొఱిసె + స్వేచ్ఛఁబుఁ గావించి తా
నుద్వాపం బానరంచుకోవలయుఁ బు + స్వేచ్ఛఁబుఁ గావించి శ్రీ
ణ్యద్వారంబునఁ జీర్పఁగావలయు స + త్యానలనాడె వ్రారులన్॥61

గీ॥ నీకు వేదాధ్యయనమును + నేర్పయిన్న
గురుండ నగుట నిన్నిదియె నే + గోగుచుంటి
గావునఁ ద్వదీయ దారశం + గ్రహణ మనడి
యై క్త గురుదక్షిణ నొసంగు + మా కుమార !.

62

ఆ॥ వె॥ నీదుపూర్వపత్ని + నిర్మలచారిత్రి
మానవతి గుణాధ్య + మంగళాంగి
శీలవంతుగాలు + మాలావతిని నీదు
పత్నిగా గ్రహింప + వలయుఁ బుత్రి !.

63

మ॥ మనువంశోద్భవుడైన సృంజయుని ధా + మంబందు జన్మించి యా
వనితారత్నము రత్నమాల యనఁగా + వెలిలుచున్నమ్మదిన
నినుఁ బెండ్లాడఁగ నిశ్చయించి తపము + స్త్రీవ్రంబుగాఁ జేయుచుం
డినవృత్తాంతము జ్ఞానదృక్కులను గంటి గ్లాన నీవిప్పుడే.

64

గీ॥ నీకొఱకుగా జనించిన + నీరజాక్షి
స్వాత్మపత్నిగ గ్రహించి + యఖిలధర్మ
నిష్ఠజరువుచు సంతాన + నియతిఁగాంచి
నాకుఁ దోడ్పాటుసల్పుట + నీకు శుభము.

65

చ॥ తొలుత గృహస్థధర్మములఁ + దోరపుభక్తి నొనర్చి మీదటన్
గలికినిగూడి కానఁజని + కామముజంపి జితేంద్రియత్వము
స్థలిగి తపస్వియై వారిని + గానముసల్పుచు బ్రహ్మవేత్తయై
మొలగుట ముక్తమార్గము నుమీ యని చాటుచునుండవేదముల్.

గీ॥ ఉర్వి హరిపూజయే నష్టం • వోత్తములకుఁ
బరమతపముని నిగమము • ల్పులుకుచుంట
నీవు గృహమేధిస్త యిట • నిల్చి భక్తిఁ
గృష్ణపాదార్చనము జల్పు • మిచ్చుతిరు.

67

కం॥ వెలుపల లోపల నంతట
సలినాక్షనిజాచు మునిగి • గంబులకేలా
నిలలోడపమునొనర్పఁగ
ఫలయాపుఁడు కృష్ణుడెదుట • భాసెలుచుండన్,

68

కం॥ హరిబాహ్యభ్యంతరముల
నరసి కనఁగ శక్తి లేని • యంధునకేలా
ధరలోఁ దపము నొనర్పఁగ
హరిహర తాదాత్మ్యము మది • సమరకయున్న॥

69

గీ॥ శ్రీరమానాథ పదయుగ • సేవయొకటి
పరమతపమాట వత్స! మ • ద్వచనమునను
శ్రీఘమే వివాహితుడవై • చిత్తమలర
సరసిజాక్షుని భజనంబు • సల్పుమయ్య॥

70

గీ॥ పూర్ణ చంద్రాస్యతోడ సం • భోగమునఁగ
స్వర్గభోగతుల్యంబని • పల్కుచుండు
కాన గృహివయి సకలసౌ • ఖ్యములఁడేలి
పరమ పురుషార్థఫలమును • బడయుమింక॥

71

అ॥ వె॥ పరమసాధ్యయైన • భార్య నాథునకల
సకలసౌఖ్యముల నొసంగుఁగావ
ముక్తికాము లెపుడు • ముగుదలవరియింప
నాత్మఁగోరుచుండు • రసవరతము॥

72

గీ॥ భర్తచే దాను ప్రేమింపఁ + బడునుగాన
భార్యప్రియురాలగుచునుగడఁ + బతికినెఱుఁడు
సత్తులకులగుటయె ప్రయో + జనముగిలిన
యగుట సతికన్న తనయుడే + యధిగిప్రియుఁడు ॥

73

క॥ తనయునిబోలిన బంధువు
తనయునికన్నను ప్రియుఁడు + ధరిణి గలఁడే
తనయా ! వినుమా ! యాసుతుఁ
గని యీగల తన్నిని సతి + గాఁ గొనవలదే?

74

క॥ సతియే యిహపరములకును
గతియగుఁ బురుషులకు సకల + కాలములందునీ
క్షితిలోనఁ బతివ్రతలగు
సతులకు ముమ్మూర్తులైనఁ + జాలరుతనయా !.

75

క॥ జనకునిస్వర్గసుఖమునకుఁ
దనయుడే కారణుఁడు మరియుఁ + దండ్రీజగానకే
మనమున వాంఛించుచుఁ బు
త్తునివలనఁ బరాజయమును + తుప్పిసిబొందున్.

76

గీ॥ అట్టి తనయు నీజాలు భార్యనుగ్రహించి
గేస్తువై హరినామసం + కీర్తనంబు
ననయ మొనరించుచునుమదీ + యమగు సృష్టి
కీపు తోడ్పాటుఁగావింప + నంచుమయ్య.

77

గీ॥ తనయునకు ద్వితీయాశ్రమ + ఘనతనల్ల
నీవిధంబున బోధింప + హృదయమందు
వ్యాకులంబు జనింప జ్ఞా + నాధికుఁగగు
నారదుఁడు ధాతతో నన + ధీరుడగుచు.

78

—♦ నారదుడు బ్రహ్మను సమాధాన పరచుట ♦—

మ॥ నిగమార్థంబు తెఱింగియుండియుండగటా ♦ నీవీ యసన్మార్గమున్
దగునా చూపంగ నీకుమారుకునుకు ♦ స్వర్కస్వరూపుండవై
జగముల్ సృష్టియొనగ్గు తిండివి త్వదా ♦ జన్మీరుపాపంబిటు
ల్నగతుల్యంబుగ నా శిరాన నిడదే? ♦ న్యాయంబుగాఁదోచినే? 79

మ॥ సశివేపత్రి జలంబుభాతిఁ గడుచాం ♦ చల్యంబుతో నెప్పుడు
న్విలసిల్లునద ! జీవితంబిలను భా ♦ వింపంగ ముల్లోకము
లలరేఖానలిరీతి మిథ్యగద ని ♦ స్సారంబు సంసార మో
జలజాతోద్భవ ! నీవెఱింగియును న ♦ న్యాసింపఁగాఁజూచెదే । 80

గీ॥ అతిభయంకరమైన భా ♦ వార్త వమున
నెవరుతల్కి మో పుత్తుడో ♦ యెఱుగపడదు
ఎవనికర్మమె వానికి ♦ హితసుతగతిఁ
బరగుచుండుట సత్యంబు ♦ ధరణిలోన ॥ 81

క॥ తనధనము గృహముననె, హిత
జనములు బాంధవగణము శక్తి ♦ శాసమువఱిక్కి,
తనసుకృత దుష్కృతంబులు
తనవెంటనె వచ్చుననుట ♦ తథ్యముకాదే । 82

గీ॥ కాన శిష్యునిచేత సు ♦ కర్మములను
గోరి చేయించువాఁడె స ♦ ద్దురువరుండు
తనకుమారునిచేత స ♦ త్కార్యములను
బూని చేయించు తండ్రియే ♦ పుణ్యతముడు ॥ 83

వ॥ నారదుండిట్లు వినయంబుగదుర నాత్మసంకల్పంబును బితామహు
నకు నివేదించినవాఁడై శాంతవాక్యంబుల నతని సంగీకరింపఁ
జేయు తలంపున విధిచరణద్వయంబునకుఁ బ్రణామంబూనరించి
భక్తి తత్పరుడై మధురవచనంబుల నిట్లనియె. 84

గీ॥ తండ్రి! కోపగించకుము నా + పొల్ల పొల్ల
దెలియఁబ్రక్కఁగిగాని నీ + నివ్వకా
నమును జవదాటు భావము + నాకు లేదు
నిశ్చయించితిని నిర్భయ + నిర్భయమునా ॥

గీ॥ కలదు తుదివిన్నపంబొందు + కనగినిర్భయ !
అలకింపుము తొలుతనే + నామహాస్మి
దైన నాగాయనమహాస్మి + యాశ్రమమునా
జేరి యాదివ్యమూర్తి ది + ప్పించునలము ॥

అ॥ పిదప వతనివలన + విననెంచితిని గొప్ప
విమల ధర్మములను + పీనులలర
తత్కథామృతమును + దహితీగఁగొల్పి
చెలియనోర్తుఁబండ్లి + జేసికొనెద.

కం॥ అనిపల్కు నారదునిపై
యనిమిషకోటులు బిరాన + సలగులవాస
స్మనమలరంగఁ గురిపించిరి
జనకుడు పరమేష్ఠి మిపుల + సంతసమందన.

గీ॥ నారదుడు వేదవిద్యావి + శారనుండు
బ్రహ్మ వదనపద్మముఁ గాంచి + పట్టెనిటులు
హృదయవాంఛితమైన శ్రీ + కృష్ణమంత్ర
ము నుపదేశం బొసంగుమో + యనఁను ! నాకు.

గీ॥ పరమశుభదంబు తద్గుణ + వర్ణనంబు
మోక్షసామాజ్య సంధాన + మూలకంబు
కృష్ణపావననామసం + కీర్తనంబు
తండి ! నాకట్టికృష్ణమం + త్రమునొసఁగును.

క॥ నారాయణముని జూగొ

సారమువిని పిదప నీడు ♦ సంతసమునకై

దారపరగ్రహణంబును

సారసభవ ! చేయునాడ ♦ సంతయుమేలా ?

91

అ॥ వె॥ ఎట్లీకార్యమైన ♦ హృదియంబు స్వచ్ఛమై

సంతయంబులన్ని ♦ సమసినపుడె

పూర్ణయశ్శిష్యాని ♦ పురుషుండు కార్యము

జితపేద్ధితోడ ♦ జేయఁగలుగు.

92

— ♦ బ్రహ్మదేవుడు నారసుని కైలాసమునకుఁ జామ్మనట ♦ —
మతకోకిల.

నారదుం డెప్పుడన్న సద్యచ ♦ సగబులసిని సంతసం

బారఁగాఁ బుమేష్ఠి పుట్టుని ♦ యాస్యము న్బరికించుచున్

సారవంతములైన పల్కులు ♦ స్వాంతములనింగ సో

దారుడై వచియించె నిగతి ♦ ధర్మపద్ధతిఁ జూపుచున్.

93

అ॥ వె॥ తగినభర్త తగిన ♦ ధర్మపత్ని తగిన

గురుఁడు నొరుకుటరిది ♦ ధరణిగోన

పూర్వజన్మసుకృతి ♦ పుణ్యమున లభించుఁ

గాని, కోరినంతఁ గలుగఁజూడు ।

94

అ॥ వె॥ కన్న తండ్రికన్నఁ ♦ గాచు విభునికన్న

యతులకన్న భిన్నుఁ ♦ డైనపుణ్య

ధ్యాననిష్ఠ నొకని ♦ యాచార్యునిగ నెంచి

పరమమంత్రములను ♦ బడయవలయు ।

95

చ॥ పరముఁడు ప్రాక్తనుండు సుర ♦ నంద్యుఁడు లోకగురుండు శ్రీమహా

శ్వరుఁడు మహానుభావుఁడు శు ♦ భప్రదుఁ డాధ్యుఁడు భక్తలోకకం

గరుఁడు గిరీశుడే గురుఁడు ♦ కాదగువాడనిశ్చయించి నీ

వరుగుము మంత్రదీక్షఁ గొన ♦ నారజతాచలవాసుచెంతకున్ । 96

అ॥ వె॥ శివుడు శివకరుండు + శ్రితపాగుజాలెంబు

శాంతమూర్తి యచల + జాధపుండు

జ్ఞానులకు గురుండు + శంకరము + శా

నిచ్చుగాక నీక + భీష్మములను ॥

91

అ॥ వె॥ శివునివలన మంత్ర + సిద్ధినిబొంది

రాయగాశ్రమమున + నిగిసి న్నిల

విషయముల నెఱింగి + వేగమే నాలోకి

మునకుఁ జేరరమ్ము + పుత్రివన్య !

95

గీ॥ అనిపలికి విధి విరమించి + నంత హాని

నద్యుడౌ నారదుడు కడు + భక్తితోడ

దండి పదయుగమునకు వరి + దసమొనర్చి

చనియె శివలోకమునకు ను + తానా మొనరి

99

అశ్వాసాంశము

సుగంధివృక్షము.

శ్రీమహీసుతా కరాజ్ఞ + సేవితాంఘ్రిపరిజా !

కామకోటి సుందరాంగ ! + కాలసింహపూజితా !

కామవైరి భీమచాప + ఖండనా ! రఘూత్తమా !

రామచంద్ర ! శ్రీప్రసన్న + రాఘవా ! పరాత్పరా !

100

గద్య॥ ఇది శ్రీరామచంద్ర నరిప్రసాద లబ్ధకవితాభాగధేయ

శీతవరపువంశ పయఃపారావార రాకాసుధాకర

శ్రీ లక్ష్మీనృసింహ గురుపుత్ర రామకృష్ణ

నామధేయ ప్రణీతంబైన

“భక్త నారదీయ”

మను గద్యపద్యాత్మక

కావ్యమునందుఁ

జతుర్భాషాసము

సంపూర్ణము.

భక్త నారదీయము

పంచమాశ్వాసము

కం॥ శ్రీశంకార్చితరూపా !

శోకాపహ ! రత్నహార • శోభితదేహ !

పాకారివినుత పదయుగ !

శ్రీకర ! లోకాభిరామ ! • శ్రీరఘరామా !

1

వ॥ దేవా ! అవధరింపుము.

2

గీ॥ శౌనకాదులతోడ నా • సౌతి భక్త

వర్ణుడైన నారదుని యా • వలిచరిత్ర

బరమసంతోష పూరిత • స్వాంతఃకగుఁచు

బలుకఁదొడఁగెను భక్తిభా • వంబుగదుర.

3

—• నారదుండు తండ్రియాజ్ఞచే శ్రీకృష్ణమంత్రోపదేశమునకై శివుని
కడ కేగుట •—

4

కం॥ క్షణకాలములో నారద

మునివరుఁ డేగెను బిరాన • భూతేసుగృహం

బున కతిమోదాన్వితుడై

మనసారంగఁ గృష్ణ దివ్య • మంత్రము నడుగన్.

4

సీ॥ భ్రువమండలముకన్న • దూరంబు సూర్యంబు

రత్నోఘ నిర్మాణ • రాజితంబు

వివిధమందిర సమ • స్థిత మతిపూజ్యంబు

మునియోగిగణపతి • పూరితంబు

గరుడ గంధర్వ కి * స్నాన హస్తాంత
 సంస్కృతావ స * సంపదించు
 మాంశేయై యైశ్వాన్య * మాంశకస్థగిత ము
 నోహంసాధశం * నోహంసాధశం

గీ॥ ప్రమథభూతగణాని పి * భాగ్యశాలిని
 కల్ప వున్నాగ నట దేవ * కాంచనాగ
 తరుసమేలింబు కైలాస * గిరివర్ధన
 శంకరాగారి నువచ్చి * సౌఖ్యదంబు

గీ॥ అర్చిరోగభయూని సం * హరికమయి
 కల్పతరు కామధేయ సం * కలితమగుచు
 నెన్న భువనత్రయమునన్న * మిన్నెఱ్ఱెను
 శంభులోకంబుజేరి పి * స్వయముజేరి ॥

సీ॥ శివుని కాంతు ననంతు * శివదాయకుని భూత
 నాథు నయ్యెను బి * నాహివాస్తు
 సిద్ధేశ్వరుని జంద్ర * శేఖరు నీకామ
 భవరోగనాశిను * భక్తవరదు
 భుజగేంద్రహారాది * భూషితదేహుని
 భక్తలిప్తాంగుని * భవహేతుని
 సిద్ధయోగాశనా * సీనుని శ్రీకృష్ణ
 నామజపంబు నొ * నర్చువాని

గీ॥ కాలకాలు మృత్యుంజయు * నీలకంఠ
 నచలవాధీశుగని పుల * కాంకితుడయి
 ఛాలమును నేలఁగీలించి * భక్తిమొక్కి
 నిటలమున నంజలిని గూర్చి * నిలువనపుడు ।

నీ॥ ప్రవిమల కామాయా • సత్ప్రయోగశ్చైత్ర
 మౌ కామపింగుణే • హంబువాసి
 మెఱిపు శీగలకన్న • ముగిచి గానిల్లడి
 చలించునా నెఱి చటా • పటలివాసి
 భువనసీత్యా సూప • మూసా జులెనెచ్చిస
 సునజాతిభక్తి రూ • పంబువాసి
 చంగిరికామల్యమై • నారనగ్రైమై పిలసెల్లు
 భిన్నాంగి రాగి నీ • పంబువాసి

గీ॥ కరముంబున నల్లకి • కలెనుగువాసి
 న్నోటంగృష్ణనామగబునా • నుడువువాసి
 తులసిమాలలుగల యుగ • స్థలమువాసి
 సతితెబ్బహ్మచిచంగిరి • సలువువాసి ॥

8

ఆ॥ నే॥ వేదవిద్యరిమ • విమల గానవినోదుఁ
 చాపసేంద్రో నార • నమునివరుని
 సాంబశివుఁడు భవుఁడు • సకలలోకగురుండు
 శంకరుండు సంతి • సమునఁ గాంచి.

9

చ॥ ప్రముదిత మానసుండగుచు • భక్తవరేబ్బని మానిచంద్రు సంత
 భ్రమమునఁ గొంగలించి తన • పాణి శిరంబుననుంచి చెంత నా
 విమలతపోధనాగ్రాణిని • వేడుకమీఱి వసింపఁజేసి యా
 గమన ప్రయోజనం బడుగఁ • గామనిరోధునిగాంచి సమ్రుదై . 10

గీ॥ నిలువఁబడి నమశ్చుతిఁజేసి • నీలకంఠ
 సదయహృదయాంతరంగుని • మదనదమను
 శ్రుతివిహితములౌ శ్రీరుద్ర • సూక్తములను
 ప్రస్తుతులఁజేసి వామన • ర్వమునఁజేరి.

11

కం॥ హృదయగత నాంభానంబును

విదిలించుననిచి పల్కె - * వృషవాసానుగో

పదయాత్మ ! కృష్ణమంత్రము

ముదమున నాకొనెనుమయ్య * పూర్ణేందుభాగా !

19

గీ॥ ధ్యాన మాలా కవచయుక్త * మైనకృష్ణ

మంత్రము నుపదేశించియు * మా మహేశ !

నీవలన నేడు కృష్ణపూ * జానిధాన

మెఱుంగుకొనితి దెల్పిన * కనుకొనితి.

18

వ॥ అనివిన్నవించు బరమశివుడు సంతోషపడెదలగుండు .

14

ఉ॥ నారదు కోర్కెలన్నిటి పి * నాశధరుడు శివగుణైత్తి సం

సారలతావతిత్రిమును * శాంతిసుఖాస్పదని త్స్వస్థాగమున్

భూని మహాతపోబల వి * భూమిని తాపన చింతనీయని

స్ఫూర త్రివర్ణయుక్తప్రణా * వగుబులుగించెను జ్ఞానసాధ్యమున్ .

15

— * నారదునకు శివుడు శ్రీకృష్ణమంత్రము నుపదేశించుట * —

వ॥ పరమేశ్వరుడారీతిగ నారదునియెదుట నీ పునఃసంహారన శ్రీ

కృష్ణుడు ప్రణవస్వరూపుడై సుమాయన కౌంటుటకోయనందిమా

తాప్రపంచతంబును, త్రిమూర్త్యాత్మకంబును, ఆద్యంబును,

యోగీశ్వరధ్యేయంబునగు నోమకారము నుచ్చరించి

16

కం॥ ఇరువదిరెండక్షరముల

హరిమంత్రము నొసంగెనపుడు * న్యాసయుతిముగా

బరమానుగ్రహమున ముని

వరునకు శంకరుడు పరమ * వాత్సల్యమునన్

17

గీ॥ ధ్యానమును కవచమును మం * త్రమును దెల్పి

స్తోత్రపూజావిధులను సం * తుష్టమిని

బోధనముజేసె నావేశ * మునివరునకు

శంకరుడు భక్తలోకవ * శంకరుడు .

18

ప॥ పరమేశ్వరుడావిధంబున నారదునకు “ఓమ్నమోభగవతే రాస
మండలేశ్వరాయ గోపాలకృష్ణాయ స్వాహా” అను శ్రీకృష్ణద్వా
వింశత్యక్షరమహామంత్రమును బ్రణవయుక్తంబుగ సాంప్ర
దాయసిద్ధముగ నుపదేశమియ

19

ల॥ వె॥ భవునివలన మూని ♦ పరమగోప్యములైన
కృష్ణమంత్రనామ ♦ కీర్తనాది
సంగతులనెఱింగి ♦ సంపూర్ణ కాముడై
వందనములసల్పి ♦ పలికె నిటుల ॥

20

గీ॥ భక్తియననేమి? దాని ప్రి ♦ భావమేమి?
యెట్టివాని నాచార్యుగా ♦ నెన్నవలెనా?
గుగువుకడ మంత్రదీక్షితు ♦ గొనుటవలన
గలుగులాభంబుఁదెల్పవే? ♦ గరిళకంఠ!

21

కం॥ అని తన్నడిగిన నారద
మునివరునకు సాంబశివుఁడు ♦ మోక్షదమగు భ
క్తినిగూర్చిపల్కె జగముల
కును కల్యాణంబుకలుగు ♦ కోరికతోడన్ ॥

22

—♦ శివుఁడు మునికి భక్తిస్వరూపమును బోధించుట ♦—

గీ॥ మహిని మోక్షేచ్ఛకల మహా ♦ మహులకెల్ల
భక్తిభావనఁబొందుట ♦ బలకరమగు
సాధనము కాన నెల్లరీ ♦ శ్వరునియందు
జిత్రమును సదా లగ్నంబు ♦ జేయుటాప్ప ॥

23

గీ॥ స్వస్వరూపానుసంధాన ♦ సాధనంబె
భక్తికినిదోవ యనుచును ♦ బల్కుచుందు
ప్రాజ్ఞు లట్టినిర్వచనముల్ ♦ శ్రద్ధతోడ
నాలకింపుము మానికు ♦ లాగగణ్య!

24

సీ॥ పూజ్యుల సమరాగి • బుద్ధిగాంచుట “భక్తి”
 యని నిర్వచించెను • న్యాయమూని
 హరికథలందు మ • హాసక్తియే “భక్తి”
 యని నిర్వచించెను గర్భి • మునివరులడు
 స్వాత్మస్వరూపమగు • దాసక్తియే “భక్తి”
 యనుచును శారదీల్య • మనినచింతె
 మత్ప్రీతిగా స్వధి • రక్తములఁజేయుట “భక్తి”
 యనికృష్ణపద్యముతో • ననియ మున్ను.

గీ॥ వేయియేటికే? యొకమాట • నిశఁగదయ్య!
 అన్యసంపర్క- శూన్యమై • యమలమైన
 చిత్తవృత్తితో హరిసేవ • జేయుటగాన
 ముక్తి సాధనమైన “భక్తి” • ద్భక్తిధనము.”

25

కం॥ హరియం దనస్యమమతయ
 పరమప్రేమాస్పదమగు • భక్తియటలచునే
 సిర నిర్వచనమునర్చిరి
 కరుణామయులైన మాని • గణములు భాగిన్.

26

—• భక్తలక్షణము •—

సీ॥ నిగమచోదిత ధర్మ • నిష్కాగ్రముండ
 కులనియమంబుల • గోలుపోక
 పెద్దలయెడ శ్రద్ధ • పిన్నలయెడఁ జేమ
 పేదలయెడ జాలి • విడువకుండ
 అతిథి పూజలయెడ • నలనుడు కాకుండ
 సర్వసమత్వమున్ • జారనీక
 సర్వపదార్థము • ల్సర్వభూతంబులు
 జైవరూపమును • తలఁపుకలిగి

గీ॥ కృష్ణలీలావిలాస సర • కీర్తనమున
దన్తయశఃగాంచి సర్వశ్రీ • గోవిందుని
కలిగి శ్రీకృష్ణదగ్గనా • కాంక్షాయగుచు
భజన సల్పుచునుంచును • భక్తుడభిను. 27

గీ॥ పాటఁబొడివఁ గృష్ణుని • పాటఁబొడు
నాటలాడిన శ్రీహరి • నాటలాడు
వినినచోఁ గృష్ణకథలనే • వినుచునుంచు
నుడివినను కృష్ణనామమే • నుడువుచుండు. 28

సీ॥ పాన సగభ్యాద్యనుష్ఠానాద కిర్తిములే
శౌర్యగ్నిచక్ర • సలుపుచుండు
హరిదివ్యమంత్రే జ • హసంతచిత్తుడై
తదితరముల మది • దలఁపఁడెపుడు
వీలున్నయపు డెల్ల • విషయంబులను వీడి
నామసంకేతనా • నందుడగును
ప్రాణికోటులన్లె • బరమేశ్వరిస్వయా
పములంచుదలచి బా • ష్పముల విడుచు

గీ॥ కమలలోచన సుందరా • కారదివ్య
దర్శనాపేక్ష జత్తసంతాపమందు
భక్తవర్మకు కృష్ణసేవలకుఁజిక్కి-
ముక్తి నైన వాంఛింపడు • పుడమినలేడు ॥ 29

గీ॥ దేవదేవుని ప్రేమను • భావమందు
వాంఛఁజేసిన భక్తుఁ డీ • వసుధలోన
వివిధ విషయంబులకుఁ గడు • విసిగొనుచు
హేయములనుచు మదినెంచి • రోయుచుండు ॥ 30

సీ॥ కన్నతండ్రి యటంచు ♦ గొరిగించుచునుండు

గురుమూర్తి యంచును ♦ గరిమ సూడు

అన్నగారనియెంచి ♦ మన్నించి సేవించు

కులవృద్ధుడనుచు నీ ♦ వెలనుసలుపు

కొమరుడటంచును ♦ గూరిమి బోషించు

బాలించుగాజని ♦ భయమునంచు

ఆత్మబంధువనుచు ♦ నానగమ్మునుజూపు

బూజ్యుడై నరబని ♦ పూజసల్పు

గీ॥ నివ్వధమ్మున సద్భక్తు ♦ డెల్ల గళులు

దనకుగల సర్వభావంబు ♦ లను రమేను

పాదపద్మార్చనమున క ♦ చ్చణమొనర్చి

తనదు ప్రేమైకనిధి యని ♦ తలచుచుండు ॥

81

—♦ భక్తియన బరమప్రేమ యని శివుడు నిరూపించుట ♦—

కం॥ తనయులు బంధులు జననీ

జనకులు సోదరులు మిత్రు ♦ సంఘమును సదా

తనయివ్వడై వమనుచును

మనమున దలపోసి భక్తి ♦ మయుడై కొల్చున్.

82

వ॥ దానంజనేయే “భక్తి”యన బరమేశ్వరునియందు గల పరమ ప్రేమ, యని నిశ్చయింప వలయును. ఆ ప్రేమయే యవిచ్ఛిన్నయైన, సర్వరససర్వభావాతీతయైన, పరబ్రహ్మవిరూపతయగు దివ్యకళ యనియు బ్రకృతియనియు నానందరూపిణియనియు బేర్కొనబడుచున్నది. మరియునా ప్రేమ స్థితప్రజ్ఞులగు సాధకుల నాశ్రయించి వారికి బరమేశ్వరై క్యానుసంధానము గల్గించుచున్నది.

సీ॥ ప్రాణివగ్గముల నీ ♦ శ్లోకసన్నిధినిశేషు
 బలమైన నోపాస ♦ సంక్షిప్త “ప్రేమ”
 నరాల చిత్తబులు ♦ బల మేమెనిగజేర్చు
 ఘనశరణుగు సామయసము “ప్రేమ”
 ఈశ్వరమాహాత్య ♦ మౌనజూపించును
 ద్భిగయంత్రీమ ధర ♦ వెలయు “జీమ”
 సద్భక్తులకు దైని ♦ సందేశ మిచ్చు మా
 రిశ్వనైకయంత్రీంబు “ప్రేమ”

సీ॥ దైవ లీలాస్వరూపమై ♦ తనగు “ప్రేమ”
 అట్టి ప్రేమమయుడు పరమాత్ముడగుట
 జగతిలో “జీమభక్తియే” ♦ సాధనసకు
 దైవసాన్నిధ్యమొనఁగుడ ♦ భ్యంబునుమిట్ట

34

సీ॥ తనయులను గాంచజాలని ♦ తరుణిభవము
 దేవతాబగ్గహములేని ♦ దేవగృహము
 భక్తిశూన్యమా జన్మంబు ♦ వసుధలోన
 వ్యర్థమగుఁగాని సార్థక్య ♦ మందదెవుడు

35

సీ॥ ఆశ్రయమీశ్వరనామన ♦ హాసప్రసవ
 మాత్రమునఁ బవిత్రంబగు ♦ మానవులకు
 తనువు భాగీరథీ స్నానమునను, భవము
 దైవభక్తివలన ధన్యతనువహించు

36

ఉ॥ వేదపురాణ శాస్త్రముల ♦ విప్రజనంబుల భక్తసంఘమున్
 సాదరబుద్ధి గౌరవము ♦ సల్పక నిందనొనర్చు దుష్టుడి
 మేదిని గవ్వజీవియై ♦ మిక్కిలి దుఃఖమునంది చచ్చి వి
 ప్లాదమొనర్చుచుండును భయంకర రౌరవమందు సర్వదా ।

37

గీ॥ జగతి నెవ్వడు తన మన ♦ స్వామిజయచూచి
భక్తిరూపాంకుశంబున ♦ నశింపజేసి
కొనగడజాలునో యీతఁ డీ ♦ సునామమునా
బొంపరిహితుఁడై ముక్తిని ♦ బడియగలఁడు ॥ 38

ఆ॥ వె॥ కపిలగోవు, గీత, ♦ గంగ, భక్తి సునిరూప,
విష్ణుభజన మొకటి ♦ పృథ్వి నైగు
నాకలగుచు సకల ♦ నిరులను సుసారి
సాగరమునుండి ♦ సాకుచుండు ॥ 39

ఆ॥ వె॥ భక్త హృదయములను ♦ భగవానుఁ డుండుట
భువిని భక్తులెపుడు ♦ పూజ్యతములు
వారి నిందసేయు ♦ వారలు జాగిణి
పుత్రులై యఘంబు ♦ బొందుచుందు ॥ 40

గీ॥ వసుధ సీత్యరానుగ్రహ ♦ పాత్రులగుట
భక్తజనములఁ బోలెడి ♦ వారు లేరు
వారలకు సములగువారు ♦ వారెకాక
నన్యులెవ్వరు పోల రీ ♦ యవనిలోన 41

గీ॥ “భక్తి”యననేమొ దానిపి ♦ భావమేమొ
భక్తుని గుణంబు లెట్టివో ♦ పల్కియుంటి
నింక నెవ్వని గురువుగ ♦ నెన్నవలయు
నావిధంబును చెల్పెద ♦ నాలకింపు ॥ 42

—♦ సద్గురు లక్షణము ♦—

చ॥ నిరుపమశాస్త్రవేత్త, గురు ♦ నిష్ఠుఁడు, తత్త్వవిచారభావనా
పరుఁడు, జిరిస్పృహండు, జననంద్యుఁడు, వైదికధర్మవేత్తయై
పరఁగడివాని యోగివరు ♦ బ్రహ్మవిదున్నిగమార్థకోవిదు
గురువుగనెంచి సాధకుఁడు ♦ కోరివరించి తరించఁగావలెన్. 43

సీ॥ సాంగ నేద్యులు ♦ శ్రీ సాంగ నేద్యులు
 యుద్ధయోధా మూర్తి ♦ సాంగ నేద్యులు
 శాస్త్రములు చదివె ♦ స్వస్థిని శిలయగుచు
 మిన్నగై సేపువాడె ♦ యుద్ధవాని
 వరాశ్రమాచారి ♦ సంగమధ్యమందు
 గమనింపఁజేయె ♦ గలుగువాని
 బ్రహ్మపితారగా ♦ వ్యాసంగమహాదత్త
 నివృత్తమండలం ♦ నెలయువాని

గీ॥ విజయశ్రేణుద్వగుని ♦ విష్ణునామ
 చింతనాగమ్యునిపానమున ♦ శేయువాని
 నఖిల మాత్మస్వరూపమం ♦ చరియువాని
 గురువు గవరించి యాతని ♦ గొలువనలయు.

44

గీ॥ గురుండ పరమేష్ఠి, విష్ణువు ♦ గురుండ, శివుడు
 గురువరుండ, పరబ్రహ్మంబు ♦ కువలయుమున
 పుడమిని “నగురోరధికం” బాసెడి సుభాషి
 తము నెఱుంగవే! నారద! ♦ ధన్యచరిత!

45

గీ॥ శిష్యకోటుల గరుణార్ద్ర ♦ చిత్తుండగుచు
 జ్ఞానబోధచే నపవర్గ ♦ సాధమానకుఁ
 బంపఁగలవాఁడు శద్గురు ♦ స్వామియగుట
 ముక్తికాముడు గురుదీక్ష ♦ బొందవలయు.

46

— ♦ గురుమహిమ, గురుసేవాధిక్యము —

చ॥ గురుపదసేవజేయక ని ♦ గూఢపరార్థ విమర్శనంబులన్
 సరగున శాస్త్రచింతనమున న్నమకూర్చగ నెంచువాఁడెలన్
 స్వరముల నభ్యసంపకయె ♦ శబ్దలకు వైన గానశాస్త్ర వై
 ఖరి వినుపింపనెంచి వడిగా నరుదెంచిన మూర్ఖుఁబోలెడిన్

47

సీ॥ అభిమానవసవహ్ని • యనురాగతగు సుఖ •

గము భాషి సద్గురు • స్థిమదునిన

అనందభామ నుజ్జ్వలతొలిది

త్రైలింగు సద్గురు • స్థిమదునిన

భవిష్యత్తగిది • ద్విగతము శేభ

హరియగు నాచార్య • నగునిన

పరమార్థభిని తత్త్వ • నాశ్వాసచంద్ర

పానన దేశిని • స్వామి నీన

గీ॥ కామకోధాది శత్రునకట్టు - మునినచి

మోహకారణ భవబంధ • ముక్తినిగని

యాత్మవిజ్ఞాని యగునీ • యననిన

సద్గురుపదేశమే తగు • సాధనము.

43

ఉ॥ వెన్నెలలేనిరాత్రి, పృథివీపతీకల్లనిరాజభాని, యా

పన్నులఁ గావలేని బలవంతునిశౌర్యము, సూర్యకాంతిసం

పన్నముకాని యాదినము, • పావన సద్గురుమంత్రాగ్రీడిచే

మన్నన నందలేని నరు • మన్గడ, ధాత్రిని న్యధిమేకిదా.

49

కం॥ గురుశాసనముల భక్తిని

నెఱవేటుచుశిష్యనరుడు • నిత్యశుభముల

నీరతరశాంతిని గాంచుచు

బరమేశుని దయను పరమ • పదవిని బొందున్.

50

గీ॥ ఎవడు సద్గురు వాక్తిర • స్మృతినొనర్చి

శాసనోల్లంఘనమొనర్చ • సాహసించు

నాదురాత్ముండు మార్యచంద్రాదులుండు

వజ్రకు ఘోరనారకవహ్ని • బారలుచుండు.

51

గీ॥ వేయియేటికి ? నానామూలం ♦ సునుము విత్తు !
గురునిష్ఠుల గంగచల్లీస యీ ♦ పగునభివము
వృథా మాటలతోనర్చు భక్తరాజునిగణము
సార్థకతల బంధనన్నటికి నెన సజము.

52

అ॥ నె॥ గురుడు సంతసింప ♦ సిరులు లభ్యురబగు
సర్వమగల్గిసిని ♦ జయముగలుగు
గురువు కోపగింప ♦ ఘోరశష్టంబులు
సర్వనాశనంబు ♦ సుభవిగమి॥

53

గీ॥ తన యభీష్టజేవతకుఁ గోరిధము కలిగిన
సద్గురుండు రక్షించును ♦ బుగమునందు
గురువు కోపమునకుఁ దాను ♦ గుణయుగు నడచ
గావజాలరు నిరర్థం ♦ గణములైన॥

54

గీ॥ కావున నభీష్టదైవము కన్న ♦ గురుండె
నందనీయుండు పూజ్యుండు ♦ పావనుడని
సామవేదమున స్వర్గి ♦ చాటియుంట
గురుని పాదపద్మంబులఁ ♦ గొల్చుటొప్పు॥

55

వ॥ అని వచియించిన మహేశ్వరునిగాంచి నారదుం డమందానంద
కందభిత హృదయారవిండుండై సదాశివునకుఁ బునఃప్రణామంబు
లాచరించి మహాజేవా ! నీయనుగ్రహమునఁ గృష్ణమంత్రీలాభ
మేకాక, భక్తితత్త్వమును పరమప్రేమయొక్క స్వరూపంబును
ప్రేమభక్తుల యభిన్నభావంబును ప్రేమయందలి యనన్యతయును
తల్లక్షణములును సోదాహరణములుగాఁ దెలిసికొనఁగలిగితిని.
భక్తిసాధనంబును పరాభక్తి గోణభక్తుల భేదంబును సత్సం
గత్య మహిమంబును గురుసేవా మాహాత్మ్యంబును మొదలగు
గూఢవిషయంబులను నీవలనఁ దెలిసికొనఁజాలితిని. సర్వయోగ
ములకును సర్వసాధనములకును సర్వధర్మములకును బ్రధానాచా

ర్యుడవగు నినుఁజోలు సన్నుగుపుచు నేనించుటవలన గృతాదుఁ
డనైతిని. ఇంక నిత్యకర్మానుష్ఠానము భక్త్యాభిష్ట పదార్థ
నిర్ణయము మొదలుగాఁగల నిష్ఠాయములఁగాన్పె యెఱుంగునుపదే
యనవుడు గిరిజాపతి మందనస్మృతినవనుఁడై యుటనియె.

56

—♦ నిత్యకర్మానుష్ఠానాది నియమపరిణామము ♦—

అ॥ వె॥ జాతివిహితములగు ♦ శ్రోతానిసత్కర్మ
విధులఁ జేయవలయు ♦ నిష్క్రిపరూప
కానినాఁడు ముక్తి ♦ కలుగఁకుండు కుగాన
ఘోరనరకవహ్నిఁ ♦ గూలఁగలఁడు.

57

గీ॥ వేగుజామున మేల్కొంచి ♦ విమలమతిని
సద్గురుధ్యానమును దైవ ♦ శలస్మరణముఁ
బూర్తిఁగావించి జలపాత్రమును ధరించి
శౌచకార్యముఁదీర్చఁగఁ ♦ జనఁగవలయు.

58

నీ॥ శాస్త్రోక్తవిధమాన ♦ శౌచకార్యమునర్చి
ముఖ దంత భావనముల నొనర్చి
వేదచోదితముతా ♦ విధుల ననుసరించి
నదికేగి స్నానశంభ్యలను జేసి
ధౌతవస్త్రంబుల ♦ ధరియించి యిలుసేరి
బ్రహ్మయజ్ఞాది శాస్త్రములఁజేసి
శ్రోతాగ్నికార్యము ♦ స్సంపూర్తిఁగావించి
మహానియై జపమాలఁ ♦ బూని యిష్ట

గీ॥ దైవతోపాసనముఁ జేసి ♦ భావమలరి
పంచపూజావిధానము ♦ స్మృతిఁజేసి
పక్షమైనట్టి మధురాన్న ♦ భక్ష్యములను
స్వామికి నివేదన మొనర్చ ♦ వలయునపుడు.

గీ॥ దివ్య పంచ సాలిగ్రాను * తీగ్గులును
శంఖమునబట్టి శిరిమునఁ * బలుకొనుచుఁ
దీర్ఘసానమొందెర్చి యశిధులతోడఁ
దత్తసాదము స్ఫురియింపఁ * దగునుగేస్తు. 60

గీ॥ తనదు వర్ణాశ్రమాచారి * ధర్మములను
వేదశాస్త్ర చోదితముగా * విధుల నెఱిగి
యాచరించుచు విష్ణుసే * వానురక్తిఁ
గల్గియుండనలయు ముక్తి * కాముఁడెపుడు. 61

చ॥ మదమును గామకోధముల * మచ్చరము న్దరిగించువాని ని
న్వదలి ప్రళాంతసత్వగుణ * వర్ణకమైన పదార్థమే భుజిం
పఁదగును లేనిచో మనసు * వానరమై విషయాదివాసన
ల్యదలక చంచలంబగుచు * భగవైమొనర్చును సుస్థిరత్వమున్. 62

గీ॥ కాన సాత్వికాహార భక్షిగామొనర్చి
స్నానపానాది నియమవిజ్ఞానియగుచు
ననవరతము మనోనిగ్రహంబుకలిగి
సంచరింపఁగ వలయును * సాధకుండు. 63

గీ॥ దేహమే యాత్మ యోధుని * తేరు, దాని
నెల్లపుడు నిందియాశ్వంబు * లీడ్చుచుండుఁ
గాన జ్ఞానకర్తేంద్రియ * గణము నెపుడు
లాగియుంచినఁ బెడత్రోవ * నేగకుండు. 64

సీ॥ పథికుఁ డాత్ముండను * వాఁడుదేహంబను
తేరుననుండు, నా * తేరునకును
చక్రము ల్దుష్కర్మ * సత్కర్మ లనునవి,
యశ్వరాజము లింది * యములు, మఱియు
స్వాంతమే యొకపెద్ద * పగమై విలసిల్లు,
బుద్ధి సారథియై * సిద్ధపడును,
ప్రార్థ కర్మానుభవ మను రాజమా
ర్గంబు వైశాల్యము * కలిగియుండు,

గీ॥ నట్టి పథమునఁ జూచెడి • మోక్షముఁ గొని
స్వాంతమను మగ్గము న్లుగి • పట్టెనుచు
బుద్ధిసారథిఁజేడఁ దా • బోధనీయు
నిందియొక్కముల్ క్రినుగతి • నేగుచుండు.

65

క॥ కాన విజయేంద్రియుండై
మానస నిగ్రహముకలిగి • మంత్రజపంబుకొ
బూనిక నొనరింపవలయు
లేనియెడల సిద్ధిలేదు • లేకంబైనన్.

66

వ॥ కావున సద్గురునికడ మంత్రోపదేశంబునుబొంది స్వధర్మానుష్ఠాన
తత్పరుండై జీవేంద్రియుండై చిత్తమన్నిచి నీగించుకొని
మంత్రజపమునలువలయును. బాహ్యభ్యంతరములయందు దట్టి
సంస్కారములేక మంత్రానుష్ఠానమొనర్చి నంచువాని క్రియ
కలాపమంతయుఁ గేవలము నటన యగుట వ్యర్థమనిగ్రహించుము. 67

నీ॥ వైరాగ్యహీనుని • బ్రహ్మవిచారం
జ్ఞానహీనుని విమర్శననిధంబు
పిటికివాని బలంబు • నిధవయాననమును
సదుపయోగములేని • జన్మము శవ
మున కలంకారంబు • పుంశ్చలియొక్కఁ గూ
చారంబు పరమచంఛలునిజపము
పరమేశ్వరుని భజంపని శరీరంబును
భక్తిహీనునిపూజ • వసుధలోన

గీ॥ వైదికాచారహీనుని • వేదపఠన
మఖిలభూతసమత్వభా • వానుభూతి
లేకమెరుగని ధర్మోప • దేశములును
తలఁచిచూడఁగ మిపుల వ్య • ర్థములుకావె.

68

—, నారదుఁడు సదాశివుని స్తుతించుట • —.

క॥ అని యిట్లుపదేశంబు

చ్చిన శంకరుఁగాంచి ముదిత • చేతస్కుండై.

ముని కరయుగ్రము ఫాలం

ఋషి మోషి సుతించి పల్కె... * మోదాశ్శుండై.

69

శా॥ దేవా ! నీ యుపదేశవాక్యరచనా * దివ్యామృతాస్వాదనా

శ్రీవైపుల్యముచేత బావనఁగాంచె న్నాదుచిత్తంబు నే

భావించు స్థనదీయభోగం నెద * న్నాపాటవీభాస్కరా!

భావాతీత ! గుణభిగూడిరహితా! * భద్రంకరా! శంకరా! 70

సీ॥ చూచినాడను నీదు * శుద్ధస్థితికతుల్య

గాత్రము స్కన్నుల * కలవు తీఱ

పొందినాడను మహా * నందంబుగాఁగృష్ట

మంత్రోపదేశము * నమ్రనసుతీర

వినియుంటి నీదగు * విమలోపదేశము

స్వీనులవిందుగా * వేడ్కమీఱ

అందినవాడ బ్ర * హ్మానందభాగ్యంబు

హృదయంబువిపులసంతృప్తి నంద

గీ॥ దివ్యతరమైన భక్త్యుపదేశ మొసఁగి

విమలమా ధర్మతత్త్వము * న్వల్లడించి

నన్ను దరిఁజేర్చినాడ వా * పన్నరక్ష !

విశ్వనాథ ! జగద్గురూ ! * వేదవేద్య !

గీ॥ భయకరంబైన సంసార * వార్ధిదాట

వలయునన్న నీయుపదేశ * వాక్యసరణి

గొప్పసాధనమగుఁగాదె * గురువరేణ్య !

పరమసుఖానందాన ! * ఫాలనయన !

72

కం॥ వచ్చిన పనియయ్యెను నీ

విచ్చిన భవోపదేశ * మంతయుఁదోడై

నిచ్చులునాహృదిఁగాయక

చెచ్చరవర్ణిగాక * శ్రీగౌరీకా !

73

గీ॥ నాదు కోరికతీరెను ♦ నామనంబు

పరమ ప్రేమపూరితమయ్యె ♦ భక్తనరద !

అష్టయిచ్చిన నారాయణాశ్రమమున

కరిగి దర్శించునాడ నీ ♦ నామహాస్మయ.

74

కం॥ ఈరీతిఁబల్కి యాముని

శారీశునివలన నాజ్ఞ ♦ గైకొని చనియె

నారాయణాశ్రమమునకు

సారతరములైన శృంగ ♦ చనితములు నివస.

75

పంచపాద గీతి॥ చాలకాల మూర్ఖాశ్రమ ♦ స్థలి వసి చి

బ్రహ్మమయ్యుండైన హరిచరిశ్రమములన్

నామహాత్మునివలన దా ♦ నాలకించి

ముదితహృదయ్యుండై విధిలోక ♦ మునకుఁజేసి

యమితసంతోష సంభరి ♦ తాస్మిందగుచు.

76

కం॥ గిరిజేశుఁడు బోధించిన

పరమప్రేమను స్వధర్మ ♦ భక్తివిధములన

ధరలో వ్యాప్తమగుటకై

సురముని రచియించె భక్తి ♦ సూక్తిము లగఁగా.

77

అశ్వాసాంతము

మదనవిలసిత వృత్తము

మునిజనవినుతా ! - ఇనకులతిలకా !

దనుజహర ! విభీ - షణుతచరణా !

78

గద్య.

ఇది శ్రీరామచంద్ర పరప్రసాద లబ్ధకవితా భాగధేయ కేతవరపువంశ

పయఃపారావార రాకాసుధాకర శ్రీలక్ష్మీనృసింహ గురుపుత్ర

రామకృష్ణ నామధేయ ప్రణీతంబైన 'భక్తనారదీయ'

మును గద్య పద్యాత్మక కావ్యమునందుఁ

బంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ రామచంద్రాయ నమః.

భక్త నారదీయము

షష్ఠాశ్వాసము

కం॥ శ్రీకళ్యాణగుణాన్విత !
లోకార్చిత ! సకలదైత్య + లోకవిదారా !
కాకుత్స్థనంశభూషణ !
రాకాశశివదన ! రామ ! రాజలలామా !.

1

ప॥ దేవా ! అవధరింపుము.

2

—♦ శౌనకాదులు సౌతిని బ్రశ్నించుట ♦—

గీ॥ అఖలశాస్త్రపురాణోపదేశ వేత్త
యైన సౌతినిగని శౌన ♦ కాదులెల్ల
గోమహానుభావ ! మహాత్మా ! ♦ ప్రేమతోడఁ
దెల్పితివి నారదమునీంద్రి ♦ దివ్యకథను.

3

కం॥ నారాయణాశ్రమంబున
సారాంశములన్ గ్రహించి ♦ సరగునఁ దండ్రిన్
జేరెనని పల్కియుంటివి
సారయశోద్ధామ ! మిథుల ♦ సంలసమయ్యెన్.

4

కం॥ హరిగుణ గానామృతమునఁ
బరవశుడై లోకహితమా ♦ వాంఛించుచు నా
వరముని చేసిన పనులను
కరమనురాగమునఁదెల్పఁ ♦ గదవే మాకున్.

5

చ॥ అనవిని సోతియిటనియె • సోదిరిబుట్టని వారిఁగొనియో
మునివసులార ! లోనిహరిఁము స్మరింపఁగోనియె గొరిమలమ ధా
త్రిని బాసఁగించినట్టి నిమి • నివృత్తిమొగబుగొ గొన్ననైఖిని
వినుడిదె కొంత జెప్పెదను • వీమలఁ గోనియె తిలకి-భాసుధన్. 6

— • పృథ్వీ ద చ రి త్రి • —

గీ॥ అసురనాథుని సుతుఁడు పృ • హ్లోదుఁడెవనిఁ
బరమ భాగవతోత్తమ • పనివినిగది
పేరుగాంచఁగ మూల మీ • నారిదముని
బోధయేకాదె ! యూసిధ • మ్మునువినుండు.

7

సీ॥ సనకాది మునిచతు • ప్తయమొకనాడు నై
కుంతముజ్జేరి ముక్తుండుఁగాంచ
జనుచుండఁ దద్వార • మన నున్న జయవిజ
యులు వారిఁగొని పో • వలగు స్వామి
యాజ్ఞ లేకుండ మే • మన్యుల లోనికిఁ
బంపరా దిదిమాకుం • బ్రభునియాజ్ఞ
యని వచియింప వా • రమిత లోపారు
నయనులై యా భట • ద్వయముగాంచి

ఆ॥ పరమ పురుషుడైన • హరినాశ్రయించియు
బుద్ధిలేదె? మీకు • మూఢులార !
“లోకత్రాచులోడఁ • గూడునా? చెల్లెట”
తాపసు లను మాటఁ • దలఁపవలదె !

8

గీ॥ పదవి యబ్బెనుగా యను • మదముకనుల
కక్క నీగతిని వివేక • హీనులగుచు
బ్రహ్మమానససుతులఁ దా • పనుల నిటుల
నడ్డగించిన ఫలమిదే • యందికొనుండు.

అ॥ వె॥ సత్వగుణము వీడి ♦ సాధుల మానుల

హరిని జేరఁగూడ ♦ దనుచుఁబలుకు

మీర లనురులగుచు ♦ నీచనిజనితంపుఁ

దనుచుఁబలికి వారి ♦ లగిగిగంత,

10

—♦ శాపదగులైన జయవిజయులు శ్రీహరిని శరణజొచ్చుట ♦—

అ॥ వె॥ శాపదగులైన ♦ జయవిజయులుగదు

దుఃఖతాత్ములగుచు ♦ దోయజాత

చరణయుగ్మమునకు ♦ సాగిలఁబడి మౌక్తిక

వ్యాకులముగ దురు ♦ పలికి గెలుల.

11

మ॥ అపరాధంబులు లేవు మానలస నో ♦ యజ్ఞాక్ష! న్యాయంబె యా

కుపితాత్ము ల్సనకాదు లిగతిని మా ♦ కున్యాయమీయంగ నీ

విపదంబోధిని దాఁటు సాధనమహో ♦ విశ్వాత్మ! బోధింపవే

కృపతో శాపవిమోచనంబునకు యు ♦ క్తింబెల్ని కాసాడవే. 12

చ॥ పరమ శుభప్రదంబగు భ ♦ వత్సద సన్నిధి బాసి నిల్వ మా

తరమగునే రమారమణ! ♦ జైత్యులమై మరణంబుఁగంచిన

త్వరముగ నిన్నుజేరెడి విధానముఁబెల్ని యనుగ్రహింపు మో

సరసిజనాభ! లేనియెడ ♦ సైపగజాలము నీవియోగము. 13

క॥ అనుచు మొఱిఁబెట్టుచుండిన

తనభక్తుల జయవిజయుల ♦ దయఁగని యపు డా

వనరుహదళలోచనుఁ డి

ట్లన చింతనుదక్కి నాదు ♦ నానతి వినుడీ.

ఉ॥ తాపసులన్న వాక్యములు ♦ తప్పవు వాని నతిక్రమించి యా

శాపముఁ ద్రిప్పివేయఁగ నశకృత్యము కావున నాలకింపుడీ

నాపలుకొందు మీరసుర ♦ నాయకులై జనియించి చచ్చియే

శ్రీపరిపూర్ణ మోక్షఫల ♦ సిద్ధినిగాంచుడు మూఁడుజన్మలన్. 15

ప॥ మీరింకఁ దొలిభవగుణున దితికిన్వృత్తులను హా గ్యాక్షిహిరిణ్యాకళిపు
లను పేర్లతో గొమగుల్లెడన్బొది, రెండవజన్మలమున రావణ
కుంభకణ్ఠులను నామములతోఁ బుట్టినవృత్తులను మనములై
జనించి తదుపరి జన్మగుణున సమపాలనాంతవక్త్రులై పుట్టి
మద్విరోధులై మనీయంబులగు సరాహ, నాగసేనా, రిఘురామ,
కృష్ణావతారిములతో నాచేతచ్చి యథారూపములు ధరించి
మత్సానిధ్యముం జేగునుగి. అట్లును మీరింక జన్మములులేవని
యూరడించి పలుక.

16

— హిరిణ్యాక్షి హిరిణ్యాకళిపుల నవసము —

గీ॥ వారి వచించినవాక్యంబు + లాలకించి

వారు తమ దివ్యతనువుల + వదలి యనునె

మాత్యయైన యదితికిఁగొంతునూనిలై

కనకలోచనుండు కనక + కళిపుఁ డెసఁగి.

17

ఉ॥ వారలలోఁ గనివ్వుఁ డితి + బాహుబలాభ్యుండు పేమనీకుఁ డా
వీరుండు ధాత్రిఁజాటి తన + వీపునఁజేర్చి రిసాతలంబున
జేరిన నద్దురాత్మకుని + శ్రీరముండు సరాహముగ రియై
పోరి వధించి ధారుణిని + బూర్వపురిటి నొసర్చెనెంతయున్.

18

ఉ॥ భూరియగుండు స్వర్ణకళి + పుండు మహాబలకాలి తమ్ముని
స్నారసలోచనుండు వారి + చంపినవార్తనెఱింగి కోగ్రధియై
మూరములు న్వధింతునని + మానసమందుఁడలంచి పోయె నా
నీరజగర్భుఁగూర్చికడు + నిశ్చలమైన తపంబొనర్పఁగా.

19

గీ॥ రాజ్యభారంబు మంత్రిపఁరమ్మునర్చి

తనదు కులకాంత గర్భిణి + ధర్మశీల

యూ కయాధువు న్నాలించి + యరిగఁ దపము

సేయ నాతడు మందర + శిఖరమునకు.

20

—♦ క.మోధువు నిర్లచుడు చేజిగొని పోవుచుండ నారదుడు
నదిలించుట ♦ ..

ఉ॥ దానవపత్ని గర్భమును ♦ దాల్చుటజింగి మహేంద్రుఁ డా సరో
జాననఁబట్టి గర్భగతుఁ ♦ డే చేలువొందుచునున్న దైత్యరా
ట్నాసునిఁ జంపి నూడనుజ ♦ సుందరఁబంపుదు నంచు నెంచి యా
మానినితోడ నాదవిజ ♦ మార్గమున స్వనుచుండ నొక్కచోన్, 21

చ॥ సురమునియైన నారదుఁడు ♦ చూచి పురంపర కార్యనైఖరిన్
సరగున నాతనిస్థితిని ♦ చల్లగనిట్లనె నోమహేంద్ర ! యీ
పరమపతివ్రతామణిని ♦ బట్టగఁ గారణమేమి ? యీగతిన్
జేజిగొని పోవుచుంటి నటఁ ♦ జేర్చదవో ? తెలియంగఁబల్కుమా, 22

గీ॥ పరమసాధ్యుని నబల నీ ♦ వరుస నశట !
బంధుగణముల కడఁబాటి ♦ పాపమనక
వెంటఁ గొనిపోవుటనగ నీ ♦ వంటివాఁడు
చేయఁదగినట్టి కార్యమే ? ♦ చెప్పుమియ్య ! 23

కం॥ పరమ యశోభరితుండవు
సురలకునధిపతివి పరమ ♦ శూరాగ్రణి వీ
వరయగ్లదిలోకవిభుఁడవు
పురుహూతా ! తగునె ? నీకుఁబొలఁకులఁబట్టన్, 24

చ॥ అనివచియించు వాక్యముల ♦ కాసురనాథుఁడు పల్కెనిట్లు లో
మునివర ! యీశతీమణిని ♦ మోహమున నేజిబట్టలేదు నా
మనము పవిత్ర మైన యొక ♦ మాటవదించెదనాలకింపుడీ
వనితకెసంగు గర్భమును ♦ భగ్నముఁజేయఁడలంచిపట్టితిన్, 25

గీ॥ కనకశివుని భార్య యీ ♦ కమలనయన
దానవేశ్వరు లేజమీ ♦ తరుణిగర్భ
మందు వర్ణిలుచుండుట ♦ యనిమిఘలకు
నతర భయకరమగుట నిజంబుకాదె, 26

గీ॥ కనకకళిపుండ కడు లోక • కంటకుండయి
సాధుపీడాకరుండన • జగతిఁబరగె
నింక వానికుమారకుం • డెంతవాడు
కాంగలండ్లో? యనెడి భీతి • కలఁచె మదిని.

27

గీ॥ సంభవింపఁగనున్న కష్టమున కిపుడె
తగు ప్రతీకారమును జేయఁవగును గాన
వనితగర్భము న్దునుమాడి • సంభువాడ
ననివచింపఁగ శివశివా! • యనుచు మాని.

28

—• నారదుడు దేవేంద్రునకు బుద్ధిఁగఱపి కయ్యాధువును వదిలించుట •
చ॥ హరిహరి ! యెంతిమాట విస • నాయెను నేటికి నీచునోటఁగి దొం
దరపడి దానవేశ్వరుని • ధర్మకళత్రమును నృతీమణిన్
జెఱుగొని యామెగర్భమును • ఛేద మొనర్చి దలంచునట్టి దు
శ్చితుండవైతివే! యపయశంబునకు న్లలయొగ్గినాడవే?

29

మ॥ వరచారిత్రిండవై సురేశ్వరుండవై • ప్రఖ్యాతకార్యుండవై
పరిపాలించుచు లోకజాలముల నా • పన్నాశ్మలన్దాచు నీ
చరితంబందుఁగళంకమేర్పడదె? యీ • చానవృహాసాధ్వనికా
పరిభావంబు నొనర్పనెంచితివాళో • పాపంబటంచెంచకే.

30

గీ॥ భువనరక్షణ సల్పుటో • సవనమందు
హవ్యమును గొననేగుటో • యసురవరులఁ
బొఱచోలుటయో కాక • వనితఁబట్టు
పాపమున్జేయ నీవంటివాడుతగునె!

31

నీ॥ శాత్రవంక్తిని • సాధింపఁ దగినట్టి
కోపమీశత్వై నఁ • జూపఁదగునె?
సన్మార్గమును ధరఁ • జాటువాడవునీవు
కాంతాజనంబుపై • కనలనగునె?

దుర్మాగుల సడిగము ♦ నోన్బలుండవు నీదు
 బలమునీకాంక్షపై ♦ బంపదగునె ?
 దర్పంబునో జనులొకములనేలు
 సామర్థ్యమింతిపై ♦ చాటదగునె ?

గీ॥ ఈతగుణి సుస్వగావ యహీసధర్మ
 నిరత పరమపత్నివత ♦ స్తగుణవనలి
 కతినబుద్ధిని జెఱుబట్టఁగఁడలఁచుట
 పరమపాతకమాఁ గాదె ♦ స్వర్గనాథ ! 32

గీ॥ గర్భహార్యనానర్చుటకన్న జగతి
 వేరుపాతకమున్నదే ? ♦ వీరుల కిది
 కడు కళంకహేళువుకాదె ♦ జడునివోలే
 ఇట్టి మతిలేని పనిజేసి ♦ తేల ? చెవుమ. 33

గీ॥ తపము సలుపఁగఁ జనినయా ♦ దనుజవిభుఁడు
 బ్రహ్మవలన నభీప్సిత ♦ వరములంది
 వచ్చి యీవార్త వినిన నా ♦ వైరివలనఁ
 గలుగనున్న విపత్తును ♦ దలఁచినావె ? 34

గీ॥ పాకశాసన ! వినుమి యీ ♦ పడఁతిచూలు
 నీకభేద్యంబు కావున ♦ నెమ్మదిఁగల
 పాపనంకల్పము నిపుడె ♦ పాఱదొలీ
 సాగుమింక సత్వరముగ ♦ స్వర్గమునకు. 35

కం॥ పురుహూత ! నిన్నుమించిన
 యరితో బలవద్విరోధ ♦ మార్జించితివీ
 వెఱుఁగు మిఁకనైన నీకిది
 “కొరవినిగొని తలను గోకు ♦ కొనుటయటంచున్.” 36

కం॥ ఈ లలన గిగ్గమునఁ గల

బొలుండు పావనుండు పరిమం + భక్తుండు నినుగా

శీలుండు హరిపనసేవా

లోలుండు ధార్మికుండు వినుతి + లోకుండు వింతే.

37

చ॥ విను మొకమాటఁ దెల్పెదను + నీనులవిందుగ నీ ముమానుడే

దనుజకులేశుడైన తన + తండ్రికి మారకుడై జనించు నీ

తని హరినామ చింతనమె + తప్పక మిత్తి నొసంగుఁ గాన నీ

వనితనువీడి పొమ్మిడఁ సె + భంబు లభించుత నీకు సర్విదా 38

— + నారిదుండు కయాధువుకు భక్తిజ్ఞానములు నోధించుట + —

కం॥ మునియాడిన హితవాక్యము

లను విని దేవేందుఁ డవుడు + లావణ్యనతీ

మణియగు దాననపత్నిని

మునిసన్నిధి డించి స్వర్గమున కేగె నొగిన్.

39

ఉ॥ నారదమాని యా దనుజ + నాథకుటుంబినియా కయాధువున

సారసపత్నిలోచనను + సాంతస్వనవాక్యముల న్వచించుచు

స్థారవమొప్పుగా గమన + కష్టములబాప నిజాశ్రమంబున

తేరిచి దివ్యబోధల వచింపఁగ నామె ప్రశాంతచిత్తయై. 40

గీ॥ శాంతియుతమైన తాపసాశ్రమమునందు

రాక్షసేశ్వరపత్ని విశ్రాంతిఁగొనుచు

సంభవించిన చిత్త విచారమెల్ల

మరచి కొన్నాళ్ళు కడపె నా + మందగమన.

41

చ॥ అనుదిన మాకయాధువున + కామునినాథుండు పావనుండు పా

వనమగు జ్ఞానవైఖరిని + బంకజలోచనుభక్తి మార్గమున

మనమున కెక్కునట్లు శ్రవణాస్మరణాది విధంబులం బ్రహ్మ

ధన మొనరించుచుండ హరితత్త్వము తేటపడంగ నామెకున్. 42

ప॥ మనస్సునకు జూరకల్లుట కొరకనెమున నుమోగో నిట్లనియె, 43

గీ॥ శ్రద్ధతో నినుమెమ్మె సంతసాగమనడి
వృక్షమున గలమఘలములు • నెలయుచుండు
నవియె సుఖదుఃఖములు దానినాశ్రయించు
వార లా గలమఘలములు • బడియుచుండు, 44

గీ॥ అరయ దేహమ్మునకెగాని • యూఫలాను
భవము జీవాత్మునకు నసంతభవము దేహ
భిన్నమె యుత్పత్తి త్వలలు • వెలయుచుంట
తనువిశారంబు లెన్నఁ జాత్మకును లేవు, 45

గీ॥ నిశ్చయఁ డక్షయఁ డాశ్చుండు • నిగ్ధలుండు
స్వపకాశుండు, దేహ ము • శాశ్వతంబు
మాంస మూత్ర మలాదిసమన్వితంబు
శాన ధీమంతు లాత్మవిజ్ఞానులగుచు, 46

గీ॥ స్వీయ పరకీయ భేదంబు • విడిచి సర్వ
మీశ్వరాత్మక మని మది నెంచుచుండ
అతివ ! వేయేల ? తత్త్వజ్ఞులైనవారు
వదలుచుందురు తమ తనుభాంతి నిలను, 47

గీ॥ భువిని నిర్వంద్వభావంబు • బొందినయెడ
జయ పరాజయ సుఖ దుఃఖ • జనితమైన
చింతకలుగదు. వారల • చిత్తమెప్పుడు
పరమశాంతికి నిలయుమై • పఱిగుచుండు, 48

ప॥ తనుభారులకు దేహతాదాత్మ్యమున్నంతవఱకు జయ పరాజయ
శ్చిత్తోష్ణ సుఖదుఃఖాది భావములన్నియు ననుభూతము లగు
చుండును. ఏనాడు “దేహి నేను దేహభిన్నుడనగు ప్రత్య
గాత్మ్య”నను నిశ్చయముకలిగి యాత్మానుభవజ్ఞున సంపన్నుడ

డగునో యాశ్చర్యమునఁ జేసనుడివిని న్వంద్యమూలముండి ముక్తుఁ
డగును. కాన నీవు నట్టి జ్ఞానము నలనరచుకొనినచో చిత్తము
వ్యాకులమౌవ్యప్తు శౌగతినిలయమగును. ప్రాణికోటి లనుభ
వించు సుఖదుఃఖాద్యసాధవము లన్నియుఁ బ్రాపంచక సంబంధ
వాసనావిశేష జన్మాజ్ఞానయుక్త మనోవేదనాన్వితము లనియే
తలంచి వీనికి దూరముగ సుగడవలయును. సచ్చిదానందమూర్తి
యైన నిరుసాధక పరబ్రహ్మయే ప్రత్యేకాత్మయై మాయావికా
రియైన దేహధారణమువలన జీవనామమునుధరించి నమస్తగుణము
లను దనయం దారోపించుకొని వ్యవహరించుచున్నాడు.
అంతియేకాని జీవేశ్వరుల కంతమాత్రిము భేదములేదు. అట్టి
జీవబ్రహ్మకౌమ్యసంధానమే నిర్వికల్పానందమునకు మూలము.

కావునఁ గుమారీ ! బ్రహ్మానంద భోధకమైన యీ దివ్యోప
దేశమును నీహృదయమున ధారణమొనర్చు దలంతు వేని తోలుత
లక్ష్యసిద్ధికావలయును. అయ్యది పరాభక్తి సాధనమునఁగాని
లభ్యముకాదు. జ్ఞానియై కృతార్థుఁడు కానిలఁచినవాఁడు నిశ్చల
భక్తి నే యుపాసించవలయును. అందువలన నీవును భక్త్యుపాస
నమొనరింపుము. అయ్యది సగుణ నిర్గుణము లని రెండు విధ
ములు. పరబ్రహ్మమూర్తియొక్క సగుణ స్వరూపమైన శ్రీహరి
యొక్క కల్యాణగుణ దివ్యలీలామయ రూపమును హృదయ
మందసుసంధానమొనర్చి నిష్కామవృత్తితో శ్రీవణ కీర్తనాది
సాధనములతో సేవించుచుండిన నమ్మహాత్ముని యనుగ్రహము
లభించును. దానివలన లక్ష్యసిద్ధియు నద్వైతజ్ఞానమును గలుగును.
'ఈశ్వరానుగ్రహమునఁగాని యద్వైతసిద్ధికలుగ'దనునారోహిణి
దెలిసికొనుము. నేటినుండియు జనార్దన చరణయుగళ సరసీ
గుహ మరందపాన పరవశమై నిత్యానంద సుఖానుభవము
నందుము. మోక్షసాధనము నెక్కుటకుఁ బ్రథమసోపానము కర్మ,
ద్వితీయ మీశ్వరీయ విజ్ఞానము, తృతీయ మనన్యభక్తి, సాధ్య

సాధనస్వరూపిణి యగు నానగాభక్తియే నిత్యము క్తి ఫలదాయని
యగుట నాపారిభక్తి నుపాసించుచుఁ బరమాత్మతత్వజ్ఞానము
నార్జించి కృతాంగురాల నగుము. నా యుపదేశము ననుసరించితి
వేని నీవు తప్పక నీవన్ముక్తిని జేరఁగలవు.

అని గూడేనమునింగడుఁడు | పఠిదిన మామెకుఁ గరుణార్ద్ర
హృదయుఁడై

49

శా॥ ఆ దైత్యేశుని కాంతి కావిధిని భక్త్యాత్ముండు మానీందుఁడై
మోదం బొప్పఁగి భోధనీయునడ నాభోధాంత సారంబు నా
స్వాదింబునొడిగె న్నితీవిమల గీర్భస్తుండు పుత్రోత్తముం
డై దివ్యస్థితి స్వాత్మసంచి ముని బ్రహ్మానందము నొందుచున్. 50

శా॥ ఓరా! యెంతవిచిత్రసంఘటన మాహా!! యెంతయాశ్చర్య!!! మీ
నారీగర్భములోఁ జెలంగు నుతుండెన్నన్నిష్ఠునదృక్తిలోఁ
బారంబంటెడి లక్షణంబులిపుడేభాసిల్లె మేలాయె వ
హ్వారే! కాగల కార్యమిగతి ఫలింపన్లోకకల్యాణమా. 51

గీ॥ విశదమాయె నీగర్భస్థ + శిశువె బగతిఁ
బరమపురుషుడౌ హరికి సద్భక్తుడగుచు
జనకునకు ముక్తిసీయంగఁ + జాలుననుట
దైవసంకల్ప మతివిచిత్రంబుగాదె. 52

గీ॥ అనుచుడలపోసి నారదుఁ + డహరహంబు
పరమపదసాధనంబగు + భక్తితత్త్వ
మార్గమంతయు ధర్మసమ్మతముగాఁగ
బోధనముసల్పుచుండె నా + ముదిత కలఁడు 53

కం॥ స్మరణము, కీర్తన, శ్రవణము,
చరణములకు నేవ, పూజ, + సఖ్యము, దాస్యం,
బరయఁగ నాత్మనివేదన,
పారివందన, మనెడి సాధనాదులు దెలిపెన్. 54

గీ॥ కొంతకాలంబు జరిగిన యంతి నూని

కనకకళిపుడు బ్రహ్మచేఁ ఁ గాంగ్నేతముల

నంది తనపురిఁజేరుట ఁ నాశ్రమసేసి

పయనమయ్యెను దనుశేత ఁ పన్నిహోఁ.

55

గీ॥ దానవేంద్రుని పురిఁజేరి ఁ మాని సతిని

పతిసమీపమునకుఁ జేర్చి ఁ గతవిధమున

సంగ్రహంబుగఁ దెల్పియూఁసాసాగ్న

హరినిబాడుచుఁ దనత్రోవ ఁ నరిగె నతఁడు.

56

— ఁ హిరణ్యకళిపుడు స్వర్గముపై దండెత్తిట —

కం॥ తనసతిని శిచీకుడు చేజిఁ

గొనిపోయిన వార్తనాచి ఁ కోపాత్ముండై

తన సైన్యమునుగొని చని

యనిమిషలోకమును జట్టి ఁ యసఁజేసె నొగిం.

57

గీ॥ సాగదోలెను నిర్జర ఁ సైన్యములను

పట్టిబంధించె నచ్చర ఁ పడఁతుకలను

బలిమిని గ్రహించె త్రైలోక్య ఁ నైభవమును

బ్రహ్మ యొసఁగిన వరముల ఁ బలమువలన.

58

ప॥ అనంతరము దిక్పాలకులను బంధించి సురలోకసామ్రాజ్యము

నాక్రమించినవాఁడై తనసోదరునిఁ జంపిన హరినినధింప సంక

ల్పించి దానవవీరులం బిలిచి యిట్లనియె.

సీ॥ యజ్ఞశాలలకేగి ఁ యవనీసురులు చేయు

జన్నంబులకుఁ గీడు ఁ శలుపవలయు

మాంసఖండంబుల ఁ మద్యఘటంబుల

శాలలలో విరఁ ఁ జల్లవలయు

స్వర్లోకిమునఁ గలఁ ♦ సకల దేవతలను

నెఱిల మొందుటకుఁగా ♦ వేడలవలయు

కంటఁబడిన సురాఁగాఁంబులను రూపు

మోపి సత్వైరముగి ♦ మరలవలయు

గీ॥ దేవతానిప్పు యున్నట్టి ♦ గుక్కులంగను

సవనములఁ దపములఁ జేయు ♦ సలములందు

హరి వసించును గాన మీ ♦ రచట కేగి

వాని నాశన మొనగింప ♦ వలయు నిపుడె.

59

క॥ హరి నెయ్యెడ నులియింతురొ

హరి నెయ్యెడఁ గొలుచుచుండొ ♦ యూయాస్థలముల్

వెరవుగ మెలకువ కలిగియె

యరయుచు బాధింపవలయు ♦ నతిరభసమునకొ.

60

గీ॥ అనుచుఁ దన్నసైనికులకెల్ల ♦ నాజ్ఞనోసగి

నిజపురంబున నెలతెత్తో ♦ నిఖిలవైభ

వములఁ దేలియాడుచునుండఁ ♦ బడఁతికపుడు

సన్నిహితమయ్యెఁ బ్రసవించు ♦ సమయ మంతె

61

చ॥ కోమరునిఁగాంచె నా కుసుమ ♦ కోమలి మారసమానసుండగున్

విమలుని శాంతిమూర్తిని విశేషకసమన్వితు దాంతు సర్వభూ

తముల సమానబుద్ధి నెడఁ ♦ చాలుచువాని గుణాలవాలు శ్రీ

రమణపదాబ్జగాన మను ♦ రక్తిని సల్పఁగలట్టిపుత్తునిన్.

62

గీ॥ తనను గనవచ్చువారి కంధరకు సంతి

సమ్ము నీజాలియుండుట ♦ జనకుఁ డపుడు

తనయు నామంబు ప్రహ్లాదుఁడని లిఖించె

బందుగులు కడు సంతోష ♦ మందుచుండ

63

గీ॥ తల్లి గర్భమునందున్ను + తిరుణమందు
బ్రహ్మనందనుడైన నాఁగినునివలన
భక్తి తత్త్వోపదేశము + స్పృహయుగితన
శైశవంబొది విష్ణు సంకల్పరణమబ్బె.

64

ప॥ అవ్యధంబునఁ బ్రహ్లాదుండు శైశవముదాఁగి క్షమక్షమముగ నెన్నిది
వత్సముల ప్రియమువాఁడై.

65

ఉ॥ పాడడివేళ న్నీహితుల + నాశ్యములన్నియుచుండు వేళిఁ దా
నాడుచునున్న బంధువుల + నందరిని న్నని షల్కు...వేళల
స్థూడు భుజించుకాలమునఁ + గూడ రమేశ్వరి దివ్యనామము
బాడునుగాని కాలమును + వ్యర్థముఁ జేయఁడదెట్టి పుణ్యమో. 66

గీ॥ సారసాక్షునకును గర్భశక్తువైన
కనకకళిపుండు తనసుతుఁ + డనుదినంబు
నలుపు హరిభక్తిఁ దిలకించి + కులవిరుద్ధ
మగుటచే సహింపఁగ లేక + ననియె నిటుల.

67

— హరిభక్తకళిపుండు హరిభక్తుడగు ప్రహ్లాదుని దండించుట —

మ॥ తనయా! నావచియించుమాటవినుమా! + దైత్యావ్వయారాతియా
పనజాక్షు న్దలపోయ నెంచకుము నీభావంబున న్బుత్త్ర! నీ
పినతండ్రివ్యధియించె వానికొఱ కఁ న్నేషించుచున్నాడ నా
యనుజ న్దంపిన వైరమార్పుకొన నోయన్నా! హరి స్వీచుమా. 68

ప॥ అనియుట్లు పెక్కు లెఱంగులఁ దనయునకు బోధించిన న
బ్బాలుండు తాను గర్భస్థుడై యున్న కాలముననే నారదప్రబోధి
తుండైన కారణమున జనకున కెదురాడి హరిభక్తానంబొనర్చు
చుండ దైత్యవిభుండు సహింపఁజాలక సుతుని బెక్కుగతుల
శిక్షించియు బాధించియుఁ బ్రాణాంతకములగు దండనములకుఁ
బాల్పడఁజేసియును వానిచిత్తమును మతల్పఁజాలక సభామధ్య
మునకుఁ బ్రహ్లాదునిలిపించి యిట్లుప్రశ్నించెను.

69

కం॥ హరిహరియని యుగచక్ర నా

హరియొచ్చటనుండ. ? బూడితగుండెడలా ?

హరియంటి వానిబాడల

నెఱిగింపుము పోయినాని • నిపుడె విధింతున్.

70

మ॥ అనుచు స్ఫుల్కన తగడ్డిమూటవిని ప్రోహ్లాదుండ నొనముగ్గెడ

జనకా ! శ్రీహరి సర్వవిస్తుగతుడై • సర్వాత్మభావంబునన్

గనవచ్చునో భవి నెల్లచోటలను నిఁక్కంటిది నీవెందుఁ గో

రిన నందే విలసిల్లుచుండువారి తండ్రి ! కాంచఁగాఁబోకో ?

71

గీ॥ అనివచించిన సుశునివాఁకృములను విని

కౌర ! యీసభాస్తంభ మధ్యమున నిపుడె

హరినిఁ జూపుమా యన్నఁ బ్రోహ్లాదుండెల

సంతయింతువు ! శౌరియొచ్చటనె కలఁడు.

72

ప॥ సర్వాంతర్యామియైన శ్రీహరి యీసభాస్తంభ మధ్యమున

నేలకానరాకుండును! చూచుకొక్కిలజేసి చూడుమా! యను తన

యుని పల్కునువిని దానవేంద్రుండు పండ్లుపటపటకొఱుకుచుఁ జేత

గదాదండమునుధరించి నేలకురికి,

మ॥ గద కేలన్గొని దానవేశ్వరుండు హుంకారంబుల న్నల్పుచు

“మద మాతంగము పద్మనాభమును ద్రెంపంజాపురీతి”ననభా

సదు లాశ్చర్యమునందిచూడఁగ సభాస్తంభంబును నొడ్డఁగా

సదయుండోహరి భక్తవాక్యపరిరంజితక్షణ్డై యత్తరిన్.

74

—• హరి నృసింహరూపమున హిరణ్యకశిపుని వధించుట •—

చ॥ నరహరియై భయంకర నిఁనాదము నింగినిముట్ట లొకభీ

కరముగ దానవేషుని నఖంబులఁజేరి తడియరక్త మ

త్తరి సభనున్న దానవులు • దద్దరిల న్నెదచల్లి ప్రేవు లం

ధరు కనఁ దాల్చెకంతమున • దాసజనావసుడై జగంబునన్,

75

గీ॥ కనకశివుని నృహరి యీశగతి వధించి
భక్తుడై సప్రహోనుని • వాంఛినిముని
నొసంగి తాఁ దిరోహితుడయ్యె • “స్వస్తి”నాని
దాసులకు నసాధ్యమగు స్థితిగలుగు నీలదే?”

76

గీ॥ అరయఁ బ్రహ్లాదుండఁగిల శ్రీహరిపదార్థ
గానరతుండయి హరిభక్త • గణమునందు
నగగణ్యుండగుటకు మహాశక్తుండన
నారదునిహాథయె కానిగణముకాదె.

77

గీ॥ బ్రహ్మనందనుండన నానిదునివలన
భక్తవద్యులై జాశ్వతి • ముక్తిగన్న
వారిలో ధ్రువుండను రాట్కుఁమాగుఁడొక్కఁడు
వినుండి వచియింతు నాతని • ఘనచరితము.

78

—• ధ్రువోపాఖ్యానము •—

సీ॥ ధరణీశుఁ డొక్కఁడు, త్రానసానుండు భ
రాత్ముండు విమలుండు • మాన్యతముండు
వానికి నిర్వరు • భార్యలుకలరు సు
నీతియు సురుచి నా • నెగడువారు
వారిలోన సునీతి • పట్టమహిషి సాధ్వీ
పతిపదార్పనరత • వరచరిత్ర
ఆ పుణ్యవతి కొక్కఁడొత్తిజుండు ధ్రువుండ
నెడువాఁడు నద్గణా • నివృత్తుండు హితుండు

ఆ॥ వె॥ సుందరాంగియైన • సురుచికొక్కతమాజాఁ
డుత్తముఁడను పేర • నొప్పుచుండు
ముల నా కీతీశుఁ • డిర్వరు భార్యలు
పుత్రయుగమువలయ • భూమినేలు.

79

గీ॥ పరమలావణ్యునిని చిన్న • భాగ్యునిగుచి
 పై సతితెయ్యి ముహూ విత్త భాగినలని
 పట్టమసూషి సునీశిని • వడలి పుట్టి
 సహితముగ సంసృతినుండి • సాగిసెంపి.

80

గీ॥ పట్టణంబున కావల • భవన మొకటి
 చారసుకొల్లకె కట్టించి • వారిసందు
 నిలిపి “ప్రీతూప లావణ్య • జలధ మునిని
 వెలికి వచ్చిననారి • పృథ్విగలరే”.

81

కం॥ తనపతి బహిష్కరింపఁగఁ

దనయుని వదనారవింద • దర్శనమున నా

జనని విచారమును మరచి

దినముల విడలించుచుండ • దీనాననయై.

82

ప॥ ధ్రువకుమారుండు తల్లిచే బెనుపఁబడి దళవత్సరపాయుండై
 జననివలన జనకుని వృత్తాంతమును దెలిసికొని తదవలోకన
 కుతూహలుండై.

83

—• ధ్రువుండు తండ్రినిజూడఁ గొల్వనకువచ్చుట •—

చ॥ జనకుని గాంచఁగోరి రథసంబునఁ గొల్వనకేగి యుత్తము

స్థన యొడిలోనఁ జేర్చుకొని • తద్దయు ముద్దిడుచున్న తండ్రిని

స్థని దరిఁజేరి యంకమునఁ • గాలిడ మాటలతల్లి యత్తలం

బున కరుదెంచి యాధువుని • ముందుకుఁ ద్రోసి వచించె నీగతిన్

ఉ॥ అందని మానుపండ్ల కిటు • లఱ్ఱును సాచఁ దలంచెదేలీ” యో

మందమతీ ! సునీతికిఁ గుఁమారుడ వాటయె కారణంబుగా

నందుకొనంగలేవు జనకాంకము కానఁ దపంబొనర్చి నీ

నందుము మత్తుతత్వమును • యత్నము సిద్ధియగున్ కుమారకా.

గీ॥ శ్రీఘమేపోయి వనిఁగేరి • శ్రీరమేపం
దలచి తపమునుజేసి మృద్ధర్భమందా
జననమందినఁ దండ్రుడియొక్కభాగ్య
మబ్బునన విని ధ్రువుఁడతి • వ్యాసులుఁడను. 86

క॥ జనకుని యాదాసీన్యం
బును మాటతల్లి కౌర్యమునుగనిధ్రువుఁ డా
త్మను గడుదురపిల్లుచుఁ దన
జనని సునీతి నివసించు • సడనముఁజేరెన. 87

గీ॥ సవతితల్లి మూలంబున • సంభవమగు
పరిభవము చిత్తమునుగాల్చు • బరమశోభ
భరము పైపంగలేక యాభాలకుండు
జనని యొడిఁజేరి విలపింప • సాగ నవును. 88

క॥ విలపించు తనూజునిఁ గర
ములఁ గొఁగిటఁజేర్చి శిరము • మూర్ఖుని తనయూ!
కలతం జెందఁగ నేటికే ?
పలుకుము కారణమటన్న • బాలకుఁ డనియెన్. 89

చ॥ జనకుని కొల్వుకూటమున • సంభవమైన పరాభవంబును
జ్ఞననికేదెల్ప నాసుతు విచారముతోఁ దనిఁజేర్చి పల్కె నో
తనయ! నిజంబు సీసవతితల్లి వచించినమాట “మందభా
గ్యున కెలులబ్బుఁ దండ్రొడియొడి” • యూటఁజెందుమింకన్లమూరకా
సవతితల్లి చేబరాభవింపఁబడి విలపించుధ్రువునిఁ దల్లి యూరడించుట •

గీ॥ పరమనిర్భాగ్యునగు నాదుఁపట్టిపై న
కారణంబునఁ దండియొకమునఁజేరు
భాగ్యమును గోలుపోతివి • “వసుధను దుర
దృష్టవంతులు గాచువాఁరెవరు? తండి!”

నీ॥ రార నాగుళుమార ! • రారా ! యనుచుబిల్చి
కొంగిటంగిదియించు • గారవంబు
వాణ్నిల్చుమున హేమసాత్రలోఁ దనప్రక్కఁ
గుడువంగఁజేసెను • గొప్పతనము
రార ! తండ్రియని • రత్నాభరణములఁ
జేతులార ధరింప • జేయు ముద్దు
నిండ్లోగింబున • నిన్నొడిలోఁ జేర్చి
చాలంగఁజేమించు • లాలనంబు

గీ॥ తండ్రివలనఁ దీరకపోయె • దనయ ! నీకు
భవవమోహినియైన నీసతతల్లి
యందుఁగల ప్రేమ, నాపట్లనతిశయిల్లు
కోపమే నీదు దురవస్థకును కలంబు,

92

చ॥ వలపులభార్యయా నురుచి • పక్షముఁబూని నుతుండవైన ని
న్దలపక పల్కరింపక సదస్యులుచూడఁ బరాభవించెగా !
పలికెద నొక్కయుక్తినిదె • భావమునన్దలపోసి యాగతిన్
సలిపిన నీదువాంఛితము • సత్వరమే సమకూరుఁ బుత్త్రుకా!,

93

గీ॥ పతిపరిత్యక్తనైన నాపట్టి వగుచు
జనన మందుటవలన నీజనకునతి
కమ్మునుండి బహిష్కరణమ్మునంది
నాడ వోపుత్త్రరత్నమా ! • నేడు నీవు,

94

గీ॥ కాన జనకు నాశ్లేష సౌఖ్యంబు నీవు
కోరియున్న నే నాడు నూక్తుల గ్రహించి
యటుల నొనరించితేని నీయభిమతంబు
సఫలమగుఁ గాన నాకీతి • సలుపుమయ్య!

95

శా॥ ఏకాంతశలనాస్సినై సిహిడన్తై * ముందీవనిశ్శ్యామునిన్
 శ్రీకాంతాహృదయభినాథు నెవలోఁ * జుగిలించుచున్ భక్తనా
 లోకారాధ్యునిగొల్తువేని కమలాఁగోలుండు సుశ్రీవుండై
 నీకాంక్ష ల్నెఱవేర్చునె చెఱుఁగునూ * నీచిత్తమిది దాత్మజా! 96

గీ॥ ఇదియె తగుమార్గ మిల నీయభిప్రీతింబు
 తీరుటకుఁ గానఁ బుత్తి! యాశీర్వాదమే
 కరుణఁ బడయయిత్తింప సత్త్వరము తపము
 నేయఁబొమ్ము మాధవుఁడు రక్షించు సన్ను. 97

చ॥ జననివచించు సూక్తుల విచారణఁజేయుచు నట్లాపర్చిగా
 మనమున నెంచి యాధునికుఁమూగుఁడు తెల్లకీ మొక్కి--యూమె దీ
 వనల గడించి కానకుఁ దపంబొనరింపఁబ్రయోగముయ్యె నా
 యనఁఁడు బాలకుండు మది * నాత్మపరాధనము స్థలంచుచున్.

చ॥ చనిచని కాంచె నాధునివుండు * సాల రసాల కపితి దేవకాం
 చన పించు నుండ నంశ పట * చందన భూమిపా సంయుతెంబు, భీ
 ము మృగరావసంకులము, * సారసప్రాణ సహాయులెంబు, పా
 వన మునివాటికా గణ విభాసిల్చెమైన వనాంబరస్థలిన్. 99

కం॥ ఒక్కఁడ డదరక బెదరక
 యొక్కఁడు పయనములఁగడచి * మృగసంకులమై
 మిక్కిలి భయమును గొల్పెడి
 యక్కానంజేరి నిశ్చితాత్ముండగుచున్. 100

—: తపముఁజేయ వసమునఁజేరిన ధునినకు నారదుండు కర్తవ్యము
 నుపదేశించుట :—

గీ॥ అచటఁగల దీర్ఘకౌళా సమావృతమగు
 పట తరుచ్ఛాయఁ గూర్చుండి * భక్తవరదుఁ
 డైన హరిఁగూర్చి తపముఁ జేయఁగ దలంచు
 చుండ నేతెంచె నాయెడ * కొక్కమాని. 101

చ॥ మునినరుఁగాంచి బాలకుఁడు • మాదముతోడ స్వయమస్తకం
బును బదయుగ్మమం దునిచి • మొక్క కరంబులు మోడ్చి యిట్లు ప
ల్కెను దమరెవ్వరీగతి నొకించునుడ న్ననుగావనెంచి నా
మనమునఁగల్గు చింతలను • మాన్వగవచ్చిన దేవరాజువా! 102

గీ॥ అనుచుఁ దన్నుఁ బ్రశ్నించు నాఁయర్భకుఁగని
మందహాసం బొనర్చుచు • మోని యనియె
రాజనందన ! నేను నాఁరదుఁడను సుకు
మారబాలుఁడ వీచని • జేరి నేల! 103

చ॥ కడుఁ బసిచాడ వీవిటులఁ • గాననభూమికెజేరి నేల ! యో
బుదులే! పథంబు దుర్గమము • మోమున వన్నె లొఱంగె, బాదము
ల్లడఁబడుచుండె నీవిటులఁ • దల్లినిఁ దినివీడి యొటి నీ
యదవిని జేరినాడవిది • యద్భుతమొగద బాలకోత్తమా !. 104

గీ॥ నీదు ముఖవైఖరిని గమనించి చూడ
నొక పుడమితేని పట్టినై • యుందువనడి
తలఁపుగలిగెను నీదు వృత్తాంతమ్మె
నాకు దాచక నెఱిగింపుమా ! కుమార !. 105

చ॥ అని ప్రశ్నించు నారదునకు ధ్రువుండు పునఃపునఃప్రణామంబు
లాచరించి భక్తిపూర్వకముగ నిట్లనె.

గీ॥ భాగుశీర్ష్యుఁడైన యుత్తానపాదు
తనయుఁడను ధ్రువుఁడనుపేరఁ • దనరువాడ
సవతితల్లి మూలకముగ • సంభవమగు
పరిభవమె కారణంబు నాపయనమునకు, 107

క॥ జనకుఁడు నిండోలగమునఁ
దనయుని ననుఁ బరిభవింపఁ • దల్లియె న నీ
వనిలో హరిఁగూర్చితపం
బును శల్ప ననుజ్ఞనొనఁగె • మునికులనాథా !. 108

గీ॥ రాజపుత్రుడ నగుచుఁ బరాభవమున
కవనిఁ బ్రతిసేయకుంట దుఃఖ్యశ్రేయ ముజ్జేయు
క్షత్రియకులంబునకుఁ గళంకంబు కాదె ?
సూర్యనంశ గౌగన్దమైనఁ జూడవలదె ? 109

న॥ అనిపల్కుచుఁ గండికొలుపుకూటమున జగిసిన యావద్వృత్తాం
తమును దల్లియుసంగిన యాదేశమును వివరింప నారదుడు
బాలకుని హృదయస్థైర్యంబునకును జత్తవృత్తిని త్రోచితమైన
పట్టుదలకును మదిలో సంతసించి, యిట్లనియె. 110

ఉ॥ బాలుడప్తని నిపిటులఁ జట్టుపలన్వహియింపఁ బాడియే ?
చాలవు నీవు కానలఁ బ్రశంసితపోనియతి న్వహింపఁగాఁ
జాలు పురంబుఁజేరుము విచారముఁదక్కి- న్నఘాప్రియాస నీ
లీల భరింపనేల? మరఁలింపుము పూని-ని రాజపుత్ర కా !, 111

గీ॥ బాలకుండి వీ కైశవఁ ప్రియమందు
నాటపాటల విహరించునట్టి నీకుఁ
దగునె ? యవమానజనిత చింతాభరంబు
కన విచిత్రముకాదె ? జగనాంబుత్రి !, 112

గీ॥ తల్లిదండ్రులువల్కు శోభవచనముల
కిటుల నిలువీడి ప్రతిసేయఁ నెంచునట్టి
తనయు లేటనైన నుందురే ? ధరణిలోన
బాలకులకేల ? నవమానఁ వాక్యశరణి. 113

కం॥ అను ముని వాక్యముల న్విని
మనమున రోసంబెసంగఁ మానీంద్రునితో
జననాభపుత్రుడన నో
యనఘా ! తత్ప్రస్థభావఁ మతిచిత్రింపా. 114

క॥ పుట్టితి రాజకులంబునఁ

బట్టినప్రళినఁచు ద్యజాప • భావ్యమె నాకి

ప్పట్టున ? నగరే ననుఁగని ?

పట్టుదలన్ నిడువ తాత్త్రి • భావంబగునే ?

115

చ॥ జనని వచించినట్టి విధి • స్వాంతిమానందిడి యట్లొనర్పఁగా

మనమున నిశ్చయించితిని • మారుతలంపులు లేవు నాకు ని

ర్జనమగు నీయరణ్యమున • శౌరినిగూర్చి తపంబొనర్చి యా

యనఘు శృపావిశేషమున • నందెద నాఘనకామ్యభాగ్యమున్ 116

గీ॥ నామనోర్ధ్వర్యమును ద్రిప్ప • నో మహాత్మా !

హరి యనుగ్రహపాత్రుడ • నగుటకుఁ దగు

సాధనములఁ దెల్పుము నీవె • శరణమిటను

సదయ ! సద్గుణసాంద్ర ! నారదమునీంద్ర !

117

వ॥ మహానుభావుఁడగు స్వాయంభువమనువుయొక్క పాత్రుడనగు

నాకుఁ బూనినపూనికఁ బరిత్యజించుట తగనిపని యని తామె

ఱుంగరా ! సాపత్న్యమాత్మతిరస్కృతి మదీయ హృదయభేద

మొనర్చుటంజేసి చిత్తశాంతి లభింపకున్నది. నన్ను విరక్తునిగాఁ

జేయక కర్తవ్యవిముఖునిగావింపక యనన్యాధీష్ఠితంబైన పదవి

నందఁడలఁచిన నాకు మార్గదర్శకుడవై కర్తవ్యము నుపదేశింపు

మని పాదములఁబడిన

118

గీ॥ పారుపోక్తులవచియించు • బాలుఁగాంచి

కరములనుజేర్చి కొఁగిటఁ • గదియఁడిసి

పలికె సంతసమయ్యె నీపట్టుదలకు

లచ్చిమగని కరుణ నీకు • లభ్యమగును.

119

గీ॥ నీమనోసిశ్చయు మెఱుంగు * నేవచించి
యుంటి నీరీతి నిదె ధ్యాన * యుక్తవనియి
యాలకింపుము తేలికన * హానిని గూర్చి
తపముసల్పు విధాన బి * ధను గుమారి !

120

— * నారదుడు భువునకు తపోవిధని జూపించుట * —

వ॥ కుమారా ! ధర్మార్థకామమోక్షములను ధనుషార్థ చతుష్టయ
ప్రాప్తికి హరిభక్తియే ప్రధానసాధనము. నీవిష్ణుడు యమునా
తీరమునగల మధువనంబునకేగి స్నానింపడని శ్రీమన్నారాయణ
నమస్కారపూర్వకముగ యమ, నియమాదులు నలవరచు
కొనితపంబును బ్రారంభింపుము. నీవుజూపింపఁబ్ర, నిగమాధ్య
యనాది కర్మానర్హుండవు. కాన నీకుదగినట్లు నేనుపదేశంబు
నొసంగు మంత్రంబును, కుశాజినకృతంబులైన యాసనంబుల నాసీ
నుడనై చంచలత్వంబును మనోమాలిన్యంబును నశింపజేసి
స్థిరచిత్తంబున జపించుచు.

121

నీ॥ అశ్రిత భక్తజనాధారుఁ డమలుఁడు
సురుచిరరూపుండు * సుందరుండు
కమలాశ్రయంబైన * కమనీయ వక్షంబు
కలవాండు నకలమంగళకరుండు
కరుణాపయోనిధి * పరమార్థసాధార
ప్రణుతాత్మిహరుఁడు లావణ్యమూర్తి
కమనీయ వనమాలి * కాధరుఁ డభయప్ర
దాత సర్వాభీష్ట * దాయకుండు

గీ॥ అనుపమానందమూర్తి పీతాంబరుండు
యోగిజన చిత్తధాముండు * భోగిశయనుఁ
డఖిలభూతాంతరాత్ముండు * శ్యామలుడగు
హరిని మదినిల్పి తపము సేయంగవలయు.

122

ప॥ నాయొసంగిఁ ద్వానశాక్షరకలితంబగు వాసుదేవ మంత్రంబును
జపించుచు దాగు మృచ్చిలాదిరూపములలో నేదైననొకదాని
యందు సర్వేశ్వరుని యొకాదియును ధారణజేసి పూజించు
చుండుము. అట్లునల్పసయెడల నాదేవాదిదేవుండు నీకభిమతా
ర్థంబు లిచ్చును. తపమొనర్చుకాలమున సంభవించుచుండెడి
తాత్కాలి కాంతిగాయములకు మనస్సును జలింపనీయక దృఢ
పఱచుకొనుము. నీకోర్కె నతివేరును. అనిపల్కి వాసుదేవ మంత్ర)
మును ప్రణవరహితముగ నుపదేశించి వెండియు నిట్లనియె. 123

గీ॥ నేను తెలివిన విషయము • లెన్నమ్మనమున
ధారణ మొనర్చి వై శంబ • తపమొనర్చ
విమల యమునాతటంబున • వెలయుచున్న
మధువనముఁ జేరుము ధువవకు • మార ! ఇపుడె. 124

గీ॥ అనుచుబోధించి యాతని • ననివి శీఘ్ర)
గతిని నుత్తానపాదుని • కడకుఁజూయి
యాసృవునిచేతఁ బూజితుండు • శుభాస
నముననుండి యిట్లనె జన • నాథుఁగాంచి. 125

ఉ॥ వన్నెఁ దొఱంగియుండెను భక్తవన్ముఖబింబము పార్థవేంద్ర ! నీ
కున్న విచారకారణము • నొడక తెల్పుమటన్న వెంటనే
యన్నరనాథుఁడిట్లనియె • హా ! మునినాయక ! ఏమనందు నా
కన్న వివేకహీనుఁడిలఁ • గల్గునె? ఘోరకరాతుండకక్కటా ! 126

గీ॥ అంతికంబున కరుదెంచి • యంకతలముఁ
జేరఁగోరినయట్టి నా • చిన్నితనయు
గురుచి మాటలువిని దయాశూన్యుడనయి
వెడలనడచితి నాయట్టి • వెడఁగుకలఁడె !. 127

చ॥ జనకుడైన నావలన • సంభవమైన తిరిక్కొని స్వసం
 బునదలపోసి కానలకు • జోయె సుఖముడని నీన్నవాడనో
 మునివర ! క్రూరశత్రుగణ • ముట్లని నామము డెంతెడంకెనో
 యని తలపోయుచుంటిని “స్వయంకృతి నిర్మలగాని జీకదా. 128

క॥ ఈవిధముగ దురహిణి
 భూవిభు వదనమును గాంచి • మునియిట్లన నీ
 ఏవిధమున జింతిలకుము
 మానసికాడే కాను నీ కుమారుని వనినో. 129

చ॥ వరగుణధాముఁ డాధ్యుడతి • పాననుడైన భనస్కుమారుఁ డా
 సరసిజనాభునిం దలచి • చాల దపంబానగించి శ్రీరమా
 వరుని యనుగ్రహంబున శుభప్రదాన్యపదాధికారియై
 మములనంది రాగలడు • వ్యాకులము న్విడు మింకభూవరా! 130

గీ॥ పంశదీపకుడైన నీబాలకుండు
 పరమ భక్తావతంసుడై • సురిల్లెన
 నందజాలనిసానంబు • నందగలడు
 చింతవిడుపుము • పోయివచ్చెద నృపాల !. 131

ప॥ నారదుడిగతిని సుత్తానపాదునకు ధృవుని భవిష్యద్వృత్తాంతం
 బెఱింగించి తనతోవనేగ. అటబాలుడగు ధృవుండు నారద
 బోధను స్మరించుచు హరింబాడుచు యమునాతీరస్థుని మధు
 వసంబుజేరి. 132

మ॥ యమునాతోయములందుఁ గ్రుంకులిడి యాహ్లాదంబుసంధిల్ల నా
 విమలస్వాంతుడు ధీరచిత్తుడు వనోర్వి న్నిల్వములంబునం
 దు మహానందముతో వసించి పరమాత్ముడైన శ్రీవిష్ణురూ
 పము జిత్తంబున నిల్చి సుస్థిరమతిన్ • బద్మాసనాసీనుడై. 133

గీ॥ తపముఁజేయ మొదలిడె నాధన్యతముఁడు
పరిభవాగ్నికేఁ గోడు సాపతన్యమాతృ
నాశ్వరముఁ బంధనముఁ లై భావమునకు
తాత్రరోపాభివృద్ధిని గలుగఁజేయ,

184

గీ॥ అదిగఁ గందములూడుల నావారిచి
పిదప పరాంబుభక్తిఁజ్ఞై తదుపరి విను
లానిలాశనుఁజ్ఞై నిరాహారియగుచు
ఘోరతపమాచరించెఁగుమారుడపుడు,

185

— ధృవునకు శ్రీహరి సాక్షాత్కరించుట —

ఉ॥ అతఁడు సేయు ఘోరతప మాతృకుఁ దృప్తినిడన్ గృహభియా
మాతరుణీమనోధవుఁడు మంగళిమూర్తి సరోజనేత్రుఁ డా
భూతలనాథ నందనుని ముంగలనిల్చి వచించె నోకుమా
రా ! తపమింకనిల్పుము వరంబులఁగోరు మిదే యొసంగెదన్, 186

గీ॥ అనివచించినయాహరి మాకృత్తిగని
పరమవిభ్రమసంతోష భరితుఁడగుచు
మాట తడబడఁబాదయుగ్మమున వ్రాలి
వేడి కన్నీటిబాష్పము ల్విడువఁదొడఁగె,

187

వ॥ భగవానుఁడైన నారాయణుని దర్శనంబువలన బ్రహ్మానందపర
వశుఁడై పలుకలేక కన్నీరుగార్చు బాలభక్తునిగాంచి శ్రీహరి
తన శంఖముచే నతని కంఠకపోలప్రదేశంబులు స్పృశించినంత
మాత్రమున ధృవుఁడు సకలవిద్యావిశారదుఁడై యాధ్యాత్మిక
జ్ఞానసంపన్నుఁడై భక్తినిష్ఠుఁడై యంజలిఘటించి వేదార్థసమ్మ
తంబులగు వాక్యములతో హరి నిట్లు ప్రస్తుతించె,

188

— భక్తుని హరిస్తనము —

సీ॥ దేవ! నీవేకాకృతి న్నెఱుచును భవ
 న్నామోఖ్యమైన యాత్మీయశక్తి
 చేత విశ్వంబును • సృష్టించి లెల్పిదా
 రాంతరంబులఁ జేరి • సంతరింబు
 ధాతువులందున్న • జాతివేదనిరీతి
 నానాగతుల భాసమానుడనయి
 విశ్వభిన్నుడనయ్యు • విశ్వాత్మగుండన్తె
 విశ్వరూపుడహంచ • సేవగుచుగని

గీ॥ కార్యములనఁ గారణుడనై • కర్తవగుచు
 నిఖిలశక్తియుతుండనై • నెగడునట్టి
 యాదినా రాయణాఖ్యుండ • వైన నిన్ను
 నభినుతించెద సర్వలోకైకనాథ !.

139

మ॥ అరవిందానన! త్వత్ప్రదాబ్జయుగళధ్యానానుగీకృత
 చ్చరితాకర్ణన భాగ్యమునైన సదా • సంతృప్తులై నిర్గుణ
 పరమానందమునంది నివ్వదలి పోవన్తాలరే! శ్రీరమే
 శ్వర! యీమాసపులెంతవాగు నినుసంచ స్తనచింతామణి! 140.

మ॥ పరమానందకరంబులై తనరు నో • పద్మాక్ష! నీ సత్కథల
 సుర విద్యాధర సిద్ధ సాధ్య విబుధ • ప్రామంబు నాంభించు నీ
 కరుణాపూరిత దృక్ప్రసారము సదా • కాంక్షించుచున్నాడ శ్రీ
 పరమేశా! భవనాశకా! గరుడగా! • పద్మాలయానాయకా! 141

మ॥ పరుల స్వేదఁగఱాను నెమ్మదిని నీపైనుంచి త్వన్నామము
 స్మరమార్గంబని యెంచి పాడెదను శ్రీవత్సాంక! నారాయణా!
 తరమే! నీదుమహాప్రభావగుణము • న్నాత్రిన్దలంప స్థవ
 చ్చరణాబ్జంబుల నమ్మినాడ భవనేశా! దీనచింతామణి! 142

మః ఒకదీపంబై పృథ్వీభేదముల నంతో వెక్కురూపంబులై
యకలంకస్థితిఁ గాంతినిచ్చు గతి నో యబ్జాక్ష! నీ రూపమీ
సకలాజాండమునందు భిన్నగతి దృశ్యంబై విరాజిల్లుచున్
బ్రహ్మాండోగద సాపసంహరణ! దేవా! దీనచింతామణి! 143

దండకము

శ్రీ దేవదేవా! శృణూపూర్ణభావా! శరబ్రహ్మరూపా!
హరీ! సచ్చిదానందమూర్తి! జగత్సోమ! నారాయణా! సర్వ
శక్త్యాత్మకా! దీనచింతామణి! సర్వలోకావనా! దివ్యతేజో
మయా! భక్తమందార! వైకుంఠనాసా! రమాసుందరీ మాస
సాంతర్విహారా! గుణాతీత! శత్యాణమూర్తి! మహాయోగి
స్సౌధ్యానగమ్యా! శుభాంగా! సమస్తంబు నీవే యటంచు
నృదిన్నమియున్నట్టి భక్తుండ నోలోకపాలా! భుజంగేంద్ర
శాయీ! పృథూ! అల్ల షీరాబ్ధిని స్వచ్ఛవేశ న్నుధన్వావ
దైత్యావధుల్లోర నా మోహినీరూపముందాల్చి దేవాలి
కందించవా! యాసుధ న్నిపు వేదంబులంగొంచు వారాశినిం
జేరియున్నట్టి దైత్యున్ హయగ్రీవుని స్మివరూపుండవై చంఝ
గాలేదే! కూర్మంబవై మందరం బెత్తగాలేదే! కోడంబవై
యాహిరణ్యాక్షు మ్రిందింపలేదే! నృసింహంబవై భక్తప్రహ్లాదు
రక్షింపగాలేదే! శ్రీనామనాకార! శ్రీరేణుకానందనా! రామ
చంద్రా! యశోదాసుతా! బౌద్ధకల్యాణినిరూపా! శుభాకార!
లోకాలికి న్నీతవై తాత్రవై యున్న నీశక్తిని న్నన్నుతింజేయ
నే నెంతవాడ! భవత్పాద దాసానుదాసుండ న్జాండ బాలుండ
నోదివ్యరూపా! రమానాథ! యోభక్తమందార! విష్ణూ!
సమస్తే సమస్తే సమస్తే సమః. 144

కం॥ అనియిటు నుతినొనరుచు భ

క్తునిరాజకుమారుఁగాంచి • తోయజనేతుం

డన నోరాజాత్మజ! నీ

మనమునఁగలవాంఛితంబు • మాకెఱుకపడెన్.

ప॥ నీవుకోరిన సర్వోన్నతపదవి యేరికివగదరానిదైనను నీయందలి
 కృపజేసి యిచ్చుచుంటిని. అదెద్దియని కోని పిచుము. గ్రహ
 నక్షత్రగణ ముండితొలలైన జ్యోతిశ్శాస్త్రములగుల మండలము
 లన్నిటికంటె మహోన్నతంబైన ప్రళయకాలమునైన పరిపక
 తాత్పర్యప్రకాశవంతంబైన ధృవశీతో యను పదమును నీకేచ్చు
 చుంటిని. నేరికిరువదముగా నేల వర్ష బులు గొరించినపిదప నీకా
 పదవిలభించును. అంతదనుక నీవురాజ్యము బొలిచుచు మత్స్య
 తిగ ననేకిక్రితువుల నాచరించి సద్గుణములనందుము. అంత్య
 కాలమున నన్ను స్మరించుచు సర్వలోక సంస్కారమునానంబును
 పునరావృత్తిరహితంబును సన్ని ముండలలోన్నతంబునునగు పదవి
 నంది కృతార్థుండవయ్యెదవని నరంబిచ్చి నానాయకుం డంతర్ధా
 నుండయ్యె.

146

—♦ ధృవుడు హరివలన పరములంది పురిమొనకు వచ్చుట ♦—

క॥ తదనంతరంబు ధృవుడతి

ముదమునఁ దనపురముఁజేరి ♦ బోవఁగ జనకుం

డెదురై కడుసంతోషము

గధురగఁ జోడ్చిని సునీతి ♦ కడలేగ వడిగ.

147

గీ॥ తల్లిదండ్రుల పాదపద్మముల కెఱిగి

మాటుతల్లి సురుచి చరణారవింద

ములకు వండఁజేసి యా ♦ పుణ్యమూర్తి

సోదరునిపైనఁ దనప్రేమఁ ♦ జూపె ధృవుడు.

148

క॥ ముద్దులు కొమరుడు ధృవుఁ డల

పెద్దల యాశీస్సులంది ♦ పిన్నలఁజేమనె

ముద్దుఁగొని గౌరవించెను

అద్దిర ! యని పొగడ సుజను ♦ లానందమునన్.

149

గీ॥ అంత నుత్తాససాదుండు • సంతసమున
జ్యేష్ఠపుత్రుని రాజ్యాభిషిక్తుఁడేసి
పరమసంతృప్తుఁడై తపోవనముజేరె
శాంతియుత జీవితంబును • జరుపనెంచి. 150

గీ॥ తనప్రజావళి ముదమంద • ధర్మనరణిఁ
జాలకాలము ధృవుడు రాజ్యమునేలి
ధరణినిస్వీడి శ్రీహరి • కరుణవలన
నచలపదవిని జేరె నా • యనఘుడంతె. 151

గీ॥ కాన మునులార ! ధృవుఁడట్లు • కమలనయను
భక్తుఁడై దివ్యపదవిని • బడయుట కల
నారదోపదేశముకాదె • కారణంబు ?
అట్టి పరమోపకారి యీయవనిఁ గలఁడె ? 152

కం॥ వినిపించెద మరియొకకథ
మునులార ! మృకండమాని • పుత్రుండగు న
జ్ఞనుతు మార్కండేయుని
ఘనచరితము నారదముని • కార్యఫలంబున్. 153

— • మార్కండేయోపాఖ్యానము • —

చ॥ మునివరుడొక్కరుండు కడు • పూజ్యతముండు మృకండనామకుం
డనఘుండు పుణ్యమూర్తి కలఁడతనిభార్య పతివ్రతాశిరో
మణి లలనావలంసము రమాసమ భర్తృపదార్పనంబె శో
రును దనమానసంబున మరుద్వతినామమున న్జలంగుచున్. 154

గీ॥ ఆతఁడొకదినమునఁ గమలాశనసభఁ
గాంచగ నిరుపమోత్సాహ • కలితుండగుచు
బోవఁదద్వారపాలకు • ల్కునివశేణ్వుఁ
గాంచి సంతాసహీనునిగా నెరింగి. 155

—♦ మృగండుడు బ్రహ్మసభలో ద్వారపాలక తిరిస్కృతుడై తిరిగి
వచ్చుట ♦—

క॥ చతురాస్యసభ కనఘ ! సం

తతిలేని మునీశ్వరులకు ♦ దగిదు చనంగా

సతులున్నబొందు లేదా

యతిరయమున మగలుడయ్య ♦ గూశ్రీమమునకున్.

156

గీ॥ ద్వారపాలురు పల్కి-న ♦ వాక్యములునా

విని మృగండుడు నిట్టూర్పు ♦ విడిచి శోక

తప్తహృదియుడై పరిభవదానవహిన్

మది దహించుచుండగ నాశ్రీమమున్ జేరి.

157

క॥ నడచిన వృత్తాంతము తన

పడతికిఁ దెల్పంగ నామె ♦ పతినింగని తా

నుడివెను మతియొకసంగతి

విడుచుచు గన్నటి నమిత ♦ విహ్వలమతియై.

158

గీ॥ స్వామి ! మీరాశ్రమము వీడి ♦ చనినపిదపఁ

బరమసాధ్వీమణులు ముని ♦ పత్నులు మన

యాశ్రమముజేర నే శపఁర్యలనొనర్చి

వీరములపై నలగూర్చుండ ♦ వేడుకొంటి.

159

గీ॥ వార లాసీనలై త్రావ ♦ నీరమడుగఁ

దెచ్చియిచ్చిన నన్నసంత్పత్తితోడఁ

గాంచి సంతానకూస్యనుగా నెఱింగి

వలదు మాకింక నీచేతి ♦ బలములనుచు.

160

క॥ చనుచుండు తిని నాదగు

కనులను బాష్పములు గ్రమ్మిఁగాఁ గనియనిరో
వనితా ! విచారమేటికి ?

మనమున నీశ్వరుని నమ్ముమా ! ధర్మవతీ !

161

గీ॥ అనుచు నామునీశ్వరకాంత ♦ లరుగ జైవ

వంచనంబున నెంతయు ♦ వగచుచు మది

ఘోరచింతాభరంబునఁ ♦ గూలిపోవ

వ్యాకులము నందుచుంటిని ♦ ప్రాణనాథ !

162

క॥ నడచినవృత్తాంతమిటులఁ

బడతి మరుద్వతి వచింప ♦ వ్యాకులమతియై

బడభావంబున నిశ్చే

ష్టఁడగుచుఁ గూర్చుండె వృత్తి ♦ శూన్యండగుచున్.

163

— ♦ మృకండాశ్రమమునకు నారదాగమనము ♦ —

చ॥ ఇటులు విచారభారమున ♦ నెంతయు వారలు పొక్కుచుండ న

చ్చటికరుజెంచె దేవముని ♦ చంద్రుడు తామరసాక్షపాదసం

ఘటిత పవిత్రమానసుఁడు ♦ గానవిలాసుఁడు నారదుండు సెం

కటపారణుండు వేగమై మృకండమునీశ్వరుఁగాంచు వాంఛచే. 164

డి॥ వచ్చిన మానిఁ గొంచి కడు ♦ భక్తిని సాగిల్చి మొక్కి- శ్రద్ధ పెం

పచ్చవడన్ మృకండుఁడు నిజాంగనలూడి మహాదరంబుతో

నచ్చతురాశ్వనందను గృహంగణమందు వసింపజేసి యా

సచ్చరితు న్మునీశ్వరుని ♦ సన్నిధినిల్చి నుతించి రీగతిన్.

165

సీ॥ తత్కాలమందుఁజాతకములు హరియింపఁ

దగుసాధనంబు నీదర్శనంబు

కలుగఁబోయెడి శుభములకు సెంపదలకుఁ

దగుసాధనంబు నీదర్శనంబు

పూర్వజన్మాగ్నితః • పూర్వము న్నీలియంగః
దగుసాధనంబు నీనదర్శనంబు
పరమేశ్వరికరుణా • పాశురిలగుట కెల్ల
దగుసాధనంబు నీనదర్శనంబు

గీ॥ వసుధలోన నీదర్శన • భాగ్య మగుల
నరుల జన్మత్రితయపుఁ బుణ్యములఁ దప్పి
ధన్యులనుజేయుఁగాదె యోతాపనీగిని !
ప్రకట సద్గుణసాంద్ర ! నానదమునీగిని !

16

గీ॥ అఖిలశాస్త్ర పురాణేతిహాసములును
నీవె కారణుడవుగావె ? • నీదుశ్శక్తి
సాధురక్షణ దుష్టశి • క్షణలఁ గోరవ
విమల భక్తాన్వయాధార ! • విధిమహార !

167

గీ॥ శలువిధంబులఁ దన్నిటు • ప్రస్తుతించు
పుణ్య బాయాపతులఁ గాంచి • మునివచించె
మాని దంపతులార ! మీమదిఁగలంచు
వెతనశించుటకొక మంచి • వెరవుకలదు.

168

—• నారదుఁడు మునిదంపతులకుఁ దపముఁ జేయుమని బోధించుట • —

ప॥ అదెట్టిదో వచించెదను సావధానముగ నాలింపుడు.

169

క॥ శిష్యుని యనుగ్రహంబున
సర్వాభీష్టములుతిరు • సంశయమేలా !
సర్వేశ్వరుఁడగుమన్మథ
గర్వహాననుఁ గూర్చి తపముఁ • గావింపుఁ దొగిన్.

170

చ॥ వెలయుఁగదా మహేశునకుఁ • బ్రీతికరంబగువారణాశి మీ
రలచటఁగీ గంగను కఠిరమృదురక్షిని స్నానమంది ని
శ్చలమతి విశ్వశాధపద • సారసముల్బుకయించి మాధవా
దుల వినుతించి కానఁజని • తోరపుభక్తిఁ దపజానర్పణి.

171

కం॥ కరుణామయుడగు విశ్వే

శ్వరుడు భవద్వాంఛలెల్ల • సమకూర్పు మునీ

శ్వరదంపతులారా ! మీ

రరుగుడిక స్థపమొనర్ప • నటవీణలికిన్.

172

గీ॥ అని ప్రబోధించి నారదుఁ • డరిగె నంత

నామృతండుఁడు వై శంబ • భామతోడ

శుభముహూర్తంబునఁ బరమేశునిఁదలఁచుచు

వారణాసీపురిమునకుఁ • బయనమయ్యె.

173

కం॥ కొలదిదినంబులకును వా

రలు కాశీనగర పరిస • రమునకుఁజని ముం

గలను బ్రవహించు గంగా

జలఘోషము విని యతండు • సతితో ననియెన్,

174

చ॥ హరిచరణాబ్జ సంజనిత • నౌట మదీయ జటానల్గురికి

న్దురుతర పాతకంబులను • గూల్చెద రండని పల్కెనాఁ గ బం

ధురమలయానిలోచ్చలిత • తుంగతరంగజనుంగళార్పిటిన్

వరసురనిమ్మగాజనిత • పావనఘోషము నాలకింపుమీ.

175

గీ॥ అనివచించుచు నుత్సాహ • మతిశయిల్ల

ధర్మచక్రితో జాహ్నవీ • తటముఁజేరి

కరయుగంబును జోడించి • గంగనిటులఁ

బ్రార్థనముఁజేసి రత్నంత • భక్తిగదుర.

176

మ॥ అమితామోదము నీదుదర్శనము సహ్యానందసంధాయకం

బు మహి న్నిజలపానశక్తి సురసంపూజ్యా ! సదాపుణ్యలో

కముల న్నేర్తువు నీదుభక్తుల నహో • గంగాభవానీ ! మహా

త్తమహాగాఢ భవత్ప్రభావములమాతా ! నిష్ఠపాదోద్భవీ !.

177

మ॥ వ్రతము లేవగురూత్తిమాగ్రిజుల నీన ల్పవృద్ధానగబుల
 స్వతంత్రులైనైవేర్చియు స్వగతిలో • సాధిగనుగోనీని శా
 శ్వతము క్రి స్థననీయుభ్యుపరిం • సాననంబున గ్లాంచి రో
 సతభక్తాన్వయపొసే! సుగధుని! • నానాజనోక్తాల్లె! 178

గీ॥ ఇటులు నులియించి వారలు • ల్పిప్పిదీని
 సంతసంబున జాహ్నవి • జలములందు
 సాననమొంది యనుష్ఠాన • సరణినిర్మి
 విశ్వనాథుని దగ్గింప • వెడిలిగనుచు. 179

ప॥ సత్సరగమనంబున విశ్వేశ్వరాలయంబున • యమ్మహాదేవుని
 జ్యోతిర్మయలింగస్వరూపు నిర్మలభ్యాసించి. 180

సీ॥ వేదాంతవేద్యాయ • నాదానుమోదాయ
 మంత్రతాత్పర్యాయ నామ స్మివాయ
 కళ్యాణరూపాయ • గౌరీ సనాథాయ
 మునివినుతాయ సమో వారాయ
 భక్తకామితదాయ • సాపసంహారాయ
 మోహశాశాయ సమో భవాయ
 దేవాదిదేవాయ • సావనాయ శివాయ
 సచ్చిదానందాయ • శంకరాయ

గీ॥ నీలకంఠాయ నిత్యాయ • నిర్గుణాయ
 లోకపాలాది వినుతాయ • శ్రీకరాయ
 శాంతరూపాయ ధ్యేయాయ • స్మరహరాయ
 శుశ్రూషాయ నమోఽస్తు తే • హితకరాయ. 181

గీ॥ పెద్దయుంబొద్దు విశ్వేశు • వినుతించేసి
 శ్రీవిశాఖాయ గోనియాది • చిత్తమలర
 వన్నపూర్ణాయతోదేవి • యదుగులకును
 మ్రొక్కిరా ఘోషదంతుల • ముదమెసంగ. 182

వ॥ తదనంతరం గా మృకండుడు భార్యద్వితీయుడై కాలభరవ
దండపాణి యంతిగఁగొని "దేవతలమందిరములకేగి వారలకు నమ
స్కృతులు గావించి సత్యయూత" పంచగంగాయాత్రల నొనర్చి
కాశీపునరంబును నిర్దమించి యచటికిఁ గొలఁదికోసులదూరంబునఁ
గల ననంబున వటతడుచ్చాయను పర్ణకుటీరంబు నిర్మించుకొనిన
వాడై

183

చ॥ నిగుపమభక్తి నీశ్వరుని • నిల్పిమనంబున దేవబృంద మ
బృరవడఁ గిందమూలఫల • భోజనుడై యనిలాదుడై భయం
కర పవనాతిపంబుల విఘాతములెన్నిక సుస్థిరాత్ముడై
పురహారుగూర్చి ఘోరతపఃము న్సలిపె న్మునివర్యుడావనిన్. 184

—• తపముఁజేయు మృకండునకు శివుఁడు ప్రత్యక్షమగుట •—

ఉ॥ ఆతడునేయు ఘోరతప • మాతృకుఁ దృప్తినిడ న్మహేశుఁడౌ
శీతనగాత్రజాభవుఁడు • శ్రీరజతాచలవాసుఁ డంతయౌ
ప్రీతిని నందివాహుఁడయి • తృప్తియెసంగ భవానివెంటరాఁ
నా తరుణేందుమాధి గరఁబాదుడు దర్శనమిచ్చి యిట్లనెన్. 185

గీ॥ చాలుచాలు మృకండు ! నిన్ • బోలువార
లిజగంబువలేరు సంత్కృప్తి నొసఁగ
నిశ్చింతంబైన నీ తపోనిష్ఠ మాకు
సుర్వి నీ వంటి సద్భక్తు • లుండ రరయ.

186

గీ॥ నీ మనంబునగల కోర్కె • యేమొ తెలియఁ
బలుకు మొసఁగెద నీదగు • వాంఛితమును
పరమభక్తి నన్ గొల్పు ముద్భక్తవరుల
వాంఛఁ దీర్చుటయే నాదు • ప్రతిపకాదే ?

187

చ॥ అనవిని చూ మహామూని రితియగుచున నా సగిజాభిసాధు మూ
ర్తిని గది ముగ్ధికి పుట్టి నుతించి కనిఁ బులువనూర్చి యిట్లనెన్
దినకర తేజు చూచికుల • నీవకు సుగుణియు మహామూర్తి
తనయు నొసంగుమా! నిగుఁ తాధవ యుచు నెదిల మహానినో. 188

గీ॥ అచలజాతీవల్కె నీ • వడిగిన్ద్ర
వాంఛితము నిశ్చుంగుని నా • పలుకు వినుము
పరమసుగుణాధ్యు బోధితా • యముల వాని
నైన దుగ్గుణుఁ జరితేవి • నైన "నిశ్చు". 189

ఆ॥ పె॥ తెలుపు మిప్పుడనిన • దేన! దుష్టగుడ్డె న
తనయుఁడెల? నాకు • ధర్మనిరతు
సుగుణవంతుఁడైన • సుగుమాగు నొసంగు ను
ల్పాయువుగల కొమరుఁ • డైన నేమి? 190

గీ॥ నావుడట్లుగాక యనుచు • నాగధరుడు
పలుకఁగ మరుద్వతీదేవి • పార్వతీ ము
ఖారవిందముఁ గాంచి పాదాబ్జములకు
వందనమునర్చి యిట్లని • ప్రస్తుతించె. 191

కా॥ శ్రీసంధానములై మహామహిమచే • శ్రీయమానంబులై
దాసశ్రేణి కభీష్టదాయకములై • ప్రైలోక్య పూజ్యంబులై
వాసింగన్న భవత్పదంబుల నెడ • న్వర్ణించెద స్ఫుటితో
నోసంతాపనివారిణీ! భగవతీ! • యాతల్లి! దుర్గాదికా! 192

ఉ॥ నీదుతలంపుచేత జనానీ! భవనావలి బుట్టి త్వత్కృపా
మేనురదృక్పరంపరల • మించి మహాన్నతిఁగాంచిసర్వదా
నీదువితానవై ఖరిని • నీమహిమాదులఁ బాటుచుండ నో
నేదమయీ! భవత్కృతిక • పేరుజనించున? సర్వమంగళా! 193

ఉ॥ ఓపరమేశ్వరీ! పరమ భూగిహృదంతరవాసి! నీ! భవ
త్ప్రభునుగోరుభక్తుల గృహస్థనుమా మములు త్రిమృత్యుసం
తాపదవానలంబునను భగముజ్జేయ దలంపకమ్మ! గౌ
రీ! పరదేవి! మాయెడిలు భీతివహింపవె! శంభుగేహినీ! 194

గీ॥ చేతికిచ్చియెఱలము భుజింపనీక
లాగికోనురీతిఁ బుత్రుఁ ధ లంబాసంగి
తత్ఫలానుభవమువేళ భయనుగిడి
యమితదుఃఖాల్లి దోయిగ భూయమగునె? 195

గీ॥ కష్టములలోనఁ బుత్రశోకంబె గొప్ప
కష్టతరమాట దాని నేగతి సహింతు?
గర్భశోకము రాకుండఁ భగవంతుఁ
భక్తజనకల్పచల్లి! శివామతల్లి. 196

ప॥ ఇట్లు పదంబులఁబడి దురపిల్లు మరుద్వతి నమ్మించుకొండపట్టి
కరమ్మల లేవనెత్తి యిట్లనియె. 197

గీ॥ తెలివ! దేవరహస్కంబు భయపరాదు
నీకు పరమపాతివ్రత్య నిష్ఠయొకట
సకలశుభముల నొనఁగఁగఁ జాలుఁగాన
నీకు శుభమగునని పల్కె భాగవత. 198

క॥ ఆముని దంపతు లడిగిన
కామితము నొసంగి గరళకంఠుఁడు గిరిజా
రామామణితో సితగిరి
ధామమున కరిగె మాని భద్రపతులంతఁ. 199

—* మార్గముగడియుని జననము *

గీ॥ అశ్రమముజేరి జాలని కాశ్యపముల దీప్తి

ధర్మబుద్ధులై దానినెల్ల * ధర్మసరిగి

గడుమొదలబున గాలము * మునుపొన

నీసెకగుణచే నెలలెప్పు * నిలికిపుడు.

200

కం॥ నవమాసములు గడిచి ప

దవమాసము జరుగుచుండె * దనయుని గ నే నా

యువిద శివానుగ్రహమున

“శివతేజ ము పుడిమిలోన * శివుయ్యో” ననె.

201

కం॥ ఆముని వాటిక గల ముని

కామినులందరును నూతిఁ గాగ్రహమునకు

సామోదహృదయలై చని

కామారి నరిప్పిసాదుఁ * గాంచిని పీఠునె.

202

కం॥ దినములు పదిగడువఁగ నా

ముని తన తనయునకు నామమునువ్రాసె ముది

బున మార్గముగడియఁ డనుచు

మనసారంగ దీవనములు * మాన్యులొసంగనె.

203

గీ॥ జాలచంద్రుడవోలె నా * బాలకుండు

తల్లిదండ్రుల కానంద * దాయకుడయి

యాశ్రమస్థిత సర్వజనావలు లతి

సంతసంబంద జాఁచెను * శైశవమును.

204

గీ॥ పంచమాబ్దంబురాఁగ వాఁబ్బలకునకు

చాలము బూర్తిగావించి * సరస జేర్చి

‘ఓమ్నమశ్శివాయ’ యనుచు * నుచ్చరింపఁ

జేసి వ్రాయించె నక్షరాశ్శృంగ విధిని.

205

వ॥ బౌల్యము కడచుచున్నకొలది సద్గుణవంతుడైన యాబాలుడు. 206

—♦ మాగ్నంఁడీయుని విద్యాభ్యాసము ♦—

చ॥ గుగుళులమందు బాలకుడు ♦ కోగ్గెమెయి స్వకలాగమంబులన్
నిరుపమ భక్తిమై చదివి ♦ నేగ్గుగడించుచు శేషకాలము
స్మరణివ నొమకేర్తిసలఁ ♦ బాడుచుఁ దన్మహిమాదిగాథలన్
దరచుగ నాలకించుచు ముదంబునఁ బుచ్చుచునుండుఁ గాలమున్.

క॥ తనయు జీవితపరిమితిఁ ♦ దలచి తల్లి
దండు లాలిని మునుల పాదయుగముతకుఁ
మొక్కిజేయఁ “జగంజీవ ♦ శుభ్ర!” యనుచు
వారు నీవసలిత్తు రాఁ బాలకునకు.

208

గీ॥ బాలకున కష్టమాబ్దంబు ♦ వచ్చినంత
నుపనయనమొనరించి బ్రహ్మాపదేశ
మొనఁగె జనకుండు విదపవేదోపదేశ
యైన యాచార్యునన్నిధి ♦ నప్పగించె.

209

ప॥ గురువులసన్నిధి నమార్కంఁడీయుడు వేద వేదాంగ శాస్త్రాదు
లధ్యయనమును జేయుచుండఁ బదుమూడు వత్సరంబుల ప్రియము
నిండుటగమనించి మృకండ మరుద్వతులు వాని యాయుఃపరి
మితిని దలంచినవారై పెల్లుగ దుఃఖించుచుండ.

210

ఉ॥ వారిమనోగతంబయిన ♦ వ్యాకులపాటును గుర్తెరింగియా
నారదదేవమాని కరుణాభుడు వారలయాత్తిడిట్పదాఁ
జేరె మహాతపాధను వానివ్రముసీందునియాశ్రమంబు గా
రీరమణీమనోహరునిఁ ♦ బ్రీతినిఁ బాడుచుఁ గాతుకంబునన్.

211

గీ॥ చేరి యామహామునిని చిట్టిగతివగతి

నాశనిస్థుడను నాగిను * ననుతిభక్తి
 శోడం ద్వగగతి నను నీగి * శోడోజ్ఞేచ్ఛి
 పూజలను కడుభక్తితో ముని యునగ్గి.

212

గీ॥ సముచితాలాప సంభాషణమాలతోడఁ

గొంతికాలంబు కిడిచినయ్యుల నాగి
 దుండు బ్రహ్మాగ్ని చంద్రుని * శోడోజ్ఞేచ్ఛి
 నొక్కసంగతి యుత్సహ * యుక్కు డగును.

213

కం॥ అనఘ ! మృగండమహాముని

తనయుని విద్యావిభూష * భక్తచరిత్రుని
 జనసుతు మార్కండేయుం
 దనుబాలకునికా గనంగ * నగుగుచునుగళిన.

214

ఉ॥ ఏమనిపల్కుదు న్మృగికు, లేశ్వరి యూనిదివ్యవృత్తమున

భూమిని నట్టిబాలకు న*పూర్వగుణాధ్యని సంశేసీపకు
 న్నామసమానసుందరుని * గానము గానముసంబునర్పదా
 హైమవతీమనోహరమహాత్మ్యమునించుచు మానసంబునన్.

215

సీ॥ తెల్లవారగలేచి * తల్లిదండ్రులపాది

పద్మంబులకుఁజేయు * నందనంబు
 పరమభక్తియెసంగఁ * గరముఁదట్టుచు
 గానమొనర్చు శంకరునిమహిమ
 శ్రద్ధాసమేతుఁడై * శాంతచిత్తంబునఁ
 జేయునుబెదల * సేవనపుడు
 స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానముల్దీర్చు స
 కాలంబునకు పహ్ని * కార్యవిధిని

గీ॥ భక్తితో నెఱవేగ్గు నాన క్షుడగుచు
శంకరనరప్రసాద సంజనితుడైన
యాకుమారు సుగుణసమూహముల నెన్న
నవనిశకృమే ? నాకు బ్రహ్మాగ్ని చంద్ర !.

216

గీ॥ వినుము మునినాథ ! నానాక * మనవికలగు
అతిరయంబున నా వెంట * నామృకండు
నాశ్రమంబున కగుదెంచి * యా కుమారు
వందనముగొని దీవింపవలయు నిపుడె.

217

ప॥ శ్రీమయని తిలంపక నా యీ పార్థనమును మన్నింపవలయునని
వేడు నారదునిమాటలఁ ద్రోసివేయఁజాలక వసిష్ఠుఁ డాతనితోఁ
బయనమై మృకండు నాశ్రమముఁజేర నమ్ముని భార్యయగు
మగుద్వతింగూడి వసిష్ఠ నారదుల కెదురేగి యర్ఘ్యపాద్యాదు
లిచ్చి యుచితాసనంబులఁ గూర్చుండఁబెట్టి వసిష్ఠునిఁ బెక్కు
గతుల వినుతించి.

218

గీ॥ బ్రహ్మతేజో విరాజిత ! * వందనంబు
వందితాఖల సురగణ ! * వందనమని
పదములకు మొక్క నా ముని * ప్రవరుడవుడు
పరమవార్తల్య మునను దీవన లొపంగె.

219

క॥ మునినాథుని పాదంబులఁ
దనయుని బడవేయ మాని * తల్లజఁ డాగా
ఱునిగని సంభ్రమము మదిని
పెనఁగొనఁగ వసిష్ఠుఁ డమిత * విస్మితుడగుచున్.

220

— * వసిష్ఠమహాముని మార్కండేయుని దీవింపుట * —

సీ॥ ప్రతిసమేషంబును * బరమేశ్వరధ్యాన
పరివశత్వంబునఁ * దిరుగువాని
సకలపదార్థ సంఘయమందుఁ బరశివు
స్వీకరించి కన్నీరు * విడుచువాని

పంచాయీమండలి • పతనమునను సదా
 లోగ్నచిహ్నులు పొయిమె • లంగులను
 పద్మకాళములందు • సద్వర్తనగ్రాహిని
 పండ్ల ద్రవ్యములు • పొయిమెనాని

గీ॥ దైవతములందు వితిగుల • దలచి ముందు
 కాలముల గొల్చునాని బ్రహ్మకాళిమాను
 నకల సుగుణాలనాటు బ్రహ్మకాళిమేళు
 గని వసిష్ఠుండు దీపించ • గను బ్రహ్మదే

221

ఉ॥ శ్రీకరు డాచి దేవుడు పితృశేష పితృగుణాభిరామా డా
 ర్యాకమలాననా పౌదయ • రంజనా పరిగ్రహనని నిత్యశో
 భాకరు డాచి ముగ్ధు గిరి • జారశరీరు ననుగ్రహించునని
 నీకు లభించు భద్రములు • నిల్వము గాగుచి దీర్ఘజీవి

222

మ॥ అని దీవింపగ నారదుండనిమె నోయిచ్చా ! మహేశ్వరు తా
 నన నీబాలుడు పుత్రశాసములనా • డంచు స్వరంబిచ్చు వే
 శను దద్భిన్నముకాదె నీదునుచువు • బ్రహ్మచర్యవర్తనా ! నని
 యని వాగ్జాలమసత్యమైన భవనస్తామంబు కంపింపదే ?

223

ఉ॥ నారదుండన్నయట్టి వచనంబుల జరితుండ వసిష్ఠు డా
 కారముగొన్న విగ్రహము • కైవడి నిశ్చలుండై తలంపి ని
 ట్లూరక తెచ్చుకొంటి నెటులొగద యాదీనమాటనిల్చు టా
 ర్యారమణుం డొసంగిన, నియామకమునవదాట శక్యమా ?

224

గీ॥ ఏమి కర్తవ్యమో తొచిదివుడు మానకు
 నారదా ! యన్న నారండు • నగుచు బల్కి
 నింత యల్పవిషయమున • కిటుల వంత
 తెందగా నేలవయ్యి పాసివమాని !

225

గీ॥ పరమపావనుండనగు నీవాశ్వమేపుడు

సార్థకమేగాని యేరీతి * వృథమగును ?

కలదు శోచిన వెరవించు * పలుకుచుంటి

దాని నాలింపు మదియొక * ర్తవ్యమిప్పుడు.

226

క॥ మనమీ బొలునిఁగొనియా

వనదుహభవుపదయుగమునఁ * బడవేయుటయే

ఘనకర్తవ్యము తదుపరి

కనఁగలముటుపై నిజరుగు * కార్యంబేమో.

227

ప॥ అనిపల్కి వసిష్ఠునంగీకరింపఁజేసినవాఁడై తల్లిదండ్రుల యనుమతి
పై మార్కండేయుని వెంటఁగొని మువ్వరును సత్యలోకముం
జేరి చతుర్ముఖసభాస్థలంబునకేగి తస్మద్భ్యమున వామభాగానీన
యైన పలుకులచెలువయొనర్చు వీణాగానమునకుఁ దలయూచు
చున్న తమ్మిచూలింగాంచి సమీపించి నమోవాకంబులు సమ
ర్పించి వెంటనున్న మార్కండేయుని వందనంబొనరింపుమను
టయు నాయర్థకుండు పరమేష్ఠిపాదద్వయమునకు సాష్టాంగ
ప్రణామంబులొనరించి ముకుళిత కరాంబులియై యిట్లు ప్రస్తు
తించె.

228

నీ॥ భువననిర్మాణ సంభూతయశోన్విత

పరమస్వరూపాయ * పావనాయ

పరమపూత స్వయం * భాసమానాగమ

శబ్దిత సుముఖాయ * శాంతిదాయ

మధురసంగీత సమ్మక్కాహితీకుచ

నవ్యభాషాశతీ * నాయకాయ

నిజకృపారక్షిత * నిఖిలభక్తగణాయ

లోకపాలనుతాయ * శ్రీకరాయ

గీ॥ నిరతవేదాంత మార్గసంఘరణపరమ

నిర్మలతపోధనాన్వితః • నిఖిలదివ్య

మహానిజనస కారణభూతః • నూనసాయా

వందితాయ నమోస్తుతే • భవ్యగేయ!

229

గీ॥ అని నుతించుచు ధాతపాదాబ్జమాలగు

వందనమునల్పి యంజలి • బహుఁడగుచు

నిలువఁబడియున్న మునిబాలు • నలువఁకాంచి

సంభ్రమాశ్చర్య పూరిత • స్వాంశుఁడగుచు.

230

—• బ్రహ్మదేవుడు మార్కండేయుని సేవించుట •—

చ॥ వికసితపద్మలోచను వివేక సమన్వితః లోకసన్నతుః

శకలగుణాభిరామునిఁ బ్రశస్తచరితః మృగింజయశ్శ్రీ గౌర

చి కరము బాలకోత్త మునిశీర్షము పైనిడి పల్లవినిట్లు

ర్చక! శశిమాళి నీ కొనఁగు • భద్రచిరాయు దుదారిసంపదల్.

231

గీ॥ అల యుమాశంకరానుగ్రహమునుబొంది

వసుధలోఁ జిరంజీవివై • పరశివపద

భక్తమణివై మహర్షివై • బ్రదుకుమయ్య

భావిబాలుర కాదర్శ • భావుఁడవయి.

232

శం॥ వాణీపతి దీవనలను

మానీశ్వరు లాలకించి • మందస్మితులై

యా నలువఁగాంచి యని రీ

కానుం డీబాలు ఘోడ • కాబుండనియెన్.

233

శం॥ ప్రియము పదునారబ్దము

లే యని శంకరుఁడు నిర్ • యించెను మును దం

డీ! యేతెఱుఁగున నీ నుడి

యీ యభసరమునను జరుగు • నించుక చెప్పుమా.

234

ఉ॥ నావుడు భాగి యిట్లునియె + నా పలుకెన్నడు రిత్తకాదు గౌ
రీవగు పాలిగేగి నివరించి సమస్తము నాజ్ఞనందెదన్
నా వచనంబు స్వల్ప ముని + నాయకులార ! భయంబు వీడుడి
భావజ్ఞుని భక్తిగణ + పాలుండు నా నుడు లాలకింపజే. 285

గీ॥ మీర లీ బాలుగొని గౌరవమీరలెటస
తాపసాశ్రమమునఁ జేర్చి + పాపహరణు
డైన పరిమేళుతిత్త్వమున్ + భ్యానవిధిని
దెలియఁబలుకుండు తదుపరి + కలఁడు శివుడు. 286

క॥ అని యానతిచ్చి చతురా
ననుండు మునీశ్వరులఁబంపె + నారదుండు నని
ష్ఠునివీడ్కొని మార్కండే
యునితో గమ్యస్థలంబు + నొయ్యనఁజేరెన్. 287

—• నారదుండు మార్కండేయునకు శివభక్తి బోధించుట •—

గీ॥ విమలమగునొక తాపసా + శ్రమమునందు
బాలుగొచ్చుండఁబెట్టి యీలిలమాని
వత్స ! సావధానుండవై + పరమశివుని
భక్తి బోధింతు వినుమని + పల్కెనపుడు. 288

వ॥ కుమారా ! శ్రద్ధతో నాలకింపుము, కుమారాత్మీయుండును
శబ్దిదానందమూర్తియు సకలలోకశుభప్రదాతయు మృత్యుం
జయుండగు పరమేశ్వరుని మించినదైవము వేరొందులేడు. పరా
త్పరుండును నాదిమధ్యాంతశూన్యం డగు నమ్మహానుభావుం
బరిశుద్ధహృదయముతో నేవించినవారి కెందును కొదువలులేవు.
సకలాపన్నివారకుండైన యాపరశివుని లింగరూపంబునఁ బ్రీతి
పించి యందా యుమాపతి నావాహనంబొనర్చి భ్యానాదిఋష
శోపచారంబులఁ ద్రికాలములయందును బూజ నల్పుడు సభం
చలమనస్కుండవై భ్యాననిష్ఠుండవై తపంబొనర్చితేని నీకు

సర్వారిషంబులును దొలగిపోవును. అన్మృతానుభావుని మహిమ
లవాక్ష్మానసగోచరంబులు.

239

సీ॥ సంసార బంధము + ల్పడెను నే ? గౌరీశ

చరణాబ్జముల నీవ + పలువడునన్న
దురిత సంఘంబులు + నోలగునే ? భక్తిలో

శ్రీ శివాగ్రసమాను + జేయుకున్న
అఖల కల్యాణము + లబ్బునే ? కైలాస

వాస సలకీర్తనంబులనున్న
తాత్పర్య దివ్యమోక్షఫలంబు దొరకునే ?

దేవాది దేవుల జరిగింపకున్న

గీ॥ పుడమి లోకీశ విషయ విమోచనంబు

నందివాహను సచ్చిదానంద మయును

స్వస్వరూపానుసంధాన + భాగ్యగరిమ

కలుగునే ? చంద్రశేఖరు + కరుణాశీక.

240

సీ॥ శ్రీకంఠ పాదరాజీవపూజయె శాశి

హస్తముల్కుల్లిన + యట్టి ఫలము

సాంబసదాశివ + సంకీర్తనంబె

హోగ్రము లభియించినట్టి ఫలము

గౌరీశ్వరాలయ + గమనం బొనర్చుట

పాదయుగంబున్న + వరఫలంబు

పరమేశు దివ్యరూపమును దర్శించుట

కన్నులున్నందుకు + ఘనఫలము

గీ॥ నిరత పరమేశ్వరధ్యాన + నిష్కలిగి

ప్రణవ పంచాక్షరీమంత్ర + పఠనమందు

దత్తరథగాంచి నిశ్చల + తపముజేయు

టాకటు జన్మకు ఫలితార్థ + ముర్ఖిలోన.

241

అ॥ వె॥ ఇటులు వారిదముని ♦ యిందుధరుని భక్తి

తత్త్వమును వచించి ♦ తపముఁజేయు

జాలఁజొత్పహించి ♦ శైవపంచాక్షరీ

దివ్యమంత్రము నుపదేశమొసఁగె.

242

వ॥ నారదుండు మార్కండేయుని కవ్యధంబునఁ దపముఁజేయు
విధానముఁ దెల్పి పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబు నొనర్చి యమున
కీవాగ్ర నెఱింగింపఁ బరేతలోకంబున కేగె. ఇట మార్కండేయ
కుమారుండును నారదుండు పదేశించిన శ్రీ శివపంచాక్షరీ మహా
మంత్రమును భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బురశ్చరణంబొనర్చుచు నొక్క
శివలింగంబును నిర్మించుకొని యభిముఖుడై షోడశోపచార
విధులఁబూజించుచు నహోరాత్రములు చంద్రశేఖర దివ్యనామ
భజనానందిమగున్డై యన్యంబు మరచి తపము సల్పుచుండ, 243

గీ॥ వరుసనీరీతిఁ బదునారు ♦ వత్సరములు

పూర్తియగుటయు నారదు ♦ ముఖమునుండి

సకలవృత్తాంతమెఱిగిన ♦ శమనుడపుడె

పయనమయ్యె బాలకుని జీవములఁగొనఁగ.

244

—♦ యముడు మార్కండేయుని జీవమును గ్రహింపవచ్చుట ♦—

వ॥ మార్కండేయుని ప్రాణవాయువును బంధింపఁదలంచి పాశహస్త్యుడై
మహిషవాహనారూఢుండై యాపరేతనాయకుడు

245

చ॥ చనిచనికాంచె నాయముడు ♦ శంభుపదాంబుజ లగ్నచిత్తునిన్
జననుతపచ్చర్చితునిఁ బ్రశాంతగుణాధ్యుని లోకవందితు
నస్రనసిజసుందరాంగుని నుమాధవపావన దివ్యనామకీ
ర్తనమునఁజిత్తమున్నిలిపి ♦ తస్మయ్యుండైన మృకండపుత్తునిన్. 246

గీ॥ కాంచి విభ్రమస్వాంతుడై ♦ గరళకంఠ

పూజలో మగున్డైన యా ♦ మునికుమారు

దివ్యసుందరాకృతిఁగాంచి ♦ తృప్తుడగుచు

నిటుల వర్ణింపఁదొడఁగె నా ♦ వటుని యముడు.

247

సీ॥ శివభక్తి బోధింపఁ ♦ జిత్తిమందుఁ నలంచి
 పుట్టిన పార్వతీ ♦ సత్కుండలంగ
 మధుసాత్విక గుణఃస్ఫూర్ణిని గైకొని
 జన్మించిన మరేజేజంబనంగ
 ఆకృతిధరియించి ♦ యవతిరించినయట్టి
 మాసుతుండ్ల న మఁ నృథుఁ డెనంగ
 శకలజనాహ్లాద ♦ జనకుండ్ల జగమున
 జననమంచిన యట్టి ♦ శశియనంగ

గీ॥ విమలగుణముల నెల్లను ♦ గమలగర్భుఁ
 డొక్కచోటికిఁ జేర్చితా ♦ నోగ్గుహోడ
 బాలరూపంబుగాఁజేసి ♦ పంపిననంగ
 వెలయుచున్నాడు చూడ నీ ♦ విప్రసుతుడు.

248

గీ॥ ఐననేమాయె నా విధి ♦ సరయవలడై
 యీతఁడెట్టివాడై న నా ♦ కేమిచింత ?
 చెల్లె నీతని కాలంబు ♦ జీవములను
 పాశములఁబట్టి బంధింప ♦ వలయు నిపుడ.

249

మ॥ అని యీరీతిఁదలంచి కాలుడు మహాహంకారము పాశమున్
 గొని శంకారహితాత్ముడై తపమునన్ ♦ గూర్చున్న యా బాలకు
 న్లని పల్కె న్మనిబాలకా ! వినుము నీ ♦ కాలంబు సంపూర్ణ మా
 యెను నీ జీవముల స్థిరీంప నిజ నే ♦ నేతెంచితి న్నాడుడన్. 250

గీ॥ యముడుపల్కినవాక్యము ♦ నాలకించి
 కడు భయాకులుడగుచు మృత్యుండగుతుడు
 హనుహదేవ ! మృత్యుంజయ ! యటంచు
 కరములనుజూచి లింగము ♦ స్తోగలించి.

251

కం॥ హర ! నందర ! సర్వేశా !

కరుణామయ ! భుజగభూష ! • గౌరీనాథా !

శిరఃస్థాపి సముద్రాపుమ

ఘరమీశ్వర ! యనియతంచు • ప్రార్థనఁజేసెన్.

252

శా॥ కాలుండప్పుడు కాలపాశమున మాఝగఁజేయు లింగంబుతోఁ

గులంద్రోసి తదీయజీవముల వేఁగొంపోవఁగానంచి తా

కేలన్బాశముఁదీసి చేతులఁబినాఁగి న్బట్టియున్నట్టి యా

బాలుండైన మృకండపుత్తుఁడుడవై • వై చెన్ మహాదేవుడై. 253

— • లింగములోనుండి శివుఁడు ప్రత్యక్షమై యముని శిక్షించుట • —

వ॥ అయ్యవసరంబున భక్తావనతత్పరుండగు శంకరుఁడును

254

గీ॥ కన్నుగానక యధికార • గర్వియగుచు

బలినుమై తన్ను తనభక్తుఁ • బట్టడలఁచి

పాశమునుదగల్చిన సమఃవర్తిఁగాంచి

భువనభీకర ప్రళయోగ్ర • మూర్తియగుచు.

255

ఉ॥ పొంగినకోధమోమున శివుండొనరించిన గర్జనంబునన్

నింగిప్రతిధ్వనింపఁగఁచిఁజేతుఁడు హుంకృతినల్పుచు న్నృహఁ

లింగమునందుఁ గన్నడి నిలింపులు గుంపులుగూడి చూడఁగా

నంగజవైరి శూలమున • నాయముని న్బడవై చె భూమిపై. 256

గీ॥ భవుని భక్తవాత్సల్యభావమునకపుడు

సురవరులు కురిపించిరి • విరులవాన

దేవదుందుభుల్ మోసెను • దివిజలెల్ల

“జయమహాదేవ” యనిపల్క • సాగిరంత.

257

గీ॥ అటుల సాక్షాత్కరించిన • యభవుఁగాంచి

భక్తరత్నమైన మృకండ • బాలకుండు

పరవశుండయి కనుల బాష్పములుగ్రమ్మ

నడుగుఁ దమ్ములవ్రాలి యిట్లని నుతించె.

258

నీ॥ విశ్వేశ ! విశ్వాత్మ ! ♦ వేదాంతవేద్య ! శే
 శోమయ ! దివిజసంఘస్థ పదార్థ !
 సకలభక్తాధార ! ♦ శాంతిస్వరూప ! శ్రీ
 నిత్యనిరంజన ! ♦ సర్విశల్ప !
 లజ్జానతిమిర సంహార ! గంగాధర !
 యాశ్రితపోష ! విశ్వాధీనాన !
 స్ఫటికసంతాప ! భక్తస్థవిప్లవ సర్వాంగ !
 భావసహనన ! గౌరీవిలాస !

గీ॥ కాలకాల ! మృత్యుంజయ ! ♦ నీలగంధ !
 భక్తమానస సంచార ! ♦ పరమపుగుప్త !
 నీకు వందనమొనరింతు ♦ లోకనాథ !
 నగనివాస ! మహేశ ! పన్నగ సింహు !

259

చ॥ సకలపదార్థ సంచయము ♦ సర్వజరాయుజ్యోముల న్నహే
 శ ! కనక నాకు నీ విమల ♦ సాక్షిగ్రహమై కానుపించునో
 యకలుష ! మానిమానస విహార ! సుభంగర ! నీదు ప్రాప్త పాం
 దకయె జగాన జీవులెటు ♦ ధన్యతనందంగలాగు ! శంకరా !

260

—♦ నారద వసిష్ఠ చతుర్ముఖుల యాగమనము ♦—

చ॥ అని వినుతించుచుండఁగ మహాత్ముడు నారదుఁ డేగుడెంచె నా
 తని తలిదండ్రులన్గొని విధాత వసిష్ఠునిఁగూడివచ్చి యా
 యన శశివహ్నిలోచను మహేశునిఁగాంచి నమస్కరించి యి
 ట్లనియె మహానుభావ ! గరిఁజార్థశరీర ! యమున్ ధీమింపుమా. 261

గీ॥ జముఁడు లేకున్న దుష్టశిక్షణమొసున్న
 ధర్మలోపంబు కల్గును ♦ ధరణిలోన
 పాపమార్గాభిముఖుమగు ♦ ప్రాణికోటి
 కాన యముని మేల్కొల్పువే ♦ గరళకంఠ !

261

గీ॥ నిటలనేత్రుండు నల్లె-తా ♦ నిటుల వినుమి
యబ్బసంభవ ! ముముడు గిర్వాంధుడగుచు
గాలపాశము నాదు లిగిగిముస వైచి
ఘోషి యూడుట కీలుల శిశ్నపబడియె.

263

గీ॥ అనుచు గుడిచేతి శింశుడు ♦ డాక్యతాంతు
స్పర్శనమొనర్చి నెంటునే ♦ ప్రజ్ఞకలిగి
నిలువబడి యుంజలి ఘటించి ♦ నీలగళుని
కల్పిదుట బల్లె నొక్కపాక్యము నతండు.

264

చ॥ హరి! హరి! పార్వతీశ్వర! దయాకర! దీనజనావనా! రమా
వరి! సరిసీరుహాక్షి! యని పల్కుచు గానముజేయువారలన్
దరియరు నాదు నేవకులు ♦ తథ్యము నావచనంబు భక్తపా
ద రజము నాశిగింబున సదా ధరియింతు నిత్ర న్నదాశివా!.

265

గీ॥ నారదునిగూడి, తక్కిన ♦ వారల్లె
పరమపావనమూర్తి శంకరుని గాంచి
కనుయుగమునుండి బాహ్మదళకములు జార
శన్నుతించిరి తన్మయ ♦ స్వాంతులగుచు.

266

క వి రా జ వి రా డ క ము

పరశివ! శంకర! ♦ భక్తజనావన! ♦ భావజనంహర! ♦ పాపహర!
సురగణసన్నతి! ♦ సూరిజనప్రియ! ♦ సుందరవిగ్రహ! ♦ శోకహర!
నిరుపమభక్తిని, నీదుచరిత్రము ♦ నీదుప్రభావము ♦ నీలగళా!
హరి! భవ! నీదుమహా త్త్వము నెన్నదయాకరమాతరమా! వరదా!

చ॥ శరణు మహేశ ! భక్తజనః సన్నతిఃస్వస్థానివిధాన ! శం
కర ! కరుణాలవాల ! యురఃగన్విభూషణ ! పార్శ్వశీర్షరా !
శరణు పవిత్రపాదయుగ ! • చంద్రశిఖాన్విత ! వేదవేద్య ! నీ
చరణయుగంబు సమ్మతిమి • సాధుదాసప్రియ ! లోకసాననా !. 268

కా॥ దేవా ! సర్వజగన్నియూమశిమహా • దీక్షాసమేళింశ్చైవ
శ్రీవాణీశపురందరాది సురసం • సేవ్యుడన్తే యుష్మదన్
భావింపన్మముఖాంట్లకున్లగ మిశి • శ్వన్వ్యాప్త ! భక్తాభిరీష
నీవేమోక్షఫలంబిడన్లగుచు వో • సత్యామృతపానధీ !. 269

గీ॥ విధియు మునివరు లీరీతి • వినాతిసీయఁ
దృష్టుడై తనకు నమస్కరించు యుమ్మిఁ
గరుణతోఁజూచి భక్తమృతకండ్ల సుశుంః
జేమతోఁ జేరఁబిల్చి దీపించె నిలుల. 270

—: శివుడు మార్కండేయుని దీవించుట :—

గీ॥ తరణి చంద్రాదు లున్నంత • నలకు యోడ
శాబ్దజీవితండవగుచు • నవనిలోన
బ్రహ్మకల్పపర్యంతము • బ్రదుకుమయ్య !
తపసివై బాలకులకు నాదర్శుడవయి. 271

కం॥ తల్లులు భార్య స్తమతమ
పిల్లలతల నీరుపోయు • వేళల నీవే
రుల్లసమున వచియింపుచుఁ
జల్లఁగ దీవించుచుందు • స్వాంతం బలరన్.

గీ॥ అనుచు వరిమిచ్చి శంకరుఁ ♦ డరిగనంత
బ్రహ్మయు నసిష్ఠుడును ముని ♦ బాలకునకు
దీవనలొసంగి చనిగి సంతృప్తి ప్రితోడఁ
గాంతను సుతుని గొని యా మృతకుండు డరిగె. 278

గీ॥ నారదుం డీవిధమున నొకనెచ్చయున్న
కార్యము లనంతములు వాని ♦ గణననేయఁ
జాలగు నగునిజనిత ♦ కాలమైన
సమ్మహాస్మృతిగీల లక్ష్యమృతములు. 742

గీ॥ అలమూనవ నిత్యసౌఖ్యమును గోరి
పార్వతీసుండు తెలిపిన ♦ పరిమ భక్తి
తీర్థమంటియు నా నారద మునివరుడు
వాసి యుండెను భక్తిసూత్రంబు లనఁగ. 275

గం॥ ఎనుబది నాలుగు నూత్రిము
లను నారదమూని భక్తి ♦ లక్షణ మెల్లన్
మనమునకు బోధపడు రీ
తిని రచియించును బుధులకుఁ ♦ దృప్తియొసంగన్. 276

ఉ॥ నారదభక్తి నూత్రిములు ♦ నారదమూని కథావిధానమున్
గోరి పఠించువారలకు ♦ గోభవనేకుండు రాధికామన
స్సరస భాషుండు జలజాయతనేతుండు కృష్ణదైవ మీ
ధారుణి భక్తియోగమునఁదన్నుచు ముక్తులఁజేయు సర్వదా. 278

అ త్వా సాం త ము.

మా లి నీ పృ త్త ము

మునిజననుతనామా ! ♦ భూమిజాచిత్తకామా !
దనుజగణనిరామా ! ♦ తాపసోద్ధార ! రామా !
వనజరుచిరనేత్రా ! ♦ వాయుజస్తోత్రపాత్రా !
మనసిజసమగ్రా ! ♦ మాన్యసుగ్రీవమిత్రా !.

భాస్కర! నిలసికన్పత్తి హు,

సారిశదళసమలోచన ! రామా ! ♦ సాధుజనసముతి ! నివసింపసోమా !

మారహాగశఖ ! బిగిన్నుతిహానూ ! ♦ మూసీజనహృదయ నిగుప
ధామా !

ఘోరదనుజవారి ! రాజలలామా ! ♦ నోమలతిగడదగుగు ! నిఘు
రామా !

నారదనుత ! దళకంకనిరామా ! ♦ నందిమిరగముతి ! నశిరభరామా !

— ♦ మంగళము ♦ —

కం. మంగళమిదెకొను రామా !

మంగళ మో జానకీశ ! ♦ మంగళినామా !

మంగళము దశరథాత్మజ !

మంగళమిదియే గ్రహింపు ♦ మా ! నిఘురామా ! ॥

గద్య॥

ఇది శ్రీరామచంద్రవర ప్రసాద లబ్ధకవితాభాగభేద్య శ్లోకవరపు

వంశపయఃపారావారరాకాసుధాగర కాశ్యపసంగోపద్రవ

శ్రీలక్ష్మీనరసింహ గుగుపుత్త్ర రామకృష్ణ నామ

ధేయప్రణీతంబైన “భక్తనారదీయ” మను

గద్య పద్యాత్మక కావ్యమునందు

షష్ఠాశ్వాసము (నర్వము)

సంపూర్ణము.

“ హరిః ఓం తత్సత్ ”

త ప్ప ప్ప ల వ ట్టి క

తొలిపలుకు మొదలు 24 వ పేజీవరకు

పేజీ	పం. 8	తప్పు	ఒప్పు
7	11	శాసితం	శాసనం
12	2	పంచననాది	పంచాననాది
"	24	చాగుదొడ్డు	చాగుదొడ్డు
14	4	రామశృష్ట + సుకవి	రామ + శృష్ట సుకవి
18	11	పాత్రిమై పాత్రిమగు }	పాత్రిమై పాత్రిమగు
"	25	పాత్రిమైరి	పాత్రిమైరి
19	1	మిత్రి	మిత్ర
"	3	విశ్వనాథ	విశ్వనాథ
24 (ర)	15	లేమి నీ	లేమి యీ

వి ష య సూ చి క లో

1	5	పవ్యంత	పవ్యంత
3	6	యాచే	యాజ్ఞచే
4	16	శివుడు	శివుడు

కా వ్యా రం భ ము నుం డి

6	16	లీలాస్వ	లీలాస్వ
7	1	వనబౌ	వనబౌ
"	19	మునితి	మునివి
8	12	తాత్పర్యం	తాత్పర్యం
9	14	గండకీ	గండక
12	4	దొలుత	దొలుత
"	"	బేమ	బేమ
16	14	కీటకం	కీటకం
20	8	దుష్పథ	దుష్పథ

24	24	చేయ	చేయ
26	18	తాళుల	తాళుల
27	24	చుంగుచు	చుంగుచు
33	24	పాప్తిపావ	పాప్తిపావ
35	3	నచిలపుచు	నచిలపుచు
42	11	తేజ	తేజ
64	15	పుష్కరమున	పుష్కరమున
67	15	జనములు	జనములు
75	14	విజున	విజున
77	2	తేజోయు	తేజోయు
82	2	శర్వదా	శర్వదా
83	13	శక్తిపత్త	శక్తిపత్త
..	17	చుంచిత	చుంచిత
..	20	దంతగమ	దంతగమ
84	8	ముఖము	ముఖము
..	9	గృహంత	గృహంత
85	2	నడిచిన	నడిచిన
86	2	తిసెప్ప	తిసెప్ప
88	1	శ్రీకృష్ణ	శ్రీకృష్ణ
91	11	పుత్రిసం	పుత్రిసం
99	23	గుణాధ్య	గుణాధ్య
103	6	పత్త	పత్త
106	1	పాదజాతం	పాదజాతం
114	15	మిత్త	మిత్త
118	18	వేణుచు	వేణుచు
128	7	మత్సానిధ్య	మత్సానిధ్య
..	12	యదితి	యదితి
132	15	పత్త	పత్త
137	10	చుందొ	చుందొ

137	19	దానిదు	దానిన
151	8	లింఫునములై	లింఫునములై
152	2	న్యెలునును	న్యెలునును
153	25	నోనగున	నోనెడి
160	7	స్నెనములదియను	స్నెనములగుదు నను
162	21	బుగ్గ	బుగ్గ
163	1,2	వాసి! నీ! భవత్ప్ర	వాసి! నీ! భగ-
		భవగోగు	ద్యాపి! నీయ
168	15	ళిను దట్టి	ళిను దట్టి
170	23	మును దం	మును తం
173	9	పురిశ్చ	పురిశ్చ
177	2	గర్వాంధు	గర్వాంధు
"	4	యూడుట	యూడుట
179	19	బాయుతి నేతుగ్గడు	బాయుతి నేతుగ్గడు
180	8	నిరుప	నిరుపను

మ.రా:— ఇవిగాక గంధర్వశబ్దము చాలచోట్ల 'గంధర్వ' అని ముద్రింపబడెను. దీనిని పాఠకులు సవరించుకొనఁ బ్రార్థితులు. కొన్ని చోట్ల అరసున్నలు అనవసరముగ నున్నవి. ఉండవలసినచోట్లలేవు. శకటతేఫల ప్రమాదములుకూడ నున్నవి. వానిని ద్వితీయ ముద్రణ మున సవరించుకొనగలనని విన్నవించుకొనుచుంటిని.

20 వ పేజీలో ముద్రింపబడిన పేర్లలో 5 వ పేరు బాక్టరు యన్, యన్, యాజులుగారు అనుటకు బదులు పొటపాటున పి. పి. యాజులుగారు అని ముద్రింపబడినది. పాఠకులు సవరించుకొనఁ బ్రార్థితులు.

N. B:—ఈ గ్రంథము తాలూకు సర్వహక్కులును గ్రంథకర్తకి చెంది యున్నవి.

ప్రథమ ముద్రణము 1000 ప్రతులు

ఇట్లు నిశ్చయించు,

గ్రంథకర్త.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

• • • • •

ప్రేమ థి శ్రీ శ్రీ శ్రీ మును శుంభి దేవమునందును పునరుం
 దించిన థి శ్రీ మూర్తిమంతుని పుష్పాక్షుని గేలుగు పృథ్వీనమ.
 పంజాబు యు శ్రీ దామోదరు. అంబరము పంజాబునదిమన. పంజాబున
 థి శ్రీ మును శుంభి దేవమునందును పునరుం దించిన థి శ్రీ మూర్తి
 మంతుని పుష్పాక్షుని గేలుగు పృథ్వీనమ. 1 ప్రేమథ శ్రీ స్వరూపము, 2 ప్రేమయందలి
 అంబరము, 3 ప్రేమథ శ్రీ లలితము, 4 ప్రేమథ శ్రీ పులకాయకము,
 5 తత్సాధనములు సన్నిధి మహిమ, 6 మహిమగిర్వీర్యమువలన కలుగు
 బాధ, 7 మాయామండల మెవరుగిండును, 8 ప్రేమథ శ్రీ, 9 బాధ శ్రీ
 గల భవము, 10 భక్తియందలి సౌలభ్యముహాస్యములు, 11 భక్తి
 సాధనములు వాని యందలరాయములు, 12 ప్రేమథ శ్రీల మహిమ,
 13 వాద వివాద రూప విభుము, 14 భక్తి శ్రీ ప్రేమాన సహాయము,
 15 భక్తి యాశ్చ- పునరుం దించిన థి శ్రీ మూర్తి మంతుని పుష్పాక్షుని గేలుగు పృథ్వీనమ.

అనా 14 శ్రీరంగమూలు, 84 సూర్యమూలుగా మహాశివుని ప్రతిష్ఠా
గ్రంథము, శ్రీరంగ వాణివశునా.

המחברת מודה על חסותו של משרד החינוך, המעביר את המסמך הזה לידיה.

